

TILINPÄÄTÖS

2017

IISALMEN KAUPUNKI

KV 11.6.2018

Sisällysluettelo

1 Toimintakertomus.....	4
1.1 Kaupunginjohtajan katsaus	4
1.2 Kaupungin hallinto vuonna 2017	6
1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	7
1.4 Iisalmen kaupungin toiminnan ja talouden kehitys sekä olennaiset muutokset	10
1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen	13
1.6 Toiminnan rahoitus.....	18
1.7 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	19
1.8 Kokonaistulot ja –menot (ei sis. vesilaitosta)	22
1.9 Iisalmen kaupungin henkilöstö	22
1.10 Ympäristötekijät.....	23
1.11 Muut ei-taloudelliset asiat.....	23
1.12 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	24
1.13 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista.....	24
1.14 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.....	26
1.15 Iisalmi-konsernin toiminta ja talous	28
1.16 Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.....	37
1.17 Iisalmen kaupunkistrategian toteutuminen 2017.....	37
2 Talousarvion toteutuminen.....	40
2.1 Keskusvaalilautakunta.....	41
2.2 Tarkastuslautakunta.....	42
2.3 Kaupunginhallitus	44
2.4 Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta	64
2.5 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta.....	66
2.6 Tekninen lautakunta	79
2.7 Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	91
2.8 Investointiosan toteutumisvertailu	93
2.9 Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)	96
2.10 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)	98
2.11 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	99
2.12 Käyttötalousosan toteutumisvertailu	101
3 Tilinpäätöslaskelmat	104
3.1 Tuloslaskelma	104
3.2 Rahoituslaskelma	105
3.3 Tase (eliminoitu sis. vesilaitos).....	106

3.4	Konsernituloslaskelma	107
3.5	Konsernitase.....	108
3.6	Konsernin rahoituslaskelma, 1000 €.....	109
4	Tilinpäätöksen liitetiedot	110
4.1	Tuloslaskelman liitetiedot.....	111
4.2	Tasetta koskevat liitetiedot	112
4.3	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	116
4.4	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot...	117
5	Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat	119
6	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot.....	122
6.1	Konsernituloslaskelman liitetiedot 1000 €.....	123
6.2	Konsernitaseen liitetiedot	124
7	Iisalmen Vesi –liikelaitoksen tilinpäätös.....	127
8	Tilinpäätöksen allekirjoitus	158
9	Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista.....	159

1 Toimintakertomus

1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Iisalmen kaupungin vuoden 2017 tilinpäätös on ylijäämäinen 2,2 milj. euroa. Kasvaneet valtionosuudet ja hallittu menokehitys pitivät kaupungin tilinpäätöksen ylijäämäisenä. Verotulot olivat 0,4 milj. euroa suuremmat kuin vuotta aikaisemmin. Viime vuoden vuosikate 11,7 milj. euroa on 3,9 milj. euroa suurempi kuin vuotta aiemmin.

Investointi- ja kehittämisrahastoon tehtiin 1,75 milj. euron siirto. Lisäksi tehtiin 1,4 milj. euron lisäpoisto palvelutuotannosta pois jääneiden rakennusten ja muiden hyödykkeiden osalta. Kaupungin lainamäärä kasvoi 7,0 milj. eurolla ja asukaskohtainen velka oli viime vuoden lopussa 2 494 euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna asukaskohtainen velka lisääntyi 341 eurolla.

Kaupungin oman toiminnan osalta viime vuosi oli toiminnallisesti ja taloudellisesti hyvä. Toimintamenot kasvoivat 1,9 milj. euroa ja toimintatuotot lisääntyivät 1,8 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Henkilöstökulut toteutuivat 1,4 milj. euroa eli -3,3 prosenttia pienempinä edellisvuoteen verrattuna. Kokonaisuutena palvelutarpeet pystyttiin täyttämään sekä palvelut tuotettiin ja järjestettiin hyvällä tasolla.

Merkittävimpiä investointeja olivat Kangaslammin koulun laajennus ja peruskorjaus, Kauppi-Heikin koulun uudisrakennus, Päiväkeskus Purjeen uudisrakennus, Lumakeskuksen keittiön saneeraus ja terveyskeskuksen peruskorjauksen jatkaminen. Kaupungin kokonaisinvestointimäärä pysyi edelleen korkeana 16 milj. euroa (netto). Maankäytön kehittämisen puolelta keskeinen asia oli kaupungin yleiskaavatyön käynnistäminen.

Kaupungin työllisyyskehitys jatkui koko vuoden positiivisena. Työvoimasta oli joulukuussa 2017 työttömänä 12,8 %, mikä tarkoittaa, että työttömiä oli 211 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Muutos on merkittävä ja työttömyys on nyt alimmillaan kymmeneen vuoteen. Vuoden 2016 työttömyysasteen keskiarvo oli 14,8 %. Kaupungin työttömyys on sekä ammatti- että ikärakennesyistä miehiin painottuvaa. Nuorten työttömyys on pysynyt kohtuullisen hyvin hallinnassa. Kokonaisuutena työllisyyden edistämisessä avainasemassa ovat yritykset, jotka rekrytoivat viime vuonna runsaasti lisää työntekijöitä. Yritykset kertoivat kuitenkin kohtaantongelmista rekrytoinneissa; avoimiin työpaikkoihin ei saada riittävästi hakijoita. Tilanteen korjaaminen edellyttää joustavia ja räätälöityjä koulutuspolkuja nykyiselle työvoimareserville, osaajien rekrytointia lähimaakunnista ja lisäksi ammattitaitoisen työvoiman hankkimista ulkomailta. *By Iisalmi* -brändityön ja hankkeiden avulla kehitetään kaupungin tunnettavuutta ja vetovoimaa yhdessä yritysten ja oppilaitosten kanssa.

Väestönkehityksen osa-alueet ovat luonnollinen väestönlisäys, kuntien välinen nettomuutto ja nettomaahanmuutto. Syntyvyyden taso on Iisalmessa hivenen laskenut ja painui alle 190 syntyneen lapsen tasolle. Poismuutto sekä syntyvyyden ja kuolleisuuden välinen erotus ovat selittävät tekijät kaupungin väestön vähenemisessä. Viime vuonna väestön väheneminen 128 henkilöä oli kuitenkin pienempää kuin edellisvuonna. Nettomaahanmuuton osalta Iisalmi sai lisäystä 45 uuden asukkaan verran. Kaupungin asukasluku oli viime vuoden lopussa 21 639 asukasta. Kokonaisuutena Ylä-Savon seutukunta menetti viime vuonna 749 asukasta ja seutukunnan väestömäärä oli vuoden lopussa 54 307. Väestön kehitys oli vähenevää yhtä lukuun ottamatta kaikissa maakunnan kunnissa.

Seutukaupunkien asemaa ja elinvoimaa koskeva selvitys valmistui loppuvuodesta. Seutukaupungit ovat teollisen Suomen ydinalueita, joilla on iso merkitys maan viennissä. Selvityksen mukaan maahan tarvitaan seutukaupunkiohjelma turvaamaan seutukaupunkien elinvoiman, saavutettavuuden, yrityselämän edellytysten ja osaavan työvoiman saatavuus.

Seutukaupungithan ovat olleet menettäjiä viime vuosien rakennemuutoksessa. Osa menossa olevaa rakennemuutosta on ollut valtion hallinnon työpaikkojen keskittäminen maakuntakeskuksiin. Tästä konkreettisenä esimerkkinä toteutui pitkään valmistelussa ollut käräjäoikeusverkoston uudistus, kun päätös Iisalmen käräjäoikeuden kanslian lakkauttamisesta tuli loppuvuodesta.

Iisalmen kaupunkistrategia 2030 hyväksyttiin joulukuun valtuuston kokouksessa. Kaupungin vision mukaisesti haluamme olla vuonna 2030 houkuttelevin seutukaupunki. Tavoittemme tarkoittaa uusia työpaikkoja ja väestön kasvua. Lisäksi tarvitsemme lisää pehmeitä asioita eli toimintaa ja tapahtumia, jotka tuottavat iloa, yhteisöllisyyttä ja elämyksiä.

Kaupungin organisaatiouudistuksen toimeenpano onnistui hyvin. Kaupungin järjestämät palvelut on organisoitu kolmeen toimialaan: tekniseen, sivistys- ja hyvinvointi- sekä elinvoima- ja konsernipalvelut toimialaan. Elinvoima- ja konsernipalvelut tuottaa tukipalvelut koko organisaatiolle. Kaupungin palveluorganisaatio on valmiina vuonna 2020 suunnitellun maakuntauudistuksen mukanaan tuomiin muutoksiin. Maakuntauudistuksen talousvaikutukset näyttävät aiheuttavan kaupungin taloudelle sopeutuspainetta, joihin meidän on kyettävä riittävän aikaisin varautumaan.

Vuoden 2017 vahvan positiivisen tuloksen ja viiden perättäisen ylijäämäisen vuoden avittamina meillä on hyvät edellytykset jatkaa päämäärätietoista kehittämistyötä. Aktiivisen ja vaikuttavan elinkeinopolitiikan ohella tarvitsemme uusia toimenpiteitä kaupungin vetovoiman lisäämiseksi. Kaupungin käyttötalouden pitäminen vakaana edellyttää jatkossakin menokehityksen hallintaa ja tuottavuutta parantavien toimien toteuttamista.

Kiitos kaupungin henkilöstölle hyvin tehdystä työstä ja päätöksentekijöille hyvistä päätöksistä Iisalmen parhaaksi vuonna 2017!

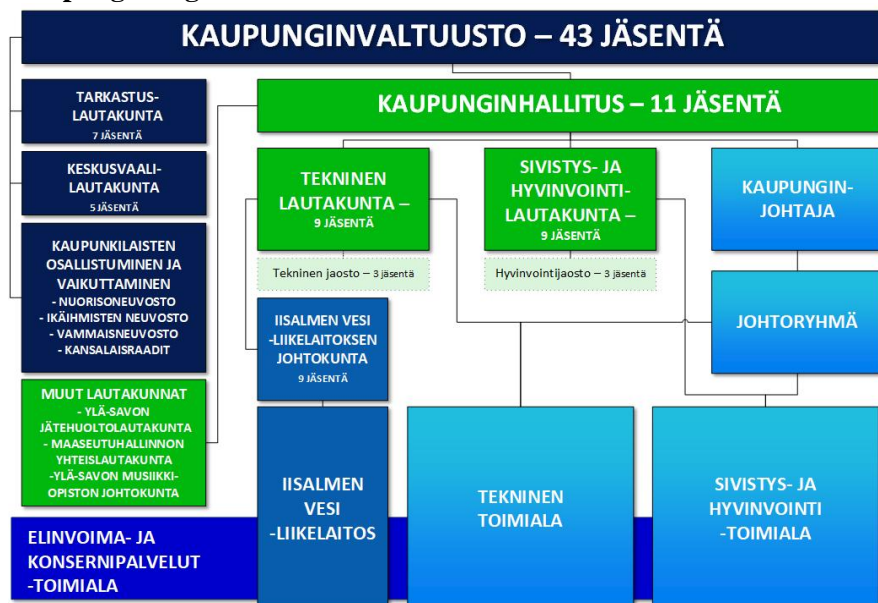
Jarmo Ronkainen
kaupunginjohtaja

1.2 Kaupungin hallinto vuonna 2017

KAUPUNGINVALTUUSTO	
Valtuutettuja	43
Puheenjohtaja	Kati Åhman
I Varapuheenjohtaja	Riitta Korpihalla
II Varapuheenjohtaja	Iivo Polvi
KAUPUNGINVALTUUSTON PAIKKAJAKAUMA	
Keskusta	15
SDP	8
Vasemmistoliitto	7
Kokoomus	6
Vihreät	3
Perussuomalaiset	2
Kristillisdemokraatit	2
KAUPUNGINHALLITUS	
Jäseniä	11
Puheenjohtaja	Juho Pulkka
I Varapuheenjohtaja	Kirsi Niva
II Varapuheenjohtaja	Jouni Toppinen
KAUPUNGINJOHTAJA	
	Jarmo Ronkainen
TOIMIALAT JA JOHTAJAT	
Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala	Jarmo Ronkainen
Sivistys- ja hyvinvointi -toimiala	Kirsi-Tiina Ikonen
Tekninen toimiala	Juhani Räisänen

Tilivelvolliset määritellään vuosittain talous- ja toimintasuunnitelmassa.

Kaupungin organisaatio vuonna 2017

1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Valtionvarainministeriön (VM) taloudellisen katsauksen mukaan vuoden 2017 Suomen bruttokansantuotteen kasvuennuste on 3,1 %. VM ennustaa, että vuosina 2018-2019 Suomen talouden kasvu hidastuu kuitenkin kahden prosentin tuntumaan. Lähivuosina taloutta tukevat sekä ulkomaankauppa että kotimainen kysyntä.

Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu työllisyyden kohenemisen tukemana, asuntorakentamisen suhdannetilanteessa ei näy vielä rauhoittumista ja tuotannollisia investointeja on tehty runsaasti. Viennin nopeaan toipumiseen on vaikuttanut ennen kaikkea maailmankaupan kasvu ja myönteinen talouskehitys useimmissa Suomen tärkeimmistä vientimaista.

Vuosina 2016-2017 talouskasvu on yllättänyt ekonomistit vahvuudellaan. Keskeisinä tekijöinä suhdannenousun taustalla ovat olleet pitkälti ulkoiset tekijät, kuten maailmantalouden vahva ja laaja-alainen veto sekä euroalueen elvyttävä rahapolitiikka. Euroalueen talouskasvu onkin piristynyt odotettua voimakkaammin. Maailman poliittinen ja geopoliittinen tilanne on kuitenkin edelleen hyvin epävakaa.

Kansantalouden kysyntäeristä kaikki niin vienti, kulutus kuin investoinnitkin, ovat kasvaneet vuonna 2017. Yksityistä kulutusta on tukenut voimakkaasti piristynyt työllisyys, asuntorakentaminen jatkuu yhä vilkkaana ja tuotannollisia investointeja on tehty runsaasti. Vienti on vahvistunut kaikkiin Suomelle tärkeisiin vientimaihin.

Työllisten määrä kasvoi 25 000 hengellä vuonna 2017, mikä nosti työllisyysasteen 69,6 prosenttiin. Myös työttömyys kääntyi loppuvuonna hienoiseen laskuun. Piristyneisiin talouslukuihin suhteutettuna työttömyyden lasku oli kuitenkin pettymys. Työttömyysaste laski viime vuonna vain 0,2 prosenttia päätyen 8,6 prosenttiin. Kuntien työllisyys pysyi viime vuonna melko vakaana.

Vuonna 2017 ansiotaso kehittyi pääosin työmarkkinaosapuolten neuvotteleman kilpailukyky-sopimuksen mukaisesti. Sopimuspalkkoja ei korotettu ja julkisen sektorin lomarahoja leikattiin 30 %. Koko talouden palkkasumman kasvu on vuonna 2017 ollut selvästi nopeampaa kuin mitä ansiotason ja työllisyyden kasvun perusteella voisi olettaa. Tämä johtuu ensisijaisesti siitä, että palkansaajien työllisyys on kasvanut huomattavasti yrittäjien työllisyyttä nopeammin.

Kuntatalouden rahoitusaseman vahvistuminen jatkui vuonna 2017. Kuntatalouden kulutusmenoja ovat supistaneet kilpailukyky-sopimuksen toimenpiteet, kuntatyönantajan eläkemaksujen alentuminen sekä hallituksen linjaamat sopeustoimet. Lisäksi kunnat ja kuntayhtymät ovat jatkaneet toimintansa tehostamista ja taloutensa sopeuttamista hilliten menojen kasvua. Kuntatalouden tuloja kasvattaa verotulojen kasvun piristymisen. Etenkin yhteisöveron tuotto on osoittautumassa poikkeuksellisen hyväksi vuonna 2017.

Keskeiset tunnusluvut (VM, taloudellinen katsaus, talvi 2017).

	2016	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹
Bruttokansantuote markkinahintaan (määrän muutos, %)	1,9	3,1	2,4	1,9
Kokonaistarjonta (määrän muutos, %)	2,5	3,2	2,7	2,4
Kokonaiskysyntä (määrän muutos, %)	2,1	3,0	2,5	2,2
Palvelut, määrän muutos, %	1,3	3,0	2,1	1,5
Työllisyysaste, %	68,7	69,4	70,3	70,7

¹ Ennuste

Lähteet: Valtionvarainministeriö 2017, taloudellinen katsaus, talvi 2017.

Kuntaliitto 2018, Maailmantalouden hyvä vire vahvistanut Suomen noususuhdannetta, 5.2.2018.

Kuntatalouden kehitys vuonna 2017

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2017 tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden vahvistuneen. Ennako-odotukset eivät kuitenkaan täysin toteutuneet sen mukaisesti mitä kuntatalousohjelmassa arvioitiin.

Kuntasektorin toimintakulut laskivat vuonna 2017 keskimäärin 1,0 prosenttiyksikköä muun muassa kilpailukykyopimukseen liittyvien toimien, perustoimeentulotuen Kela-siirron ja kuntien omien säästötoimien vuoksi. Vuoden 2017 verotulojen kertymä yllätti kunnat myönteisesti. Kuntien verotulot kasvoivat koko maan tasolla yhteensä 2,0 prosenttia. Samanaikaisesti valtionosuudet kuitenkin laskivat 3,3 prosenttia. Tilikauden tulos oli negatiivinen 60 kunnassa, joista kaikki ovat alle 100 000 asukkaan kuntia.

Parantuneet talousennusteet ovat nostaneet myös kuntien verotulojen ennusteita vuodesta 2018 eteenpäin. Kuntien korjausvelka on edelleen kasvamassa. Jotta investoinnit voidaan rahoittaa, on kuntien tulokehityksen jatkossakin oltava vahvaa ja menot pidettävä kurissa.

Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta nousi vuonna 2017 yhteensä noin 150 miljoonaa euroa eli 0,9 prosenttia. Tämä johtuu siitä, että kuntien lainakanta laski 100 miljoonaa euroa samalla kun kuntayhtymien lainakanta kasvoi suurista sairaalainvestoinneista johtuen 250 miljoonaa euroa.

Kuntatalouden alijäämän ennustetaan kasvavan hieman vuosina 2018-2019, sillä kulutus- ja investointimenot kasvavat tuloja enemmän. Kulutusmenoja lisäävät muun muassa väestön ikääntymisestä johtuva hoito- ja hoivamenojen kasvu, ansiotason nousu kunta-alalla sekä varhaiskasvatusmaksujen alentaminen vuoden 2018 alusta. Lisäksi kuntatalouden investointitarpeet ja korjausvelka pysyvät mittavina. Kuntatalouden velkamäärä jatkaa loivaa kasvuaan tulevina vuosina.

Kuntien keskeiset tunnusluvut (Kuntaliitto, kuntien vuoden 2017 tilinpäätösarvioiden mukaan):

	2014	2015	2016	2017 ¹
Vuosikate, eur/asukas	403	347	492	585
Vuosikate, %:a poistoista	106	91	127	150
Lainakanta, eur/asukas	2 697	2 841	2 939	2 921

¹ Kuntien tilinpäätösarvioiden 2017 mukaan

Lähteet: Kuntaliitto 2018, Ennakkotiedot kuntien tilinpäätösarvioista 2017: Kuntatalous vahvistui, mutta odotuksista jäätettiin, 7.2.2018.

Valtionvarainministeriö 2017, taloudellinen katsaus, talvi 2017.

Oman talousalueen kehitys

Pohjois-Savon aluetalouden vahvuuksia ovat kone- ja energiateknologia, puunjalostus sekä elintarviketuotanto. Aluetalouden kannalta tärkeät alat ovat myös merkittäviä vientialoja, minkä vuoksi näiden pärjääminen on maakunnalle elintärkeää. Alueen yritysten liikevaihto ja kannattavuus ovat olleet kasvussa viimeisen vuoden, mikä on vaikuttanut myös alueen positiiviseen työllisyyskehitykseen. Yleisesti katsottuna Kuopion kasvunäkymät näyttävät hyvältä. Nykyinen positiivinen vire on vahvistunut entisestään erityisesti Ylä-Savon alueella. Yritysten kasvuhakuisuus on kasvanut erityisesti Ylä-Savossa ja Kuopion seudulla.

Teknolוגiateollisuuden näkökulmasta Pohjois-Savossa on erittäin vahva ja kansainvälisesti tunnettu yläsavolainen koneklusteri, jolla on vahvaa vientitoimintaa. Konevalmistuksen ympärille on kehittynyt toimivaa palveluliiketoimintaa ja osavalmistusta. Haasteena on osaavan työvoiman saatavuus. Aloille ei löydy riittävästi hakijoita, vaikka työpaikkoja olisi saatavilla.

Pohjois-Savon alueella arvioidaan, että elinkeinoelämän ja yritystoiminnan osalta tilanne on tällä hetkellä selvästi parempi kuin vuosi sitten. Lähtötilanteiden näkymien perusteella odotetaan edelleen positiivisen kehityksen jatkuvan. Ylä-Savon alueella elinkeinoelämä ja yritystoiminta on virkistynyt merkittävästi vuoden takaiseen nähden. Uusien yritysten määrä on selkeästi kasvanut verrattuna edelliseen vuoteen. Tämä näkyi myös uusimmassa pk-yritysparometrissa, jossa kasvuodotukset ovat kasvaneet myönteisimmin Ylä-Savossa.

Työttömyyden määrä on pienentynyt. Iso ongelma on kuitenkin työvoiman saatavuus. Teollisia työpaikkoja on auki runsaasti, mutta saatavilla oleva motivoitunut ja perustaidoiltaan osaava työvoima ei pysty täyttämään tätä tarvetta. Työvoiman vaikeutunut saanti voi vaikuttaa pitkällä aikavälillä teollisuusinvestointeihin.

Pohjois-Savon väestökehitys on ollut Kuopio-vetoista. Kuopion vetovoima on pysynyt vahvana ja se on noussut valtakunnan tason kasvukeskukseksi. Kuopion vahvuutena on erityisesti monipuolinen elinkeinorakenne. Alueen palvelujen kehittyminen sekä rakentaminen ovat suurelta osin seurausta avainalojen positiivisesta kehityksestä, mutta myös alueen kasvutavoitteista ja alueen houkuttelevuudesta.

Alla oleviin taulukoihin on kerätty oman talousalueen keskeisiä tunnuslukuja perustuen Tilastokeskuksen sekä Työ- ja elinkeinoministeriön tilastoihin.

Väkiluku vuosina 2015–2017

Alue	2015	2016	2017	Muutos 2016-2017, %
Iisalmi	21 945	21 767	21 639	-0,6
Ylä-Savo	55 681	55 056	54 307	-1,4
Pohjois-Savo	248 129	247 776	246 653	-0,5

Väestön ikärakenne 31.12.2016 (%)

Alue	0–14 v	15–64 v	65 v –
Iisalmi	15,5	60,9	23,6
Ylä-Savo	15,0	58,7	26,2
Pohjois-Savo	15,0	61,8	23,2
Koko maa	16,2	62,9	20,9

Taloudellinen huoltosuhde vuosina 2014-2015

Taloudellinen huoltosuhde ¹	2014	2015
Iisalmi	1,61	1,64
Pohjois-Savo	1,58	1,60
Koko maa	1,41	1,43

¹ Taloudellinen huoltosuhde mittaa sitä, kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on sataa työllistä kohti.

Työttömyysaste (%) 2015-2017

Alue	2015	2016	2017
Iisalmi	15,8	14,8	12,8
Pohjois-Savo	14,0	13,4	11,9
Koko maa	13,4	13,2	11,2

Työpaikat 31.12.2015 (%)

Alue	Alkutuotanto	Jalostus	Palvelut	Toimiala tuntematon
Iisalmi	5,2	22,6	71,1	1,1
Ylä-Savo	14,7	23,2	60,7	1,3
Pohjois-Savo	6,6	19,4	72,7	1,3

Lähteet: Työ- ja elinkeinoministeriö ja Ely-keskukset, Alueelliset kehitysnäkymät 2/2017.

1.4 Iisalmen kaupungin toiminnan ja talouden kehitys sekä olennaiset muutokset

Iisalmen kaupunkistrategia 2030 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 4.12.2017. Visiona on olla Suomen houkuttelevin seutukaupunki vuoteen 2030. Kaupunkistrategian mukaan Iisalmen kaupunki parantaa asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä laadukkaalla ja tehokkaalla palvelurakenteella sekä vahvistaa koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa kehittämällä menestyvän elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä.

Kaupunkistrategian mukaiset tavoitteet keskittyvät siihen, että Iisalmi on kansainvälisesti vetovoimainen, iisalmelaiset ovat osaavia ja hyvinvointia, Iisalmi on toimiva ja turvallinen, kaupunki on houkutteleva ja huolehtiva työnantaja ja talous on vakaalla pohjalla.

Iisalmen kaupungin organisaatiouudistus toteutettiin vuoden 2017 alusta. Vuosi 2017 oli siten ensimmäinen muutoksen jälkeinen toimintavuosi.

Kaupunginvaltuusto päätti joulukuussa 2017, että Kankaan urheilun alueen kaavoitus käynnistetään välittömästi. Kaavoituksessa selvitetään vaihtoehdot uuden uimahallin sijainnille ja ajantasaistetaan alueen asemakaava muiltakin osin. Uusi uimahalli rakennetaan uuteen paikkaan ja sen kustannusarvio on n. 13,2-13,5 milj. euroa. Hankkeeseen haetaan valtionavustusta. Uimahallin uudisrakennushanke toteutetaan alustavan arvion mukaan suunnitelmakaudella 2018-2022.

Koulurakennuksiin ja kiinteistöjen sisäilmaongelmiin liittyvät asiat ovat vaikuttaneet merkittävästi kaupungin toimintaan ja talouteen ja on ennakoitavissa, että kiinteistöjen korjaus- ja rakentamistarve kasvaa vuoteen 2022 merkittävästi. Perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman valmistelu aloitettiin vuoden 2017 aikana. Päätös suunnitelmasta saatiin helmikuussa 2018. Perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma vaikuttaa merkittävästi tulevaisuuden investointitarpeisiin.

Kaupungin vuoden 2017 tilinpäätös, joka sisältää vesilaitoksen, on ylijäämäinen 2,2 milj. € tilikauden tulos 3,2 milj. € ja vuosikate 11,7 milj. € (543 € asukas). Vesilaitos pois lukien eli

pelkkä kaupunki huomioiden, ylijäämä on 1,8 milj. € tilikauden tulos 2,9 milj. € ja vuosikate 10,5 milj. €

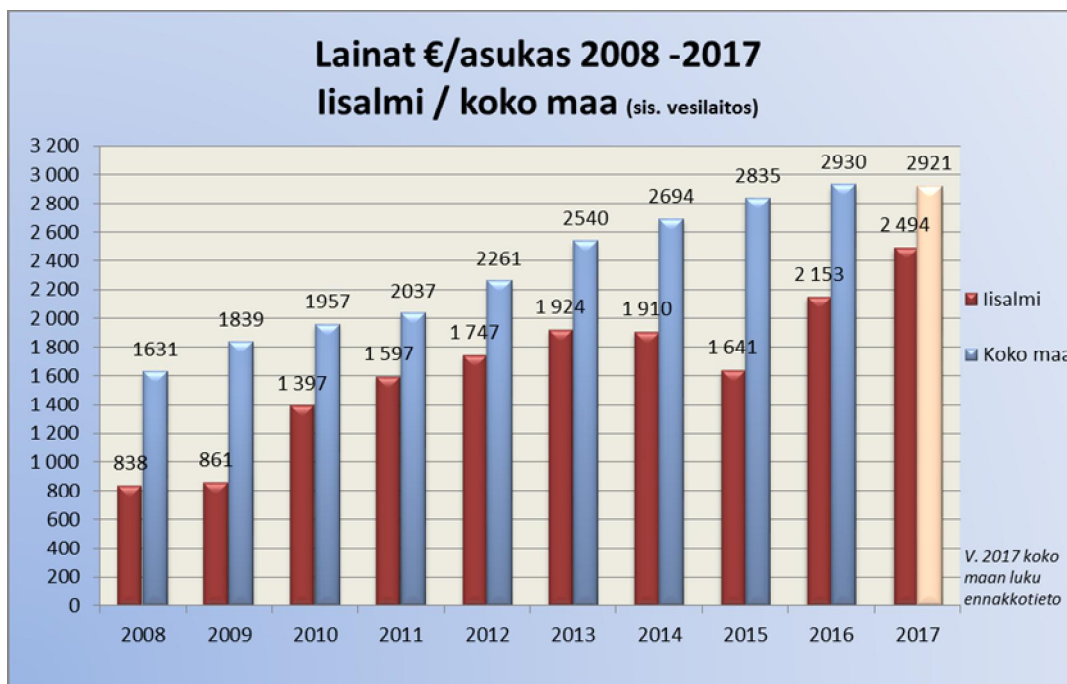
Vuoden 2017 varsinaisessa talousarviossa ylijäämäksi oli arvioitu muodostuvan 0,5 milj. € tilikauden tulokseksi 0,035 milj. € ja vuosikatteeksi 6,4 milj. € Merkittävät poikkeamat talousarvioon syntyivät verotulojen ja valtionosuuksien merkittävästi paremmasta toteumasta ja toimintakulujen alittumisesta.

Investoinnit (brutto) olivat 16,1 milj. € josta kaupungin investoinnit 12,4 milj. € ja vesilaitoksen investoinnit 3,73 milj. €

Merkittävimmät investointikohteet vuonna 2017 olivat:

- Kangaslammin koulu 3,0 milj. €
- Vuohiniemen jätevedenpuhdistamo 2,7 milj. €
- Kauppiis-Heikin koulu 1,8 milj. €
- Terveyskeskus 1,6 milj. €
- Lumakeskus 0,8 milj. €

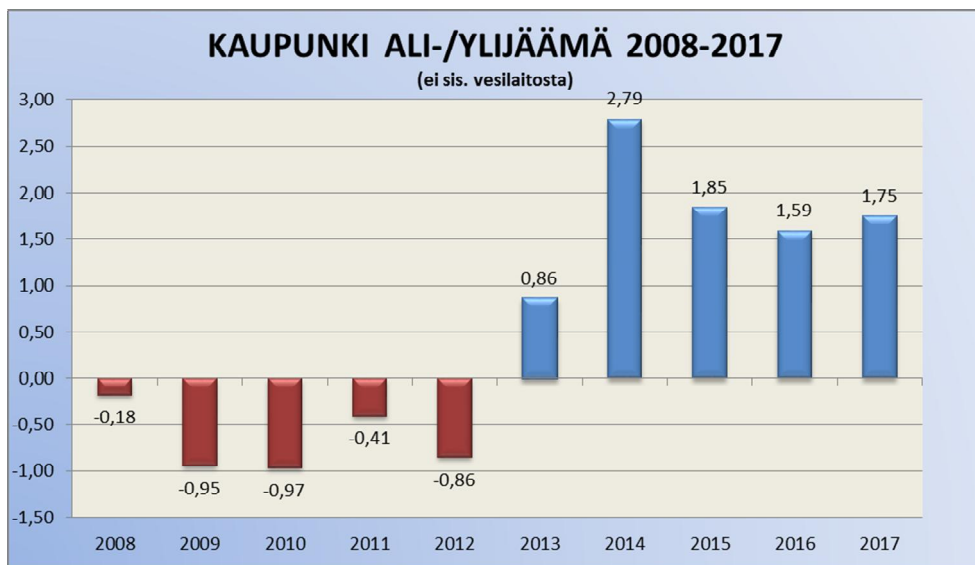
Uutta lainaa nostettiin kaupungille 11,6 milj. € ja vesilaitokselle 3,5 milj. € vanhoja lainoja maksettiin pois 6,6 milj. € Lainamäärä v. 2017 lopussa oli 54,0 milj. € eli 2 494 €/asukas, josta kaupungin osuus 47,7 milj. € eli 2 202 €/asukas. Kuntien tilinpäätösarviotietojen mukaan Manner-Suomen kuntien keskimääräinen lainakanta vuonna 2017 oli asukasta kohden 2 921 euroa.

Iisalmen kaupungin vuosien 2015–2017 tilinpäätösten keskeiset tunnusluvut:

Keskeiset tunnusluvut	2015	2016	2017
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	20,50
Toimintakate (milj. €)	-118,2	-119,6	-119,8
Verotulot (milj. €)	77,8	75,1	75,6
Valtionosuudet (milj. €)	44,9	48,6	51,5
Vuosikate (milj. €)	7,5	6,9	10,5
Vuosikate €/asukas	314	317	485
Investoinnit netto (milj. €)	7,2	17,5	12,4
Lainojen muutos (milj.€, sis.vesi)	-6,2	10,8	7,1
Lainat € / asukas (sis. vesi)	1 641	2 153	2 494

* ei sisällä vesilaitosta ellei toisin mainita

Keskeisten tuotto- ja kuluerien muutokset v. 2016 – 2017 (ei sisällä vesilaitosta, sisältää peruskaupungin ulkoiset ja sisäiset erät)

Keskeisten kuluerien muutokset, (ei sis. vesilaitosta)	TP 2016 1000 €	TP 2017 1000 €	Muutos 1000 €	Muutos %
Toimintatuotot	32 705	37 421	4 715	14,4 %
Verotulot	75 106	75 574	468	0,6 %
Valtionosuudet	48 618	51 456	2 837	5,8 %
Henkilöstökulut	42 916	41 623	-1 293	-3,0 %
Palvelujen ostot	88 572	92 380	3 809	4,3 %
Poistot	5 988	7 633	1 645	27,5 %
Vuosikate	6 907	10 494	3 588	51,9 %

1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelma kuvaa tilikauden tuloksen muodostumista ja sitä, riittääkö tuloina kertynyt rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten kattamiseen. Laskelmissa ovat mukana kaupungin ja liikelaitosten ulkoiset tulot ja menot tuloslaskelmariveittäin yhdisteltyinä. Eri yksiköiden väliset tapahtumat eli sisäiset erät on tässä laskelmassa eliminoitu.

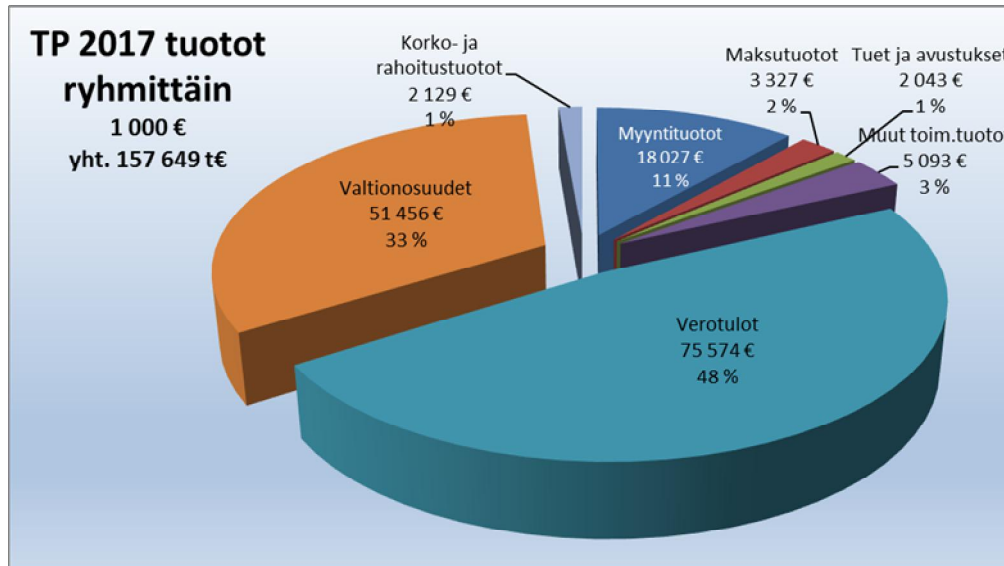
TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (sis. vesilaitos)	2017 1 000 €	2016 1 000 €
Toimintatuotot	28 490	26 690
Toimintakulut	-145 419	-143 517
Toimintakate	-116 929	-116 827
Verotulot	75 574	75 106
Valtionosuudet	51 456	48 618
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	66	15
Muut rahoitustuotot	2 063	1 652
Korkokulut	-256	-250
Muut rahoituskulut	-233	-461
Vuosikate	11 740	7 852
Poistot ja arvonalentumiset	-8 526	-6 884
Satunnaiset tuotot	0	1 583
Satunnaiset kulut	0	-1 262
Tilikauden tulos	3 214	1 290
Tilinpäätössiirrot	-1 016	449
Tilikauden ylijäämä	2 198	1 739

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka. 2016	2017	2016
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	21	20	19
Vuosikate, % poistoista	128	138	114
Vuosikate/euroa/asukas	494	543	361
Asukasmäärä	-	21 639	21 767

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = 100*Toimintatuotot/(Toimintakulut-Valmistus omaan käyttöön)
Vuosikate prosenttia poistoista = 100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Toimintatuotot

Toimintatuottoja kertyi 28,5 milj. € Toimintatuotot kasvoivat vuoteen 2016 verrattuna 1,8 milj. € eli 6,7 %. Merkittävin muutos oli SOTE kuntayhtymän ruokapalvelujen siirto kaupungin toiminnaksi. Siirrolla oli vaikutusta sekä toimintatuottoihin että –kuluihin.

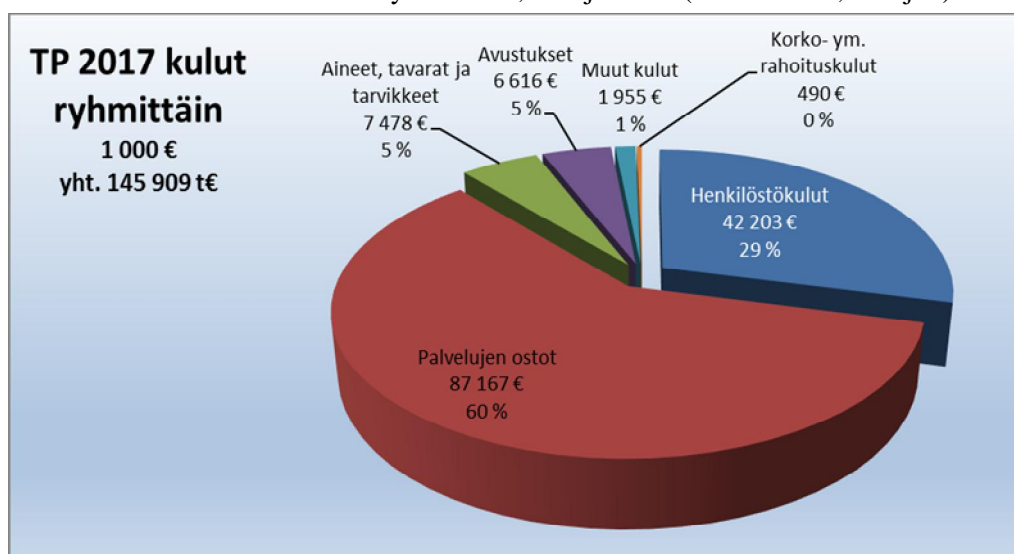
Ei sisällä vesilaitosta

Toimintakulut

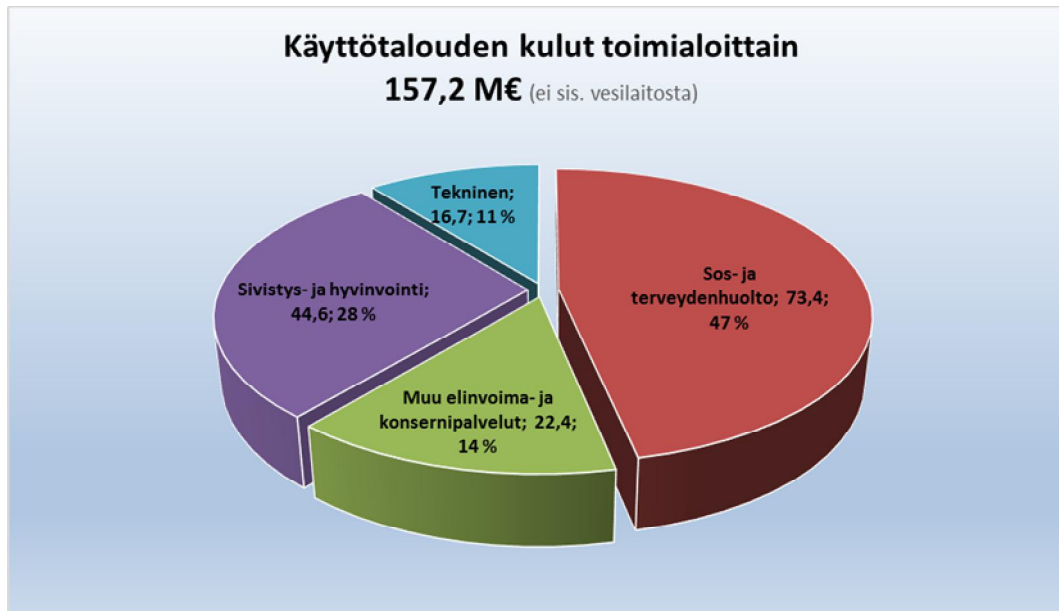
Toimintakulut olivat 145,4 milj. € jossa kasvua edellisvuoteen 1,9 milj. € eli 1,3 %. Toimintakuluista henkilöstökulut olivat 42,2 milj. € (43,6 milj. € v. 2016), palvelujen ostot 87,2 milj. € (85,3 milj. €), jossa kasvua 2,2 %.

Toimintamenojen sisällä suurin muutos oli ruokapalvelujen toimintamenojen kasvu 1,7 milj. € edellisvuodesta SOTEn ruokapalvelujen siirron myötä. Lisäksi merkittäviä muutoksia edellisvuoteen olivat pysyvien vastaavien myyntitappiot 0,3 milj. € ja ICT-palvelujen kasvu 0,3 milj. €

Maksuosuus Ylä-Savon SOTE ky:lle oli 72,2 milj. euroa (TP 2016: 72,1 milj. €).

Ei sisällä vesilaitosta

Ei sisällä vesilaitosta

Toimintakate

Toimintatulojen ja –menojen erotus muodostaa toimintakatteen. Toimintakate osoittaa, paljonko toiminnan menoista jää verorahoituksella katettavaksi.

Toimintakate oli 116,9 milj. euroa (2016: 116,8 milj. euroa). Toimintatuotot kattoivat toimintamenoista 19,6 %. Vuotta aiemmin vastaava tunnusluku oli 18,6 % eli menojen lisäys on ollut edellisvuoden verrattuna pienempää verraten tulojen lisäykseen.

Verotulot ja valtionosuudet

Valtionosuudet ja verotulot muodostavat verorahoituksen. Verotulot koostuvat kunnallis-, yhteisö- ja kiinteistöverosta. Valtionosuuksiin kirjataan peruspalvelujen valtionosuudet, jotka sisältävät myös kuntien välisen verotulotasauksen sekä ns. muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet.

Valtionosuuksia kertyi 51,5 milj. € jossa kasvua edellisvuoteen 2,8 milj. € eli 5,8 %. Tarkemmat erittelyt verotulojen ja valtionosuuksien kertymistä ja kehityksestä on esitetty tuloslaskelmaosan toteutumisvertailussa.

Verotuloja kertyi 75,6 milj. euroa, jossa kasvua edellisvuoteen 0,6 %. Kunnallisveroa kertyi 64,5 milj. euroa, jossa vähennystä edellisvuoteen -0,2 milj. euroa eli -0,4 %. Yhteisöveron kertymä oli 5,3 milj. euroa, jossa kasvua edellisvuoteen 0,7 milj. euroa eli 15,9 %. Kiinteistöveroa kertyi 5,8 milj. euroa, sama summa kuin edellisvuonna. Verotulojen kehityksessä ei näkynyt vuonna 2017 parantunut työllisyys vaan Kiky-sopimuksen vaikutus ja työntekijöiden kasvaneet vähennykset laskivat kertyneen tuloveron määrää. Yhteisöveron hyvä kehitys kompensoi tuloveron menetyksen.

Tuloveroprosentin suuruus oli 20,50 % (2016: 20,50 %). Vuoden 2017 efektiivinen veroaste ennakkotiedon mukaan on 14,23 % (v. 2016 14,48 %).

Verotulokertymät vuosina 2016– 2017 (milj. €):

Verokertymä	TP 2016 M€	TA2017 M€	Muut. TA2017 M€	TP2017 M€
Kunnallisvero	64,8	64,1	64,3	64,5
Kiinteistövero	5,8	5,7	5,7	5,8
Yhteisövero	4,5	4,4	5,2	5,3
Yhteensä	75,1	74,3	75,2	75,6

Valtionosuuksien jakaantuminen vuonna 2017 (milj. €):

Valtionosuus	TP 2016 M€	Muutettu TA2017 M€	TP 2017 milj. €
Peruspalvelujen vo.	44,8	44,0	44,0
Verotulotasaus	8,8	10,1	10,1
Järjestelmämuutoksen tasaus	-3,0	-1,2	-1,2
Opetus- ja kulttuuritoimen vo.	-2,0	-1,5	-1,4
Yhteensä	48,6	51,4	51,5

Rahoitustulot ja -kulut

Korkotuotot vuonna 2017 olivat 0,07 milj. € mikä on 0,05 milj. € enemmän kuin edellisvuonna. Kasvu koostuu sijoitussalkun korkorahastojen tuotoista. Muita rahoitustuottoja kertyi 2,1 milj. euroa, joka on 0,4 milj. euroa ja 25 % enemmän kuin edellisvuonna, mikä selittyy Savon Energiaholdingin edellisvuotta suuremmista osingosta.

Kasvavasta velkamäärästä huolimatta korkokulut kasvoivat maltillisesti. Korkokulut olivat edellisen vuoden tasolla (n. 0,2 milj. €).

Vuosikate, poistot ja satunnaiset erät

Kaupungin säännönmukaisen toiminnan tulorahoitusta osoittavaa vuosikatetta tilikaudella 2017 kertyi 11,7 milj. euroa. Vuosikate vahvistui edellisestä vuodesta peräti 3,9 milj. euroa, joka on 49,5 %. Keskeisimmät tekijät vuosikatteen vahvistumiselle olivat toimintakatteen tason pysyminen edellisvuoden tasolla sekä valtionosuuksien ennakoitua parempi kertymä.

Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot olivat 7,1 milj. euroa, kasvua edellisvuoteen 0,2 milj. € Tämän lisäksi poistettiin palvelutuotannosta poistuneita hyödykkeitä yhteensä 1,4 milj. € arvosta. Isoimmat näistä olivat Ylä-Savo –talo (0,8 milj. euroa) ja Heinäkelkan päiväkotitoiminta (0,3 milj. euroa). Edellä mainittuja poistoja ei oltu huomioitu talousarviomuutoksessa.

Vuosikate kattaa poistot 138 %:sti. Kaupungin tulorahoituksen katsotaan olevan riittävä, kun vuosikate on vähintään poistojen suuruinen.

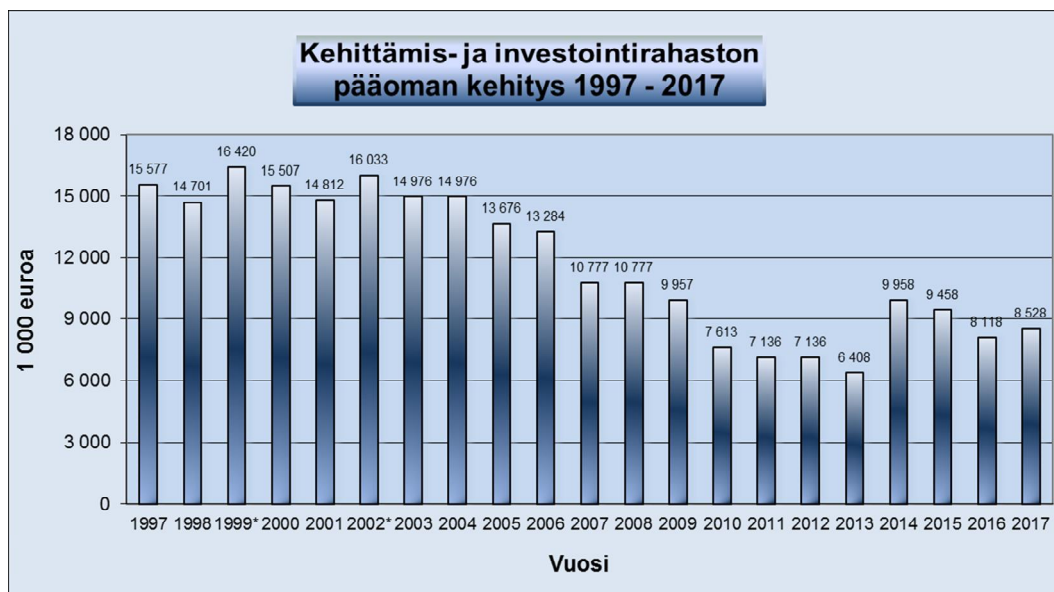

Tilikauden tulos ja ylijäämä

Tilikaudelle kohdistuvien tulojen ja menojen erotuksesta muodostuu tilikauden tulos, joka vuonna 2017 oli 3,2 milj. euroa ylijäämäinen eli 1,9 milj. € edellisvuotta parempi.

Tilipäätössiirrot sisältävät poistoeron, varausten ja rahastojen muutoksen. Näiden erien nettovaikutus kaupungin tilikauden ylijäämään on -1,0 milj. € sisältäen poistoeron muutosta -0,99 milj. € ja rahastojen muutosta -0,03 milj. €.

Kehittämisen- ja investointirahasto

Siirto rahastoon (alkupääoma) 17 295 353 € tilikaudella 1997.

Lisäksi rahastoa kartutettu:

1999	2,5 milj. €	Savon Voiman osakkeiden myyntivoitto
2002	1,2 milj. €	Savon Voiman osakkeiden myyntivoitto
2014	4,6 milj. €	Savonia ammattikorkeakoulun yhtiöittämisen tuotot
2017	1,8 milj. €	Tilikauden tuloksesta

Tilikauden alijäämiä rahastosta katettu:

2007	1,7 milj. €
2010	1,1 milj. €
2011	0,5 milj. €

Vuonna 2017 rahastoa on käytetty 1,34 milj. € Kangaslammin ja Kauppi-Heikin koulujen rakentamiseen ja rahastoa on kartutettu 1,75 milj. € tilikauden tuloksesta, rahaston pääoman ollessa tilikauden lopussa 8,5 milj. €

Iisalmen Vesi -liikelaitos

Vesilaitoksesta on muodostettu kaupunginvaltuuston päätöksellä vuoden 2009 alusta lukien Kuntalain mukainen kunnallinen liikelaitos.

Iisalmen Veden vuoden 2017 keskeisiä lukuja:

Toimintatuotot	5,1 milj. euroa
Toimintakulut	3,4 milj. euroa
Ylijäämä	445 959 euroa
Tuloutus kaupungille	400 000 euroa

Vuoden 2017 vesimaksut (sis. alv):

Puhdas vesi	1,54 €/ m ³
Jätevesi	2,17 €/ m ³

Ylä-Savon Vesi Oy huolehtii vedenhankinnasta ja -tuotannosta. Iisalmen Vesi huolehtii vedenjakelusta, jäteveden puhdistuksesta ja viemäriverkostotoiminnoista sekä kuluttajapalvelusta ja -laskutuksesta.

Iisalmen Veden nettoinvestoinnit olivat 3,7 milj. euroa.

1.6 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma kuvaa kirjanpitoon kirjattujen liiketapahtumien vaikutusta kaupungin rahavaroihin. Se kertoo toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen kautta, lisääntyivätkö vai vähenivätkö kaupungin rahavarat tilikauden aikana. Rahoituslaskelmaan on koottu koko kaupungin kaikki ulkoiset rahan lähteet ja rahan käyttö. Eri yksiköiden väliset sisäiset erät on laskelmassa eliminoitu.

Toiminnan rahavirta

Rahoituslaskelman ensimmäisellä rivillä esitettävä vuosikate on 11,7 milj. euroa. Vuosikatetta kertyi 3,9 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuosikatetta oikaistaan toiminnan rahavirtaa laskettaessa satunnaisilla erillä ja tulorahoituksen korjauserillä. Näitä oli 0,05 milj. € ja se koostuu pakollisten varausten, pysyvien vastaavien luovutusvoittojen- ja tappioiden erotuksesta.

Investointien rahavirta

Vuoden 2017 investointimenot olivat 16,1 milj. euroa. Investointikohteista sekä investointimenojen ja –tulojen toteutumisesta on kerrottu tarkemmin investointiosan toteumavertailussa. Rahoitusosuuksia investointimenoihin kertyi 0,02 milj. €

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja eli omaisuuden myyntituloja kirjattiin 0,2 milj. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirraksi muodostui -4,1 milj. € Investointien vuoden 2017 tulorahoitusprosentiksi, joka lasketaan vuosikatteen ja investointien omahankintameno suhteesta, muodostui 73,0 %. Vastaava tunnusluku oli edellisen vuoden tilinpäätöksessä 33,9 %. Tunnusluku kertoo, että investointien omahankintameno on kyetty rahoittamaan 73 prosenttisesti tulorahoituksella. Luvun ollessa alle sata, joudutaan rahoitusta kattamaan omaisuuden myynnillä, kassavaroilla ja/tai lainanotolla. Merkittävä poikkeama edellisvuoteen johtuu vuonna 2016 Savonian ja Vetrean aiheuttamista kirjauksista, joilla ei apportiluovutuksen ja vaihtokaupan johdosta ollut vaikutusta kaupungin rahoitustilanteeseen, mutta tapahtumat kirjattiin investointiosan kautta.

Lainanhoitokate oli 1,8. Tunnusluku parani edellisvuodesta 0,7 ollen hieman parempi (0,4) kuin kuntien keskiarvo vuonna 2016. Iisalmen lainanhoitokyky on tyydyttävä.

Rahoituksen rahavirta

Kaupungille maksettiin takaisin antolainoja 0,1 milj. euroa eikä uusia lainoja annettu. Uutta lainaa nostettiin talousarviovuonna 15,1 milj. € ja pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 6,6 milj. eurolla

Muut maksuvalmiuden muutokset olivat -1,1 milj. € Rahoituksen rahavirta on 6,1 milj. euroa. Rahavarat lisääntyivät tilikaudella 2,0 milj. euroa. Rahavarat vuoden 2017 lopussa olivat 21,0 milj. euroa.

1.7 Rahoitusasema ja sen muutokset

Iisalmen kaupungin taseen loppusumma 31.12.2017 oli 161,8 milj. euroa. Lisäystä Iisalmen edellisen vuoden tilinpäätökseen on 9,1 milj. euroa.

Pysyvien vastaavien tasearvo on 31.12.2017 yhteensä 133,0 milj. euroa, kun tasearvo vuotta aiemmin oli 126,0 milj. euroa. Pysyvien vastaavien suurin muutos on investointiohjelman painopisteessä rakennuksissa, lisäystä 10,9 milj. € edellisvuodesta. Kokonaisuudessaan rakennusten tasearvo vuoden vaihteessa on 54,4 milj. € minkä lisäksi muihin pitkävaikutteisiin menoihin on aktivoitu Lumakeskuksen remontin osuus 1,5 milj. €

Vaihtuvien vastaavien tasearvo kasvoi 1,9 milj. € ollen 25,5 milj. euroa vuoden lopussa.

Taseen oma pääoma on 31.12.2017 yhteensä 84,9 milj. euroa. Oma pääoma kasvoi edellisvuoden lopusta 2,2 milj. euroa, joka koostuu tilikauden ylijäämästä 2,2 milj. €

Kaupungin (sis. vesilaitos) taseen kumulatiivinen ylijäämä on 9,4 milj. euroa. Vuotta aiempi kumulatiivinen ylijäämä oli 7,2 milj. euroa. Asukasta kohden laskettuna vuoden 2017 kumulatiivinen ylijäämä on 433 euroa. Vastaava vuoden 2016 tilinpäätöksen tunnusluku oli 330 euroa asukasta kohden.

Kaupungin lainakanta oli vuoden 2017 lopussa 54,0 milj. euroa. Lainamäärä kasvoi edellisestä vuodesta n. 7 milj. euroa. Lainamäärä asukasta kohden oli vuoden 2017 lopussa 2 494 euroa. Asukaskohtainen lainamäärä oli vuotta aiemmin 2 153 euroa eli vuodessa kasvua 341 €/asukas.

Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT			A OMA PÄÄOMA		
I Aineettomat hyödykkeet			I Peruspääoma	63 789	63 789
Aineettomat oikeudet	119	114	Muu oma pääoma	11 732	11 703
Muut pitkävaikutteiset menot	1 506	30	Ed. tilik. yli-(+)/alijäämä(-)	7 180	5 441
II Aineelliset hyödykkeet			Tiilikauden yli-(+)/alijäämä (-)	2 198	1 739
Maa- ja vesialueet	10 277	10 032	B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Rakennukset	54 427	43 481	Poistoero	7 752	6 765
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 314	25 936	C PAKOLLISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	1 677	1 268	Eläkevaraukset	17	17
Muut aineelliset hyödykkeet	273	184	Muut pakolliset varaukset	141	270
Ennakkom. ja kesk.er. hank.	2 976	8 432	D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
III Sijoitukset			Valtion toimeksiannot	23	23
Osakkeet ja osuudet	34 429	34 359	Lahjoitusrahastojen pääomat	3 622	3 463
Muut lainasaamiset	1 928	2 054	Muut toimeksiantojen pääomat	11	12
Muut saamiset	70	67	E VIERAS PÄÄOMA		
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			I Pitkäaikainen		
Valtion toimeksiannot	26	26	Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	44 593	38 915
Lahjoitusrahastojen varat	3 259	3 047	Saadut ennakot	0	0
C VAIHTUVAT VASTAAVAT			Muut pitkäaikaiset velat	1 196	1 095
II Saamiset			II Lyhytaikainen		
Pitkäaikaiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	9 372	7 952
Muut saamiset	224	722	Saadut ennakot	468	635
Lyhytaikaiset			Ostovelat	4 136	4 608
Myyntisaamiset	1 494	1 459	Muut velat	720	737
Lainasaamiset	0	3	Siirtovelat	4 825	5 482
Muut saamiset	2 504	2 188	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	161 776	152 645
Siirtosaamiset	224	216			
III Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	4	4			
Muut arvopaperit	17 590	16 614			
IV Rahat ja pankkisaamiset	3 456	2 409			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	161 776	152 645			

TASEEN TUNNUSLUVUT	Kuntien ka. 2016	2017	2016
Omavaraisuus (%)	60	57	59
Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	56	41	38
Velat ja vastuut % käyttötuloista, %		42	39
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	10 414 411	9378	7180
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 892	433	330
Lainakanta 31.12., milj. €	16 138	54,0	46,9
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 933	2 494	2 153
Lainasaamiset, milj. €	-	2	2
Asukkaiden lukumäärä 31.12	-	21 639	21 767

TUNNUSLUKUIEN LASKENTAKAAVAT
Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuu) / Käyttötulot

Lainakanta 31.12

= Vieras pääoma - Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainasaamiset 31.12

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.8 Kokonaistulot ja –menot (ei sis. vesilaitosta)

TULOT	milj. €	MENOT	milj. €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	37,4	Toimintakulut	157,2
Verotulot	75,6	Korkokulut	0,2
Valtionosuudet	51,5	Muut rahoituskulut	0,2
Korkotuotot	0,1	Satunnaiset kulut	0,0
Muut rahoitustuotot	3,6	Tulorahoituksen korjauserät	
Satunnaiset tuotot	0,0	Pakollisten varausten muutos	
Tulorahoituksen korjauserät		- pakollisten varausten lis. (+), väh.(-)	
- pysyvien vastaavien		- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	
hyödykkeiden luovutusvoitot	0,1	luovutustappiot	
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointeihin	0,0	Investointimenot	12,4
Pysyvien vastaavien			
hyödykkeiden luovutustulot	0,2	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäykset	0,0
Antolainasaamisten vähennykset	0,1	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	5,8
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	11,6	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,0		
Kokonaistulot yhteensä	179,19	Kokonaismenot yhteensä	175,88

1.9 Iisalmen kaupungin henkilöstö

Vuoden 2017 lopussa vakinaista henkilökuntaa oli Iisalmen kaupungin palveluksessa 786 henkilöä. Vähennyistä edellisvuoteen on yksi henkilö. Kaupungin vakinaisen henkilökunnan keski-ikä oli 48,7 vuotta ja koko henkilökunnan keski-ikä 46,7 vuotta. Henkilöstön määrä on vähentynyt 21 henkilöllä, kun tarkastelussa on mukana koko henkilöstö yhteensä.

Henkilöstön lukumäärä (Populus) 31.12.2017

Toimiala	Vakinaiset	Sijaiset	Määrä- aikaiset	Oppisop- suhteiset	Työllis- tetyt	Yhteensä	Yhteensä (ei sis. työllistettyjä)
Elinvoima- ja konsernipalvelut	227 (212)	19 (24)	48 (59)	0 (0)	*8 (15)	302 (310)	294 (295)
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	457 (490)	52 (43)	80 (91)	0 (0)	21 (18)	610 (642)	589 (624)
Tekninen toimiala	89 (72)	3 (4)	8 (4)	0 (0)	0 (1)	100 (81)	100 (80)
Vesilaitos	13 (13)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (1)	14 (14)	13 (13)
Yhteensä	786 (787)	74 (71)	136 (154)	0 (0)	30 (35)	1026 (1047)	996 (1012)

Suluissa tilanne 31.12. 2016. *Tähdellä merkittyyn työllistettyjen määrään sisältyy kolmannelle sektorille sijoitetut työllistetyt. Vapaa-aikalautakunnan alainen henkilöstö on lisätty sivistys- ja hyvinvointitoimialan henkilöstöön.

Vuoden 2017 tilinpäätöksen mukaan maksetut palkat ja palkkiot olivat 32,0 milj. euroa sekä eläkkeet ja muut henkilöstösivukulut 10,2 milj. euroa eli yhteensä 42,2 milj. euroa. Vastaava summa vuonna 2016 oli 43,6 milj. euroa, joten henkilöstömenojen lasku oli 1,4 milj. euroa eli 3,2 %. Henkilöstöhallinto on laatinut erillisen henkilöstökertomuksen ja se tuodaan omana asianaan kaupunginhallituksen ja valtuuston käsittelyyn.

1.10 Ympäristötekijät

Toimintakertomukseen on sisällytettävä kuvaus niistä ympäristökysymyksistä, jotka vaikuttavat olennaisesti kaupungin taloudelliseen tulokseen, asemaan, toiminnan kehitykseen tai riskeihin. Lisäksi toimintakertomuksessa on annettava tiedot siitä, miten kaupunki huolehtii ympäristöasioista ja esimerkiksi siitä, miten kunnan toiminta vaikuttaa ympäristöön. Ympäristömenot aiheutuvat toiminnasta, jonka tarkoituksena on tuottaa ympäristöhyötyjä tai ennaltaehkäistä, vähentää tai korjata ympäristöhaittoja, parantaa tulevaa ympäristönsuojelutasoa ja edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

Kaupungin ympäristötuotoista suurin osa n. 2,7 milj. euroa koostuu Iisalmen Vesi –liikelaitoksen jätevesimaksuista ja muista toimintaan liittyvistä tuotoista. Ympäristötoimintakulujen ja poistojen kokonaismäärä oli n. 2,3 milj. euroa. Ilman poistoja ympäristötoimintakulut olivat n. 1,7 milj. euroa. Pääosa kustannuksista aiheutui jätevesien puhdistuksesta sekä viemäriverkoston käytöstä ja kunnossapidosta (n. 1,4 milj. euroa). Jätehuolto- ja jätevesimaksuihin käytettiin n. 0,3 milj. euroa.

Tämän lisäksi Ylä-Savon jätehuoltolautakunta huolehtii alueellisesti jätehuollon viranomais-tehtävistä ja jätehuollon suunnittelusta ja kehittämisestä. Tästä aiheutuneet toimintakulut ketataan jätehuoltomaksuilla.

Ympäristöinvestointeja tehtiin vuonna 2017 yhteensä n. 3,5 milj. euroa. Suurin osa ympäristöinvestoinneista kohdistui Iisalmen vesi –liikelaitoksen toimintaan. Merkittävin ympäristöhanke on Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus, joka alkoi vuonna 2017 ja puhdistamo valmistuu vuoden 2019 loppuun mennessä. Vaiheittain toteutettavan saneerauksen kokonaiskustannus on n. 15,5 milj. euroa. Vuoden 2017 investoinnin osuus oli n. 2,7 milj. euroa. Puhdistamolle rakennetaan uusi esikäsitellytila ja ilmastuslinja, jotka valmistuvat vuoden 2018 aikana. Nykyisten altaiden kattaminen sekä hajukaasunpoistojärjestelmien asentaminen tapahtuvat vuonna 2019.

Kaikissa talonrakennuksen uudishankkeissa panostetaan energiatehokkuuteen valitsemalla energiatehokkuusluokaksi vähintään luokka B. Näin toteutettuja hankkeita olivat vuonna 2017 valmistuneet Päiväkeskus Purje, Kauppiis-Heikin koulu ja Kangaslammin koulu.

Ympäristövastuulla tarkoitetaan ympäristöön liittyvää voimassa olevaa velvoitetta, jolla on todennäköisesti tulevaisuudessa menoja lisäävä vaikutus. Vuoteen 2017 kohdistuvia ympäristövastuita ei tilinpäätöksessä todettu.

1.11 Muut ei-taloudelliset asiat

Kunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevan yleisohjeen mukaisesti toimintakertomuksessa on annettava tiedot siitä, miten kaupunki huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioista. Tiedot on annettava siinä laajuudessa kuin se on tarpeen toiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.

Uudet luottamushenkilöt aloittivat työskentelynsä kesäkuussa 2017. Luottamushenkilöiden perehdyttämis- ja koulutustilaisuuksissa on käsitelty esteellisyyskysymyksiä, millä on pyritty siihen, että luottamushenkilöt ottavat itse vastuun esteellisyyden arvioinnista.

Kuntaliitto on ohjeistanut yleiskirjeessään (21.6.2017) vieraanvaraisuuteen, etuihin ja lahjoihin liittyviä asioista. Kuntaliiton ohjetta sovelletaan Iisalmen kaupungissa ja luottamushenkilöitä kannustetaan tutustumaan ohjeen sisältöön. Ohje löytyy Kuntaliiton sivuilta:

<https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2017/ohje-vieraanvaraisuudesta-eduista-ja-lahjoista>

Kaupungin henkilöstöä on ohjeistettu ohjeella vieraanvaraisuuden vastaanottamisesta. Kaupungin ohje on löydettävissä kaupungin intranetistä.

Uusi kaupunkistrategia hyväksyttiin joulukuussa 2017. Kaupungin arvoja ovat avoimuus, rohkeus, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus, yhteisöllisyys ja ympäristövastuullisuus. Arvoista erityisesti tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat kaupungin toimintoja, hallintoa ja kehittämistä koskevia läpileikkaavia periaatteita. Iisalmessa ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti. Tasa-arvosta ja oikeudenmukaisuudesta on määräyksiä lukuisissa kuntien toimintaa ohjaavissa laeissa ja asetuksissa sekä kaupungin henkilöstöohjelmassa.

1.12 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Iisalmi on Ylä-Savon seutukunnan keskuskaupunki, joka on elinkeinorakenteeltaan vahva. Talouselämän positiivinen vire on vahvistunut entisestään erityisesti Ylä-Savon alueella, mikä heijastuu kaupungin elinvoimaisuuteen.

Iisalmen ja Ylä-Savon alueen haasteena on väestönkehitys, jonka ennustetaan olevan negatiivinen. Edellä mainitun lisäksi osaavan työvoiman saatavuus on merkittävä riski elinkeinoelämän kehittymisen näkökulmasta.

Uuden kaupunkistrategian visiona on, että Iisalmi on vuoteen 2030 mennessä kansainvälisesti tunnettu 25 000 asukkaan vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat asumisen ja yrittämisen olosuhteet sekä toimivat seudulliset palvelut.

Uusi valtuustokausi käynnistyi kesäkuussa 2017, jolloin uudet valtuutetut aloittivat työnsä. Tulevaisuudessa merkittävimpiä asioita ovat edellä mainittujen lisäksi vuoden 2020 alusta voimaan tuleva SOTE- ja maakuntauudistus sekä kaupungin merkittävät investointipaineet. Suurimpia tulevaisuuden investointihankkeita ovat uuden uimahallin rakentaminen sekä koulukiinteistöjen uudisrakentamiset ja kiinteistöjen korjaukset.

SOTE- ja maakuntauudistus vaikuttaa kuntien tehtäviin ja talouteen merkittävästi. Kyseessä on yksi Suomen historian suurimmista hallinnollisista uudistuksista. Maakunnat vastaavat vuoden 2020 alusta lähtien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä mm. palo- ja pelastustoimesta, maaseutuhallinnosta sekä lomitustoimesta.

Iisalmen kaupungin kannalta merkittävä asia tulevaisuudessa on Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän mahdollinen jatkaminen tai purkaminen vuoden 2020 alusta. Päätös Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän tulevaisuudesta tulisi saada vuoden 2018 aikana, jotta riittävät suunnitelmat ja valmistelut ehditään tehdä. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä omistaa muun muassa Iisalmen ja Koljonvirran sairaalakiinteistöt. Kuntayhtymän tulevaisuudella on merkittävät vaikutukset myös omistajakuntien talouteen.

Tulevaisuuden investointipaineet ovat merkittävät. Perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman toimeenpano, uimahallin rakentaminen sekä muut peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet lähitulevaisuudessa vaikuttavat kaupungin taloudelliseen ja toiminnalliseen kehitykseen.

1.13 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Iisalmen kaupungin riskienhallintaa on toteutettu valtuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden sekä sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaisesti. Sisäisen valvonnan

ohje koskee kaikkia kaupunkikonsernin toimielimiä ja toimintaa, josta kaupunki vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet ja konserniyhteisöt arvioivat ja tunnistavat tavoitteita uhkaavia riskejä ja arvioivat niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laativat suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Tärkeimmät riskit ja niihin liittyvät nykyiset ja uudet riskienhallintatehtävät kirjataan vuotuisiin toimintasuunnitelmiin ja ne otetaan huomioon myös taloussuunnittelussa.

Iisalmen kaupungissa riskit jaetaan neljään riskialueeseen:

- Strategiset riskit, jotka liittyvät usein ulkoisten tapahtumien muutoksiin, pitkän aikavälin suunnitelmiin, strategisiin tavoitteisiin tai sidosryhmäyhteistyöhön.
- Toiminnalliset riskit, jotka liittyvät päivittäiseen toimintaan.
- Taloudelliset riskit, jotka liittyvät taloudellisiin ja rahoituksellisiin tekijöihin.
- Vahinkoriskit, jotka aiheutuvat odottamattomista ja äkillisistä tapahtumista.

Riskikartoituksessa on tunnistettu, arvioitu ja käsitelty kaupunkitason riskejä, joista merkittävimmiksi riskeiksi nousivat *toiminnalliset riskit*, jotka liittyvät henkilöstöön, avainhenkilöihin, tietojärjestelmiin sekä vanheneviin toimitiloihin, sisäilmaongelmiin ja korjausvelan kasvuun. Näiden riskien hallinnan katsotaan kuitenkin olevan kohtalaisella tasolla. Muut merkittävät toiminnalliset riskit liittyvät uusien tietojärjestelmien käyttöönottoon sekä olemassa olevien järjestelmien toimintaan. Toiminnallisiin riskeihin sisältyy myös juridinen riski ja maineriski.

Strategisesti merkittävät riskit liittyvät yritystoiminnan ja elinvoiman hiipumiseen ja keskeisten julkisen hallinnon toimintojen siirtämiseen pois kaupungista tai alueelta. Näiden riskienhallinnan katsotaan olevan kohtuullisella tasolla. Merkittävä riski on myös väestön väheneminen, joka omalta osaltaan vaarantaa strategisten tavoitteiden toteutumista ja johon vaikuttaminen kaupungin omilla toimilla on erittäin haasteellista.

Taloudellisesti merkittävimmät riskit liittyvät maksuvalmiuteen, rahoituspohjan heikkenemiseen, lainamäärän kasvuun sekä takauksiin ja osakeomistuksiin. Myös SOTE-kustannusten merkittävä ylitys budjetoidusta on toteutuessaan vakava taloudellinen riski, jonka nykyinen hallinta katsotaan kuitenkin riittäväksi.

Kaupungin kassavirta on ollut hyvin ennustettavissa ja maksuvalmiutta seurataan aktiivisesti. Maksuvalmiuden ylläpitämiseksi kaupungilla on käytössään kuntatodistusohjelmia, joiden avulla maksuvalmiutta voidaan ylläpitää.

Keskeinen taloudellinen riski liittyy SOTE- ja maakuntauudistuksen vaikutuksiin. Uudistus vaikuttaa toteutuessaan merkittävästi kaupungin toimintaan ja rahoituspohjaan. Riskiä voidaan hallita tekemällä uudistuksen taloudellista vaikutusarviointia käytettävissä olevien tietojen pohjalta. Taloudelliseen vaikutusarviointiin sisältyy vielä paljon epävarmuustekijöitä.

Kaupungin merkittävät investointipaineet ovat iso taloudellinen riski. Tulorahoitus ei riitä investointien toteuttamiseen, mikä johtaa velkamäärän kasvuun suunnitelmakaudella. Velanhoidokustannusten (ml. korkokustannusten) osuus kulurakenteesta kasvaa suunnitelmakaudella, mikä heikentää kaupungin taloudellista tilannetta ja lisää riskejä. Investointeihin liittyvää taloudellista riskiä voidaan hallita investointien huolellisella suunnittelulla ja jaksottamisella sekä suojaamalla lainasalkkua pitkällä korkosidonnaisuuksilla. Kaupungin lainasalkun suojausasteen tulee olla kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti 20-60 %. Vuoden 2017 lopussa kaupungin (sis. vesiliikelaitoksen) lainasalkusta 47 prosenttia oli sidottu pitkäaikaisiin korkoihin, joten päätöksen mukainen suojausaste toteutuu.

Merkittävimmät vahinkoriskit liittyvät tietoverkon tai –liikenteen katkeamiseen, isoon kiinteistövahinkoon ja työmaalla tapahtuvasta onnettomuudesta johtuvaan henkilövahinkoon. Vahinkoriskien hallinta on hyvällä tasolla ja vakuutusurva on ajan tasalla. Lisäksi kunto-kartoituksia on ryhdytty tekemään vahinkoriskien minimoimiseksi. Tietoverkon riskien hallintaa on parannettu varajärjestelmän käyttönotolla.

Riskeille on nimetty vastuuhenkilöt ja merkittävimpien riskien tilannetta edistetään hallintakeinoilla, joita on käsitelty riskienhallintamateriaalissa. Tarkemmat tiedot kaikista tunnistetuista riskeistä ja niitä koskevista tiedoista ovat löydettävissä riskirekisteristä.

Riskirekisterit on laadittu toimialakohtaisesti ja riskianalyysin toteutuminen on esitetty kunkin toimialan kohdalla. Riskirekisterit päivitetään vuonna 2018 strategiatyössä käyttöön otettua Targetor –järjestelmää käyttäen.

1.14 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta on hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytys. Sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on toimialan ja tehtäväalueen prosessi, jolla varmistetaan, että tavoitteet saavutetaan, toiminta on lakien, sääntöjen, ohjeiden ja päätösten mukaista, voimavarat ovat tuloksellisessa käytössä, omaisuus on turvattu sekä johdon saama informaatio on oikeaa, tarkoituksenmukaista ja oikea-aikaista. Sisäinen valvonta on olennainen osa jokapäiväistä toiminnan ohjausta ja johtamista. Sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki toimielimet ja johtavat viranhaltijat sekä muut esimiehet.

Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat:

- strateginen suunnittelu,
- taloussuunnitelma ja talousarvio, jotka valtuusto käsittelee vuosittain joulukuussa,
- toiminnan ja talouden raportointi, jota toteutetaan kaupunginhallituksen vuosittain vahvistamien talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden puitteissa,
- johtamisjärjestelmä, joka on määritelty pääosin kaupungin hallinto- ja toimintasäännössä,
- hyvä hallintotapa, jonka keskeinen elementti on julkisuusperiaatteen noudattaminen,
- henkilöstöhallinto,
- riskien tunnistaminen ja hallinta sekä
- lakien, ohjeiden ja määräysten noudattamisen valvonta

Sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaisesti toimielimet laativat vuosittain sisäisen valvonnan suunnitelman ja raportoivat sisäisen valvonnan havainnoista puolivuositain. Vastuuhenkilöt raportoivat sisäisen valvonnan havainnoista esimiehelleen puolivuositain (ajalta 1.1. – 30.6. elokuussa ja ajalta 1.7. – 31.12. tammikuussa). Toimialajohtaja raportoi omalle lautakunnalleen ja sisäiselle tarkastukselle puolivuositain edellä olevan aikataulun mukaisesti. Kaupunginvaltuustolle sisäisen valvonnan havainnoista ja toimivuudesta raportoidaan kaupungin tilinpäätöksessä.

Keskeiset havainnot sisäisen valvonnan raporteista vuodelta 2017

Kaikki toimielimet ovat raportoineet ohjeen mukaisesti puolivuositain sisäisen valvonnan toteutuksesta ao. toimialallaan. Sisäinen valvonta on toteutettu toimielimien laatimien suunnitelmien mukaisesti ja raportit on toimitettu kaupunginhallitukselle tiedoksi. Sisäisen valvonnan raporteissa on todettu joitakin poikkeamia ja kehittämisen tarvetta muun muassa seuraavilla alueilla: hankinnat ja hankintapäätösten dokumentointi, kehityskeskustelujen käyminen sekä hankkeiden hallinnointi. Uusi hallintosääntö tuli voimaan keväällä 2017. Uudistettu hallintosääntö vaatii edelleen esimiesten ja tilivelvollisten viranhaltijoiden osalta perehtymistä ja asioiden tarkistamista.

Yleisenä havaintona voidaan todeta, että sisäinen valvonta on kattavaa ja toimii hyvin. Poikkeamat ovat yksittäisiä ja suunnitelman mukainen sisäinen valvonta ja ohjeistaminen tehostavat asioiden seurantaa ja korostavat tilivelvollisten vastuuta.

Sisäinen tarkastus

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on selvittää kaupungin johdolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta ja riittävyyttä sekä suorittaa tarkastussuunnitelman mukaiset ja muut kaupungin ylimmän johdon määräämät tarkastustehtävät. Ulkoinen ja sisäinen valvonta muodostavat toisiaan täydentävän valvontajärjestelmän. Kaupungin tilintarkastaja antaa tarkastuskertomuksessa lausunnon sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta.

Kaupunginhallitus hyväksyy vuosittain sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman, jonka mukaisesti tarkastustyötä tehdään. Vuonna 2017 tarkastuskohteina ovat olleet hankinnat (pienhankinnat, suoraankinnat), Kirkonsalmen koulun peruskorjaus sekä tonttirekisteri/tonttilaskutus.

Tarkastusten tuloksista ja havainnoista sekä suosituksista on annettu raportti kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle, tilintarkastajalle ja ao. toimielimelle. Sisäisen tarkastuksen suositusten toteutumista seurataan säännöllisesti.

Organisaatiouudistuksen aiheuttaman tilapäisen lisätyön vuoksi sisäiselle tarkastukselle varattu 0,25 htv ei toteutunut täysimääräisenä. Tilintarkastusyhteisöllä ja kaupungin sisäisellä tarkastuksella on sopimus, jonka mukaan tilintarkastusyhteisöltä ostetaan tarvittaessa asiantuntija-apua vaativimpiin tarkastuskohteisiin enintään 10 päivää vuodessa. Vuonna 2017 tätä palvelua ostettiin yksi työpäivä.

Iisalmen kaupungilla ja Teollisuuskylä Oy:llä on sopimus, jonka mukaan kaupunki tekee enintään kaksi tarkastuskohdetta/vuosi Teollisuuskylän hallituksen esityksestä. Vuonna 2017 kaupungin sisäinen tarkastus ei tehnyt Teollisuuskylä Oy:lle yhtään tarkastuskohdetta.

Toimielimien antamien selonteiden ja sisäisen tarkastuksen raporttien perusteella voidaan todeta, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on hyvää/tydyttävää tasoa. Sisäisen valvonnan voidaan katsoa tuottavan kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta sekä varojen ja omaisuuden turvaamisesta.

1.15 Iisalmi-konsernin toiminta ja talous

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös (KuntaL 410/2015 §114). Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen.

Konsernirakenne

Kaupunkikonserniin kuului vuonna 2017 kahdeksan tytäryhteisöä, kuusi kuntayhtymää ja neljä osakkuusyhteisöä. Merkittävimmät tytäryhteisöt ovat Kiinteistö Oy Petterinkulma, Iisalmen Teollisuuskylä Oy ja Ylä-Savon SOTE ky.

Merkittävimmät kuntayhtymät ovat Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Ylä-Savon koulutus kuntayhtymä. Vuonna 2011 Ylä-Savon SOTE ky on luettu tytäryhteisöksi (KILA, kuntajaoston lausunto 102, 29.11.2011). Tästä johtuen myös Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiö ja Terveyspalvelu Verso Oy luetaan Iisalmen kaupungin tytäryhteisöksi. Palvelutuotannon kannalta merkittävä tytäryhteisö on ICT-palveluja kaupungille tuottava Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy, josta kaupunki omistaa suoraan 30 %, välillisesti SOTE ky:n kautta 27,7 %.

Konserniyhteisöistä on jätetty yhdistelemättä vähäisen merkityksen johdosta Kiinteistö Oy Pöllösenlahden Haka, Asunto Oy Kilpitöyry ja Asunto Oy Kilpivatro sekä Itä-Suomen päihdehuollon Ky. Ylä-Savon SOTE ky:n ei ole yhdistänyt konsernitilinpäätökseensä Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiötä.

IISALMI-KONSERNI 31.12.2017		
Iisalmen kaupunki		
Tytäryhteisöt	Kuntayhtymät	Osakkuusyhteisöt
Kiinteistö Oy Petterinkulma Oy 100 %	Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä (konserni) 47,7 %	Ylä-Savon Vesi Oy 43,6 %
Iisalmen Teollisuuskylä Oy 97,8 %	Savon koulutuskuntayhtymä (konserni) 11,6 %	Ylä-Savon Pääomarahasto Oy 40,5 %
Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus 100 %	Pohjois-Savon liitto 9,1 %	Ylä-Savon Jätehuolto Oy 36 %
Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy kaupunki 30 %, Soten kautta 27,7 %	Vaalijalan ky 4,6 %	Savonia AMK Oy 22,8 %
Kiinteistö Oy Pöllösenlahden Haka 72,3 %	Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ky (konserni) 4,3 %	
Asunto Oy Kilpitöyry 63,3 % (ei yhdistelty)	Itä-Suomen päihdehuollon ky 4,4 % (ei yhdistelty)	
Asunto Oy Kilpivatro 69,3 % (ei yhdistelty)		
		Prosenttiosuudet ovat omistusosuuksia 31.12.2017.
	Kuntayhtymätytäryhteisö	
	Ylä-Savon SOTE ky (konserni) 61,5 % (äänivaltaisuus 54,8%)	

1.15.1 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat vuonna 2017

Vuonna 2017 konsernin omistusosuuksissa ovat tapahtuneet seuraavat muutokset: Iisalmen kaupungin peruspääomaosuus Ylä-Savon SOTE ky:n peruspääomasta 31.12.2017 oli 61,5 %. Ylä-Savon ICT-palvelujen omistusosuus on kasvanut SOTE ky:n välillisen omistajuuden kautta 57,7 prosenttiin.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä on myynyt Terveyspalvelu Verso Oy:n osakekannasta 49 % konsernin ulkopuolisille sijoittajille, osakkeiden rekisteröintipäivä on 4.1.2018. Terveyspalvelu Verso Oy on Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän tytäryhteisö.

1.15.2 Merkittävimpien konserniyhteisöjen toiminta ja talous vuonna 2017

Kiinteistö Oy Petterinkulma

Kiinteistö Oy Petterinkulma tuottaa ja ylläpitää edullisia ja laadukkaita vuokra-asuntoja Iisalmen kaupungissa. Yhtiö on kokonaan kaupungin omistama.

- Asuntojen käyttöaste pysyy korkealla tasolla: tavoitteeksi käyttöasteessa asetetaan 96 %
Käyttöaste vuonna 2017 oli 97,7%.
- Asukkaiden määrä pysyy vakiintuneella tasolla: noin 2 300 asukasta. Petterinkulma tarjoaa asukkaille erihintaisia/tasoisia/kokoisia vuokra-asuntoja eri puolilta kaupunkia. Asukasmäärässä tavoitetta ei saavutettu parantuneesta käyttöasteesta huolimatta. Perhekoot ovat pienentyneet. Asukasmäärä vuoden lopussa oli 2 208 hlö. Vuonna 2016 asukkaita oli 2 187 hlö. Voidaan todeta, että asukasmäärä on laskenut toistaiseksi pysyvästi tasolle 2 200 hlö.
- Asukkaiden tyytyväisyys yhtiön palveluihin on vähintään tasolla hyvä, tyytyväisyyttä mitataan erillisellä asiakaskyselyllä
Asukaskysely toteutettiin 5/2017. Kysely oli kattava ja käsitti seuraavat osa-alueet: palvelu ja toiminta, asuminen ja viihtyisyys, viestintä ja tiedonkulku, kiinteistöhoito ja asumiskustannukset. Saatujen vastausten keskiarvo oli 3,87 joka oli merkittävästi keskiarvoa parempi vertailussa vastaaviin yhtiöihin. Tavoite saavutettiin.
- Vuokra-asuntojen tarjoamisessa otetaan huomioon erityisesti ikääntyneiden asuntotilanne: Petterinkulma tekee selvityksen yhdessä ARA:n kanssa mahdollisuudesta toteuttaa senioritalo Iisalmeen esim. nykyistä asuntokantaa hyödyntäen. Senioriasumisen selvitys toteutettiin ilman Araa. Selvityksen laatimiseen osallistui itsenäisen asumisentyöryhmä sekä kaupungin hallintojohtaja Esa Laukkanen. Selvitys luovutettiin kaupungille 11/2017.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy

Iisalmen Teollisuuskylän toimialana on hallita omistus- tai vuokraoikeuden nojalla kiinteistöjä ja rakentaa niille teollisuus- ja palvelutiloja yritysten tai yhteisöjen käyttöön pääasiallisesti vuokrattavaksi tai lunastussopimuksen kyseessä ollessa omakustannushintaan luovutettavaksi.

- Tilojen käyttöaste 90 % - Toteutunut
- Tilikauden tulos positiivinen poistojen jälkeen - Toteutunut
- Kaupungille maksettava takausprovision määrä kaupunginvaltuuston päätösten mukaisesti - Toteutunut

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä

Iisalmen kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon menojen lopullinen toteuma vuonna 2017 oli 72,2 milj. euroa (TA 2017: 72,6 milj. euroa), josta ostetun erikoissairaanhoidon (KYS) osuus oli 19,2 milj. euroa (TA 2017: 18,0 milj. euroa). Kuntayhtymän oman toiminnan osalta talousarvio toteutui alle arvioidun, mutta ostetun erikoissairaanhoidon osalta kustannukset ylittyivät arvioidusta.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän kustannuskehitys vuonna 2017 on ollut maltillinen. Ensimmäistä kertaa kuntayhtymän historiassa kuntayhtymä palautti kaupungille maksuosuutta (0,4 milj. euroa), koska kuntayhtymän toteutuneet kustannukset olivat pienemmät kuin palvelusopimuksessa oli arvioitu. Pitkän aikavälin vertailu osoittaa, että 2010 vuodesta alkaen kustannustason nousu on merkittävästi tasaantunut SOTE-kuntayhtymän toiminnan aikana.

Kuntayhtymän talousarvion tavoitteiden mukaisesti Terveyskampus-hankkeeseen liittyvät poliklinikoiden siirrot perusterveydenhuollon yhteyteen terveystalokseen kiinteistöön toteutuivat jo vuoden 2016 aikana. Tämä on näkynyt vuoden 2017 aikana tilatehokkuuden parantumisena sekä avustavan henkilöstön ja koneiden/laitteiden yhteiskäytön lisääntymisenä.

Tilikauden aikana Terveyskampus-hanke on kohdistunut myös kuntayhtymän omistamaan sairaalakiinteistöön. Sairaalakiinteistön saneerauksen ensimmäinen vaihe valmistuu toukokuussa 2018. Hanke tulee muuttamaan sairaalakiinteistön tasearvoa.

Vuoden aikana on hoitopolkuja ja toimintamalleja kehitetty edelleen siten, että lähetekäytäntöjä ja jonottamista sekä niiden aiheuttamaa viivettä hoitoon pääsyssä on voitu vähentää. Tässä keskeisenä asiana on ns. läheteettömyys ja perusterveydenhuollolle tarjottavat erikoislääkärikonsultaatiot.

Leikkaustoiminnan painopiste siirtyi tavoitteiden mukaisesti edelleen päiväkirurgian suuntaan ja myös palveluvalikoima laajeni plastiikkakirurgian, käsikirurgian ja jalkateräkirurgian aloille. Kokonaisuutena palveluiden tarve kasvoi, mikä ei kuitenkaan näkynyt kokonaiskustannuksissa. Keskimääräinen yksikkökustannus alitti talousarvion ja toiminta oli järjestetty kustannustehokkaasti.

Leikkaustoiminnan ja kirurgisten erikoislääkärien vastaanottojen kilpailutus aloitettiin IS-Hankinta Oy:n kanssa markkinapuheenvuoroilla elokuun 2017 lopussa. Tarjouspyyntö julkaistiin lokakuussa 2017 ja hankintapäätös allekirjoitettiin 14.11.2017. Leikkaustoiminnan ja kirurgisten erikoislääkärien vastaanottojen henkilöstön osalta aloitettiin yhteistoimintamenettely syyskuussa 2017. Uudelle palveluntuottajalle (Suomen Terveystalo Oy) siirtyi yhteensä yhdeksän (9) työntekijää. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän palveluksessa jatkaa edelleen 13 työntekijää.

Ylä-Savon ICT –Palvelut Oy

Ylä-Savon ICT –Palvelut Oy on Ylä-Savon SOTE-kuntien omistama yhtiö, joka tuottaa ICT-palveluja. Iisalmen kaupungin suora omistusosuus yhtiöstä on 30 % ja välillisesti Ylä-Savon SOTE ky:n kautta 27,75 %.

- Laadukkaiden, kustannustehokkaiden ja asiakaslähtöisten tietotekniikkapalveluiden tuottaminen. Tavoite vuodelle 2017 oli, että asiakastytytyväisyyskyselyn tulos on 3,8-4,0 (asteikolla 1-5). Käyttäjien ja päättäjien kyselyissä tulos vuonna 2017 oli 4,0.
- Tavoite vuodelle 2017 oli, että vuoden 2017 aikana laaditaan suunnitelma yhtiön tulevaisuudesta maakuntauudistuksen jälkeen. Tämä tavoite saavutettiin ja suunnitelma tehtiin. Suunnitelman mukaiset toimenpiteet ajoittuvat vuodelle 2018.

Konsernitavoitteiden toteutuminen

Vuosittain talousarvion yhteydessä valtuusto vahvistaa keskeisille konserniyhteisöille tavoitteet. Tilikauden aikana konserniyhteisöt raportoivat tavoitteiden toteutumisesta. Kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä annetaan selvitys konsernin tilikauden toiminnan ja talouden toteutumisesta. Kaupungin tilinpäätös sisältää täydellisen konsernitilinpäätöksen.

Konsernitavoitteet ovat toteutuneet tilikaudella pääsääntöisesti omistajan asettamien tavoitteiden mukaisesti. Vuoden 2017 talousarvioissa kaupunginvaltuuston tytäryhteisöille asettamien tavoitteiden tarkoituksenmukaisuuteen ja riittävyys on kiinnitetty aikaisempia vuosia enemmän huomiota.

1.15.3 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Iisalmi-konserni tulee muuttumaan lähivuosina merkittävästi maakuntauudistuksen myötä. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän purkamisesta tai toiminnan jatkamisesta on tehtävä päätös ennen maakuntauudistuksen voimaantuloa (1.1.2020). Maakuntauudistus vaikuttaa merkittävästi myös Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy:n toimintaan. Kuntayhtymien purkaminen vuoden 2020 alusta vaikuttaa merkittävästi konsernin taloudelliseen tilanteeseen ja rahoitusasemaan.

Kiinteistö Oy Petterinkulman osalta yhtiön toiminnan ennustetaan jatkuvan vakaana ja kannattavuuden pysyvän nykyisellä tasolla. Korjausrakentamisessa on siirrytty raskaasta peruskorjaamisesta kevyempään, viihtyisyyttä edistävään korjaukseen. Merkittävää korjausvelkaa ei ole. Uudisrakentamiseen ei tällä hetkellä ole tarvetta. Mikäli tilanne muuttuu, voidaan kysyntään vastata nopeasti. Lähivuosien investoinnit pyritään rahoittamaan pääosin tulorahoituksella, joten vieraan pääoman osuuden yhtiön taseessa ennakoidaan laskevan. Lainapääoman pienentyminen edesauttaa myös korkoriskin hallintaa.

Yhtiön toiminnan kannalta merkittävimmän riskin muodostaa alueen väestökehitys. Tällä hetkellä kysyntä on kuitenkin tasaista eikä merkittävää laskua ole havaittavissa. Yhtiöllä on hyvät valmiudet reagoida mahdolliseen kysynnän heikkenemiseen sopeuttamalla kiinteistö-kantaa kysyntää vastaavaksi.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n toiminnan suurimmat riskit liittyvät asiakkaiden liiketoimintojen kilpailukykyyn ja kannattavuuteen sekä sitä kautta asiakkaiden vuokranmaksukykyyn. Lisäksi riskejä sisältyy kiinteistökannan ikääntymiseen, johon pyritään varautumaan ennakoivalla korjaustoiminnalla.

1.15.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernin ohjauksen päälinjaukset on määritelty kaupunginvaltuuston hyväksymissä kaupungin konserniohjeissa. Iisalmen kaupungin konserniohje valmistui vuonna 2016. Konserniohjeissa on määritelty kaupungin omistajapolitiikan tavoitteet ja kaupungin konsernijohto ja toimielinten toimivallan jako. Ohjeessa on myös annettu ohjeet konserniraportoinnista, keskitetyistä konsernitoiminnoista, henkilöstöpolitiikasta, tytäryhteisön neuvotteluelvoitteesta, riskienhallinnasta ja kaupunkikonsernin tarkastuksesta ja valvonnasta.

Ohjeiden anto kaupungin edustajille tytäryhteisöissä

Kaupunginhallitus käsittelee kokouksissaan Iisalmi-konsernin ajankohtaiset ja omistajaohjausta edellyttävät asiat. Kaupunginhallitus on ohjeistanut kaupungin edustajia tytäryhteisöissä tarvittaessa.

Konserniyhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Merkittävimmät konserniyhteisöt (Iisalmen Teollisuuskylä Oy, Ylä-Savon SOTE ky, Ylä-Savon ICT-palvelut Oy ja Kiinteistö Oy Petterinkulma) ovat raportoineet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä organisaatioiden toimintaan ja talouteen liittyvistä merkittävimmistä riskeistä ja niihin varautumisesta.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n sisäinen valvonta järjestetään hallituksen vuosittain valitsemiin kohteisiin yhteistyössä kaupungin konsernipalveluiden kanssa. Kiinteistö Oy Petterinkulman osalta yhtiössä on käytössä sisäisen valvonnan suunnitelma. Suunnitelmaa täydentää riskikartoitus, jossa on kuvattu keskeiset riskit ja vakuutukset. Sisäisen valvonnan järjestämisvastuu on hallituksella, joka antaa yleiset ohjeet sisäisen valvonnan järjestämisestä. Toteuttamis- ja valvontavastuu on toimitusjohtajalla alaistensa toiminnan osalta.

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän (SOTE) ulkoisesta ja sisäisestä valvonnasta määrätään hallintosäännössä ja sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan ohjeessa. Ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä esimiesten ja toimielinten suorittaman valvonnan kanssa muodostavat valvontajärjestelmän. Ulkoista valvontaa toteuttavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Kuntayhtymän sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki kuntayhtymän tilivelvolliset ja esimiehet.

SOTE:n sisäisen valvonnan yhtenäisen toimintatavan varmistamiseksi valvontamalliksi on laadittu lomakkeet, joita käytetään valvontatoimien runkona ulottuen toimintayksikkötasolle saakka. Valvontasuunnitelmat laaditaan kunkin tilivuoden alussa vahvistettujen toiminnan ja talouden tavoitteiden, riskienhallinnan ja erityisten valvontakohteiden osalta. Sisäisen valvonnan asiakirjat (suunnitelmat, raportit) on tallennettu asianhallintajärjestelmään (Dynasty).

SOTE:n yhtymähallitus ja muu johto vastaavat siitä, että riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty kuntayhtymässä. Riskienhallintaa toteutetaan osana vuosittaista talous- ja strategiaprosessia. Riskienhallinnassa käytetään raportointijärjestelmiä, joita ovat potilas- ja asiakasvaaratapahtumien osalta Hai-pro-järjestelmä ja toiminnan riskien hallinnan osalta 4ks-järjestelmä.

Saatujen raporttien ja selvitysten perusteella voidaan todeta, että konserniyhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty asianmukaisesti, riskejä on tunnistettu ja niihin on varauduttu. Kaupungin tai konsernin talouteen vaikuttavia, tiedossa olevia olennaisia konsernitaseen, tuloslaskelman tai rahoituslaskelman ulkopuolisia asioita ei ole raportoitu.

1.15.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA 1000 €		
	2017	2016
Toimintatuotot	120 731	118 051
Toimintakulut	-242 112	-241 172
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	653	406
Toimintakate	-120 728	-122 715
Verotulot	75 009	74 672
Valtionosuudet	64 261	62 887
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	148	105
Muut rahoitustuotot	2 138	1 493
Korkokulut	-564	-533
Muut rahoituskulut	-871	-1 047
VUOSIKATE	19 394	14 861
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 003	-12 088
Arvonalentumiset	0	-138
Satunnaiset erät	-15	321
Tilikauden tulos	5 376	2 956
Tilinpäätössiirrot	-25	1 279
Vähemmistöosuudet	-17	-13
Laskennalliset verot	-224	-171
Vähemmistöosuudet	-41	-29
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	5 069	4 022
Tunnusluvut		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	49,9	48,9
Vuosikate/Poistot, %	138,5	122,9
Vuosikate/, euroa/asukas	896	683
Asukasmäärä	21 639	21 767

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT 1000 €

	2017	2016
Vuosikate	19 394	14 861
Satunnaiset erät	-15	321
Tilikauden verot	-17	-13
Tulorahoituksen korjauserät	-432	-513
	<u>18 929</u>	<u>14 656</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-26 205	-34 841
Rahoitusosuudet investointimenoihin	458	697
Pysyvien vast.hyödykkeiden luovutustulot	553	4 289
	<u>-25 194</u>	<u>-29 855</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 264	-15 199
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-6	-1
Antolainasaamisten vähennykset	126	675
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	16 159	24 385
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 208	-10 982
Lyhytaikaisten lainojen muutos	953	-31
Oman pääoman muutokset	208	269
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.ant.varojen ja pääomien muutokset	10	-63
Vaihto-omaisuuden muutos	-51	32
Saamisten muutos	914	927
Korottomien velkojen muutos	41	-1 037
Rahoituksen rahavirta	<u>8 145</u>	<u>14 174</u>
Rahavarojen muutos	1 881	-1 025
Rahavarojen muutos	1 881	-1 025
Rahavarat 31.12.	34 239	32 298
Rahavarat 1.1.	-32 358	-33 323

Rahavaroissa 1.1.2017 0,06 M€ korjaus PSSHP:n avaavan taseen muutoksen, SOTEn ja SAKKYn konsernirakenteen muutosten vuoksi.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Investointien tulorahoitus, %	75	43
Pääomamenojen tulorahoitus, %	54	33
Lainanhoitokate	2	1
Kassan riittävyys	45	41

Tunnuslukujen laskentakaavat:
Investointien tulorahoitus, €

= 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno

Pääomamenojen tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate/(Investointien omahankintameno + Antolainojen nettolisäys + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys

= 365 pv * Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella

KONSERNITASE JA TUNNUSLUVUT 1000 €

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	63 789	63 789
Aineettomat oikeudet	884	857	Säätiöiden ja yhd. peruspääomat	1	1
Muut pitkävaikutteiset menot	2 138	559	Arvonkorotusrahas	797	797
Ennakkomaksut	24	48	Muut omat rahastot	13 179	13 137
*Aineettomat hyödykkeet	3 046	1 464	Ed. tilik. yli- (+)/alijäämä (-)	27 308	22 510
			Tilik. ylijäämä (+)/alijäämä (-)	5 069	4 022
Aineelliset hyödykkeet			*Oma pääoma	110 143	104 256
Maa- ja vesialueet	14 957	14 099			
Rakennukset	120 282	106 137	VÄHEMMISTÖOSUDET	290	218
Kiinteät rakenteet ja laitteet	26 183	26 663			
Koneet ja kalusto	5 607	5 084	PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	390	564	Eläkevaraukset	17	17
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	8 644	13 183	Muut pakolliset varaukset	1 054	911
*Aineelliset hyödykkeet	176 063	165 730	*Pakolliset varaukset	1 071	927
Sijoitukset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Tytär- ja osakkuusyhteisöosuudet	100	100	Valtion toimeksiannot	628	448
Osakkeet ja osuudet	15 548	14 949	Lahjoitusrahastojen pääomat	3 757	3 609
Muut osakkeet ja osuudet	1 113	1 145	Muut toimeksiantojen pääomat	228	211
Muut saamiset	160	154	*Toimeksiantojen pääomat	4 613	4 268
*Sijoitukset	16 922	16 349			
**Pysyvät vastaavat	196 031	183 544	VIERAS PÄÄOMA		
			Pitkäaikainen		
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	82 469	78 835
Valtion toimeksiannot	513	388	Lainat julkisyhteisöiltä	567	721
Lahjoitusrahastojen varat	3 354	3 138	Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Muut toimeksiantojen varat	139	144	Saadut ennakot	0	0
*Toimeksiantojen varat	4 006	3 671	Ostovelat	0	0
			Muut velat	1 196	1 095
VAIHTUVAT VASTAAVAT			*Pitkäaikainen	84 232	80 652
Vaihto-omaisuus			Lyhytaikainen		
Aineet ja tarvikkeet	397	383	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	15 121	11 653
Keskeneräiset tuotteet	58	78	Lainat julkisyhteisöiltä	201	125
Muu vaihto-omaisuus	585	527	Lainat muilta luotonantajilta	0	0
*Vaihto-omaisuus yhteensä	1 040	989	Saadut ennakot	920	1 240
			Ostovelat	10 881	11 745
Saamiset			Siirtovelat	16 447	15 825
Pitkäaikaiset			Muut velat	1 903	1 401
Myyntisaamiset	1 689	1 855	Laskennalliset verovelat	1 908	1 665
Muut saamiset	282	675	*Lyhytaikainen vieras pääoma	47 381	43 653
Lainasaamiset	0	0	**Vieras pääoma	131 612	124 305
Siirtosaamiset	1	0	VASTATTAVAA	247 730	233 974
*Pitkäaikaiset saamiset	1 972	2 529			
			KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2017	2016
Lyhytaikaiset			Omavaraisuusaste	45	45
Myyntisaamiset	5 037	4 959	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	50	48
Lainasaamiset	11	17	Velat ja vastuut prosentti käyttötuloista	51	49
Muut saamiset	3 677	4 462	Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	32 377	26 532
Siirtosaamiset	1 717	1 505	Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	1 496	1 219
*Lyhytaikaiset saamiset	10 441	10 943	Konsernin lainat, €/asukas	4 601	4 246
**Saamiset	12 413	13 472	Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	99 554	92 430
			Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0
Rahoitusarvopaperit			Kunnan asukasäärä	21 639	21 767
Osakkeet ja osuudet	100	4			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	393	Tunnuslukujen laskentakaavat:		
Muut arvopaperit	17 591	16 711	Omavaraisuusaste		
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	17 691	17 108	= 100 x (Oma pääoma+Vähemmistöosuus+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/(Koko pääoma - Saadut ennakot)		
			Suhteellinen velkaantuneisuus		
Rahat ja pankkisaamiset	16 547	15 190	= 100 * (Vieras pääoma-Saadut ennakot)/Käyttötulot		
**Vaihtuvat vastaavat	47 692	46 759	Konsernin lainakanta		
VASTAAVAA	247 730	233 974	= Vieras pääoma - (Saadut ennakot+ Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)		

1.16 Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain 115 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kaupungin tilikauden tulos vuodelta 2017 muodostui 3 214 315,62 euroa ylijäämäiseksi. Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle tilikauden tuloksen käsittelyä siten, että

- aikaisemmin toteutettujen investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä kirjataan 353 221,89 euroa ja poistoeron lisäystä -1 340 000 euroa
- vahinkorahaston vähennystä kirjataan 513 092,76 euroa toteutuneiden kulujen katteeksi ja rahaston lisäystä -134 457,80 euroa
- opintorahaston vähennystä kirjataan 5 223,18 euroa ja lisäystä -3 251,01 euroa toteutuneiden kulujen ja tuottojen mukaan
- investointi- ja kehittämisrahaston vähennystä 1 340 000 € Kangaslammin ja Kauppis-Heikin koulun investointeihin ja investointi- ja kehittämisrahaston lisäystä -1 750 000 euroa
- ja että tilikauden ylijäämä 2 198 144,64 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämä -erään.

Selvitystä talouden tasapainotuksen toteutumisesta ei tarvita, koska taseessa on aikaisemmilta ja tältä tilikaudelta kertynyttä ylijäämää.

1.17 Iisalmen kaupunkistrategian toteutuminen 2017

Iisalmen vuoden 2017 talousarvion pohjana olleen kaupunkistrategian vuoteen 2025 toimeenpanoa on täsmennetty strategian toteuttamisohjelmissa, joita ovat

- elinkeino-ohjelma
- hankintaohjelma
- tietohallinto-ohjelma
- palvelustrategia
- henkilöstösuunnitelma
- toimitilastrategia
- nuorisotakuun toimeenpanosuunnitelma
- valtuustosopimus

Elinkeino-ohjelmaa toteuttaa pääasiallisesti elinvoimapalvelut, joka raportoi ohjelman toteutumisesta omassa toimintakertomuksessaan.

Hankintaohjelmaa on toteutettu ohjelman linjausten mukaisesti, mutta ohjelma päättyi vuoden 2016 loppuun. Vuoden 2017 aikana aloitettiin uuden ohjelman valmistelu, henkilövaihdosten vuoksi valmistelu saadaan päätökseen vuoden 2018 aikana. Hankinnat on koottu hankinta-suunnitelmaan.

Tietohallinto-ohjelman toteuttaminen on edennyt suunnitellusti.

Palvelustrategiasta ei ole tehty erillistä päivitystä, vaan palvelurakennetta tarkasteltiin uuden kaupunkistrategian valmistelun yhteydessä vuonna 2017. Palvelujen hankinta on toteutettu talousarviossa hyväksytyjen palvelusuunnitelmien mukaisesti.

Kiinteistöomaisuuden hallinnassa ja hoidossa on toimittu toimitilastrategian periaatteiden mukaisesti. Strategiassa määritellään kaupungin toimitilojen omistamisen, vuokrauksen ja muun

hankkimisen yleiset periaatteet sekä asetetaan pitkän aikavälin tavoitteet kiinteistöjen kunnolle. Kiinteistöstrategiassa määritellään tilantarve sekä kaupungin suhtautuminen omistamiseen. Uuden toimitilastrategian valmistelu on käynnissä ja tavoitteena on sen hyväksyminen vuoden 2018 aikana.

Hyvinvointikertomus on olennainen osa kaupungin strategia- ja talousarviosuunnittelua. Iisalmen kaupungin tavoitteena on luoda toimivat poikkihallinnolliset hyvinvointirakenteet ja kytkeä hyvinvointijohtamisen näkökulma osaksi kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua. Laaja hyvinvointikertomus valmistui vuonna 2016 ja uuden valmistelu on käynnissä, tavoitteena valmistuminen vuoden 2018 aikana.

Valtuustosopimuksessa kaudelle 2013-2017 sovittiin talouden tasapainon saavuttamisesta ja hallinto-organisaation ja johtamisjärjestelmän uusimisesta. Iisalmen kaupungin organisaatio-uudistus toimeenpanosuunnitelmineen hyväksyttiin vuonna 2016 ja uusi organisaatio aloitti toimintansa 1.1.2017. Uusi luottamushenkilöorganisaatio ja kaupunginvaltuusto aloittivat toimintansa 1.6.2017, jolloin myös valtuustosopimus päättyi.

Talousoikeudessa tavoitteena ollut velkaantumisen pysäyttäminen ja vuosikatteen nostaminen tasolle, jolla katetaan minimissään sekä poistot että kertyneet alijäämät vuoden 2016 loppuun mennessä, ovat toteutuneet. Myös kunnallisveron osalta asetettu tavoite 20,50 % on toteutunut. Myös kulukuri kaupungin menojen ja sote-palvelujen kustannusten kasvun osalta ovat toteutuneet. Investointitaso sovittiin valtuustosopimuksessa 6-7 milj. €n vuotuiselle tasolle, mutta tältä osin valtuustosopimus ei ole toteutunut.

Kaupunkistrategian toteuttamisen keskeisimmät toimenpiteet ja tavoitteiden toteutuminen on raportoitu talousarvion toteutumisosassa.

Kaupunkitason strategisten tavoitteiden ja mittareiden arviointi

Kilpailukykyinen kaupunki ja elinkeinoelämä

Tilastoitu työpaikkojen määrä on ollut lievässä laskussa Iisalmessa taantuman seurauksena. Vuosien 2016 – 2017 aikana kehitys on kuitenkin kääntynyt ja odotettavissa on parempaa kehitystä myös tilastojen valossa. Työttömyysaste on laskenut edellisvuodesta reilusti ja se oli vuoden lopussa 12,7%, eli tavoitteen mukaisesti alle 14 %. Taloustilanne on jatkunut myönteisenä.

Kaupungin väkiluku on ennakkotietojen mukaan vähentynyt ja väestönkasvu on edelleen laskusuunnassa tulevaisuudessa. Kuolleisuus ylittää syntyvyyden, eikä muuttoliikettä ole saatu käännettyä positiiviseksi. Uudessa kaupunkistrategiassa on asetettu tavoitteeksi kehityksen kääntäminen.

Hyvien yhteyksien ja verkostojen Iisalmi

Työpaikkaomavaraisuus on pysynyt entisellä tasolla.

Terve kuntatalous, osaava henkilöstö ja toimiva konserni

Kaupungin taloutta koskevat strategiset tavoitteet toteutuivat. Vuosikate riitti kattamaan poistot. Henkilöstöä ja henkilöstöpoliittisia periaatteita koskevat tavoitteet toteutuivat. Uusi henkilöstöstrategia on otettu käyttöön ja se on viety osaksi taloussuunnittelua.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteumat

Kilpailukykyinen kaupunki ja elinkeinoelämä					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	
Väestönkasvu: Iisalmen kaupungin väestö kasvaa hallitusti	Asukasluku	Ennakkotieto 9/2016: 21 833 asukasta	> 22000 asukasta		Muuttoilike negatiivinen ja kuolleisuus ylittää syntyvyyden
Työpaikkojen kokonaismäärän lisääntyminen:	Työpaikkojen määrä	9019 (v. 2014 tilasto)	9250		8839 työpaikkaa v.2015 tilasto, talouden pirstuminen näkyy vasta tulevissa tilastoissa
Iisalmi edistää uusien työpaikkojen syntymistä	Työttömyysaste	Syyskuu 2016: 13,2%	vuosikeskiarvo alle 14%		
Elinkeinoelämän monipuolistuminen/ Osaamisalojen kehittyminen	Työpaikkojen jakautuminen toimialoittain: teollisten työpaikkojen määrä	1463 työpaikkaa	Määrän kasvu, > 1500		1479 teollista työpaikkaa (v.2015)
Toimivat liikenneyhteydet	Pääliikenneväylien parantamistoimenpiteet	Juna/auto matka-aika Iisalmi-Hki /5,5 h	Juna/auto matka-aika Iisalmi-Hki /5,5 h		
Kaupungin imagon ja vetovoiman paraneminen	Sijoituksen nousu Suomen Yrittäjien ja EK:n imagotutkimuksissa	Arvosana keväällä 2016 6,5 (-0,2)	Arvosanan parantaminen, > 6,5		Ei tietoa, valmistuu keväällä 2018
Kansainvälistyminen	KV-hankkeiden määrä	Hankevolymyymi 78000€	KV-hanketoiminnan aktivointi		
	Ulkomaalaisten osuus väestöstä	398 ulkomaan kansalaista	440		409 henkeä (v.2016)
		1,8 %	2,0 %		1,9% (v.2016)

Hyvien yhteyksien ja verkostojen Iisalmi					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	
Iisalmen aseman vahvistuminen seutukaupunkina	Työpaikkaomavaraisuus	106,2% (2014)	107 %		106,1% (v. 2015)

Terve kuntatalous, osaava henkilöstö ja toimiva konserni					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	
Toiminnallista ylijäämää valtuustokaudella	Vuosikatteen riittävyys nettoinvestointeihin.	Vuosikate kattaa poistot, ei nettoinvestointeja.	Vuosikate kattaa poistot.	Tavoite toteutunut	
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla/ SOTE-palvelut	SOTE-palvelujen tuotannon tehokas organisointi	Ylä-Savon SOTE ky. Tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut Iisalmen kaupungille ja muille jäsenkunnille palvelusopimuksen mukaisesti.	Ylä-Savon SOTE ky tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut Iisalmen kaupungille ja muille jäsenkunnille palvelusopimuksen mukaisesti: palvelusopimuksen tavoitteet toteutuvat ja €-raami ei ylity.	Tavoite toteutunut	
Henkilöstöstrategian linjausten ja henkilöstöpoliittisten periaatteiden päivittäminen	Henkilöstöstrategian päivittäminen/ uudistaminen	Henkilöstöstrategia on käytössä.	Henkilöstöohjelman strategiset tavoitteet ohjaavat henkilöstöpolitiikkaa ja käytännön henkilöstötyötä. Tavoitteiden toteutumista seurataan mittareiden avulla.		
	Ikäohjelman käyttöönotto	Ikäohjelma on käytössä	Ikäohjelman toimenpidekokonaisuudet ovat aktiivisessa käytössä.		

Uuden strategian valmistelu vuonna 2017

Vuosi 2017 oli strategian päivitysvuosi ja työ aloitettiin jo tammikuussa laajalla kuntalaiskyselyllä sekä taustaselvityksillä. Kevään aikana kautensa loppusuoralla ollut valtuusto otti osaltaan kantaa aiemman kauden onnistumisiin ja uuden strategian painopisteisiin. 1.6.2017 aloittanut valtuusto työsti uutta strategiaa kesän ja syksyn aikana. Iisalmen kaupungin strategia vuoteen 2030 hyväksyttiin valtuustossa 4.12.2017 ja vuoden 2018 talousarvio pohjautuu jo uuden strategian linjauksiin.

2 Talousarvion toteutuminen

Kaupungin toiminnassa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat valtuuston asettamien toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Talousarvion toteutumisvertailu laaditaan sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

Toiminnallisten tavoitteiden seuranta

Toiminnallinen tavoite on valtuuston asettama määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen tai tavaroiden määrää tai laatua tai toiminnan kehittämissuuntaa koskeva tavoite. Toiminnallisten tavoitteiden toteutumisseurannassa esitetään asetettu tavoite ja siihen mahdollisesti tehdyt muutokset, toteutuma ja poikkeama.

Taloudellisten tavoitteiden seuranta

Taloudellisten tavoitteiden seuranta kattaa määrärahojen ja tuloarvioiden seurannan sekä muiden taloudellisten tavoitteiden seurannan. Määräraha on valtuuston talousarviossa toimielimelle myöntämä, euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen määrätyn tehtävän suorittamiseksi. Toteuttamisvertailusta tulee käydä ilmi myönnetty määrärahat, toteutuneet kulut ja niiden erotus.

Kaupungin toimintaa ohjataan käyttötalousosan avulla. Talousarvion käyttötalousosassa valtuusto on asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen. Käyttötalousosan toteutumisessa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat ja niiden syyt siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina.

Käyttötalousosan toteutumisvertailu tehdään talousarviorakennetta noudattaen toimielimittäin ja tehtävittäin. Toteutumisvertailussa esitetään arvioidut ja toteutuneet kulut ja tuotot sekä niiden poikkeamat alkuperäiseen talousarvioon. Lisäksi esitetään valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon.

2.1 Keskusvaalilautakunta

Tilivelvollinen: hallintojohtaja

Henkilöstö (htv)

Keskusvaalilautakunta	Henkilöstö/htv	TP 2016	TA2017	TP2017	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta	Vakituiset	0	0	0	0
	Määräaikaiset	0	0,1	0,3	0,2
Keskuvaaliltk yht.	Yhteensä	0	0,1	0,3	0,2

Talous

Keskusvaalilautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Vaalit					
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-37	-7	-44	-44	0
Netto (=toimintakate)	-37	-7	-44	-44	0
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	0	0	0	0	0

110 Vaalit						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintakulut	-37 000	-6 700	-43 700	-44 004	100,7	0
Henkilöstökulut	0	-29 500	-29 500	-29 495	100	0
Palkat ja palkkiot	0	-26 400	-26 400	-26 372	99,9	0
Eläkekulut	0	-2 500	-2 500	-2 430	97,2	0
Muut henkilösivukulut	0	-600	-600	-692	115,4	0
Palvelujen ostot	0	0	0	-6 810	****	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	-2 694	****	0
Muut toimintakulut	-37 000	22 800	-14 200	-5 006	35,2	0
Toimintakate	-37 000	-6 700	-43 700	-44 004	100,7	0

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Kuntavaalien kulut ylittyivät budjetoidusta. Postin toiminnan loputtua ennakoäänestys järjestettiin kaupungin omana työnä. Ennakoäänestyksen sujuvaan järjestämiseen sekä äänten tarkastuslaskentaan tuli palkata vaalivirkailijoita riittävä määrä.

Riskianalyysin toteutuminen

Vaalit saatiin järjestettyä lakien ja säädösten mukaisesti.

2.2 Tarkastuslautakunta

Tilivelvöllinen: tarkastuslautakunta

Henkilöstö (htv)

Tarkastuslautakunta	Henkilöstö/htv	TP 2016	TA2017	TP2017	Poikkeama
Tarkastuslautakunta	Vakituiset	0,1	0,1	0,1	0
	Määräaikaiset	0	0	0	0
Tarkastusltk. yht.	Yhteensä	0,1	0,1	0,1	0

Talous

Tarkastuslautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Tilintarkastus					
Toimintatuotot	5	0	5	5	0
Toimintakulut	-52	0	-52	-44	-8
Netto (=toimintakate)	-47	0	-47	-39	-8
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	0	0	0	0	0

111 Tilintarkastus						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	5 000	0	5 000	5 000	100	5 000
Myyntituotot	5 000	0	5 000	5 000	100	5 000
Toimintakulut	-52 285	0	-52 285	-44 487	85,1	-46 236
Henkilöstökulut	-17 525	0	-17 525	-11 550	65,9	-14 815
Palkat ja palkkiot	-16 197	0	-16 197	-10 328	63,8	-13 317
Eläkekulut	-1 023	0	-1 023	-993	97,1	-1 121
Muut henkilösivukulut	-305	0	-305	-229	75	-378
Palvelujen ostot	-30 960	0	-30 960	-29 281	94,6	-27 991
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-650	0	-650	-348	53,5	-341
Muut toimintakulut	-3 150	0	-3 150	-3 309	105	-3 089
Toimintakate	-47 285	0	-47 285	-39 487	83,5	-41 236

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalaissa ja sillä on erityinen asema lautakuntien joukossa. Tarkastuslautakunnan tehtävä eroaa muista lautakunnista, koska se ei valmistelee asioita hallitukselle kuten muut lautakunnat. Sen tehtävä on hallituksen ja sen alaisen organisaation suoritusarvioiminen ja raportointi valtuustolle. Lautakunnalla ei ole valtuuston asettamia toiminnallisia tavoitteita.

Taloudellisten tavoitteiden osalta tarkastuslautakunnan menot alittuivat noin 7000,00 eurolla. Tarkastuslautakunta on pitänyt 6 kokousta ja tilintarkastaja on ollut mukana kaikissa kokouksissa. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä on hoitanut hallintosihteerin 0,1 henkilötyövuoden panoksella.

Iisalmen kaupungin tilintarkastusyhteisönä on toiminut KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy. Tilintarkastuspäiviä vuonna 2017 oli 56,5 päivää (sopimus enintään 50 pv), joista vastuunalaisen tilintarkastajan osuus oli 20,5 päivää (sopimus vähintään 20 pv).

Riskianalyysin toteutuminen

Tilintarkastuspalveluiden kilpailuttaminen aloitettiin syksyllä 2017 ja kilpailutus annettiin IS-hankinnan tehtäväksi erilaisten riskien välttämiseksi. Kilpailutus sai lainvoiman 7.3.2018.

Tarkastuslautakunnan työnjaossa ei ole ollut epäselvyyttä ja tarkastuslautakunnan arviointityön systematisoimiseksi onkin laadittu vaalikauden kattava arviointi-suunnitelma, jota täsmennetään vuosittain. Arviointisuunnitelma sisältää ne tehtäväalueet, jotka otetaan kunakin vuonna syvällisemmän arvioinnin kohteeksi. Suunnitelma täsmennetään työohjelmaksi vuosittain sekä painotusten että menetelmien osalta. Jäsenet ovat olleet sitoutuneita työhönsä ja resurssit ovat olleet riittävät vuonna 2017.

2.3 Kaupunginhallitus

Kuntalain kokonaisuudistukseen liittyen kaupungin toimielinten toimintakausi jatkui toukokuun 2017 loppuun saakka. Uusi kaupunginvaltuusto aloitti toimintansa kesällä ja valitsi uudet jäsenet kaupungin eri toimielimiin. Kaupunginvaltuuston kokoonpano vaihtui merkittävästi edelliseen valtuustokauteen verrattuna. Edellisen kaupunginvaltuuston päättämän organisaatiouudistuksen mukaisesti uusien toimielinten määrä väheni, kun lautakuntia yhdistettiin. Joulukuussa perustettiin uusi hyvinvointijaosto sivistys- ja hyvinvointilautakunnan alaisuuteen täydentämään uutta organisaatiota.

Uusi kuntalaki tuli voimaan kaikilta osin 1.6.2017. Muutokset koskivat erityisesti valtuuston tehtäviä, kunnan asukkaiden osallistumisoikeuksia, kunnan toimielimiä, kunnan johtamista ja kunnanhallituksen asemaa, päätöksenteko- ja hallintomenettelyä ja oikaisuvaatimusta ja kunnallisvalitusta. Uuden kuntalain myötä kaupunginhallituksen puheenjohtajan rooli poliittisen yhteistyön johtajana korostui.

Uusien luottamushenkilöiden kouluttamiseen ja perehdyttämiseen käytettiin aiempaa vuosia enemmän aikaa ja rahaa. Kaikille luottamushenkilöille hankittiin Ipad, jonka avulla sähköinen kokouskäytäntö tuli mahdolliseksi kaikissa kaupungin omissa toimielimissä. Luottamushenkilöportaalin käyttöä tehostettiin.

Organisaatiouudistus toteutettiin vuoden 2017 alusta ja sillä oli merkittäviä vaikutuksia kaupunginhallituksen toimialalle.

Henkilöstö (htv)

KAUPUNGINHALLITUS	Henkilöstö/htv	TP2016	TA2017	TP2017	Poikkeama
Elinvoimapaalvelut					
	Vakituiset	5,5	12	10,9	-1,1
	Määräaikaiset	6,2	8	9,7	1,7
	Työllistetyt		28	28,6	0,6
	Yhteensä	11,7	48	49,2	1,2
Hallinto- ja maaseutupalvelut					
	Vakituiset	189,8	184,8	185,1	0,3
	Määräaikaiset	28,2	10,25	27,9	17,65
	Työllistetyt	21			0
	Yhteensä	239	195,05	213	17,95
Talous- ja tietohallinto					
<i>Vuoden 2016 luvut sis.</i>	Vakituiset	0	15,15	13,7	-1,45
<i>Hallinto- ja maaseutupalveluihin</i>	Määräaikaiset	0	0,25	1	0,75
	Yhteensä	0	15,4	14,7	-0,7
Sosiaali- ja terveydenhuolto					
	Vakituiset	3,2	0	0	0
	Määräaikaiset	1	0	0	0
	Yhteensä	4,2	0	0	0
Yhteensä	VAKITUISET	198,5	211,95	209,7	-2,25
Yhteensä	MÄÄRÄAIKAISET	35,4	18,5	38,6	20,1
	TYÖLLISTETYT	21	0	28,6	0,6
KAUPUNGINHALLITUS YHT.	YHTEENSÄ	254,9	258,45	276,9	18,45

Vuonna 2017 toteutuneet henkilöstömuutokset

Hyväksytyyn organisaatiouudistuksen mukaisesti kaikki toimisto- ja talouspalvelut keskitettiin elinvoima- ja konsernipalveluihin.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteumat

Kilpailukykyinen kaupunki ja elinkeinoelämä					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	
Elinvoimapaikallisuuden toiminnan tehokkuus	Asiakasmäärät	1-6/2016: 292 asiakasta	yli 600 asiakasta		
	Kontaktointi	544 asiakastapaamista	yli 1000 asiakastapaamista		
	Asiakaspalaute	Asiakastytyväisyys mitataan syksyllä	Asiakastytyväisyys yli 8,0		

Osaava Iisalmelainen (sitova)					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	
Kuntalaisten, asiakkaiden sähköisten palvelujen käytön lisääminen -> elisalmi palveluportaali (Tietohallinto)	Keskitetty e-Palvelujen paikka otettu käyttöön ja ensimmäiset palvelut saatavilla (kassatuotteet ja maksupalvelut sekä sähköinen tunnistaminen -> suomi.fi kautta)	Sähköiset palvelut ovat hajallaan eri järjestelmissä ja erittäin paljon palveluita digitalisoimatta (paperilomakkeet jne.)	Rakennetaan keskitetty sähköinen elisalmi palveluportaali johon integroidaan suomi.fi tunnistamispalvelu ja kassatuotteet myyntiin.		

Hyvien yhteyksien ja verkostojen Iisalmi (sitova)					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	
Uuden organisaation mukainen tietohallintomalli Iisalmen kaupungissa (Tietohallinto)	Kaupungin sisäisen tietohallintomallin mukainen toiminta on käynnissä ja ICT-vuosikello laadittu.	Iisalmen kaupungissa sisäinen tietohallintomallin mukaista toimelintä ei ole olemassa. Seudullinen tietohallintomalli ei tule toteutumaan.	Jäsenet uudesta organisaatiosta valittu ja toimintaperiaatteet luotu (mm.ICT-vuosikello) sekä otettu käyttöön.		
Tietohallinto-ohjelman 1.0 päivittäminen (Tietohallinto)	Tietohallinto-ohjelma 2.0 hyväksytty	Tietohallinto-ohjelma 1.0 voimassa vuoden 2017 loppuun saakka.	Tietohallinto-ohjelma päivitetään Q3-4/2017, kunnes maakunnalliset ICT-ratkaisut ovat selvillä.		Maakunnalliset ratkaisut eivät vielä selvillä.

Terve kuntatalous, osaava henkilöstö ja toimiva konserni (sitova)					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	
Toiminnallista ylijäämää valtuustokaudella	Vuosikate kattaa poistot	104 %	100 %	138 %	
Kilpailukykyisen veroprocentit ja maksut	Iisalmen veroprocentit ovat kilpailukykyisiä alueen muihin kuntiin tai verokkikuntiin verrattuna.	tuloveroprocentti 20,50 %	tuloveroprocentti 20,50 %	Tavoite toteutunut	
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla SOTE-palvelut	Sote-palvelujen taloudellisuus €/asukas vrt. saman kokoluokan verokkikunnat	3.350 €/asukas	3.300 €/asukas	3.300 €/asukas	
	Kustannusten kasvu on max. 2 % vuositasolla	1,70 %	3 %	0 %	
Hoitotakuu toteutuu terveydenhuoltolain mukaisesti. Ylä-Savon SOTE ky raportoi Iisalmen kaupungille hoitotakuun toteutumisesta osavuosikatsauksessa.	Hoitotakuu toteutuu terveydenhuoltolain mukaisesti.	Hoitotakuu toteutuu terveydenhuoltolain mukaisesti.	Hoitotakuu toteutuu terveydenhuoltolain mukaisesti.	Hoitotakuu toteutuu terveydenhuoltolain mukaisesti.	
	Kokonaisvaltaisen tulostuspalvelun käyttöönotto Tietohallinto	Tulostuspalvelu ja turvatulostus käytössä kaikissa palveluun liitetyissä verkkotulostimissa.	Tulostusten seurantaraportointia ei ole ja tulostusten hallinta käyttäjätasolla puuttuu. Lisäksi turvatulostus on tuntematon ominaisuus käytön hankaluuden vuoksi.	Helppokäyttöinen tulostaminen otetaan käyttöön sekä turvatulostus ja raportointi käytössä.	
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla Lomatoimi	Tilojen työaika-mitoitus ja lomitus-palveluresurssien mitoitus ovat oikeat/ päivän hinta eroa valtakunnallisesta keskiarvosta korkeintaan +10 %	10 %	10 %		
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla Ylä-Savon maaseutupalvelut	Maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteiden täytyminen	98 %	100 %	99 %	Muutama takaisinperintäpäätös ei toteutunut tavoiteajassa

Terve kuntatalous, osaava henkilöstö ja toimiva konserni (sitova)					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla Työllisyydenhoito	Työllisyyismäärärahan kattava käyttö ja työmarkkinatuen kuntaosuuden käyttö aktiivitoimenpiteisiin (Iisalmi-tuen päätösmäärät)	Iisalmi-tuen päätöksiä 1.3.-29.9.2016 yht. 27 kpl	Iisalmi-tuen päätöksiä 80 kpl		Iisalmi-tuen markkinointi väheni henkilöstövaihhdoksista johtuen, myös kysyntä väheni
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla Henkilöstöhallinto	Palkkalaskelmien määrä/	20 000 kpl	20 000 kpl	19821 kpl	Organisaatiouudistuksessa siirtynyt HR:ään 0,4 htv:tä (mm. rekrytointi ja luottamushenkilöhallinto keskitettiin HR:ään), lisännyt hieman HR:n kustannuksia/palkansaaja
	Palkanlaskennan kulut €/palkansaaja	367 €/palkansaaja	375 €/palkansaaja	410 €/palkansaaja	
Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi työkyvyn ja työhyvinvoinnin kehittäminen	Työkykyindeksi: arvo/ keskiarvo	79,0 % työkyky hyvä tai erinomainen	80,0 % työkyky hyvä tai erinomainen	Raportoidaan henkilöstökertomuksessa	Työkykyindeksiä ei enää saada järjestelmistä
	Sairauspoissaolojen määrän lasku	14,4 pv/htv	14,3 pv/htv	15,9 kpv/htv	Maataluslomittajien huomattava sairauspoissaolojen lisääntyminen
Henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen	Osaaminen vastaa tehtäväkuvaava (luku saadaan henkilöstökyselystä joka toinen vuosi)	96 %	96 %	89 %	Organisaatiouudistuksessa tehtäväkuviin tullut muutoksia, mikä näkyy henkilöstön osaamisen kokemuksessa suhteessa tehtäväkuvaan
Johtamisjärjestelmän ja omistajaohjauksen kehittäminen	Organisaation uudistaminen ja keventäminen.	Organisaatiomuutoksen valmistelu etenee aikataulussa ja suunnitelman mukaisesti.	Uusi organisaatio aloittaa 1.1.2017 ja luottamushenkilöhallinto 1.7.2017. Uuden organisaation toiminta saadaan vakiinnutettua. Henkilötyövuosisäästöt toteutetaan suunnitellusti. Tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosisikatsuksen yhteydessä.	Tavoite toteutunut	
	Kaupunki asettaa omistuksilleen selkeät sekä mitattavat tavoitteet ja valvoo niiden toteutumista	Konserniohje on laadittu. Konserniyhteisöille asetettavien tavoitteiden selkeyttä ja mitattavuutta on parannettava.	Merkittävimmille konserniyhteisöille on asetettuselkeät ja mitattavat tavoitteet talousarviossa ja niiden toteutumista seurataan konserniohjeen mukaisesti. Tulokset keskustelut merkittävimpien konserniyhteisöjen kanssa käydään syyskuussa.	Tavoite toteutunut	

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankinta -paikka	Hankinta -tapa	Toteuma 2017
Hallinto- ja maaseutupalvelut						
Lomituspalvelut	Palvelujen kysyntä laskee	85 %	15 %	Kilpailutuksen perusteella ao. alan yrittäjät		Omana työnä 94 % Ostopalveluna 6 %
Hallintopalvelut	Palvelujen kysyntä laskee hieman	100 %			Omana työnä	100 %
Henkilöstöhallinnon tukipalvelut	Palvelujen kysyntä kasvaa hieman	100 %			Omana työnä	100 %
Maaseutuhallinto	Palvelujen kysyntä säilyy ennallaan	100 %			Omana työnä 100 %	100 %
Elinvoimapalvelut						
Elinvoimapalvelut, ml. yritysneuvontapalvelut	Säilyy ennallaan	85 %	15 %		Omana työnä	Suunnitelman mukaan
Seudulliset kehittämistehtävät	Säilyy ennallaan		5 €/asukas/ vuosi/ seutu-raha (116 000 €) 2 €/asukas/vuosi/ Veturi		Kuntayhteistyönä ja ostopalveluna	Suunnitelman mukaan
Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut	Säilyy ennallaan	100 %			Omana työnä ja kuntayhteistyönä	Suunnitelman mukaan
Työllisyyspalvelut	Palvelujen kysyntä kasvaa	75 %	25 %	Yritykset, järjestöt, sopimukset	Omana työnä, ostopalveluna	Suunnitelman mukaan
Talous- ja tietohallinto						
Controllert-palvelut ja talouden tukipalvelut	Säilyy ennallaan	100 %			Omana työnä	100 %

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankinta -paikka	Hankinta -tapa	Toteuma 2017
Tietohallintopalvelut	Säilyy ennallaan	100 %			Omana työnä	100 %
Tietotekniikkapalvelut (ICT-palvelut)	Säilyy ennallaan	-	100 %	Ylä-Savon ICT – Palvelut Oy Muut palveluntuottajat	Ostopalvelut/ palvelusopimus	Ylä-Savon ICT –Palvelut Oy, 85 % Muut palveluntuottajat, 15 %

Riskianalyysin toteutuminen

Kaupunginhallituksen tehtävänä on johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta ja omistaja-ohjauksesta sekä kaupungin henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kaupungin johtaminen perustuu kaupunkistrategiaan, taloussuunnitelmaan, talousarvioon sekä muihin valtuuston päätöksiin. Tästä syystä strategisten riskien vaikutus kaupunginhallituksen toimintaan on hyvin keskeinen. Päätöksenteossa tulisi pystyä ennakoimaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Konkreettinen riski, joka toteutui vuonna 2017, oli Iisalmen käräjäoikeuden toimipisteen lakkauttamista koskeva valtionhallinnon päätös. Kaupungin asiasta antamat lausunnot ja muut vaikuttamiskeinot eivät muuttaneet lopullista päätöstä.

Toiminnalliset riskit liittyvät operatiiviseen toimintaan ja niistä keskeinen tunnistettu riski liittyy kaupungin avainhenkilöihin. Varahenkilö- tai sijaisjärjestelyillä on vaikea täysin korvata avainhenkilöiden erikoisosaamista ja varmistaa kaikissa tilanteissa toiminnan häiriötön jatkuvuus. Muutaman avainhenkilön vaihtuminen vuonna 2017 vaikutti myös kaupungin operatiiviseen toimintaan.

Organisaatiouudistukseen täytäntöönpanoon liittyi useita toiminnallisia riskejä. Mitään vakavaa riskiä ei kuitenkaan toteutunut, mutta jossain palveluissa aiheutui viiveitä ja epäselvyyksiä vastuista.

Maaseutu- ja lomituspalvelujen siirtyminen maakuntaan lykkääntyi ainakin vuodella maakuntauudistuksen siirtymisen myötä. Tämä antoi enemmän aikaa valmistelulle ja vähentää siirtymiseen liittyviä riskejä.

2.3.1 Hallinto- ja maaseutupalvelut –vastuualue

Tilivelvolliset: hallintojohtaja, henkilöstöpäällikkö, lomatoimenjohtaja ja maaseutu-johtaja

Talous

Kaupunginhallitus	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Hallinto- ja maaseutupalvelut					
Toimintatuotot	10 832	352	11 184	11 107	77
Toimintakulut	-14 112	-340	-14 452	-14 300	-152
Netto (=toimintakate)	-3 280	12	-3 268	-3 193	-75
Suunnitelmapoistot	-66	50	-16	-15	-1
Laskennalliset erät	3 006	0	3 006	3006	0

1200 Hallinto ja maaseutupalvelut						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	10 831 812	352 000	11 183 812	11 106 581	99,3	11 270 485
Myyntituotot	8 975 082	592 000	9 567 082	9 415 952	98,4	9 701 630
Maksutuotot	1 451 600	-240 000	1 211 600	1 143 526	94,4	1 499 772
Tuet ja avustukset	170 000	0	170 000	237 780	139,9	56 608
Muut toimintatuotot	235 130	0	235 130	309 323	131,6	12 476
Toimintakulut	-14 112 231	-339 600	-14 451 831	-14 299 561	98,9	-12 514 902
Henkilöstökulut	-10 118 386	-38 600	-10 156 986	-9 938 855	97,9	-9 217 663
Palkat ja palkkiot	-7 798 979	-26 600	-7 825 579	-7 610 220	97,2	-6 808 797
Eläkekulut	-1 930 726	-9 700	-1 940 426	-1 843 746	95	-1 792 353
Muut henkilösivukulut	-388 681	-2 300	-390 981	-484 889	124	-616 514
Palvelujen ostot	-2 937 345	-69 100	-3 006 445	-3 044 981	101,3	-2 240 601
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-80 100	0	-80 100	-104 253	130,2	-67 773
Avustukset	-553 600	-31 900	-585 500	-951 696	162,5	-806 107
Muut toimintakulut	-422 800	-200 000	-622 800	-259 776	41,7	-182 757
Toimintakate	-3 280 419	12 400	-3 268 019	-3 192 980	97,7	-1 244 417

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Hallintopalvelut

Organisaatiouudistuksen käytännön täytäntöönpano sävytti koko vuoden 2017 toimintaa. Hallintopalveluihin keskitettiin kaikki assistenttipalvelut, päätöksenteon tukipalvelut ja asianhallinta, arkistointi ja suora asiakaspalvelu uimahallin kassapalveluja lukuun ottamatta. Palvelut organisoitiin kolmeksi tiimiksi:

- 1) i-pointti, johon keskitettiin yleinen asiakaspalvelu kaupungintalolla ja kulttuurikeskuksessa, arkistointiin ja asianhallintaan liittyvät yhteiset tehtävät. Yhteensä viiden henkilön vuosityöpanos
- 2) Päätöksenteon tukipalvelut, johon keskitettiin kaikki luottamustoimielinten ja viranhaltijapäätösten valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät, kokoussihteeritehtävät yms. hallintoon liittyvät tehtävät. Yhteensä kolmen henkilön vuosityöpanos.
- 3) Assistenttipalvelut, johon keskitettiin kaikki sihteeritehtävät mm. päivähoitossa, kouluilla, musiikki- ja kansalaisopistossa, tilapalveluissa ja kaupungintalolla. Yhteensä 11,5 henkilön vuosityöpanos.

Tiimin sisältä nimettiin tiiminvetäjät, jotka vastasivat tiimien käytännön toiminnan organisoimisesta. Organisaatiouudistuksen yhteydessä vähennettiin yhteensä viiden henkilön

työpanos toimistopalveluissa. Tämä merkittävä työpanoksen määrän väheneminen tuotti ongelmia ja viiveitä palveluiden järjestämisessä.

Uusien toimielinten käynnistyminen ja kokouskäytäntöjen sopiminen sujuivat odotettua helpommin. Käytännön toiminta käynnistyi elokuussa. I-pointille valmistuivat korjatut työtilat kaupungintalon ensimmäiseen kerrokseen kesäkuun alussa ja kaupungintalon avajaiset/avoimet ovet yleisölle pidettiin 9.6.

Henkilöstöhallinto

Organisaatiouudistuksen toimeenpano henkilöstöhallinnon osalta toteutui suunnitelman mukaan. Rekrytointi ja luottamushenkilöhallinto keskitettiin HR:ään.

Toiminnan painopisteenä oli rekrytoinnin kehittäminen. Soveltuvuusarvioinnit olivat käytössä kaikissa esimiesten rekrytoinneissa ja henkilöstöhankinnan käytäntöjä saatiin yhtenäistettyä. Kuntarekryn sijaisrekry otettiin käyttöön ja hankittiin osaamisen hallinta-osio, joka otetaan käyttöön vaiheittain myöhemmin.

Työkyvyn ylläpitämiseen suunniteltu korvaavan työn-mallin käyttöönotto ei toteutunut. Keskeisenä syynä tähän oli työterveyspalvelujen tuottajan vaihtuminen, mikä vei HR:n resursseja, kun toimintatavat uudistuivat. Uuden palveluntuottajan myötä ennaltaehkäisevä toiminta lähti kuitenkin hyvin käyntiin.

Henkilöstökyselyn vastausprosentti parantui huomattavasti, samoin kehitys-keskustelujen käyminen, kun tavoitteet oli viety lautakuntatasolle. Henkilöstöohjelman strategisten tavoitteiden toteutuminen on raportoitu erikseen ko. tarkoitusta varten laadituissa taulukoissa.

Lomituspalvelut

Tilivelvollinen: lomatoimenjohtaja

Talous

Kaupunginhallitus	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Lomituspalvelut					
Toimintatuotot	10 452	352	10 804	10 592	212
Toimintakulut	-10 265	-139	-10 404	-10 282	-122
Netto (=toimintakate)	187	213	400	310	90
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-433	0	-433	-433	0

1800 Lomituspalvelut						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	10 451 682	352 000	10 803 682	10 591 894	98	11 250 615
Myyntituotot	8 951 682	592 000	9 543 682	9 390 907	98,4	9 686 256
Maksutuotot	1 450 000	-240 000	1 210 000	1 142 146	94,4	1 499 107
Tuet ja avustukset	0	0	0	45 090	*****	56 608
Muut toimintatuotot	50 000	0	50 000	13 750	27,5	8 644
Toimintakulut	-10 265 043	-139 000	-10 404 043	-10 282 260	98,8	-10 988 897
Henkilöstökulut	-8 260 553	-69 000	-8 329 553	-8 064 063	96,8	-8 835 631
Palkat ja palkkiot	-6 420 709	-57 000	-6 477 709	-6 213 802	95,9	-6 655 113
Eläkekulut	-1 511 672	-9 700	-1 521 372	-1 424 178	93,6	-1 565 678
Muut henkilösivukulut	-328 172	-2 300	-330 472	-426 083	128,9	-614 840
Palvelujen ostot	-1 300 490	-70 000	-1 370 490	-1 331 413	97,1	-1 333 250
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-57 300	0	-57 300	-61 152	106,7	-57 413
Avustukset	-400 000	0	-400 000	-751 156	187,8	-655 106
Muut toimintakulut	-246 700	0	-246 700	-74 475	30,2	-107 498
Toimintakate	186 639	213 000	399 639	309 634	77,5	261 718

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Lomituspalvelujen käyttö vuonna 2017 ennakoitiin laskusuuntaiseksi (n. -3 000 pv) yrittäjien määrän vähentyessä. Alustavien tilastojen mukaan päivien vähennys oli vain n. 1 600 päivää (n. seitsemän lomittajan työpanos). Vaikka päivien väheneminen oli ennakoitua pienempi, ei kaikkia lomituspyyntöjä voitu työvoimapulasta johtuen toteuttaa.

Työvoimapula johtui suuresta vaihtuvuudesta: lomittajia irtisanoutui, jäi eläkkeelle ja vaihtoi ammattia. Lisäksi lomittajien sairauspoissaolot lisääntyivät. Sairauslomista johtuvia poissaolopäiviä oli 4 691, ammatillisesta kuntoutuksesta johtuvia 490, kuntoutustuesta johtuvia 1 385 ja tapaturmista johtuvia 1 212. Verrattuna vuoteen 2016 sairauspoissaoloja oli 775 päivää enemmän ja lisäyksestä 673 päivää oli tapaturmista johtuvia.

Tehdyt rekrytointitoimet eivät ole tuottaneet haluttua tulosta: lomittajia vakainaistettiin 13 hlöä ja heitä irtisanoutui 22 hlöä, joten nettomäärä oli -9 henkilöä. Näiden lisäksi luonnollinen poistuma oli 9 henkilöä. Lomittajien täydennyskoulutusta järjestettiin mm. automaatioon, eläinten terveyteen, koneiden ja laitteiden hallintaan, eläinten käsittelyyn, sähköturvallisuuteen, ensiapuvalmiuteen sekä asiakaspalvelutaitoihin liittyen. Koulutuksissa kävi yhteensä 119 lomittajaa, koulutuspäiviä oli yhteensä 462.

Hallinnosta yksi lomitustyönohjaaja irtisanoutui ja yksi jäi osa-aikaeläkkeelle. Tilalle palkattiin kaksi määräaikaista lomitustyönohjaajaa, toinen heistä osa-aikaiseksi. Hallinnon työskentelyssä 2016 tulleiden lomituspäivälain muutosten synkronointi Lomitusnetti-ohjelma ei ole edelleenkään toimiva, ohjelman toimimattomuus aiheuttaa käsityötä/käsin seuraamista mm. päätöksenteossa.

Asiakaskyselyssä toteutettiin paperisen kyselylomakkeen rinnalla myös mahdollisuus vastata kyselyyn sähköisesti. Vastaajien määrä oli 135. Arvosana lomitustyön onnistumisesta oli 4,02 ja lomatoimiston palveluista 3,99. Palautteissa ei ole merkittävää poikkeamaa edellisvuosiin verrattuna.

Lomituspalvelut ovat olleet mukana maakunta-alatyöryhmä työskentelyssä ja yhteistyötä tulevan kumppanin Sydän-Savon lomituspäiväyksikön kanssa on aloitettu. Lomituspalvelut siirtyvät maakuntaan 2020 vuoden alusta.

2.3.2 Talous- ja tietohallinto –vastuualue

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous

Kaupunginhallitus	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Talous- ja tietohallinto					
Toimintatuotot	1 063	-36	1 027	1027	0
Toimintakulut	-2 509	-20	-2 529	-2461	-68
Netto (=toimintakate)	-1 446	-56	-1 502	-1434	-68
Suunnitelmapoistot	-1	0	-1	-3	1
Laskennalliset erät	-101	0	-101	-101	0

1300 Talous ja tietohallinto						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	1 063 090	-36 000	1 027 090	1 027 313	100	36 135
Myyntituotot	709 110	0	709 110	775 821	109,4	29 938
Maksutuotot	0	0	0	2 520	****	255
Tuet ja avustukset	21 000	0	21 000	56 321	268,2	2 311
Muut toimintatuotot	332 980	-36 000	296 980	192 651	64,9	3 632
Toimintakulut	-2 509 221	-20 000	-2 529 221	-2 461 108	97,3	-411 412
Henkilöstökulut	-720 901	0	-720 901	-744 352	103,3	-312 889
Palkat ja palkkiot	-556 309	-1 000	-557 309	-583 713	104,7	-209 961
Eläkekulut	-136 338	700	-135 638	-132 381	97,6	-89 953
Muut henkilösivukulut	-28 254	300	-27 954	-28 258	101,1	-12 975
Palvelujen ostot	-1 695 920	-29 500	-1 725 420	-1 615 793	93,6	-30 306
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 800	0	-13 800	-28 711	208,1	-3 676
Avustukset	0	0	0	-500	****	0
Muut toimintakulut	-78 600	9 500	-69 100	-71 752	103,8	-64 541
Toimintakate	-1 446 131	-56 000	-1 502 131	-1 433 795	95,5	-375 276

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Talous- ja tietohallintovastuualueen talous ja toiminta toteutuivat suunnitellusti vuonna 2017. Vuoden 2017 tavoitteena oli käynnistää ja vakiinnuttaa organisaatiouudistuksen mukainen talous- ja tietohallintopalvelujen keskittäminen. Toiminnan vakiinnuttaminen jatkuu edelleen vuonna 2018.

Talous- ja tietohallintovastuualueelle kuuluvat kaupungin controllerpalvelut, talouden tukipalvelut, hankinnat, joukkoliikenne ja pysäköinninvalvonta.

Controllerpalvelut

Controllerpalvelut sisältävät talouden suunnitteluun, seurantaan sekä raportointiin liittyvät tehtävät. Vuoden 2017 alussa controllerpalvelut keskitettiin konsernipalveluihin talous- ja tietohallintovastuualueelle. Entisten palvelukeskusten taluspäälliköt siirtyivät konserni- ja elinvoimapalveluihin. Samalla koko kaupungin talousarvio- ja tilinpäätös vastuu siirtyi talous- ja tietohallintovastuualueelle.

Vuonna 2017 konsernitalin käyttöönottoa laajennettiin tavoitteen mukaisesti sekä otettiin käyttöön rahoituksen hallintaan tarkoitettu tietojärjestelmä (Apollo).

Talouden tukipalvelut

Talouden tukipalveluita ovat tilinpäätöksen ja talousarvion avustavat tehtävät, rahoitus- ja maksuliikenne, osto- ja myyntireskontra sekä perintätehtävät. Talouden tukipalvelut keskitettiin vuoden 2017 alusta talous- ja tietohallintovastuualueelle. Uuden toimintamallin käynnistäminen ja vakiinnuttaminen on edelleen käynnissä ja henkilöstön tehtävänkuvia ja vastuita tarkastellaan kehityskeskustelujen yhteydessä. Myyntilaskutusprosessia on kehitetty ottamalla käyttöön uusi laskutusohjelma sekä keskittämällä laskutus talouden tukipalveluihin.

Hankinta

Uuteen kaupungin organisaatioon luotu hankintatiimi aloitti toimintansa. Hankintatiimin tavoitteena oli keskitetysti parantaa kaupungin hankintojen laatua ja tehokkuutta sekä toimittajayhteistyötä. Painopiste oli kaupungille strategisesti ja taloudellisesti tärkeissä hankinnoissa sekä hankintaosaamisen lisäämisessä kaupunkiorganisaatiossa. Hankintayhteistyötä lisättiin suunnitelmallisesti IS-Hankinnan kanssa. Lisäksi vuonna 2017 otettiin käyttöön IS- hankinta Oy:n uusi Soppari- ohjelma, joka on monipuolisempi kanava IS-Hankinta Oy:n suuntaan. Hankintatiimi käynnisti uuden hankintaohjelman ja -ohjeiden laatimisen sekä pientehostusohjeen ja hankintasuunnitelman päivittämisen.

Joukkoliikenne

Iisalmen kaupungin joukkoliikenne on koostunut kahdesta paikallisliikenteen bussista, kahdesta PALI -palveluliikenteen pienoislinja-autosta sekä kahdeksasta kaupungin sisäisestä joukkoliikennevuorosta. Paikallisliikenteen bussit ovat toimineet Jordanin ja Peltosalmen välisellä kaupunkialueella.

PALI-palveluliikenteen toinen auto toimi keskusta-alueella hoitaen mm. vammaisten sekä koululaisten kuljetuksia ja toinen hoiti maaseutualueen asiointiliikennettä. Ylä-Savon Sote kuntayhtymän vanhusten päivätoiminta irtaantui käyttämästä PALI-liikennettä.

Joukkoliikennevuorot palvelivat sekä työmatka- että koululaisliikennettä kaupungin reuna-alueilla. Joukkoliikenteen sopimukset ovat voimassa vuoden 2019 toukokuun loppuun saakka pois lukien PALI -palveluliikenne, jonka sopimus päättyy keväällä 2018. Päättyvän PALI-palveluliikenteen kilpailutusta on valmisteltu vuoden loppupuolella.

Kaikki Iisalmen kaupungin ostama joukkoliikenne oli Waltti -liikennettä. Paikallisliikenteen bussit ovat olleet asiakkaiden reaaliaikaisessa seurannassa Savobus -sovelluksen kautta. Suunniteltuun aamubussiyhteyteen Iisalmi-Lentoasema-Kuopio saatiin määrärahavaraus, jonka myötä varauduttiin käynnistämään kyseinen liikennöinti. Joukkoliikenteessä oli kesäkampanja 5.6.-11.8.2017 välisenä aikana, jolloin liput olivat normaalihintaisia edullisemmat.

Pysäköinninvalvonta

Organisaatiomuutoksen yhteydessä pysäköinninvalvonta siirtyi vuoden 2017 alusta lukien tekniseltä toimialalta elinvoima- ja konsernipalveluihin talous- ja tietohallintovastuualueelle. Pysäköinninvalvonnassa työskenteli vuoden 2017 lopussa kaksi pysäköinnintarkastajaa.

Vuoden 2017 aikana pysäköintikiekon käyttövelvollisuudesta lauantaisin luovuttiin toistaiseksi. Pysäköinninvalvonnan toimintatuotot vuonna 2017 olivat 0,160 milj. euroa ja toimintakulut 0,119 milj. euroa.

Vuonna 2017 päivitettiin nykyinen pysäköinninvalvonnan tietojärjestelmä ja siksi uuden tietojärjestelmän hankintaa ei tehty.

Tietohallintopalvelut

Iisalmen kaupungin tietohallintoa johtaa talousjohtaja ja koordinoi tietohallinto-koordinaattori. Kaupungin perustietotekniikkapalvelut on tuottanut pääosin Ylä-Savon ICT –Palvelut Oy. ICT-Palveluja on ostettu myös muilta toimittajilta.

Vuonna 2017 käynnistettiin runsaasti kansallistakin huomiota saanut perusopetuksen digiloikka-projekti. Vuoden aikana hankittiin laitteet 1. ja 2. luokalle sekä 5. ja 7. luokalle. Iisalmen kaupunki sai laitehankintoja yms. digiloikkamenoja varten merkittävän rahoituksen Olvi- ja Aminoffin säätiöiltä. Laitteiden ylläpitoa varten rakennettiin maailman mittakaavassakin erittäin edistykselliset laitehallintajärjestelmät. Digiloikka-projektia jatketaan vuoden 2018 aikana painopistealueena opettajien osaamisen kehittäminen.

Muita merkittäviä hankkeita tietohallintopalveluissa olivat O365-ympäristön käyttöönoton edistäminen sekä turvatulostuspalvelut. Myös eIisalmi-projektia vietiin eteenpäin, tästä näkyvimpänä oli Iisalmen kaupungin verkkokaupan avaaminen. Kaikki toimenpiteet jatkuvat vuonna 2018.

2.3.3 Sosiaali- ja terveydenhuolto

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous

Kaupunginhallitus	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Sosiaali- ja terveydenhuolto					
Toimintatuotot	0	0	0	10	-10
Toimintakulut	-74 084	-229	-74 313	-73 435	-878
Netto (=toimintakate)	-74 084	-229	-74 313	-73 425	-888
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-354	0	-354	-354	0

1390 Sosiaali ja terveydenhuolto						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	0	0	0	10 300	*****	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	10 300	*****	0
Toimintakulut	-74 084 186	-229 000	-74 313 186	-73 435 333	98,8	0
Henkilöstökulut	-1 484 186	271 000	-1 213 186	-1 202 170	99,1	0
Palkat ja palkkiot	0	0	0	386	*****	0
Eläkekulut	-1 484 186	271 000	-1 213 186	-1 202 550	99,1	0
Muut henkilösivukulut	0	0	0	-6	*****	0
Palvelujen ostot	-72 600 000	-500 000	-73 100 000	-72 233 451	98,8	0
Muut toimintakulut	0	0	0	288	*****	0
Toimintakate	-74 084 186	-229 000	-74 313 186	-73 425 034	98,8	0

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Sosiaali- ja terveydenhuollon vastuualue sisältää Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä (SOTE) ostettavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun palvelut.

SOTE-kuntayhtymän palvelujen osto perustuu valtuustokauden 2016-2018 palvelujen järjestämissuunnitelmaan ja vuodelle 2017 hyväksytyyn palvelusopimukseen. Palvelusopimukseen sisältyvät SOTE kuntayhtymän oma toiminta ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä (KYS) ostettavat palvelut. Palvelusopimus on laadittu suurtuotteittain alla olevan taulukon mukaisesti. Peruspalvelujen toimeentulotuki siirtyi vuoden 2017 alusta Kelalle. Työterveyshuollon palvelut on yhtiötetty vuoden 2017 alusta.

Iisalmen kaupungin palvelusopimuksen kokonaissumma vuodelle 2017 oli 72,6 milj. euroa ja lopullinen toteuma 72,2 milj. euroa (alitus 0,4 milj. euroa). Vuoden 2016 toteuma oli 72,1 milj. euroa eli kustannusten kasvu on ollut nollassa.

Ostetun erikoissairaanhoidon osuus palvelusopimuksessa oli 18,0 milj. euroa ja lopullinen toteuma 19,2 milj. euroa (ylitys 1,2 milj. euroa). Vuoden 2016 toteuma oli 18,0 milj. euroa eli kasvua edelliseen vuoteen on 6,7 prosenttia. Ostetun erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu on ollut merkittävä.

Ensimmäistä kertaa kuntayhtymän historiassa kunnille palautettiin maksuosuutta eli talousarviovuoden toteuma oli ennakoitua pienempi. Iisalmen osalta kuntayhtymän oma toiminta alittui, mutta ostetun erikoissairaanhoidon palvelujen käyttö ylittyi ennakoidusta (ylitys

6,8 %). Kuntayhtymän omassa toiminnassa perhepalvelujen määrärahojen käyttö ylittyi ennakkoidusta, mutta muilla palvelualueilla määrärahojen käyttö alittui arvioidusta.

Kuntayhtymän oman toiminnan sekä ostetun erikoissairaanhoidon palvelujen käyttöä on kuvattu alla olevissa taulukoissa.

Iisalmen kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen käyttö vuonna 2017

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä	Iisalmi			
	TA2017	TP 2017	Tot. %	TP 2016
PALVELU				
Aikuispsykosos.	4742	4650	98,0	4708
Aikuissosiaalityö	1281	1140	89,0	1308
ESH ostettu	18000	19223	106,8	17983
oma ESH,tuotteistettu	4146	4067	98,1	7671
Hoito ja hoiva	21872	21187	96,9	17360
Kuntoutus	1072	852	79,5	990
Perhepalvelut	5169	5396	104,4	5360
Suun terveydenh.	1571	1432	91,1	1419
Työterveyshuolto				-28
Vammaispalvelut	7020	6979	99,4	7053
Vastaanotto	6212	5914	95,2	6221
Ympäristötoimi**)	969	962	99,4	923
PALVELUT YHT	72054	71802	99,7	70968
Hallinto seudulliset***)	547	411	75,2	214
Kunnittaiset				
MAKSUOSUUS ilman YTY:n alijäämää	72601	72213	99,5	71182
Ennakot		72601		
Erotus		-388		
YTY:n alij. kattaminen****)	19	19	0,0	
ESH ostettu	18000	19223	106,8	17983
Oma toiminta	54601	52990	97,1	53199

TP 2016 ja TA 2017 ovat vertailukelpoisia, koska perustoimeentulotuki on eliminoitu tilinpäätöksistä.

**) Ympäristötoimissa terveysvalvonnan, eläinlääkintähuollon ja ympäristönsuojelun kulut asukasluvun mukaan jaettuna

***) Seudulliset kustannukset jaettu jäsenkunnille tilausten suhteessa

****) Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymän (YTY:n) alijäämän kattaminen vuosilta 2004-2009

Ostetun erikoissairaanhoidon (KYS) palvelujen käyttöä on kuvattu alla olevassa taulukossa. Taulukossa on esitetty vuosien 2016-2017 toteumatiedot:

Iisalmi	2017	2016	Muutos 2017-2016, %
Hoidetut henkilöt	4 604	4 316	6,7
Hoitojaksot omat ja ostetut	2 212	1 991	11,1
Hoitopäivät omat ja ostetut	9 201	7 825	17,6
Pkl-käynnit omat ja ostetut	18 205	16 867	7,9
Elektiiviset leikkaukset	642	464	38,4
Päivystysleikkaukset	368	303	21,5
Lähetteet	4 686	4 254	10,2
Päivystyslähetteet	1 272	1 107	14,9

Muu sosiaali- ja terveydenhuolto

Sisältää lakkautettujen kuntayhtymien työntekijöiden Kuel-eläkemenopeusteiset ja varhe-maksut, vuonna 2017 n. 1,2 milj. euroa.

2.3.4 Elinvoimapaalvelut-vastuualue

Tilivelvollinen: elinkeinojohtaja

Talous

Kaupunginhallitus	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Elinvoimapaalvelut					
Toimintatuotot	1 511	-105	1 407	1 630	-224
Toimintakulut	-6 179	835	-5 344	-5 189	-155
Netto (=toimintakate)	-4 668	731	-3 937	-3 559	-378
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-260	0	-260	-261	1

1400 Elinvoimapaalvelut						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	1 511 060	-104 500	1 406 560	1 630 303	115,9	674 629
Myyntituotot	440 590	-115 700	324 890	518 066	159,5	2 672
Maksutuotot	60 000	7 000	67 000	49 433	73,8	47 567
Tuet ja avustukset	993 870	-7 800	986 070	1 006 998	102,1	578 326
Muut toimintatuotot	16 600	12 000	28 600	55 805	195,1	46 064
Toimintakulut	-6 178 838	835 100	-5 343 738	-5 189 085	97,1	-1 439 661
Henkilöstökulut	-2 250 729	282 800	-1 967 929	-1 894 005	96,2	-674 987
Palkat ja palkkiot	-1 836 737	234 700	-1 602 037	-1 547 617	96,6	-542 377
Eläkekulut	-320 684	39 300	-281 384	-272 184	96,7	-99 134
Muut henkilösivukulut	-93 308	8 800	-84 508	-74 204	87,8	-33 476
Palvelujen ostot	-1 239 994	186 670	-1 053 324	-987 597	93,8	-659 777
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-31 800	400	-31 400	-38 760	123,4	-28 255
Avustukset	-2 377 900	369 000	-2 008 900	-1 997 610	99,4	0
Muut toimintakulut	-278 415	-3 770	-282 185	-271 113	96,1	-76 642
Toimintakate	-4 667 778	730 600	-3 937 178	-3 558 782	90,4	-765 032

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Elinvoimapaalvelut

Vuoden 2017 tavoitteisiin kuuluivat aktiivinen kontaktointi alueen yrityksiin, toimivat palvelut aloittaville ja toimiville yrityksille sekä aktiivinen tiedottaminen ja ajankohtaisten tilaisuuksien järjestäminen yrityksille ja muille sidosryhmille. Alkavien yritysten neuvonnan osalta tehtiin tiivistä yhteistyötä Y-Paja – yrittäjyyskasvattamon pilottihankkeen kanssa. Vilkastuneet työmarkkinat laskivat hieman aloittavien yrittäjien aktiivisuutta, asiakasmäärissä jäätin hieman tavoitteesta. Palveluita käyttäneet yrittäjät antoivat saamastaan palvelusta asiakastyytyväisyyskyselyssä kiitettävän arvosanan.

Markkinointi- ja viestintätoimin tärkeimpiä tehtäviä ovat markkinointi- ja viestintäsuunnitelman laatiminen ja ylläpito, yhteisten markkinointi- ja viestintä-toimenpiteiden koordinointi, asukasmarkkinointi ja muuttajakonsepti, kaupungin brändityö sekä yritysalueiden markkinointi, kaupunkiviestinnän kehittäminen eri kanavissa sekä matkailun ja tapahtumien kehittämistehtävät. Vuoden 2017 aikana ajettiin sisään uusia toimintamalleja kaupungin markkinointiin ja viestintään organisaatiouudistuksen jälkeen ja jatkettiin By Iisalmi – markkinointiyhteistyötä lähes 20 yhteistyökumppanin kanssa. Matkailuyhteistyö Iisalmi ja Tienoot sai myös uutta tuulta purjeisiinsa ja näkyvyyttä tehostettiin useissa eri kanavissa, yhteistyökumppaneita on mukana kehittämistyössä noin 20 kpl. Uusia käynnistettyjä

kaupunkitapahtumia olivat Kiviranta- ja Parkatti-päivät, joilla saatiin Iisalmen kaupallista vetovoimaa uudella tavalla esille.

Hanketoiminnan saralla vuoden 2017 aikana moni hankekauden ensimmäisistä hankkeista päättyi ja niille valmisteltiin jatkohankkeita tarpeen mukaan. Viiden kunnan yhteinen seururahajohtokunta jatkoi toimintaansa YSAOn alaisuudessa ja Iisalmi panosti siihen vuonna 2017 5€/ asukas eli n. 110 000€ aluekehitysrahaa. **Etappi-työllisyyspalvelut** hanke päättyi elokuussa 2017, mutta toukokuussa käynnistynyt uusi työllisyysuhanke **YTYÄ – Ylä-Savossa on työtä** jatkoi osaavan työvoiman ja avoimien työpaikkojen kohtauttamista entistä yrityslähtoisemmällä otteella. **LYYTI – Lukiosta eväitä yrittäjyyteen ja työelämään** on Ylä-Savon lukioiden yhteishanke, jonka tavoitteena on kehittää käytänteitä, joiden avulla työelämä ja yrittäjyys voidaan tuoda pysyväksi osaksi lukioiden toimintakulttuuria.

Y-Paja – yrittäjyyskasvattamon pilottihanke jatkoi toimintaansa 31.12.2017 saakka tarjoten yrittäjyydestä kiinnostuneille henkilöille neuvontaa, valmennusta ja vertaistukea oman yritysideojen edelleen kehittämiseen. Valmennusten kautta perustettiin kaikkiaan 9 uutta yritystä Ylä-Savoon hankekauden aikana.

Kiertotalouden jalkauttamista Iisalmessa edistettiin **KierRe – Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa** –hankkeella. Resurssiviisaan kaupungin tiekarttaa työstettiin jo pitkälle ja Iisalmi päätti hakeutua mukaan kuntien ilmasto-ohjelmaan. **Kuhinaa keskustaan, tapahtumamatkailua Ylä-Savoon** –hankkeella elävöitetään kuntien keskustajamien kaupallista kiinnostavuutta ja kehitetään alueen tapahtumamatkailua. Hanke toteutti tapahtumakävijäkyselyt kesän 2017 aikana ja syksyllä työstettiin mukana olevien kuntien keskustojen kehittämissuunnitelmia. Iisalmi ja Tienoot –matkailuyhteistyöryhmä tiivistyi ja tehostaa toimintaansa hankkeen avustamana.

Elinvoimapaalveluiden yhteyteen tiukasti nivoutuva Iisalmen Teollisuuskylä Oy oli osatoteuttajana Navitas Kehitys Oy:n hallinnoimassa **TechnoGrowth 2020** –hankkeessa vastuualueena Ylä-Savo ja Kuopio-Siilinjärven seutu. Hanke päättyi 31.8.2017, mutta toiminta jatkuu uudessa **TechnoGrowth 2.0** –hankkeessa. Iisalmen Teollisuuskylän toiminta-alue uudessa hankkeessa on Ylä-Savo. Tavoitteena on maakunnan kone- ja energiateknologian sekä niille palveluja tuottavien pk-yritysten liiketoiminnan kokonaisvaltainen kehittäminen, kasvattaminen ja kansainvälistyminen. Teollisuuskylässä käynnistyi myös 1.8.2017 alkaen **Teolliset Symbioosit** –hanke, joka pyrkii lisäämään teollisten yritysten yhteistyötä kiertotalouden ja resurssiviisauden edistämässä Ylä-Savon alueella. Hanke tekee tiivistä yhteistyötä KierRe –hankkeen kanssa.

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut toimii koko Ylä-Savon alueella, jossa asuu yhteensä n. 800 maahanmuuttanutta, ml. pakolaistaustaiset henkilöt. Näistä Iisalmessa asuu n. 400 henkilöä, joista kiintiöpakolaisia ja oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita on n. 130 henkilöä. Kaikki alueen maahanmuuttaneet eivät ole aktiivisen asiakkuuden piirissä.

Vuoden 2017 alusta maahanmuuttoneuvonta ja pakolaistyö yhdistyivät samaan yksikköön ja yksi vuoden tavoitteista oli saada yksikön toiminta sujuvaksi. Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut tarjoaa laadukkaita kotouttamispalveluja maahanmuuttaneille, sekä toimii yhteistyössä alueen viranomaisten ja vapaaehtoisten kanssa. Iisalmen kaupunki vastaanotti sopimuksen mukaisesti syyrialaisia kiintiöpakolaisia vuonna 2017 yhteensä 20 henkilöä. Tämän lisäksi Iisalmeen saapui Pohjois-Savon ELY-keskuksen osoittamille kuntapaikoille oleskeluluvan saaneita syyrialaisia sekä afganistanilaisia turvapaikanhakijoita yhteensä 9 henkilöä, sekä yksi henkilö perheenyhdistämisen kautta. Vuoden 2017 aikana uusittiin pakolaisten vastaanottamista koskeva sopimus sekä kuntien välinen yhteistyösopimus.

Lapinlahti, Sonkajärvi sekä Vieremä jatkavat pakolaisten vastaanoton yhteistyössä v. 2018 loppuun asti, maahanmuuttoneuvonnan yhteistyösopimus Ylä-Savon alueella jatkuu kuten aikaisemmin.

Maahanmuuttoneuvonnassa toimii vakinaisena työntekijänä maahanmuuttotyön asiantuntija, pakolaistyössä toimivat vakinaisina työntekijöinä maahanmuuttotyön koordinaattori ja pakolaisohjaaja, sekä vuoden 2017 loppuun saakka määräaikaisena hanketyöntekijänä järjestökoordinaattori. Lisäksi Iisalmen kaupunki osti yhdessä Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän kanssa yhden kokoaikaisen pakolaisohjaaja-sosiaalityöntekijän työpanoksen Ylä-Savon SOTE ky:ltä. Vuoden 2018 talousarvioon kirjattiin toisen vakinaisen pakolaisohjaajan palkkamäärärahat, jolloin em. ostopalvelutyöntekijästä luovutaan. Tämän lisäksi Iisalmi ja Sonkajärvi ostavat jatkossakin osa-aikaisen (40%) terveydenhoitajan palveluja SOTE ky:ltä. Sekä pakolaisten että muiden maahanmuuttaneiden ohjaukseen liittyvät kustannukset laskutetaan yhteistyökunnilta kuntakohtaisen maahanmuuttajamäärän mukaisesti. ELY-keskus korvaa kaupungille pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset, ja pakolaisista haetaan laskennallisia sekä tarvittaessa erityiskustannusten (terveydenhuolto) korvauksia.

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluiden vuoden 2017 tavoitteisiin kuuluivat kattava työllisyysmäärärahojen käyttö ja työmarkkinatuen kuntaosuuden käyttö aktiivitoimen-piteisiin (Iisalmi-tuen päätösmäärät). Tärkeimpinä työllisyyspalveluiden tehtävinä ovat kaupungin oman työllisyydenhoidon toiminnot, ulkopuolisen työllistämisen tukeminen sekä järjestö- että yrityssectorille sekä nuorten kesätyötoiminnan tukeminen.

Ensisijaisena kohderyhmänä työllisyyspalvelut pyrkii työllistämään työmarkkinatuen kuntamaksusuuteen kuuluvia henkilöitä. Iisalmen kaupungin työllisyyspalveluiden kautta työllistyi vuonna 2017 pitkään työmarkkinatukea saaneita iisalmelaisia kaikkiaan 182 henkilöä. Työkuukausia näistä työllistymisistä kertyi 807 kappaletta. Edellisvuoteen 2016 verrattuna määrät ovat kutakuinkin samat (182 henkilöä, 831 kuukautta).

Kaupungin oman ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän työllistäminen kasvoi vuonna 2017 edelliseen vuoteen verrattuna työllistettyjen henkilöiden osalta 22 % (henkilöitä 2017 yht 106, henkilöitä 2016 yht 87). Työkuukausien määrä kasvoi noin 12 %. Oman työllisyydenhoidon määrärahakäyttö kasvoi noin 6 % ja TE-palveluiden palkkatukia saatiin noin 12 % edellisvuotta enemmän.

Muiden työnantajien tukeminen kokonaisuudessaan väheni edellisvuoteen verrattuna. Kaikkiaan henkilömäärä väheni noin 20 % (76 hlöä vrt. 95) ja työkuukausien määrä noin 13 % (430 kk vrt. 493 kk). Oman organisaation ulkopuolista työllistämistä tuettiin vuonna 2017 kolmella erillisellä toimintamuodolla: työllistämisen palvelusopimuksella TOIMI-säätiön kanssa, yhdistyksille maksettavalla järjestösektorin työllistämisavustuksella sekä yritystyönantajille maksettavalla Iisalmi-tuella. Erityisesti väheni järjestötyöllistäminen (2017 henkilöitä 13, ed. vuonna 22). Ensisijaisesti syynä tähän ovat TE-palveluiden palkkatukilinjausten muutokset, jotka niukensivat erityisesti kolmannen sektorin palkkatukimahdollisuuksia. Työllisyyspalveluissa yhdessä alueen järjestötyöllistäjien kanssa rakennettu uudenlainen järjestötyöllistämisen avustus pyrki vastaamaan tähän muutokseen ja saikin kiitosta kattavuudestaan, mutta ei yltänyt käyttöasteessa entiseen. Myös yritystyönantajien Iisalmi-tuen käyttö jäi tavoitteesta, johtuen sekä kohtaanto-eroista – työnantajat hakevat ensisijassa valmiimpaa työvoimaa kuin työllisyyspalveluilla on tarjota – että työllisyyspalveluiden henkilöstömuutoksilla.

Työllisyysmäärärahoissa ei päästy täyteen kattavuuteen. Etenkin asiakasohjautuvuus palveluihin TE-toimistosta on ollut vähäistä, omalla aktiivisella otteella on saatu asiakasvirtaa elvytettyä.

Ensisijaiselle työllisyyspalveluiden kohderyhmälle suunnattu Kunnolla Työnhakuun – uimahallikortti myönnettiin vuoden 2017 loppupuoliskolla 36 iisalmelaiselle työmarkkinatukiasiakkaalle.

Lyhytkestoisiin kesätöihin tuettiin työllisyyspalveluiden kautta kesällä 2017 kaikkiaan 303 nuorta iisalmelaista. Näistä myönteisen päätöksen saaneista 25 toimi kesäaikana miniyrittäjinä. Molemmissa määrissä on kasvua edelliseen vuoteen, jolloin 284 tuetusta 9 toimi miniyrittäjänä. Valtakunnallisessa Vastuullinen Kesäduuni –kampanjassa Iisalmen kaupunki palkittiin kunniamaininnalla alle 18-vuotiaiden vastuullisena työllistäjänä.

Seudullisen TYP-toiminnan osalta vuosi 2017 toteutui suunnitellusti; asiakasprosessin kehittäminen ja verkostojohtamisen toteutuminen kuten suunniteltua.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteumat

Kilpailukyinen kaupunki ja elinkeinoelämä					Selvitys tavoitteen alittamisesta
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	
Toimivan palvelukokonaisuuden kehittäminen mikro- ja pk-yritysten yritysneuvontaan	Asiakasmäärät, kontaktit	n. 240 asiakastapahtumaa, n. 130 asiakasta	400 asiakastapahtumaa, 250 asiakasta. Yritysrekisterin kontaktointi puuttuvilta osin.		
	Asiakaiden perustamat uudet yritykset	36 perustettua yritystä yritysneuvonnan kautta	40 uutta yritystä yritysneuvonnan kautta		38 uutta yritystä, joista 6 Lapinlahden asiakkaita
	Asiakaspalautte	asiakastytyväisyysselvitys tehdään 10/2016	Asiakastytyväisyys arvosanalla hyvä (>8). Yrittäjien tyytyväisyys >7		
	Tiedottaminen ajankohtaisista aiheista	5 uutiskirjettä, 1 toimialakohtainen yrittäjältä	8 uutiskirjettä, 4 tapahtumaa yrittäjille		
Aktiivisen yhteistyömallin luominen kärki toimialojen ja kärkiyritysten kanssa	Tapaamiset ja tilaisuudet	17 tapaamista kärkiyrityksiin ja 7 tilaisuutta kärkialoilla	25 tapaamista, 10 tilaisuutta		
	Osallistuminen hankevalmisteluun, käynnistyneet hankkeet	Y-Paja hanke käynnistynyt omana toimintana, Tapahtumamatkailuhanke hakuvaiheessa. Osallistuttu useiden yhteishankkeiden valmisteluun	Työllisyyttä tukevan hankkeen valmistelu ja käynnistäminen, teknologia-alan hankevalmistelu. Osallistuminen vähintään 5 hankkeen valmisteluun.		
	Rekrytointi- ja yrityshankintatoimenpiteet	Osallistutaan Alihankintamessuille By Iisalmi -brändin alla	Vähintään 2 tilaisuutta Iisalmessa. By Iisalmi brändityön myötä yhteisiä markkinointitapahtumia 1-2 kpl (messut tai vastaavat).		
Kaupungin hyvä imago ja vetovoima	Aktiivinen markkinointi valittuihin kohderyhmiin	By Iisalmi -videoiden toteutus, some-kampanja syyskuulla 2016	By Iisalmi brändin kehittäminen ja jalkautus jatkuu. Jatkuva luontoista markkinointia. 1-2 kampanjaa.		
	Asukaskyselyn toteuttaminen	Muuttajakysely lähetetty kaikille kaupunkiin muuttaville uusille asukkaalle	Iisalmessa asuvilta ja potentiaalisilta muuttajilta hyödynnettävää dataa nettikyselyjen kautta. Jatkuva luontoista toimintaa, yksi kampanja		
	Yritysalueiden houkuttelevuus, sijoittuneet yritykset	Sijoittumisesite laadittu ja sijoittumiseen liittyvä nettisivusto päivitetty.	Yritysalueiden markkinointisuunnitelman laadinta ja jalkautus. 2 yritystä sijoittuu markkinoitaville alueille		Rahoitusneuvottelujen viivästyminen
Palvelu- ja matkailuliiketoiminnan kehittäminen	Keskusta-alueen kaupallisen vetovoiman kehittäminen	Iiden ry:n toiminta uudistunut, yrittäjäyhteistyö keskusta-alueella parantunut (Louhenkatu-päivä)	Uusien kaupallisten tapahtumien toteuttaminen yhteistyössä Iiden ry:n kanssa (2-4kpl)		
	Vetovoimaiset tapahtumat	Kärkitapahtumina Iisalmessa Oluset, RunniRock ja Koljonvirta Teatteri. Tapahtumat vetävät, mutta vaikutus matkailutuloon vielä verrattain pieni.	Kuhinaa keskustaan -hanke: Tapahtumamarkkinointikonseptin luominen, Kävijätutkimukset, koulutuksia ja palveluja sisäisille sekä ulkopuolisille tapahtumatuottajille. Kärkitapahtumien kävijämäärät pysyvät korkeina.		
	Kulttuuri- liikunta ja virkistyspalveluiden hyödyntäminen matkailussa ja markkinoinnissa	Koljonvirran kehittämissuunnitelma vuoteen 2020 laadittu. Palvelukeskusten yhteinen markkinointi suunnittelee toimintaa ja vuosikelloa yhdessä.	Koljonvirran markkinointitoimenpiteiden suunnittelu valmis. Kehittämissuunnitelman toteuttaminen (ks. Kehittämissuunnitelma). Outdoors Finland hankkeen mukainen esiselvitys Paloisvuoren ja Koljonvirran reiteistä. Suomi 100 tapahtumayhteistyö. Kuopio-Tahko markkinointiyhteistyö.		Koljonvirran suunnitelma ei ole toteutunut odotetusti, päivitetään v. 2018 aikana

2.4 Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Tilivelvollinen: maaseutujohtaja

Henkilöstö (htv)

MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2016	TA2017	TP2017	Poikkeama
Ylä-Savon maaseutupalvelut	Vakituiset	7	7	7	0
	Määräaikaiset	0,7	0,7	0,2	-0,5
	Yhteensä	7,7	7,7	7,2	-0,5
MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	YHTEENSÄ	7,7	7,7	7,2	-0,5

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankinta-paikka	Hankinta-tapa	Toteuma 2017
Maaseutuviranomais-tehtävät	Ennallaan	100 %				Oma osuus 100 %
Kehittämisen- ja palvelutehtävät	Ennallaan	100 %				Oma osuus 100 %

Riskianalyysin toteutuminen

Suurimpana strategisena riskinä hallinnon toiminnassa oli, etteivät maksajavirastosopimuksen velvoitteet täyty. Tavoitteet täyttyivät lähes kokonaan. Takaisinperintöjen osalta oli muutamia tapauksia, joissa käsittely ei tapahtunut tavoitellussa aikataulussa. Tämä ei kuitenkaan ole merkittävä poikkeama. Seuranta-menetelmiä kehitetään edelleen. Marraskuussa Maaseutuvirastolle annetussa 15.10.2017 päättyneen varainhoitovuoden vakuutuksessa voitiin todeta, että maksajavirasto-tehtävien perustana olevat toimet ovat laillisia ja sääntöjen mukaisia.

Talous

Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
Ylä-Savon maaseutupalvelut	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	345	-15	330	308	22
Toimintakulut	-445	14	-431	-403	-28
Netto (=toimintakate)	-101	-1	-101	-94	-7
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-19	0	-19	-19	0

190 Ylä savon maaseutupalvelut						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	344 658	-14 700	329 958	308 096	93,4	326 509
Myyntituotot	343 658	-14 700	328 958	304 167	92,5	325 324
Maksutuotot	1 000	0	1 000	2 129	212,9	1 185
Tuet ja avustukset	0	0	0	1 800	*****	0
Toimintakulut	-445 194	14 200	-430 994	-402 592	93,4	-433 466
Henkilöstökulut	-316 304	0	-316 304	-305 026	96,4	-326 329
Palkat ja palkkiot	-257 364	0	-257 364	-246 170	95,7	-260 588
Eläkekulut	-46 069	0	-46 069	-46 726	101,4	-49 727
Muut henkilösivukulut	-12 871	0	-12 871	-12 130	94,2	-16 014
Palvelujen ostot	-54 390	0	-54 390	-44 145	81,2	-40 666
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 600	0	-4 600	-3 103	67,5	-4 620
Avustukset	-35 000	14 200	-20 800	-19 397	93,3	-30 892
Muut toimintakulut	-34 900	0	-34 900	-30 920	88,6	-30 959
Toimintakate	-100 536	-500	-101 036	-94 496	93,5	-106 957

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Henkilöstökuluissa säästettiin, harjoittelijatyövoimaa tarvittiin vain yhden henkilön verran ja siihen saatiin ennakoimaton tuki. Toimitilojen vuokrat eivät nousseet ennakoidusti. Henkilöstön matkakulut toteutuivat ennakoitua pienempinä.

Asiakaspalautekysely tehtiin loppuvuodesta Webropol-kyselynä. Vastausprosentti oli 13. Kokonaisarvioksi tuli 4,2 asteikolla 1 – 5 ja tavoitteen ollessa 4 eli hyvä. Ainoa osa-alue, joka jäi palautteessa alle nelosen, oli toimistojen aukioloaikojen sopivuus (3,85). Kolmen vuoden takaisessa kyselyssä vastaava luku oli 4,07. Sen jälkeen on toimistojen viikoittainen aukioloaika supistunut neljään päivään.

Lautakuntaan nähden sitovien strategisten tai toiminnallisten tavoitteiden suurin poikkeama oli toteutuneiden sukupolvenvaihdosten määrässä. Jo kahtena vuotena määrä on jäänyt puoleen tavoitellusta. Maatalouden heikko kannattavuus on suurimpana tekijänä vähäiseen kiinnostukseen tilanpidon jatkamiseen. Maaseutupalvelujen asiantuntijat ovat tehneet alkukartoituskäyntejä kysyntää vastaavasti, tiedotusta on järjestetty Kohti Tulevaa -hankkeen kautta ja kehittämismäärärahalla on tuettu suunnittelua.

Maitotilayritysten tuotannon määrä kasvoi jonkin verran, muttei yltänyt tavoitteeseen. Tässäkin on suurimpana haasteena heikko kannattavuus. Kehittämistukea haettiin vähän, lähes puolet määrärahasta jäi käyttämättä. Kiinnostus investointeihin ja sukupolvenvaihdoksiin on vähäistä ja tarjolla oli nyt saatavana myös Neuvo 2020 maatilojen neuvonta-järjestelmän tuki.

Sähköisten hakemusten osuuden kasvu on taittunut ja nyt ei päästy aivan tavoiteltuun osuuteen.

2.5 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Henkilöstö (htv) vastualueittain

SIVISTYS- JA HYVINVOINTI-LAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2016	TA2017	TP2017	Poikkeama
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto					
	Vakituiset	10	3	3,1	0,1
	Määräaikaiset	0	0	0,2	0,2
	Yhteensä	10	3	3,3	0,3
Varhaiskasvatus					
	Vakituiset	174,9	175	150,4	-24,6
	Määräaikaiset	11,8	6,21	14,1	7,89
	Yhteensä	186,7	181,21	164,5	-16,71
Perusopetus ja lukiokoulutus					
	Vakituiset	219,7	235,33	234	-1,33
	Määräaikaiset	19,1	8,1	20,3	12,2
	Yhteensä	238,8	243,43	254,3	10,87
Kulttuuri ja vapaa-aika					
	Vakituiset	62	43,65	42,4	-1,25
	Määräaikaiset	31,5	24,38	31	6,62
	Yhteensä	93,5	68,03	73,4	5,37
	TA2017 tuntiopettajien tunnit laskettu yhteen ja muutettu laskennallisesti päätoimisten määräksi				
Yhteensä	VAKITUISET	466,60	456,98	429,90	-27,08
	MÄÄRÄAIKAISET	62,40	38,69	65,60	26,91
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	529,0	495,7	495,5	-0,17

Vuonna 2017 toteutuneet henkilöstömuutokset

Varhaiskasvatusjohtaja irtisanoutui toukokuun alussa. Tehtävää hoitaa väliaikainen varhaiskasvatusjohtaja. Palveluohjaaja aloitti 1.8. päätehtävinsä asiakasperheiden palveluohjaus ja yksityisen varhaiskasvatuksen koordinointi. Kymmenelle työntekijälle myönnettiin ero; 4 täyttölupaa perhepäivähoitajille, osa paikoista määräaikaisiksi varautuen palvelurakenteen muutokseen. Joitakin päiväkotiryhmissä olleiden eläkkeelle jääneiden perhepäivähoitajien ja ryhmäavustajien paikkoja ei ole täytetty. Lisäksi talousarvioluuvissa on mukana henkilöitä, joille ero on myönnetty jo 2016 vuoden lopussa ja joiden tehtäviä ei ole täytetty.

Perusopetuksessa määräaikaiset ovat pääasiassa avustuksilla palkattuja henkilöitä.

Liikunta- ja nuorisopalveluissa on toiminut määräaikaisia työntekijöitä hanketyössä (2,8 htv.) sekä tuntiohjaaja ohjatussa toiminnassa, nuorten ryhmätoiminnassa ja uimahallin palvelutuotannossa. Lisäksi 7-8 -luokkalaisten twist kesätyötoiminnassa oli 100 nuorta + kuusi ohjaajaa (2,33 htv., ei näy yllä olevassa tilastossa).

Kirjastossa kirjastoavustaja jäi eläkkeelle 1.11.2017, ja tämä 50 % tehtävä yhdistettiin kirjastonhoitajan 50 % tehtävään. Hankerahoituksella työskenteli määräaikaissa tehtävissä kaksi henkilöä, yhteensä 1,4 henkilötyövuotta. Kulttuuripalveluissa työskenteli Juhani Ahon museossa määräaikaissa viisi henkilöä, yhteensä 1,1 htv.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteumat

Hyvinvoiva iisalmelainen					
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen allittamisesta
Laadukkaat palvelut kaikille iisalmelaisille	Varhaiskasvatus-palvelujen käyttäjien osuus ikäluokasta 1-6 v.	64 %	70,00 %	76,40 %	
	Perusopetuksen tuntikehyks on vähintään 1,8 t/oppilas.	1,86 t/oppilas	1,8 t/oppilas	1,91 t/oppilas	
	Lukiokoulutuksen resurssikehyks on vähintään 1,58 t/opp.	1,58 t/opiskelija	1,60	1,57	Kursivaiannoista johtuvaa sattumanvaraista vaihtelua.
	Kansalaisopiston antama opetustuntimäärä ja oppilaiden lukumäärä	10 500 h, 1900 hlöä	10500 h, 2000 hlöä	11101 h, 2196 hlöä	
	Kulttuuritoimen järjestämien tapahtumien monipuolisuus	Prosenttijakauma 30.6.16: Musiikki 24, teatteri 12, tanssi 16, yleiskult. 21, kuvataide 3, lastenkulttuuri 35, muut 0.	Jakauma pysyy tasaisena	Prosenttijakauma 31.12.2017: Musiikki 16, teatteri 9, tanssi 0, yleiskulttuuri 16, kuvataide 4, lastenkulttuuri 55, muut 0	
	Lainaaaja/asukasluku on enemmän kuin Suomessa keskimäärin	32 %	40 %	2017: Iisalmi: 38,92; 2016: koko maa: 36,3	
Ennaltaehkäisy sekä varhainen puuttuminen lasten ja perheiden ongelmiin	Oppilashuoltohenkilöstön määrä on suositusten mukainen: -1 terveydenhoitaja/ 600 opp. -1 kuraattori/ 800 opp. -1 psykologi/1000 opp.	-1 terveydenhoitaja/ 600 opp. 1 kuraattori/ 800 opp. 1 psykologi/1000 opp.	-1 terveydenhoitaja/ 600 opp. 1 kuraattori/ 800 opp. 1 psykologi/1000 opp.	-1 terveydenhoitaja/ 600 opp. 1 kuraattori/ 800 opp. 1 psykologi/1000 opp.	

Hyvinvoiva iisalmelainen					
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen allittamisesta
Liikunnallisen elämäntavan ja terveyden edistäminen	Sporttaritoiminnan omatoimisen liikunnan harrastamisen määrä yläkoululaisilla / vko	3,6 krt/ vko	3,9 krt. / vko	3,5 krt. / vko	
	Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa % 8.-9. luokan oppilaisista	30,60 %	30,00 %	23,70 %	Tea-viisari / kouluterveyskysely 2017
	Ohjatun liikunnan kausikorttien määrä	600 kpl	600 kpl	653	
	Lasten ja nuorten sekä eläkeläisten ja erityisryhmien liikuntaa tuetaan edullisimmilla käyttömaksuilla, liikunnan toiminta-avustukset kohdennetaan pääsääntöisesti alle 18-vuotiaisiin. Mittari: liikunta- ja nuorisöjärj. avustukset/asukas //Pohjois-Savon ka	Huomioitu tilojen ja alueiden käyttötaukoissa	5,1 e/asukas // 5,1 e/asukas	5,1 e/asukas // 5,1 e/asukas	5,5 e/asukas // 4,9 e/asukas 2016 (vaihteluväli P-S 0,2 - 21,5 e / asukas)
Liikunnallisen elämäntavan ja terveyden edistäminen	Tilojen ja alueiden käyttöasteet (ka toimintakaudella)	Päiväkäyttö 41,5 %	Päiväkäyttö 45 %	45,00 %	
		Iltaikäyttö 54,2 %	Iltaikäyttö 59 %	57,00 %	
Ikäihmisten / erityisryhmien hyvinvointi	Kansalaisopiston opiskelijoiden määrä ikäryhmässä 61 vuotta tai enemmän	600	700	687	
	Myytyjen Seniorikorttien määrä / uimahallin käyntikerrat	Toteuma 30.6.16: 356/ 10 157	600 / 21 000	593 / 21 924	
	Ikäihmisten ja erityisryhmien ohjattujen liikuntaryhmien määrä	25 ryh. / vko	25 ryh. / vko	24 ryh/vko	

Hyvinvoiva Iisalmelainen					
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen aittamisesta
Monipuolinen harrastustoiminta, ml. terveysliikunta	Koulujen kerhotuntien määrä	31,5 t/vko	32 t/vko	37 t/vko	
	Kulttuurialan kolmannen sektorin toimijoiden toimintaedellytysten turvaaminen; Avustusmäärärahojen määrä	42 000 €	Nousee 3 000 € edellisvuoden tasosta	45 000 €	
	Järjestötoiminnassa olevien alle 18-vuotiaiden määrä	2 922	3 000	2660	Tieto saadaan toiminta-avustushakemuksista. Muutama järjestö ei hakenut tai hakemus myöhästyi.
Monipuolinen harrastustoiminta, ml. Terveysliikunta	Avustettavien järjestöjen määrä	65	76	Kulttuuri: 14 Liikunta- ja nuorisjärjestöt, vanhmissjärjestöt, kylätoimikunnat: 64	
	Ohjattujen liikuntaryhmien määrät aikuisväestölle sekä erityisryhmille Iisalmessa (Ohjattujen liikunnan kalenterin)	139 ryh/vko	n. 130 ryh / vko	n. 130 ryh / vko	

Osaava Iisalmelainen					
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen aittamisesta
Väestön koulutustason nousu	Tutkinon suorittaneiden osuus 15-vuotta täyttäneistä vähintään koko maan tasolla	70,3 % (v. 2014)	Vähintään koko maan tasolla (2014: 70,3 %)	2015: Iisalmi 70,9 %, koko maa 70,7 %	
Elinikäisen oppimisen edistäminen	Kansalaisopiston opiskelijamäärä kuntalaisista	6,40 %	9,0 %	10,1 %	
	Kokonaislains / asukasluku korkeampi kuin Suomessa keskimäärin	19	19	2017: Iisalmi : 18,2 2016: koko maa 16,02	

Nuoret tulevaisuuden tekijöinä					
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen aittamisesta
Terveellisten elämäntapojen edistäminen oppilaitosten ja kodin yhteistyönä	Ravitsemussuositusten toteutuminen koului- ja päiväkotiruokailussa/ Aromi-ohjelman ravintoainelaskelmat	100 %	100 %	100 %	
Syrjäytyksen ehkäiseminen (nuorten osallisuus, vaikutusmahdollisuudet, yhdenvertaisuus)	Päättötodistuksen saaneet % ikäluokasta	100 %	100 %	100 %	
	Twist- nuorten lukumäärä	94 nuorta, 6 ohjaajaa	100 + 7 ohjaajaa	työsopimus 100 nuoren + 6 ohjaajan kanssa	
	Nuoristyön toimintaan osallistuneet km	Toteuma 30.6.16: 6 927	15000	15131	
Nuorisotakuusuunnitelman toteutuminen / toimenpiteiden toteutuminen	Etsivä nuorisotyö: * ohjautuneiden / asiakkaitten ohjautuneiden nuorten määrä	Yhteydessä n. 150 nuoreen / johtaa asiakkaitten n. 120 nuoreen kohdalla	Yhteydessä n. 150 nuoreen / johtaa asiakkaitten n. 120 nuoreen kohdalla	149 / 95, näistä 11 nuoren kotikunta oli ensimmäisen yhteydenoton aikana Vieremä	
	1. Virtaluku / valtakunnallinen keskiarvo (työttömyys päättyi ennen 3 kk. %) 2. Vastavalmistuneet, virtaluku / valtakunnallinen keskiarvo (%)	1. 80,31/62,76 (2015) 2. 78,5/56,23 (2015)	Virtaluvut ovat koko maan keskiarvoon verrattuna vähintään 10 % yksikköä parempia	1. Iisalmi 83 % / koko maa 68 % 2. Iisalmi 78,8 % / koko maa 68,2 %	
Yhteisöllisyyden ja monikulttuurisuuden edistäminen	Maahanmuuttajien määrä kansalaisopistossa	64	70	57	Vähemmän yleisiä kielituntioita

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi					
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen aittamisesta
Virkistys-, kulttuuri- ja liikuntaympäristöjen kehittäminen	Koljonvirran alueen kehittäminen: Juhani Ahon museon ja Koljonvirran opastuskeskuksen kävijämäärät	Toteuma 30.6.16: Juhani Ahon museo 989, Opastuskeskus 110	Nousevat 1 % (31.12.2016 Juhani Ahon museo 3896, opastuskeskus 1400)	Juhani Ahon museon kävijämäärä 4902 Koljonvirran opastuskeskuksen kävijämäärä 1700	
	Koljonvirran kehittämissuunnitelmien toteuttaminen	Uusi kehittämissuunnitelma kts:ssa hyväksyty, toimenpiteitä aloitettu	Kehittämissuunnitelman toimenpiteistä 25 % toteutunut	20 %	
	Uimahallin kävijämäärä	Toteuma 30.6.16: 82 760	162 000	155 769	
	Liikunta- ja nuorisopaikkojen turvallisuuden ylläpitäminen, mittari: reklaamatioiden määrä	Turvallisuussuunnitelmat on kaikista tärkeimmistä tiloista ja alueista	Reklaamatioiden määrä vähäinen (max 5-10)	Tietoon tulleet 5	
Virkistys-, kulttuuri- ja liikuntaympäristöjen kehittäminen	Investointiohjelman mukaisen liikuntapaikka-rakentamisen toteutuminen	Tavoite 2016: Kirkonsalmen koulun lähiliikuntapaikka, tärkeimpien ulkoilureittien pitäminen käyttäjävalvoisina, kameravalvonnan lisääminen, Sankaarieniemen urheilukentän käytön lisääminen.	Soinlahden koulun lähiliikuntapaikka, Kirkkoaukion lähiliikuntapaikan suunnittelu (Edvin Laine, Lukio, Juhani Aho), Peltosalmen kaukalon pinnan uusiminen, Nuorten SM-hiihtojen olosuhteet, uimahallin peruskorjauksen suunnittelu, jäähallin muutostyöt	Soinlahden ja Kirkonsalmen lähiliikuntapaikat valmistuneet, Peltosalmen olosuhteet FIS-ohjeiden mukaiset, jäähallin muutostyöt tehty, uimahallin uudisrakentamisesta päätökset / KV, Peltosalmen kaukalon pinnan uusiminen siirretty vuodelle 2018	

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankinta-paikka	Hankinta-tapa	Toteuma 2017
Varhaiskasvatus (huom. ei ostopalvelua, vaan perheiden valinnanvapautta)						
Varhaiskasvatus päiväkodeissa (Päiväkotihoido)	tarve ennallaan	74 %	26 %	yksityinen varhaiskasvatus	yksityisen varhaiskasvatuksen kuntalisä/ palveluseteli	kunnall. 75% yksit. 25%
Perhepäivähoito	tarve ennallaan	74 %	26 %	yksityinen varhaiskasvatus	yksityisen varhaiskasvatuksen kuntalisä/ palveluseteli	kunnall. 56% yksit.44%
Perusopetus ja lukiokoulutus (sis. ruokapalvelut)						
Perusopetus	tarve ennallaan	99,4 %	0,6 %	muut kunnat (sijoitettujen lasten opetus)	muut kunnat/ kotikuntakorvaukset	99,55 % / 0,45 %
- maahanmuuttajien opetus	tarve kasvaa	100 %				
- erityisopetus	tarve ennallaan	99,07 %	0,03 %	Valtion erityiskoulut, sairaalaopetus	sopimus/ laskutus	99,79 % / 0,21 %
Lukiokoulutus	tarve ennallaan	97 %	3 %	ISOverstas YSAO ja SAKKY (Mahis)	sopimus/ laskutus	oma 98 % ostot 2 %
Ruokapalvelut	tarve ennallaan	98,3 %	1,7 %	Yksityiset palveluntuottajat	ostopalvelu	3,2 %
Kansalais- ja musiikkiopisto						
Kansalaisopisto	tarve ennallaan	99,5 %	0,5 %	Yksityiset yritykset	ostopalvelu	3600 € 0,7 %
Musiikkiopisto	tarve ennallaan	100 %	0 %			0 %

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankinta- paikka	Hankinta- tapa	Toteuma 2017
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut						
Kirjastopalvelut	Tarve ennallaan	98 %	2 %	Vartiointi- palvelut	Lukusalin lauantai (kesäaika) ja sunnuntai aukiolo ostopalveluna	0 %
Kulttuuripalvelut	Tarve kasvaa	98,3 %	1,7 %	Vartiointi- palvelut, tehostemestari- palvelut	Näyttelytilojen avoinna pitoa ja tehoste- mestari- palveluita ostopalveluna	0,8 %
Liikunta- ja nuorisopalvelut						
Liikuntapalvelut	Tarve kasvaa (ikäntyneiden määrä kasvaa)	55 %	45 %	Järjestöt ja yksityiset palvelun- tuottajat	Ostopalvelu	61% / 39%
Nuorisopalvelut	Tarve kasvaa	85 %	15 %	Järjestöt	Ostopalvelu	88% / 12%
Uimahallipalvelut	Tarve kasvaa	93 %	7 %	Yksityiset palvelun- tuottajat, työvoiman vuokraus	Ostopalvelu	88% / 12%

Riskianalyysin toteutuminen

Tunnistetut riskit liittyivät organisaatiomuutokseen ja toimitilojen kuntoon.

Organisaatiomuutos on läpiviety pääosin onnistuneesti. Uusien toimintatapojen omaksuminen on vienyt ennakoitua kauemmin.

Toimitiloihin liittyvät riskit ovat osin aktivoituneet. Lippuniemen päiväkodin ja Päiväkoti Simpukan toiminta siirtyi väistötiloihin syksyllä. Peltosalmen, Paloisten ja Heinäkelkan päiväkodeissa tehtiin kesän 2017 aikana käyttöä turvaavia sisäilma-korjauksia. Kirkonsalmen ja Kilpijärven kouluilla on jouduttu luopumaan joidenkin tilojen käytöstä sisäilmaongelmien takia.

2.5.1 Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto					
Toimintatuotot	13	30	43	54	-12
Toimintakulut	-851	-63	-914	-815	-99
Netto (=toimintakate)	-838	-33	-871	-760	-111
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	649	0	649	649	0

3000 Siv. ja hyv.v.toimialan hall.						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	13 000	29 700	42 700	54 286	127,1	11000
Myyntituotot	0	0	0	280	*****	0
Maksutuotot	13 000	-10 000	3 000	3 033	101,1	386
Tuet ja avustukset	0	39 700	39 700	50 210	126,5	10330
Muut toimintatuotot	0	0	0	763	*****	283
Toimintakulut	-850 833	-62 700	-913 533	-814 540	89,2	-699509
Henkilöstökulut	-464 563	-27 200	-491 763	-425 433	86,5	-611825
Palkat ja palkkiot	-194 073	-20 000	-214 073	-219 476	102,5	-397270
Eläkekulut	-261 646	-3 400	-265 046	-196 596	74,2	-190842
Muut henkilösivukulut	-8 844	-3 800	-12 644	-9 361	74	-23713
Palvelujen ostot	-168 310	-35 500	-203 810	-173 622	85,2	-51313
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 950	0	-13 950	-12 550	90	-8574
Avustukset	-188 600	0	-188 600	-188 682	100	0
Muut toimintakulut	-15 410	0	-15 410	-14 253	92,5	-27796
Toimintakate	-837 833	-33 000	-870 833	-760 254	87,3	-688509

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta aloitti toimintansa kesällä 2017. Kokousten määrä oli arvioitua suurempi, mikä johtui mm. perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman käsittelystä sekä päiväkotitontin luovutuksesta. Asioiden määrä ei muuten vaikuta merkittävästi suuremmalta, sillä monet asiat voidaan käsitellä nyt samalla kertaa aiemman kolmen eri lautakunnan sijasta.

Avustuksia on myönnetty yhteensä 188 682 € seuraavasti:

3500 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	
Toiminta-avustukset kulttuurijärjestöille	40 000 €
Kulttuurin kohdeavustukset	5 000 €
3600 Liikunta- ja nuorisopalvelut	
Toiminta-avustukset/Nuorisopalvelut	22 300 €
Toiminta-avustukset/Liikuntapalvelut	81 228 €
Apurahat ja stipendit	8 606 €
Koulutus- ja kurssitoiminta	5 731 €
Vammaisjärjestöjen liikunnan toiminta-avustukset	4 500 €
Kunnossapito- ja ylläpitoavustukset	9 931 €
Jäätseurojen avustukset lähialueen hallien käyttöön	11 386 €

2.5.2 Varhaiskasvatus-vastuualue

Tilivelvollinen: Varhaiskasvatusjohtaja

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Varhaiskasvatus					
Toimintatuotot	1 049	-30	1 019	995	24
Toimintakulut	-12 415	-160	-12 575	-12 614	39
Netto (=toimintakate)	-11 366	-190	-11 556	-11 619	63
Suunnitelmapoistot	-83	0	-83	-71	-12
Laskennalliset erät	-799	0	-799	-799	0

3100 Varhaiskasvatus						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	1 049 022	-30 000	1 019 022	994 804	97,6	964 353
Myyntituotot	146 022	60 000	206 022	191 408	92,9	184 498
Maksutuotot	903 000	-90 000	813 000	803 396	98,8	779 755
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	99
Toimintakulut	-12 415 057	-160 000	-12 575 057	-12 613 861	100,3	-8 095 413
Henkilöstökulut	-6 971 516	0	-6 971 516	-6 988 942	100,2	-6 474 591
Palkat ja palkkiot	-5 605 416	0	-5 605 416	-5 548 579	99	-5 038 395
Eläkekulut	-1 078 599	0	-1 078 599	-1 166 020	108,1	-1 105 031
Muut henkilösivukulut	-287 501	0	-287 501	-274 342	95,4	-331 165
Palvelujen ostot	-1 325 146	0	-1 325 146	-1 373 063	103,6	-893 335
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-173 400	0	-173 400	-126 568	73	-99 565
Avustukset	-3 061 000	-160 000	-3 221 000	-3 238 151	100,5	-4 365
Muut toimintakulut	-883 995	0	-883 995	-887 137	100,4	-623 557
Toimintakate	-11 366 035	-190 000	-11 556 035	-11 619 057	100,5	-7 131 060

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Varhaiskasvatusta toteutettiin 9 kunnallisessa päiväkodissa, kunnallisessa perhepäivähoidossa sekä 6 yksityisessä päiväkodissa, 5 ryhmäperhepäiväkodissa ja yksityisenä perhepäivähoitona.

Esiopetusta toteutettiin 7 kunnallisessa ja 6 yksityisessä päiväkodissa, sekä Kauppi-Heikin, Kangaslammin, Kirkonsalmen, Kilpijärven ja Partalan koulun erillisissä esiopetusryhmissä.

Iisalmen kaupunki otti käyttöön palvelusetelin yksityisessä varhaiskasvatuksessa tarkoituksena tasa-arvoistaa asiakasmaksuja sekä lisätä perheiden valinnanvapautta varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatuksen palveluverkkosuunnitelman mukaisesti Lippuniemen päiväkodin ja Heinäkelkan päiväkodin toiminta päätettiin lakkauttaa 1.8.2018 alkaen ja korvata toiminta yksityisellä päiväkodilla, joka valmistuu Kangaslammin kesällä 2018.

Osaamisella osallistamiseen hankkeen rahoituksella kustannettiin v 2017 kuusi seutukunnallista koulutusta.

2.5.3 Perusopetus ja lukiokoulutus –vastualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €
Perusopetus- ja lukiokoulutus					
Toimintatuotot	4 443	127	4 570	4 630	-60
Toimintakulut	-24 239	210	-24 029	-23 708	-321
Netto (=toimintakate)	-19 796	337	-19 459	-19 078	-381
Suunnitelmapoistot	-249	0	-249	-221	-28
Laskennalliset erät	-1 124	0	-1 124	-1124	0

3200 Perusop. ja lukiokoulutus						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	4 442 640	127 400	4 570 040	4 630 423	101,3	2 195 051
Myyntituotot	3 872 690	0	3 872 690	3 880 560	100,2	1 942 107
Maksutuotot	192 550	-12 500	180 050	185 558	103,1	63 464
Tuet ja avustukset	352 500	139 900	492 400	519 421	105,5	170 185
Muut toimintatuotot	24 900	0	24 900	44 883	180,3	19 296
Toimintakulut	-24 238 724	210 100	-24 028 624	-23 707 919	98,7	-4 402 563
Henkilöstökulut	-13 634 301	214 000	-13 420 301	-13 142 649	97,9	-2 446 202
Palkat ja palkkiot	-10 997 689	212 000	-10 785 689	-10 629 877	98,6	-1 959 245
Eläkekulut	-2 079 950	2 000	-2 077 950	-1 990 975	95,8	-365 735
Muut henkilösivukulut	-556 662	0	-556 662	-521 797	93,7	-121 223
Palvelujen ostot	-4 659 300	17 000	-4 642 300	-4 613 585	99,4	-627 416
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 995 900	-40 900	-2 036 800	-1 896 874	93,1	-669 548
Muut toimintakulut	-3 949 223	20 000	-3 929 223	-4 054 810	103,2	-659 397
Toimintakate	-19 796 084	337 500	-19 458 584	-19 077 496	98	-2 207 511

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Perusopetus

Perusopetusta annettiin entiseen tapaan 11 peruskoulussa. Kauppiis-Heikissä aloitettiin koulutyö syyslukukauden alkaessa uudessa koulurakennuksessa ja Kangaslammin koulun kaikki oppilaat pääsivät takaisin omaan kouluun myös peruskorjatun osan valmistuttua elokuussa. Opetussuunnitelman käyttöönotto jatkui suunnitellusti ja uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön 7. luokilla 1.8.2017.

Digiloikka otti suuren harppauksen, kun kaikki kaupungin 1., 2. 5. ja 7. luokkalaiset saivat käyttöönsä henkilökohtaisen päätelaitteen. 1.-2. luokilla tabletin ja 5. sekä 7. luokilla kannettavan tietokoneen. Tämä mahdollistui osin kaupungin omalla rahoituksella ja osin A.E.Aminoffin rahaston sekä Olvi-säätiön avustuksen turvin. Lisäksi palkattiin kaksi digitutor-opettajaa sekä järjestettiin opettajille koulutusta laitteiden opetuskäyttöön.

Erityisavustuksia toimintaan saatiin yhteensä 7 kpl (275 900 €), joista suurimmat kohdistuivat esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin 172 000 € kerhotoimintaan 25 000 € sekä tutoropettajien koulutukseen ja toimintaan 29 400 €

Iltapäivätoiminta siirtyi perusopetuksen vastuualueen alaisuuteen vuoden 2017 alusta alkaen.

Lukiokoulutus

Lukiokoulutus vastasi nuorten lukiokoulutuksesta, perusopetuksen lisäopetuksesta (lukiokymppi) ja kesään 2017 saakka myös aikuisten lukiokoulutuksesta sekä nuorten maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavasta koulutuksesta. Iisalmen aikuislukion viimeiset ylioppilaat valmistuivat keväällä 2017 ja aikuislukion toimipiste lakkautettiin lukuvuoden 2016–2017 päättyessä. Myös nuorten aikuisten maahanmuuttajien perusopetukseen valmistava koulutus päättyi lakimuutosten vuoksi ja viimeiset opiskelijat valmistuivat keväällä 2017.

Ylioppilaaksi valmistuva ikäluokka oli poikkeuksellisen pieni. Ylioppilaita valmistui vuoden aikana 82, joista kolmelle annettiin aikuisten oppimäärän mukainen päättötodistus. Uusia lukio-opiskelijoita aloitti syksyllä 92. Laskentapäivän 20.9. opiskelijamäärä kasvoi edellisestä vuodesta seitsemällä opiskelijalla (336→343). Näiden lisäksi perusopetuksen lisäopetuksessa oli laskentapäivänä kolme opiskelijaa.

Lukion uuden opetussuunnitelman ja tuntijaon käyttöönotto laajeni koskemaan toisen vuosikurssin opiskelijoita ja vain abiturientit jatkoivat opintojaan vanhaa opetussuunnitelmaa ja tuntijakoa noudattaen. Ylioppilaskokeiden digitalisoituminen eteni niin että syksyllä 2017 jo puolet kokeista tehtiin tietokoneiden avulla. Molemmat em. uudistukset saatiin toteutettua suunnitellulla tavalla.

Ruokapalvelut

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän ruokapalvelut siirtyi 1.1.2017 Iisalmen kaupungin ruokapalveluiden alaisuuteen. Toiminta on sujunut kaikin puolin tehtyjen suunnitelmien ja päätösten mukaisesti.

Ruokaa valmistettiin kolmessa valmistuskeittiössä. Luoto-keittiöstä toimitettiin SOTE-aterioiden lisäksi päiväkotien ateriat 6.6.2017 alkaen. Kielo- ja Majakka-keittiöissä valmistettiin peruskoulujen ja lukion oppilasateriat.

Ruokapalveluiden talousarviossa oli suunniteltu ostopalveluiden osuuden olevan 1,7 %. Ostopalveluiden osuus nousi kuitenkin 3,2 %:iin, koska Lippuniemen päiväkotisiirto siirtyi väistötiloihin Savoniaan, jossa palveluja ostettiin Fazer Amicalta.

Lähiruokaa hankittiin Sinikasvis Oy:ltä marjoja, Järvifisu ay:ltä järvikalaa, Kiurun Leipomo Oy:ltä leipomotuotteita, Suomäen tilalta perunaa, Olvi Oy:ltä virvoitusjuomia ja paikallisilta paimijoilta metsämarjoja. Vuoden 2017 alussa uusina lähiruokien hankintapaikkoina aloittivat Suomäen peruna ja Olvi Oy. Elintarvikkeiden ostoista lähiruokien osuus oli 10,9 %.

2.5.4 Kulttuuri ja vapaa-aika -vastualue

Tilivelvollinen: kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Kulttuuri- ja vapaa-aika, pl- uimahalli					
Toimintatuotot	863	118	981	966	15
Toimintakulut	-6 341	-131	-6 471	-6 347	-124
Netto (=toimintakate)	-5 478	-13	-5 490	-5 382	-108
Suunnitelmapoistot	-77	0	-77	-74	-3
Laskennalliset erät	-333	0	-333	-333	0

3400 Kulttuuri ja vapaa-aikapalvelut pl. Uimahalli	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	863 415	117 800	981 215	965 866	98,4	0
Myyntituotot	141 000	0	141 000	146 190	103,7	0
Maksutuotot	392 900	-10 000	382 900	362 746	94,7	0
Tuet ja avustukset	60 515	124 400	184 915	173 423	93,8	0
Muut toimintatuotot	269 000	3 400	272 400	283 507	104,1	0
Toimintakulut	-6 340 681	-130 500	-6 471 181	-6 347 446	98,1	0
Henkilöstökulut	-2 147 666	-90 800	-2 238 466	-2 273 498	101,6	0
Palkat ja palkkiot	-1 684 899	-90 800	-1 775 699	-1 773 218	99,9	0
Eläkekulut	-377 684	0	-377 684	-416 279	110,2	0
Muut henkilösivukulut	-85 083	0	-85 083	-84 000	98,7	0
Palvelujen ostot	-2 123 505	-28 500	-2 152 005	-2 038 673	94,7	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-275 150	-6 200	-281 350	-254 758	90,5	0
Muut toimintakulut	-1 794 360	-5 000	-1 799 360	-1 780 517	99	0
Toimintakate	-5 477 266	-12 700	-5 489 966	-5 381 580	98	0

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Kansalais- ja musiikkiopisto

Iisalmen kansalaisopisto tarjosi vapaan sivistystyön opetusta kaikille kuntalaisille, etenkin ikäihmisille. Opiston tarjonnassa korostuivat kädentaitojen ylläpito ja kehittäminen sekä kieltenopetus. Maahanmuuttajien ensikosketus suomen kieleen tapahtuu useimmiten kansalaisopistossa, opistossa järjestetään myös valtakunnallisia yleisiä kielitestejä. Opetushallitus myönsi Iisalmen kansalaisopistolle opintoseteli-avustuksen ikäihmisten, työttömien ja maahanmuuttajien opintomaksujen alentamiseksi 20 prosentilla.

Ylä-Savon musiikkiopisto on tarjonnut laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta musiikissa Iisalmen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnissa. Musiikkiopistossa oli yhteensä keskimäärin 245 pääaineista opiskelijaa sekä 180 musiikkileikkikouluista. Vuoden 2017 painopisteinä oli toteuttaa Opetushallituksen rahoittama musiikin teorian monipuolistamishanke Pohjoismaiden neuvoston rahoittama pohjoismais-balttilaiseen Nordplus Junior -hanke. Lisäksi suurena voimaponnistuksena tuotettiin Iisalmen kaupungin itsenäisyyspäiväkonsertti Suomi100 yhteistyössä opiston eurooppalaisten yhteistyökoulujen kanssa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto on kuluneena vuonna tarjonnut kaupunkilaisille monipuolisesti oppimismahdollisuuksia, aineistoja, kirjallisuutta sekä tapahtumia. Kirjasto tarjoaa tällä hetkellä asiakkailleen yli 147 000 niteen kokoelman. E-aineiston käyttö on pysynyt entisellä tasollaan ja perinteisen aineiston lainaaminen on selvästi suosittumpaa. Vuonna 2017 otettiin käyttöön sähköisten lehtien palvelu E-press. Palveluun kirjauduttiin vuoden aikana 3 600 kertaa. Musiikin lainaus on laskenut 21 %.

Kulttuuripalvelut on ollut kuluneena vuonna mukana edistämässä, tukemassa ja järjestämässä kulttuuritoimintaa Iisalmessa. Kulttuurijärjestöille jaettavaan avustusmäärärahaan saatiin 3 000 € korotus. Kaupunkilaisten kulttuuriosallistumisen mahdollistamista on jatkettu tarjoamalla maksuttomia ja edullisia, monipuolisia tapahtumia. Lasten ja nuorten tasavertaista kulttuuriosallistumista on edistetty kulttuurikasvatusohjelmien mukaisesti.

Kirjaston tiloja käytettiin erilaisiin tapahtumiin, luentoihin, kirjallisuuspiireihin, näyttelyihin, käyttäjäkoulutuksiin, vinkkauksiin ja satutuokioihin. Tapahtumatoiminta jatkui vilkkaana ympäri vuoden. Suosituimpia tapahtumia olivat satutuokiot, kirjailijavierailut, IpanaIisalmi ja erilaiset teemaillat. Tämän lisäksi kirjasto tarjosi kotipalvelua, lukukoira-toimintaa, omatoimista digitointia ja kaukopalvelua.

Kulttuurikeskuksessa pidettävien tapahtumien määrä pysyi suurin piirtein ennallaan. Kulttuurikeskuksen kokonaiskävijämäärä nousi edellisestä vuodesta n. 13 000 kävijällä. Näyttelyitä kulttuurikeskuksessa pidettiin yhteensä 19 kappaletta, ja kävijöitä on ollut vieraskirjan mukaan 4191.

Kirjasto tekee merkittävää yhteistyötä koulujen ja päiväkotien kanssa kirjastoautotoiminnan kautta. Kirjastoauto käy viikoittain sekä kouluilla että päiväkodeilla. Kirjastoautosta lainattiin yli 100 000 nidettä. Lainastoiminnan lisäksi kirjastoauto tarjoaa käyttäjäkoulutuksia ja satutuokioita. Kirjastoautolla osallistuttiin myös erilaisiin tapahtumiin ja messuihin. Nuorille tarjottavaa kirjastopalvelua kehitettiin yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa hankkeella ”Nuorten näköistä - yhteistyössä kohti osallistavaa toimintamallia”, jossa selvitettiin, mitä toimintoja nuoret toivovat kirjastoon ja miten nuoret osallistetaan mukaan kirjaston toimintaan. Hankkeen aikana testattiin twist-kesätyötoiminnan järjestämistä omana Kirjasto-Twistinä.

Kulttuuripalvelut on toteuttanut yhteistyössä teknisen toimialan kanssa prosenttitaidehankinnat valmistuneille Kangaslammin ja Kauppi-Heikin kouluille. Hankinnat tehtiin taidekilpailun kautta, ja Kangaslammin saatiin Antti Immosen teos ”Käynti kiertokulun kautta” sekä Kirsi Kaulasen teos ”Taika-aika”, Kauppi-Heikille Antti Immosen teos ”Geopardi ja Platon”.

Juhani Ahon museolla työskenteli kesäkaudella amanuenssi, museo-opas ja neljä kesätyöntekijää. Kävijämäärät nousivat edellisestä vuodesta 26 % lähestyen jo viidentuhannen kävijän rajaa. Museon kesätapahtumat ja -näyttely ovat olleet edelleen suosittuja, ja yhteistyötä kesäteatterin kanssa on jatkettu.

Vuonna 2017 vietettiin SUOMI 100 -juhlavuotta. Kulttuuripalvelut koordinoivat juhlavuotta. Juhlavuodelle varattiin 60 000 € määräraha. Määrärahalla järjestettiin omia tapahtumia, tuettiin muiden toimijoiden tapahtumia sekä tehtiin juhlavuoden yleis- ja tapahtumamarkkinointia. Kirjasto osallistui juhlavuoteen Iisalmi eilen ja tänään -hankkeella, joka toteutettiin yhteistyössä kulttuuripalvelujen kanssa. Hankkeen aikana kootusta materiaalista järjestettiin näyttely kulttuurikeskuksen Venny-näyttelytilassa. Näyttelyssä kävi noin 800 kävijää.

Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakon hankkeen ”Rajaton Rutakko” aikana vahvistui halu kirjastojen toiminnan ja palvelujen kehittämiseen. Käytänteiden yhtenäistämistä pyritään

helpottamaan asiakkaiden asiointia kirjastoissa. Yhteistyötä Ylä-Savon kulttuuritoimien kesken on myös jatkettu. Vuonna 2017 jaettiin yhteinen kulttuurin tunnustuspalkinto kirjailija Jyri Paretskoille.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Toiminta-avustuksia myönnettiin yhteensä 36 liikunta- ja nuorisojärjestölle ja 14 vammaisjärjestölle. Yhteensä eri avustuksia sai 60 järjestöä ja neljä kylätoiminkuntaa. Loppuvuodesta kaikki avustuslomakkeet uusittiin myös yhteensopivaksi tulevaan sähköiseen hakumenettelyyn. Järjestöavustuksissa, edullisimmissa käyttömaksuissa sekä tilojen ja alueiden vuorojen jakoperusteissa on painotus ollut alle 18-vuotiaissa. Yhteistyössä Sakke -hankkeen kanssa kutsuttiin syksyllä kaikki järjestöt (kulttuuri, liikunta, nuoriso, muut yhteisöt) yhteiseen järjestöfoorumiin. Ensimmäinen järjestöfoorumi keräsi yhteensä n. 70 eri järjestöä yhteiseen tilaisuuteen miettimään mm. yhteistyötä järjestöjen ja kaupungin välillä sekä yhteistyötä järjestöjen kesken. Järjestökirje julkaistiin keväällä ja syksyllä.

Liikunta- ja nuorisopalvelut vastasi monialalaisen työryhmän (nuorisolain mukainen ohjaus- ja palveluverkosto) toiminnasta. Monialainen työryhmä koordinoi myös nuorisotakuusta laaditun suunnitelman toteutumista ja raportointia sekä toimi oppilashuollon ohjausryhmänä. Nuorten huumeiden käyttö puhutti loppuvuodesta. Toimenpiteitä huumeiden käytön tunnistamiseksi suunniteltiin yhteistyössä monialalaisen työryhmän kanssa nuorten parissa toimiville sekä nuorten vanhemmille, myös järjestöt haastettiin kiinnittämään huomiota nuorten päihteiden käyttöön.

Nuorisopalveluja toteutettiin ryhmä- ja tilatoiminnalla, tapahtumilla, jalkautumalla nuorten luo mm. oppilaitoksiin ja kirjastolle sekä toteuttamalla 7–8 -luokkien Twist- kesätyötoimintaa (100 nuorta 17 pienryhmässä). Iisalmen kaupunki sai loppukesällä Kuntarekryn ja Vastuullinen kesätyötoiminnan myöntämän kunniamaininnan alle 18 vuotiaiden vastuullisesta ja monipuolisesta kesätyöllistämisestä. Lumakeskuksen kahviotila otettiin nuorten kokoontumisten käyttöön. Etsivässä nuorisotyöstä jatkettiin ostopalvelusopimusta Iisalmen Nuorison Tuki ry:n kanssa (ostopalveluissa 21 000 € ja testamentin kautta 3 000 €).

Liikunnan toiminnallisissa asioissa yhteistyötä pystyttiin kehittämään etenkin lasten- ja nuorten liikunnassa, perheliikunnassa sekä ikääntyvien kohderyhmässä. Iisalmi hyväksyttiin kolmivuotiseen Ikäinstituutin vetämään Voimaa vanhuuteen -ohjelmaan.

Hanketoiminnalla edistettiin liikunta- ja nuorisopalveluja. Ylä-Savon rahoittaman FeelMe -nuorten hyvinvointihanke jatkui ja hankkeen kautta kehitettiin mm. nuorten höntsätoimintaa. Kirjaston hallinnoiman Nuorten näköistä-hankkeen kanssa kuultiin nuoria ja kehitettiin yhteistyötä kirjaston ja nuorisopalvelujen kesken. Ohjaamo-toiminta sai ESR-jatkorahoituksen 4/2017-7/2018 Ohjaamo-toiminnan juurruttamiseksi. AVIn rahoittamalla pienellä Digimoikka-hankeella kehitettiin mm. nuorisotyöntekijöiden digitaalisen nuorisotyön osaamista ja hankittiin digitaalisia välineitä sekä perustettiin nuorille digivälinelainaamo. Viisaan liikkumisen keinoja edistettiin Ylä-Savo liikkuu -viksusti hankkeen kautta. Liikenneministeriön rahoittamassa hankkeessa olivat mukana Iisalmen lisäksi Sonkajärvi, Vieremä, Kiuruvesi ja Lapinlahti.

Teknisen toimialan kanssa tehtävä yhteistyö liikuntatilojen ja -alueiden kunnossapidossa suhteessa palveluihin toimivat pääsääntöisesti hyvin.

Vuoden 2017 juhluvuoden aikana suurimmat liikuntatapahtumat olivat Kai Pahlman-turnaus jalkapallossa, yleisurheilun Nuorten SM-kilpailut ja Iisalmen puistohiihdot.

Uimahalli

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi- lautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Uimahalli					
Toimintatuotot	716	-36	680	683	-3
Toimintakulut	-1 184	31	-1 153	-1 097	-56
Netto (=toimintakate)	-468	-5	-473	-414	-59
Suunnitelmapoistot	-14	0	-14	-15	1
Laskennalliset erät	-62	0	-62	-62	0

3640 Uimahalli						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	716 260	-36 000	680 260	683 063	100,4	0
Myyntituotot	70 000	0	70 000	64 627	92,3	0
Maksutuotot	636 260	-36 000	600 260	607 845	101,3	0
Muut toimintatuotot	10 000	0	10 000	10 591	105,9	0
Toimintakulut	-1 183 841	30 500	-1 153 341	-1 096 518	95,1	0
Henkilöstökulut	-382 631	-3 300	-385 931	-308 881	80	0
Palkat ja palkkiot	-307 487	-3 300	-310 787	-248 004	79,8	0
Eläkekulut	-59 606	0	-59 606	-48 560	81,5	0
Muut henkilösivukulut	-15 538	0	-15 538	-12 317	79,3	0
Palvelujen ostot	-242 690	0	-242 690	-233 770	96,3	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-80 600	33 800	-46 800	-81 990	175,2	0
Muut toimintakulut	-477 920	0	-477 920	-471 878	98,7	0
Toimintakate	-467 581	-5 500	-473 081	-413 455	87,4	0

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Uimahallin kävijämäärä oli aukiolopäivää kohden edellisvuoden tasolla eli yhteensä 156 000 kävijää. Toiminnallisten asioiden merkitys kokonaiskävijämäärään oli merkittävä. Vuosihuolto toteutettiin ajalla 22.6–23.7. (kuntosali 10.–23.7.). Tapaturmien määrä kasvoi edellisvuosista. Tähän osaltaan ovat vaikuttaneet pintojen kuluminen ja käyttäjien ikääntyminen. Päivittäisen asiakasturvallisuuden ylläpitämiseksi koko henkilöstö suoritti EA 2 -ensiapukurssin. Pintojen ja veden puhtausarvot olivat terveysturvallisuuden suositusten mukaiset (hygienian omavalvonta säännöllistä). Yllättävät korjausta vaativat toimenpiteet kasvoivat edellisvuodesta. Suurempia korjauksia ei lähestyvän uudisrakentamisen takia tehty. Asiakkaat ovat edelleen tyytyväisiä uimahallipalveluihin. Uimahallissa otettiin käyttöön loppuvuodesta asiakaspalautemahdollisuus ns. HappyOrNot -laitteella. Joulukuussa palautteita saatiin yli 3000 kpl, joista positiivisia palautteita oli yhteensä 90 %.

Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti käynnistettiin joulukuussa Kankaan urheilualan kaavoitus. Kaavoitusprosessin aikana selvitetään vaihtoehtoinen sijainti uimahallille Kankaan alueella ja ajantasaisesti alueen asemakaava. Päätöksen mukaisesti uusi uimahalli rakennetaan layout vaihtoehto A:n mukaisesti uuteen paikkaan, jolloin nykyiset palvelut turvataan uuden hallin avautumiseen asti.

2.6 Tekninen lautakunta

Henkilöstö (htv) vastualueittain

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2016	TA2017	TP2017	Poikkeama
Hallinto					
	Vakituiset	3	1	1	0
	Määräaikaiset	0	0	0	0
	Yhteensä	3	1	1	0
Maankäyttö ja asuminen					
	Vakituiset	46	19	17,9	-1,1
	Määräaikaiset	9,8	1	0,7	-0,3
	Yhteensä	55,8	20	18,6	-1,4
Kadut ja ympäristö					
<i>Vuoden 2016 luvut sis. Maankäyttö ja asuminen - lukuihin</i>	Vakituiset		34,1	33,3	-0,8
	Määräaikaiset		15,5	11,2	-4,3
	Yhteensä		49,6	44,5	-5,1
Toimitilat					
	Vakituiset	21,1	37,1	36	-1,1
	Määräaikaiset	5,2	1	3	2
	Yhteensä	26,3	38,1	39	0,9
Yhteensä	VAKITUISET	70,10	91,20	88,20	-3,00
	MÄÄRÄAIKAISET	15,00	17,50	14,90	-2,60
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	85,1	108,7	103,1	-5,6

Vuonna 2017 tapahtuneen organisaatiomuutoksen vuoksi vuoden 2016 tilinpäätösluvut on esitetty siten, että maankäyttö- ja asuminen sekä kadut ja ympäristö -vastualueiden luvut on yhdistetty.

Vuonna 2017 toteutuneet henkilöstömuutokset:

Vuoden 2017 alusta lukien tapahtuneen organisaatiouudistuksen johdosta hallinto- ja taloushenkilöstö sekä pysäköinninvalvonta siirtyivät konserni- ja elinvoimapalvelut – vastuualueelle.

Siivoustoimen sekä liikuntapaikkojen ylläpidon henkilöstö sekä uimahallin laitospäälliköt siirtyivät organisaatiomuutoksesta johtuen tekniselle toimialalle.

Rakennusvalvonnan henkilöstö siirtyi vuoden 2017 aikana maankäyttö- ja asuminen – vastuualueelle rakennuslautakunnan lakkautumisen vuoksi.

Vuoden 2017 alusta lukien kaupunkirakenne – palvelualueen henkilöstö jakaantui uusille maankäyttö ja asuminen – vastuualueelle sekä kadut ja ympäristö – vastuualueille.

Paikkatietokäsittelijä jäi eläkkeelle vuoden 2017 aikana. Paikkaa ei täytetty. Lisäksi useita henkilöjä eri vastuualueilta jäi osa-aika-eläkkeelle vuoden 2017 aikana.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteumat

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi					
Linjaukset:	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen allittamisesta
Monipuolinen ja laadukas tonttijärjestelmä sekä turvallinen ja virikkeellinen asuinympäristö	Uusien alueiden kaavoitus: Toteutuneet asemakaavat ja toimenpiteet. Toteutuneet hankkeet.	Ydinkeskustan asemakaava valmis. Virranpuiston asemakaava valmis ja sopimus toteutuksesta tehty. Kustaa-Aadolfin kirkon ympäristö valmis	Kirkonsalmen ja Haukiniemen ympäristön asemakaavan muutosten luonnokset.	Haukiniemen ympäristön asemakaavan muutostyö keskeytyi yleiskaavaratkaisun vuoksi. Kirkonsalmen alueen sijaan valmistettiin Kivirannan omakotialueen asemakaavan muutos.	
	Monipuolistuminen /uusien kohteita/lisäys k-m ²	Uusia asuinkehteitä Virranpuistoon 6 kpl, asuminen 18000 k-m ²	Ydinkeskustan asemakaava: uutta asumiseen 23000 k-m ² kokonaisuudessaan 60000 k-m ² (olemassa olevana 30000 k-m ²)		
	Maanhankinnat: Ahmon ja sekä ajoharjoitteluradan ympäristössä alueella: kaupat/ ha	Ahmon kauppa tai lunastus vireillä	Ahmon kaupat tai lunastus päätökseen. Uutta raakamaata Nurmeksentien varrelta.		
	Asuinalueiden toteutus/ ha: rakentamiskohteet	Veturitallin alueen ranta-alue valmis	Ei hankkeita		
	Uusien katujen rakentaminen, km	Veturitallin alue 0,3 km	Ei hankkeita		
	Tonttivarannon kehitys; Luov.valm. tontit, kpl Luovutetut tontit, kpl	Tontit; asuminen 65 kpl, teollisuus- ja liiketontit 23 kpl Luovutetut tontit 10 kpl	Tontit; asuminen 65 kpl, teollisuus- ja liiketontit 23 kpl Luovutetut tontit 10 kpl		
	Kyläalueiden elinvoimaisuuden kehittäminen	Kirnanseudun yleiskaava valmis	Ei uusia kyläaluekaavoja vireillä		Yleiskaavan kolmen vaihtoehtoluonnoksen osalla kylän elinvoimaisuus on ratkaisuvaihtoehtojensa mukana.

Linjaukset:	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen allittamisesta
Kestävän kehityksen ja luontoarvojen huomioinnon kaavoituksessa, suunnittelussa ja rakentamisessa	Yleis- ja asemakaavojen ajantasaistaminen ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen	Ydinkeskustan ajantasaistaminen valmis. Ajantasaistetaan yhteensä 6 ha Ydinkeskusta ja Ahmo.	Käynnistetään kaupungin yleiskaavan uusiminen. Ajantasaistetaan yhteensä 26 ha Haukiniemi-keskusta ja Kaupunginrannan ympäristö	Yleiskaavassa valmistui kolme yhdyskuntarakenteen kehittämisen mallia. Vaikutusten arviointia tehty yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon toimivuuden näkökulmasta.	
	Maakuntakaavan toteuttaminen: Yhdyskuntarakenteen ja palveluverkon kehitys Ylä-Savossa	Kaupun maakuntakaava valmis	Paikkatietoa kehitetään avuksi palveluverkon ja maankäytön soveltamiseksi.	Paikkatietoaineistoja käytettiin hyväksi perustopetuksen palveluverkkosuunnittelua tehtäessä.	
	Katuverkon ja väestönsuojien peruskorjausohjelman toteutus: Lipuniemen, Partalan ja Petosalmen alueet, toteutuneet peruskorjaukset kmt	Ahmontien peruskorjaus. Päälysteiden uusintaa erillisen ohjelman mukaan.	Alakadun peruskorjaus, Ahmontien päälysteys. Päälysteiden uusintaa erillisen ohjelman mukaan.		
	Lamppujen uusiminen, kpl	Vaihdetaan n. 400 kpl valaisimia energiaa säästävämmiksi taajama-alueella	Vaihdetaan 300-400 kpl valaisimia energiaa säästävämmiksi taajama-alueella		
	Vesihuollon kehittämissuunnitelman toteuttaminen kehittyvillä kyläalueilla. Vesihuollon toteuttaminen: Suunnitelmat/ rakentaminen, km	Käänninniemi, suunnittelu, 3 km	Käänninniemen viemärintä, 3 km		Suunnitelmat ovat valmiit, mutta kiinteistöillä ei ole halukkuutta liittyä verkostoon.
	Vesistönkunnostushankkeiden toteuttaminen: Toteuttaminen Rakennetut/ Toimenpiteet Toteumatilanne		Avustetaan Pieni-Väärän valuma-alueen kunnostushanketta		
	Uusien energiamääräysten mukaisten energiatodistusten laatiminen merkittävimmille kiinteistöille: Energiatodistusten määrä ja osuus kiinteistö-omaisuudesta	Energiatodistukset 100 %:lla merkittävimmistä kiinteistöistä	Energiatodistukset 100 %:lla merkittävimmistä kiinteistöistä		
	Suunnittelussa ja rakentamisessa huomioidaan energiatodistusten toimenpiteet: Urakka-asiakirjoissa energialuokkavaatimukset.	Uudisrakennuksissa vähitään energialuokkaa B, peruskorjauksissa energialuokan parannus	Uudisrakennuksissa vähitään energialuokkaa B, peruskorjauksissa energialuokan parannus		
	Käyttäjien toimintaan vaikuttaminen: Kulutusseuranta kokonaisuutena ja poikkeamat	Kaikki merkittävät kiinteistöt aktiivisen kulutusseurannan piirissä	Kaikki merkittävät kiinteistöt aktiivisen kulutusseurannan piirissä		
	Rakentamisessa käyttöön puhtausluokitukset: Urakka-asiakirjoissa vaatimuksena	Sisäilmastoluokkaa S2, rakennustöiden ja ilmanvaihtojärjestelmän puhtausluokat P1	Sisäilmastoluokkaa S2, rakennustöiden ja ilmanvaihtojärjestelmän puhtausluokat P1		

Linjaukset:	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Ihmisten sujuva ja turvallinen liikkuminen	Seudullisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja aiesopimuksen toteutus: Aiesopimus ja tavoitteiden toteutuminen	Seudullinen toimenpideohjelma. Pyöräilyn ja kävelyn edistämisohjelma.	Aiesopimuksen ja toimenpideohjelman päivitys	Työ on käynnissä.	
	Seudullisen sekä kaupunkikohtaisen liikenneturvallisuussuunnitelman toteutus: Suunnitelman mukaisten kohteiden toteutuminen	Ajohidasteet päiväkotikiikun Simpukan läheisyyteen, Tiirankadulle ja Paloisvuorentielle	Seudullisen liikenneturvallisuussuunnitelman päivitys. Ajohidasteiden rakentaminen Lippuniemeen ja keskustaan.		
	Kevyen liikenteen yhteyksien parantaminen kaupunkialueella: Toteutetut parannukset	Ahmontie ja pienet peruskorjauskohteet	Ahmontie ja pienet peruskorjauskohteet		

Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Turvallinen, esteetön ja virikkeellinen asuin- ja toimintaympäristö	Rakenteellisiin ja taloteknisiin sisäilmaongelmiin reagoidaan etsimällä ratkaisut toimenpiteille	Meijerikatu 1:n sisäilmatutkimukset, Kirkonsalmen koulun korjaukset, toteutetaan sisäilmakorjauksia kiireellisyysjärjestyksessä.	Perusteelliset kunto- ja sisäilmatutkimukset haja-asutusalueen kouluille, pienille päiväkodeille ja muutamille muille ydintilojen kannalta tärkeille rakennuksille. Kirkonsalmen koulun 3. korjausvaihe. Kangaslammin koulun peruskorjausosa valmistuu.	Kirkonsalmen koulun 3. korjausvaiheen suunnittelu keskeytettiin ja toteutus peruttiin	Merkittävät sisäilmaongelmat jatkuvat. On riskejä niiden jatkumiselle edelleen 3. vaiheen korjauksista huolimatta. Hyvään käyttöuntoon korjaaminen tulee erittäin kalliiksi. Siksi päädyttiin korvaamaan uudisinvestointiin osana kouluverkko- ja koulun korjauskausia.
	Koulu- ja päiväkotikiinteistöjen kunnan ja toimivuuden parantaminen. Toimenpiteet: Hankesuunnitelmat, Rakentaminen, Toteutus	Suurten koulujen osalta toteutuneet, mutta haja-asutusalueen koulujen ja päiväkotien osalta toimenpiteitä ei ole yksityiskohtaisella tasolla vielä päätetty.	Kangaslammin koulun laajennusosa valmis, Kirkonsalmen koulun 2. korjausvaihe valmis		

Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Virkistys-, kulttuuri- ja liikuntaympäristöjen kehittäminen	Kankaan liikuntapuiston toteuttaminen, paikoitusalue	Liikuntahallin ja jäähallin välisen paikoitusalueen kuivatus- ja asfaltointityöt toteutettu	Jäähallin pysäköintialueen asfaltointi ja jäsentely 2. vaihe		
	Kulttuuriympäristöhankkeet ja kaavoitus	Kustaa Aadollin kirkon asemakaava valmis	Mansikkaniemen alueen kaavoitus käynnistyy. Haukiniemen ja Kaupunginrannan ympäristön kaavoitus valmistuu	Kaupunginranta eteni. Yleiskaavan yhtenä tavoitteena on Haukiniemen kulttuuriympäristönsuojan vaalminen ja kehittäminen.	
	Lähiiliikuntapaikkojen kehittäminen: Toteutuneet kohteet	Kirkonsalmen koulun lähiiliikuntapaikan rakentaminen aloitettu.	Kirkonsalmen koulun lähiiliikuntapaikka valmistuu		
	Arkielämästä palvelevien viheryhteisöjen toteuttaminen: Toteutuneet kohteet ja kmrt	Koivuniemi 0,3 km	Koivuniemi 2. vaihe 0,3 km, Virranpuisto 0,4 km		
	Tilapalvelun hallinnassa olevista kulttuurihistoriallisista arvokkaista rakennuksista pidetään huolta	Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden peruskorjattujen kuntoaste vaihtelee pääosin 80-90 % välillä, muiden kohteiden kunto pyritään pitämään vähintään nykyisellä tasolla.	Laaditaan kulttuurihistoriallisista arvokkaista rakennuksista nykytilaselvitys, jonka jälkeen laaditaan pidemmän aikavälin korjaussuunnitelma ja asetetaan kuntoluokkatavoitteet lähivuosille	Toteutetaan toimitilastrategian päivityksen yhteydessä, nykytilaselvitykset ja strategian laatimistyö vielä kesken	Asia kesken, koska toimitilastrategian laatiminen keskeytettiin odottamaan kouluverkko- ja koulun korjauskausia.
	Koulujen ja päiväkotien pihojen suunnittelu osana rakennushankkeita: Toteutuneet suunnitelmat ja kohteet	Pihojen kokonaisvaltainen kunto- ja toimitilastrategia aloitetaan	Pihojen kokonaisvaltainen kunto- ja toimitilastrategia	Kokonaisvaltainen kunto- ja toimitilastrategia kesken, toteutetaan loppuun vuonna 2018	Koulujen ja päiväkotien kokonaisvaltainen kunto- ja toimitilastrategia on järkevää tehdä vasta kouluverkko- ja koulun korjauskausia.

Terve kuntatalous, osaava henkilöstö ja toimiva konserni						
Linjaukset	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta	
Palvelujen tehokas tuottaminen käytössä olevilla resursseilla	Toimitilastrategian toteutus: toimitilajärjestelyt, organisointimuutokset, turhista tiloista luopuminen, tehostaminen: Toteutuneet toimenpiteet ja järjestelyt	Ahjojan ja Kankaan päiväkodit purettiin. Keskustan päiväkotia ei ole myyty.	Toimitilastrategia päivitetty	Toimitilastrategian loppuun vieminen viivästyi kouluverkkoratkaisun viivästyneisyydestä johtuen	Toimitilastrategian laatiminen keskeytettiin odottamaan kouluverkkoratkaisua.	
	Rakennusten kuntoaste, keskimäärin	65 %	66 %	67 %		
	- poistuneet tilat hum ²	Poistuneet tilat n. 4 900 m ²	126 m ²	Myydyt ja käytöstä poistetut tilat yhteensä 7500 m ²		
	- valmistuneet uudet tilat hum ²	2600 m ²	5 300 m ²	6021 m ²		
	Katuomaisuuden hallinta: omaisuuden määrittely ja korjausvelan laskenta	Korjausvelan laskenta	Korjausvelka-analyysi ja katujen peruskorjausohjelman päivitys	Korjausvelka-analyysi valmistui. Katujen peruskorjausohjelman päivitys on käynnissä.		
	Kiinteistöjen muodostuksen sekä suunnittelu- ja kartantuotantojärjestelmän uusiminen: Käyttöönnoton toteutuminen	Nykyisten aineistojen konvertoinnit ja henkilöstön koulutus	Nykyisten aineistojen konvertoinnit ja henkilöstön koulutus	Järjestelmän käyttöönotto edennyt hyödynnetyt tiedot mukaisesti		

Hyvän ympäristön ja laadukkaan asumisen Iisalmi					
Linjaukset:	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Kestävän kehityksen ja luontoarvojen huomioinnin kaavoituksessa, suunnittelussa ja rakentamisessa	Rakentamisen ohjaus energiatehokkaaseen rakentamiseen: Uudet talot vähintään energialuokkaa B	17 %, taloteollisuuden valmiit paketit edelleen C lk, joka ylittää määräyksen, lisäpanostukseen ei ole valmiutta.	40 %		
	Jätevesijärjestelmien kunnostaminen jätvesiasetuksen mukaisesti: Toimenpidelupien ja ilmoitusten määrä	1 kpl, jätvesiasetuksen muutoksesta johtuen rakentaminen pysähtynyt	10	Toimenpidelupien ja ilmoitusten määrä 31.12.2017 mennessä 0 kpl	Jätvesiasetuksen muutoksesta johtuen rakentaminen on pysähtynyt, määräaika rakentamiseen täytyillä alueilla lokakuu 2019

Linjaukset:	Indikaattori/mittari	Nykytila	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Virkistys-, kulttuuri- ja liikuntaympäristöjen kehittäminen	Lupaprosesseissa huomioidaan mahdolliset kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet	Kohteet ovat säilyneet	Kohteet säilyvät		

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankinta-paikka	Hankintatapa	Toteuma 2017
Maankäyttö ja asuminen						
Kaavoitus	Kasvaa	90 %	10 %	Konsultti-palvelut	Tarjouspyyntö	90/10
Tonttipalvelut	Ennallaan	100 %				100
Kaupunkimittaus	Ennallaan	90 %	10 %		Tarjouspyyntö	90/10
Rakennusvalvonta	Ennallaan	100 %		Konsultti-palvelut		100
Kadut ja ympäristö						
Yleisten suunnittelu al.	Ennallaan	90 %	10 %	Konsultti-palvelut	Tarjouspyyntö	90/10
Kunn.tekn.rakentaminen	Ennallaan	20 %	80 %	Urakoitsijat	Vuositarjous	20/80
Liikennealueet	Ennallaan	60 %	40 %	Urakoitsijat	Vuositarjous	60/40
Viheralueet	Ennallaan	80 %	20 %	Urakoitsijat	Vuositarjous	80/20
Toimitilat						
Tilahallinta ja rakentaminen	Ennallaan	85 %	15 %	Konsulttipalvelut	Tarjouspyyntö/ Vuositarjous	85/15
Kunnossapito	Ennallaan	70 %	30 %	Urakoitsijat	Vuositarjous	70/30
Kiinteistöhoito	Ennallaan	85 %	15 %	Huolto-yritykset	Vuositarjous	85/15
Jätehuolto						
Jätehuolto	Kasvaa	90 %	10 %	Konsultti-palvelut	Tarjouspyyntö	90/10

Riskianalyysin toteutuminen

Riskikartoituksessa on infran osalta tunnistettu riskinä, että liikenneväylien ja ohjausjärjestelmien kunnan rapistumisesta on seurauksena liikenneturvallisuuden heikkeneminen ja onnettomuuksien lisääntyminen. Kunnossapitoresurssien väheneminen aiheuttaa infran korjaustarpeen aikaistumisen ja huonokuntoiset liikenneväylät vaikuttavat negatiivisesti kaupunkikuvaan ja kaupungin vetovoimaan.

Kadut ja ympäristö -vastuualueen ja Iisalmen Veden infraomaisuuden korjausvelka-analyysillä, joka valmistui vuonna 2017, pyritään arvioimaan tulevia korjaustarpeita peruskorjausohjelmaan ja investointiohjelmaan sekä vähentämään yllättäviä korjaustarpeita.

Toimitilojen osalta riskinä on, että rakennusten ikään nähden toteutunut investointitahti ei ole ollut viime vuosina riittävää, vaan kaupungin rakennuskantaan on päässyt kertymään merkittävän suuri korjausvelka. Suurimmat riskit liittyvät siihen, että korjauksiin ei ole käytettävissä tarpeeksi rahoitusta lähivuosina. Mikäli korjausvelkaa ei saada purettua, heikkenee rakennusten kunto edelleen. Riskien hallintaan liittyen toimitiloissa on selvitetty rakennuskannan peruskorjaus- ja uusimistarvetta pidemmällä aikavälillä. Selvitystyön pohjaksi on kartoitettu rakennusten teknistä kuntoa ja sisäilman laatua systemaattisesti asiantuntijakatselmusten avulla. Ulkoisessa vuokraustoiminnassa olevien tilojen kannalta riskinä nähdään myös vallitseva taloudellinen tilanne ja viimeaikainen väestökehitys. Kysyntä ei ole kasvanut ja kaupungin toimitilamarkkinoilla on jo lähtökohtaisesti tällä hetkellä paljon tarjontaa. Riski tulee huomioida jatkossa toimitilastrategiaa päivitettäessä.

Rakennusvalvonnan osalta suurimmat riskit ovat, että käsittelyissä, päätöksenteossa tai katselmuksissa tehdään virhe, joka johtaa hankkeen epäonnistumiseen ja/tai kaupungin korvausvelvollisuuteen asiakkaalle tai kolmannelle osapuolelle. Riskejä lisää se, että rakennusvalvonnan resurssit on mitoitettu minimiin, jolloin kaikkien lakisääteisten tehtävien hoitaminen, ammatissa kehittyminen, resurssien ohjaaminen sekä tiedon ajantasaisuuden varmistaminen viranomaistoiminnassa on haasteellista. Rakennusvalvonnan riskit eivät ole toteutuneet.

Maankäyttö- ja asuminen vastuualueella riskitekijänä oli Trimble Locus ohjelmistoon siirtyminen ja henkilöstön sitoutuminen uuden ohjelman käyttöönottoon. Hyvällä projektinhallinnalla ja henkilöstön myönteisellä asenteella saatiin aikaan se, että uusi ohjelmisto on otettu käyttöön onnistuneesti ja henkilöstö on sitoutunut sen käyttöönottoon ja kehittämiseen.

2.6.1 Teknisen toimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Tekninen lautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Teknisen toimialan hallinto					
Toimintatuotot	35	0	35	37	-2
Toimintakulut	-2 176	0	-2 176	-2 090	-86
Netto (=toimintakate)	-2 141	0	-2 141	-2 053	-88
Suunnitelmapoistot	-9	0	-9	-4	0
Laskennalliset erät	294	0	294	294	0

6000 Teknisen toimialan hallinto						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	35 200	0	35 200	36 831	104,6	58 512
Myyntituotot	33 900	0	33 900	35 604	105	56 848
Tuet ja avustukset	0	0	0	1 227	*****	1 624
Muut toimintatuotot	1 300	0	1 300	0	0	40
Toimintakulut	-2 176 345	0	-2 176 345	-2 090 204	96	-414 396
Henkilöstökulut	-299 835	0	-299 835	-273 254	91,1	-342 901
Palkat ja palkkiot	-104 510	0	-104 510	-102 214	97,8	-180 709
Eläkekulut	-190 986	0	-190 986	-167 066	87,5	-152 220
Muut henkilösivukulut	-4 339	0	-4 339	-3 974	91,6	-9 972
Palvelujen ostot	-1 830 900	0	-1 830 900	-1 781 084	97,3	-42 426
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 010	0	-20 010	-19 567	97,8	-16 666
Muut toimintakulut	-25 600	0	-25 600	-16 299	63,7	-12 404
Toimintakate	-2 141 145	0	-2 141 145	-2 053 373	95,9	-355 883

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Teknisen toimialan hallinnon kulut sisältävät pääasiassa teknisen lautakunnan ja teknisen toimialan yhteisiä kustannuksia sisältäen myös toimialajohtajan palkkausmenot.

2.6.2 Maankäyttö ja asuminen –vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Tekninen lautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Maankäyttö ja asuminen					
Toimintatuotot	1 685	-246	1 439	1 525	-86
Toimintakulut	-1 250	0	-1 250	-1 114	-136
Netto (=toimintakate)	435	-246	188	410	-222
Suunnitelmapoistot	-41	0	-41	-38	0
Laskennalliset erät	-80	0	-80	-80	0

6150 Maankäyttö ja asuminen						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	1 684 580	-246 000	1 438 580	1 524 603	106	0
Myyntituotot	93 000	-10 000	83 000	86 021	103,6	0
Maksutuotot	272 000	-7 000	265 000	251 953	95,1	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	400	****	0
Muut toimintatuotot	1 319 580	-229 000	1 090 580	1 186 229	108,8	0
Toimintakulut	-1 250 251	0	-1 250 251	-1 114 241	89,1	0
Henkilöstökulut	-830 641	0	-830 641	-833 804	100,4	0
Palkat ja palkkiot	-640 799	0	-640 799	-641 326	100,1	0
Eläkekulut	-157 498	0	-157 498	-159 485	101,3	0
Muut henkilösivukulut	-32 344	0	-32 344	-32 992	102	0
Palvelujen ostot	-262 260	0	-262 260	-176 731	67,4	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 700	0	-26 700	-18 569	69,5	0
Muut toimintakulut	-130 650	0	-130 650	-85 138	65,2	0
Toimintakate	434 329	-246 000	188 329	410 362	217,9	0

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Koko kunnan strateginen yleiskaava eteni kolmen vaihtoehdoisen mallin esittelyyn yhdessä palveluverkkosuunnittelun kanssa. Paikkatietoaineistoja käytettiin laajasti kaupungin palveluverkon ja maankäytön suunnitteluun.

Yhdyskuntien uudistaminen/ARA-hankkeen osalta osallistuttiin yhteistyöhön ja ARA vieraili Iisalmessa. Järjestettiin Hissi-ilta yhdessä rakennusvalvonnan kanssa jälkiasennushissien toteutumisen vauhdittamiseksi Iisalmessa. ARA:n asiantuntija oli tilaisuudessa paikalla.

Kirkonsalmen asemakaavan sijaan valmisteltiin Kivirannan asemakaavan muutosta ja päädyttiin supistamaan Kirkonsalmen asemakaava-alue Rantalalan pappilan alueeseen tässä vaiheessa. Kirkonsalmen asukkaat eivät sitoutuneet asemakaavan muutokseen eivätkä siitä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen riittävässä laajuudessa. Kaupunginrannan asemakaavan eteni siten, että vuoden 2018 aikana on hyväksymiskäsittely.

Haukiniemen alueen asemakaavan muutostyö keskeytyi Iisalmen yleiskaavatarkastelun ajaksi. Asiaa on käsitelty kolmen kehittämismallivaihtoehdon kautta.

Kaavoituksen työpanos painottui palveluverkkoratkaisuihin kuten Kankaan alueen asemakaavan käynnistämiseen ja Terveyskampuksen alueen asemakaavaluonnoksen valmistumiseen.

Uutta taajaman ilmakuvaa kuvattiin 329 km² suuruinen alue. Ko.alueelta uusittiin ortoilmakuva-aineisto yleiseen käyttöön mm. paikkatietojärjestelmään.

Tonttien kysyntä jatkui heikkona verrattuna aikaisempiin hyviin vuosiin. Luovutuksia oli 10 kpl.

Teknisen toimialan Trimble Locus-tietojärjestelmän käyttöönottoa laajennettiin katu- ja viheralueiden sekä maaomaisuuden hallinta - sovelluksien käyttöönotolla. Lisäksi aloitettiin sisäisen Trimble Webmap-paikkatiedon esitys ja julkaisu –sovelluksen käyttöönottoa sisällön ja esitystavan suunnittelulla/rakentamisella. Edellä mainittujen toimenpiteiden tavoitteena on paikkatiedon laaja hyödyntäminen myös seudullisesti uudella järjestelmällä tehdyn tiekartan mukaan 2020 mennessä.

Henkilöstö sitoutui hyvin Trimble Locus ohjelmistoon käyttöönottoon ja kehittämiseen. Uuden organisaation mukanaan tuomat muutokset edellyttävät toimenkuviin ja työprosesseihin kehittämistoimia uusien toimintatapojen edistämiseksi.

Rakennusvalvonnan toimintatuottojen osalta vuoden loppuun mennessä kertyneet tuotot vastasivat 113 % talousarvioon esitetystä vuoden 2017 toimintatuotoista, joten toimintatuotot ylittivät talousarvion. Toimintakulujen osalta kertyneet kulut vastasivat 76 % talousarvioon esitetystä vuoden 2017 toimintakuluista, joten toimintakulut alittivat talousarvion. Talousarvioon suunnitellut sähköisen asioinnin hankinnat sekä osa koulutussuunnitelmista eivät toteutuneet kuluneelle vuodelle, josta johtuen talousarvion toteutuma on selkeästi ennakoitua parempi.

2.6.3 Kadut ja ympäristö –vastuualue

Tilivelvollinen: kaupungininsinööri

Talous

Tekninen lautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Kadut ja ympäristö					
Toimintatuotot	2 056	0	2 056	2 106	-50
Toimintakulut	-3 922	-12	-3 935	-4 079	144
Netto (=toimintakate)	-1 866	-12	-1 879	-1 973	95
Suunnitelmapoistot	-3 119	0	-3 119	-3 020	0
Laskennalliset erät	-251	0	-251	-252	0

6200 Kadut ja ympäristö						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	2 056 000	0	2 056 000	2 105 859	102,4	0
Myyntituotot	1 978 000	0	1 978 000	1 929 053	97,5	0
Maksutuotot	0	0	0	77	****	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	800	****	0
Muut toimintatuotot	78 000	0	78 000	175 929	225,5	0
Toimintakulut	-3 922 320	-12 400	-3 934 720	-4 079 156	103,7	0
Henkilöstökulut	-1 493 640	-112 400	-1 606 040	-1 650 763	102,8	0
Palkat ja palkkiot	-1 124 566	-92 600	-1 217 166	-1 241 172	102	0
Eläkekulut	-312 248	-15 500	-327 748	-340 325	103,8	0
Muut henkilösivukulut	-56 826	-4 300	-61 126	-69 266	113,3	0
Palvelujen ostot	-1 133 790	100 000	-1 033 790	-1 345 550	130,2	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-493 500	0	-493 500	-579 310	117,4	0
Avustukset	-252 300	0	-252 300	-237 824	94,3	0
Muut toimintakulut	-549 090	0	-549 090	-265 709	48,4	0
Toimintakate	-1 866 320	-12 400	-1 878 720	-1 973 296	105	0

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Puistojen ja liikunta-alueiden ylläpitoyksiköistä on organisaatiouudistuksessa muodostettu vuoden alusta lukien viher- ja liikunta-alueet –toimintayksikkö, joka vastaa kaupungin viher- ja liikunta-alueiden ylläpidosta.

Vastuualueen henkilöstölle on järjestetty työvalmennuspäivä ja yhteisiä kokouksia yhteistoiminnan tiivistämiseksi. Viher- ja liikunta-alueet –toimintayksikön henkilöstölle järjestettiin liikunta- ja leikkialueiden turvallisuuteen liittyvä sertifiointikoulutus. Koulutus järjestettiin Iisalmessa seudullisena ja siihen osallistui naapurikuntien sekä myös muiden sidosryhmien edustajia.

Torialueen ylläpito on siirtynyt kaupungille ja toritoiminnan hoitamisesta on tehty palvelusopimus yksityisen yrittäjän kanssa. Palvelusopimukseen kuuluu myös mm. käsin tehtäviä ylläpitotöitä.

Katujen peruskorjaus painottui päällysteiden uusintaan ja valaistuksen peruskorjaukseen. Alakadun peruskorjaus toteutettiin Savon Voima Oyj:n verkostotöiden yhteydessä. Alakadun viimeistelyt tehdään 2018.

Ulkoilureittien rakentaminen toteutui Koivuniemessä ja Virranpuistossa. Kirkonsalmen koulun lähiliikunta-alue valmistui ja Soinlahden koulun lähiliikunta-alue valmistui hiihtomaan viimeistelytöitä lukuun ottamatta. Paloisvuoren hiihtoreitit kunnostettiin Suomen hiihtoliiton standardien mukaisiksi arvokisojen järjestämistä varten. Paloisvuorella ilmeni hiihtoreittien kunnostuksen yhteydessä sähkökaapeleiden korjaustarvetta sekä talvella ilmenneen vuodon johdosta myös lumetusvesiputken uusimistarvetta. Korjaukset on tehty käyttötalouden kunnossapitorahalla.

Vesihuollon viemäröintihanke Käänninniemen alueella ei toteudu. Alueen kiinteistöillä ei ole halukkuutta liittyä verkostoon. Vesilaitoksen toiminta-alue tältä osin tullaan supistamaan.

Vääränjärven vesiosuuskunnan toteuttama Pieni-Väärän valuma-alueen kunnostushanke toteutui arvioitua pienemmillä kustannuksilla. Varatulla avustumäärärahalla päätettiin avustaa myös Ryhälänmäen osakaskunnan Valkeisenjärven pohjapatohanketta, mutta tämä hanke siirtyi vuodelle 2018 huonojen rakentamisolosuhteiden vuoksi.

Katujen talvikunnossapitoa on hoidettu 65 % alueurakoina.

Katuverkkoa koskeva korjausvelkalaskelma valmistui. Siltojen yleistarkastuksessa ilmeni vakavia vaurioita, jotka vaativat korjaustoimenpiteitä lähivuosina. Korjausvelkaraportin pohjalta on aloitettu katujen peruskorjausohjelman päivitystyö yhteistyössä vesilaitoksen kanssa.

Metsänmyynti n. 380 000 euroa.

Yksityistieavustukset n. 228 000 euroa.

2.6.4 Toimitilat –vastuualue

Tilivelvollinen: toimitilajohtaja

Talous

Tekninen lautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimitilat					
Toimintatuotot	11 716	350	12 066	12 238	-172
Toimintakulut	-8 695	-592	-9 287	-9 349	62
Netto (=toimintakate)	3 021	-242	2 779	2 889	-110
Suunnitelmapoistot	-2 718	0	-2 718	-4 172	0
Laskennalliset erät	-556	0	-556	-556	0

6310 Toimitilat						
	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Tot %	TP2016
Toimintatuotot	11 716 405	350 000	12 066 405	12 237 854	101,4	0
Myyntituotot	1 387 870	-43 000	1 344 870	1 386 794	103,1	0
Tuet ja avustukset	0	0	0	3 280	*****	0
Muut toimintatuotot	10 328 535	393 000	10 721 535	10 847 779	101,2	0
Toimintakulut	-8 695 036	-592 000	-9 287 036	-9 348 850	100,7	0
Henkilöstökulut	-1 424 466	0	-1 424 466	-1 535 705	107,8	0
Palkat ja palkkiot	-1 048 117	0	-1 048 117	-1 129 708	107,8	0
Eläkekulut	-322 839	0	-322 839	-347 353	107,6	0
Muut henkilösivukulut	-53 510	0	-53 510	-58 644	109,6	0
Palvelujen ostot	-2 638 210	43 000	-2 595 210	-2 659 152	102,5	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 843 100	100 000	-2 743 100	-2 682 900	97,8	0
Muut toimintakulut	-1 789 260	-735 000	-2 524 260	-2 471 093	97,9	0
Toimintakate	3 021 369	-242 000	2 779 369	2 889 003	103,9	0

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Kauppis-Heikin hirsikoulu ja Kangaslammin koulun peruskorjaus valmistuvat ja otettiin käyttöön. Kirkonsalmen koulun sisäilmakorjausten suunnittelu ja toteuttaminen keskeytettiin odottamaan perusopetuksen palveluverkkoratkaisua. Terveyskeskuksessa saatiin loppuun peruskorjauksen 2. vaihe. Päiväkeskus Purjeen toimitilat ja Lumakeskuksen uusi keittiö valmistuivat. Mestis-lisenssin edellyttämät muutostyöt vietiin loppuun jäähallissa kesän aikana.

Sisäilmaongelmista pitkään kärsinyt Meijerikadun kiinteistö korjattiin käyttökuntoon. Päiväkoti Simpukassa havaittiin sisäilmaongelmia. Ongelmien takia päiväkodin toiminta siirrettiin syksyn aikana väistötiloihin Meijerikadun kiinteistöön. Simpukan sisäilmaongelmista reklamointiin hankkeen pääurakoitsijaa. Reklamaatioprosessi oli edelleen kesken vuoden 2017 lopussa.

Laadittiin uimahallin ja Runnin koulun hankesuunnitelmat. Moniin kiinteistöihin, erityisesti kouluihin ja päiväkoteihin, tilattiin teknistä kuntoa ja sisäilman laatua koskevat asiantuntijaselvitykset. Päivitettiin rakennusten korjausvelkalaskelmat. Niiden perusteella arvioitiin rakennuskannan pidemmän aikavälin korjaustarvetta. Aloitettiin toimitilastrategian päivittäistyö ja työtä jatketaan kouluverkkoratkaisun selvittyä. Jatkettiin kiinteistötietojärjestelmän ja vuokralaskelmien päivitystä.

Ohjattiin toimitilojen suunnittelua ja ylläpitoa aktiivisesti tehokkaampaan suuntaan. Huomioitiin energiatehokkuus ja ympäristövaikutukset kaikissa rakennus- ja korjaushankkeissa sekä kiinteistöjen ylläpidossa. Osallistuttiin aktiivisesti kaupungin resurssiviisauden toiminta-

suunnitelman laatimiseen toimitilojen osalta. Käytettiin sisäilma-asiantuntijaa ja Terve Talo – vaatimuksia kaikissa investointihankkeissa. Tehtiin periaatepäätös Kuivaketju10 – toimintamallin käyttöön ottamisesta rakennushankkeiden kosteudenhallinnassa.

Vuoden 2017 aikana purettiin Kauppi-Heikin vanhan koulun tekninen siipi sekä yksi tyhjillään ollut vanha rakennus. Toimitilastrategian mukaisesti myytiin Kivirannan teollisuustalo oheisrakennuksineen, Kopsulan päiväkotit ja Junailijan päiväkotit. Sisäilmaongelmien vuoksi luovuttiin Lippuniemen päiväkodista, Kangaslammin pienkotikeskuksesta, Ylä-Savo-talosta ja Sointulan päiväkodista.

Jatkettiin tilapalvelukoordinaattorin määräaikaista tehtävää ajalle 1.1 – 31.12.2017.

Kaikkia toimitilat -vastuualueen toimintoja toteutettiin sekä yksikön omana toimintana että ostopalveluina.

Vuodelle 2017 korotettiin vuokria ulkopuolisille vuokratuissa tiloissa 0,65 % - 1,3 % vuokrasopimusten sisällöistä riippuen. Sisäisissä vuokrissa korotus oli 1,2 % ylläpitovuokrien osalta ja 1,35 % pääomavuokrien osalta.

Organisaatiouudistuksen myötä päiväkotien sekä liikunta- ja vapaa-aikatilojen siivous siirtyi päivähoitosta ja vapaa-aikapalvelukeskuksesta siivoustoimen talousarvioon. Siivottava pinta-ala lisääntyi noin 12 000 m².

2.7 Ylä-Savon jätehuoltolautakunta

Henkilöstö (htv)

JÄTEHUOLTO-LAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2016	TA2017	TP2017	Poikkeama
	Vakituiset	1	1	1	0
	Määräaikaiset	0,5	0,7	0,6	-0,1
LAUTAKUNTA YHT.	Yhteensä	1,5	1,7	1,6	-0,1

Vuonna 2017 toteutuneet henkilöstömuutokset:

Vuonna 2017 jätehuollon vastuualueella tapahtui paljon henkilöstömuutoksia. Vs. jäteasiantuntija työskenteli 10,5 kk:n ajan. Jätehuollon harjoittelija työskenteli 7 kk:n ajan.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteumat

Linjaukset:	Indikaattori/mittari	Nykytila 2016	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Kestävän kehityksen ja luontoarvojen huomioonottaminen kaavoituksessa, suunnittelussa ja rakentamisessa	Asiakasrekisterin päivittäminen ja ylläpito Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alueella	Tietokannan rakentaminen aloitettu, tietojen hankinta siirtyy	Tietojen hankinta ja päivitys Keiteleen ja Pielaveden kuntien osalta		
	Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alueen yhtenäisten jätehuoltomääräysten laatiminen; Uusien määräysten voimaan tulo	Jätehuoltomääräykset astuneet voimaan 1.2.2016	Yhtenevät määräykset Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alueella saatetaan voimaan		
	Jätehuoltoon liittymättömien kiinteistöjen seuraaminen; yhteydenottojen määrä (kpl)	Tehty seurantaa mm. Vieremän sekä Sonkajärven osalta liittymiskehotusten muodossa	Jatkuva seuranta ja kehittäminen (kpl) jätehuoltomääräysten mukaiseen jätehuollon järjestämiseen yhteistyössä ympäristövalvonnan kanssa.		Useat henkilöstövaihdokset ruuhkauttivat ja hidastivat kehutustyötä. Ruuhka saatiin purettua vuoden 2017 aikana

Riskianalyysin toteutuminen

Vuoden aikana on jätetty kaksi hallintovalitusta jätehuoltolautakunnan päätöksistä. Käsittely on vielä kesken Itä-Suomen hallinto-oikeudessa. Jätehuoltolautakunnan toiminta oli osittain katkonaista johtuen henkilöriskien toteutumisesta.

2.7.1 Jätehuolto

Tilivelvollinen: jäteasiantuntija

Talous

Ylä-Savon jätehuolto-lautakunta	Ta 2017	Ta-muut.	Ta+muut.	Toteuma	Poikkeama
Jätehuolto					
Toimintatuotot	119	0	119	99	20
Toimintakulut	-112	0	-112	-92	-20
Netto (=toimintakate)	7	0	7	7	0
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0	0
Laskennalliset erät	-7	0	-7	-7	0

7010 Jätehuolto	TA2017		TA+muutos 2017	Toteutunut		Tot %	TP2016
	TA 2017	muutokset		2017	2017		
Toimintatuotot	119 000	0	119 000	99 425	83,6	100 361	
Myyntituotot	119 000	0	119 000	99 425	83,6	100 361	
Toimintakulut	-112 160	0	-112 160	-92 343	82,3	-93 905	
Henkilöstökulut	-75 980	0	-75 980	-64 909	85,4	-74 088	
Palkat ja palkkiot	-62 670	0	-62 670	-52 924	84,4	-59 286	
Eläkekulut	-10 259	0	-10 259	-9 388	91,5	-11 011	
Muut henkilösivukulut	-3 051	0	-3 051	-2 597	85,1	-3 791	
Palvelujen ostot	-31 150	0	-31 150	-22 933	73,6	-14 043	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-900	0	-900	-822	91,4	-596	
Muut toimintakulut	-4 130	0	-4 130	-3 678	89,1	-5 178	
Toimintakate	6 840	0	6 840	7 082	103,5	6 456	

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta kokoontui vuonna 2017 kolme kertaa. Läpi vuoden kuntalaisia on ohjeistettu uusista jätehuoltomääräyksistä. Vuosi aloitettiin jätteenkuljetusyrittäjien toimittamien kuljetustietojen käsittelyllä ja tietokantaan viemisellä. Toimitetuissa kuljetustiedoissa työllistivät eniten puutteelliset ja virheelliset osoitetiedot.

- Iisalmi 1400 kehotusta
- Lapinlahti 1516 kehotusta
- Sonkajärvi 25 kehotusta

Jätehuoltomääräysten mukaisia ilmoituksia saapui vuoden 2017 aikana seuraavasti:

- kompostointi 1493 kpl
- jätekimppa 99 kpl
- omatoiminen lietteenkäsittely 3 kpl
- sekajäteastian tyhjennysvälin yli 6 kk kestävä keskeytys 9 kpl

Viranhaltijapäätöksiä tehtiin yhteensä 1597 kpl.

Jätehuoltolautakunnan toiminta oli katkonaista vuoden 2017 aikana, johtuen monista henkilövaihdoksista. Talousarviotyössä asetettuja tavoitteita ei saavutettu kaikilta osin. Jätehuollon strategiatyö sekä palvelutason määrittäminen eivät toteutuneet suunnittelukaudella.

2.8 Investointiosan toteutumisvertailu

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään valtuuston hankkeittain tai hankeryhmittäin hyväksymien määrärahojen ja tuloarvion toteutuminen. Hankkeet ja hankeryhmät ryhmitellään tarvittaessa toimielimittain ja tehtävittäin vastaavalla tavalla kuin talousarviossa.

Toteutumisvertailussa esitetään investointihankkeen tai hankeryhmän talousarviovuodelle hyväksytty määräraha ja sen käyttö sekä niiden erotus. Lisäksi esitetään poikkeama alkuperäiseen talousarvioon, valtuuston hyväksymät muutokset määrärahaan.

Toteutumisvertailussa seurataan myös hankkeen tai hankeryhmän tuloja sekä nettomenojen toteutumista. Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnit.

Investointiosan toteutusvertailu 2017

Hanke/ hanke- ryhmä	Kustannus- arvio ja sen muutokset euroa	Ed. vuosien käyttö euroa	Alkuperäinen talousarvio euroa	Talousarvio		Toteuma euroa	Poikkeama euroa	Kustannus- arviosta käytetty 31.12. euroa
				Talousarvio- muutokset euroa	muutosten jälkeen euroa			
Kaupunginhallitus								
Kuntayhtymät (P-S Sairaanhoidopiiriin ky, SOTE ky/ eläinkl.)								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-68 000	0	-68 000	-67 482	-519	
Netto			-68 000	0	-68 000	-67 482	-519	
Muut osakkeet								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			0	0	0	-2 376	2 376	
Netto			0	0	0	-2 376	2 376	
Kaupunginhallitus yhteensä								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-68 000	0	-68 000	-69 858	1 858	
Netto			-68 000	0	-68 000	-69 858	1 858	
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta								
Koneet ja kalustot/peruskoulut (varahaiskasvatuksen, koulujen, kulturi-, nuoriso- ja liikuntapalvelujen kalusteiden hankinta ja uusinta)								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-660 000	0	-660 000	-634 868	-25 132	
Netto			-660 000	0	-660 000	-634 868	-25 132	
Taideteosten hankinta ja konservointi								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-90 000	0	-90 000	-88 920	-1 080	
Netto			-90 000	0	-90 000	-88 920	-1 080	
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-750 000	0	-750 000	-723 788	-26 212	
Netto			-750 000	0	-750 000	-723 788	-26 212	
Tekninen lautakunta								
Kadut ja yleiset alueet								
Kiinteistöjen osto ja myynti								
Tuotot			100 000	0	100 000	178 080	-78 080	
Kulut			-300 000	0	-300 000	-240 222	-59 778	
Netto			-200 000	0	-200 000	-62 142	-137 858	
Katujen ja yleisten alueiden rakentaminen								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-160 000	0	-160 000	-160 419	419	
Netto			-160 000	0	-160 000	-160 419	419	
Katujen ja yleisten alueiden peruskorjaus								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-1 100 000	0	-1 100 000	-1 149 148	49 148	
Netto			-1 100 000	0	-1 100 000	-1 149 148	49 148	
Liikunta- ja viheralueet								
Tuotot			13 000	0	13 000	24 000	-11 000	
Kulut			-223 000	0	-223 000	-157 120	-65 880	
Netto			-210 000	0	-210 000	-133 120	-76 880	
Muut investoinnit								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-801 000	0	-801 000	-788 023	-12 977	
Netto			-801 000	0	-801 000	-788 023	-12 977	
Kadut ja yleiset alueet yhteensä								
Tuotot			113 000	0	113 000	202 080	-89 080	
Kulut			-2 584 000	0	-2 584 000	-2 494 932	-89 068	
Netto			-2 471 000	0	-2 471 000	-2 292 852	-178 148	

Investointiosan toteutusvertailu 2017

Hanke/ hanke- ryhmä	Kustannus- arvio ja sen muutokset euroa	Ed. vuosien käyttö euroa	Alkuperäinen talousarvio euroa	Talousarvio- muutokset euroa	Talousarvio muutosten jälkeen euroa	Toteuma euroa	Poikkeama euroa	Kustannus- arviosta käytetty 31.12. euroa
Toimitilat								
Kangaslammin koulu (kv)								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut	-9 450 000	-6 773 532	-2 351 000	-613 000	-2 964 000	-2 967 300	3 300	-9 740 832
Netto			-2 351 000	-613 000	-2 964 000	-2 967 300	3 300	
Kauppis-Heikin koulu (kv)								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut	-4 585 000	-2 897 370	-2 360 000	589 000	-1 771 000	-1 770 887	-113	-4 668 257
Netto			-2 360 000	589 000	-1 771 000	-1 770 887	-113	
Kirkonsalmen koulu (kv)								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut	-1 722 000	-1 742 106	-200 000	0	-200 000	-168 924	-31 076	-1 911 030
Netto			-200 000	0	-200 000	-168 924	-31 076	
Luma-keskus (kv)								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-675 000	0	-675 000	-796 442	121 442	-796 442
Netto			-675 000	0	-675 000	-796 442	121 442	
Meijerikatu 1								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-100 000	0	-100 000	-148 373	48 373	
Netto			-100 000	0	-100 000	-148 373	48 373	
Terveyskeskus (kv)								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut	-4 490 000	-2 951 186	-1 380 000	-179 000	-1 559 000	-1 553 972	-5 028	-4 505 158
Netto			-1 380 000	-179 000	-1 559 000	-1 553 972	-5 028	
Uimahalli (kv)								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-100 000	0	-100 000	-59 427	-40 573	
Netto			-100 000	0	-100 000	-59 427	-40 573	
Päiväkeskus Purje (kv)								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut	-1 578 000	-1 180 714	-647 000	242 000	-405 000	-404 193	-807	-1 584 907
Netto			-647 000	242 000	-405 000	-404 193	-807	
Muut talonrakennuskohteet								
Tuotot			0	0	0	0	0	
Kulut			-1 057 000	-560 000	-1 617 000	-1 276 861	-340 139	
Netto			-1 057 000	-560 000	-1 617 000	-1 276 861	-340 139	
Toimitilat yhteensä								
Tuotot	0	0	0	0	0	0	0	0
Kulut	-21 825 000	-15 544 908	-8 870 000	-521 000	-9 391 000	-9 146 378	-244 622	-23 206 625
Netto	-21 825 000	-15 544 908	-8 870 000	-521 000	-9 391 000	-9 146 378	-244 622	-23 206 625
Tekninen lautakunta yhteensä								
Tuotot	0	0	113 000	0	113 000	202 080	-89 080	0
Kulut	-21 825 000	-15 544 908	-11 454 000	-521 000	-11 975 000	-11 641 311	-333 690	-23 206 625
Netto	-21 825 000	-15 544 908	-11 341 000	-521 000	-11 862 000	-11 439 231	-422 770	-23 206 625
Investoinnit yhteensä								
Tuotot	0	0	113 000	0	113 000	202 080	-89 080	
Kulut	-21 825 000	-15 544 908	-12 272 000	-521 000	-12 793 000	-12 434 956	-358 044	
Netto	-21 825 000	-15 544 908	-12 159 000	-521 000	-12 680 000	-12 232 876	-447 124	

2.9 Tuloslaskelman toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

	Talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yht.	Toteutunut	Poikkeama muut.jälkeen
Toimintatuotot					
Myyntituotot	18 314 922	468 600	18 783 522	18 838 970,20	-55 448,20
Maksutuotot	3 922 310	-398 500	3 523 810	3 412 216,11	111 593,89
Tuet ja avustukset	1 597 885	296 200	1 894 085	2 051 659,98	-157 574,98
Muut toimintatuotot	12 616 025	143 400	12 759 425	13 117 760,19	-358 335,19
Toimintuotot yhteensä	36 451 142	509 700	36 960 842	37 420 606,48	-459 764,48
Toimintakulut					
Palkat ja palkkiot	-32 235 812	186 000	-32 049 812	-31 610 532,23	-439 279,77
Eläkekulut	-8 770 341	281 900	-8 488 441	-8 343 058,09	-145 382,91
Muut henkilöstösivukulut	-1 627 117	-1 900	-1 629 017	-1 669 700,77	40 683,77
Palvelujen ostot	-92 973 870	-315 930	-93 289 800	-92 380 220,10	-909 579,90
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 054 160	87 100	-5 967 060	-5 851 777,69	-115 282,31
Avustukset	-6 468 400	191 300	-6 277 100	-6 633 859,57	356 759,57
Muut toimintakulut	-10 474 503	-891 470	-11 365 973	-10 692 099,79	-673 873,21
Toimintakulut yhteensä	-158 604 203	-463 000	-159 067 203	-157 181 248,24	-1 885 954,76
Toimintakate	-122 153 061	46 700	-122 106 361	-119 760 641,76	-2 345 719,24
Verotulot	74 260 000	950 000	75 210 000	75 573 720,81	-363 720,81
Valtionosuudet	51 603 581	-204 082	51 399 499	51 455 653,00	-56 154,00
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
Korkotuotot	11 200	50 000	61 200	65 745,96	-4 545,96
Muut rahoitustuotot	3 376 560	89 000	3 465 560	3 614 792,17	-149 232,17
Korkokulut	-290 000	60 000	-230 000	-222 083,41	-7 916,59
Muut rahoituskulut	-396 255	189 200	-207 055	-233 065,37	26 010,37
Rahoitustuotot ja kulut yht.	2 701 505	388 200	3 089 705	3 225 389,35	-135 684,35
Vuosikate	6 412 025	1 180 818	7 592 843	10 494 121,40	-2 901 278,40
POISTOT JA ARVONALENNUKSET					
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 377 150	50 000	-6 327 150	-7 632 964,61	1 305 814,61
Tilikauden tulos	34 875	1 230 818	1 265 693	2 861 156,79	-1 595 463,79
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-894 000	0	-894 000	-1 079 578,11	185 578,11
Rahastojen muutos lisäys(-) tai väh (+)	1 340 000	200 000	1 540 000	-29 392,87	1 569 392,87
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	480 875	1 430 818	1 911 693	1 752 185,81	159 507,19

Verotulojen erittely (€)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	64 098 000	200 000	64 298 000	64 543 999	245 999
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 435 000	729 000	5 164 000	5 255 208	91 208
Kiinteistövero	5 727 000	21 000	5 748 000	5 774 514	26 514
Yhteensä	74 260 000	950 000	75 210 000	75 573 721	363 721

Valtionosuuksien erittely (€)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio-muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	52 875 041	4 091	52 879 132	52 879 132	0
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-1 271 460	-208 173	-1 479 633	-1 423 479	56 154
Yhteensä	51 603 581	-204 082	51 399 499	51 455 653	56 154

Toimintatuottoja talousarviossa oli arvioitu kertyväksi 36 541 142 € tilinpäätöksen mukainen toteuma oli 37 420 606 € toteumaprosentti 102,7%.

Toimintakuluja oli talousarvioon arvioitu 158 604 103 € tilinpäätöksen mukainen toteuma 157 181 248 € toteumaprosentti 99,1 %.

Toimintakate oli talousarviossa -122 153 061 € ja tilinpäätöksessä -119 760 641 € toteumaprosentti 98,0 %.

Verotulot ja valtionosuudet käsitelty yllä olevissa taulukoissa.

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä oli talousarviossa 2 701 505 euroa ja tilinpäätöksessä 3 225 389 euroa.

2.10 Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu (ei sis. vesilaitosta)

	Talous- arvio	Ta- muutos	Ta+muutos yht.	Toteuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	6 412,0	1 180,8	7 592,8	10 494,1	-2 901,3
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-299,2	551,0	251,8	51,2	200,6
*Toiminnan rahavirta yht	6 112,8	1 731,8	7 844,6	10 545,3	-2 700,6
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-12 272,3	-521,0	-12 793,3	-12 435,0	-358,3
Rahoitusosuudet investointimenoihin	113,0	0,0	113,0	24,0	89,0
Pysyvien vastaavien hyöd. luov.tulot	399,2	0,0	399,2	222,1	177,1
* Investointien rahavirta yhteensä	-11 760,1	-521,0	-12 281,1	-12 188,9	-92,2
Toiminta ja investoinnit, netto	-5 647,3	1 210,8	-4 436,5	-1 643,6	-2 792,8
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Antolainasaamisten vähennys	125,5	0,0	125,5	126,0	-0,6
*Antolainojen muutokset yhteensä	125,5	0,0	125,5	126,0	-0,6
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	12 000,0	0,0	12 000,0	11 550,0	450,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-7 812,6	0,0	-7 812,6	-5 812,6	-2 000,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,0	0,0	0,0	-916,7	916,7
* Lainakannan muutokset yhteensä	4 187,4	0,0	4 187,4	4 820,7	-633,3
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0,0	0,0	0,0	-1 281,1	1 281,1
Vaikutus maksuvalmiuteen	-1 334,5	1 210,8	-123,6	2 022,0	-2 145,6

2.11 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Sivovuos	Määrärahat					Tuloarvot				
		Talousarvio	Taloudenmuutos	Muutettu talousarvio	TÄ:n toteutuma	Poikkeama	Talousarvio	Taloudenmuutos	Muutettu talousarvio	TÄ:n toteutuma	Poikkeama
Käyttötalousosa											
Keskusvaalilautakunta	B	-37	-7	-44	-44	0	0	0	0	0	0
Tarkastuslautakunta	B	-52	0	-52	-44	8	5	0	5	5	0
Kaupunginhallitus											
Hallinto- ja maaseutupalvelut	B	-3 847	-201	-4 048	-4 017	30	380	0	380	515	135
Lomatoimi	B	-10 265	-139	-10 404	-10 282	122	10 452	352	10 804	10 592	-212
Talous- ja tietohallinto	B	-2 509	-20	-2 529	-2 461	68	1 063	-36	1 027	1 027	0
Sosiaali- ja terveydenhuolto	B	-74 084	-229	-74 313	-73 435	878	0	0	0	10	10
Elinvoimapaalvelut	B	-6 179	835	-5 344	-5 189	155	1 511	-105	1 407	1 630	224
Yhteensä		-96 884	247	-96 638	-95 385	1 253	13 406	212	13 617	13 774	157
Ylä-Savon maaseutupalvelut	B	-445	14	-431	-403	28	345	-15	330	308	-22
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala											
Siv. - ja hyv. vointitoimialan hallinto	B	-851	-63	-914	-815	99	13	30	43	54	12
Varhaiskasvatus	B	-12 415	-160	-12 575	-12 614	-39	1 049	-30	1 019	995	-24
Perusopetus ja lukiokoulutus	B	-24 239	210	-24 029	-23 708	321	4 443	127	4 570	4 630	60
Kulttuuri ja vapaa-aika	B	-7 525	-100	-7 625	-7 444	181	1 580	82	1 661	1 649	-13
Yhteensä		-45 029	-113	-45 142	-44 580	561	7 084	209	7 293	7 328	35
Tekninen lautakunta											
Teknisen toimialan hallinto	B	-2 176	0	-2 176	-2 090	86	35	0	35	37	2
Maankäyttö ja asuminen	B	-1 250	0	-1 250	-1 114	136	1 685	-246	1 439	1 525	86
Kadut ja ympäristö		-3 922	-12	-3 935	-4 079	-144	2 056	0	2 056	2 106	50
Toimitilat	B	-8 695	-592	-9 287	-9 349	-62	11 716	350	12 066	12 238	171
Yhteensä		-16 044	-604	-16 648	-16 632	16	15 492	104	15 596	15 905	309
Ylä-Savon Jätehuoltolautakunta											
Jätehuolto	B	-112	0	-112	-92	20	119	0	119	99	-20
Yhteensä		-112	0	-112	-92	20	119	0	119	99	-20
Yhteensä		-158 604	-463	-159 067	-157 181	1 886	36 451	510	36 961	37 421	460
Tuloslaskelmaosa											
Verotulot	B						74 260	950	75 210	75 574	364
Valtionosuudet	B						51 604	-204	51 399	51 456	56
Korkotuotot	N						11	50	61	66	5
Muut rahoitustuotot	N						3 377	89	3 466	3 615	149
Korkokulut	N	-290	60	-230	-222	8					
Muut rahoituskulut	N	-396	189	-207	-233	-26					
Rahoitusosa yhteensä		-686	249	-437	-455	-18	129 251	885	130 136	130 710	574

	Sito- vuus	Määrärahat					Tuloarviot				
		Talouso- sarvi	Ta- muutos	Muutettu talouso- sarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama	Talouso- sarvio	Ta- muutos	Muutettu talouso- sarvio	TA:n toteutuma	Poik- keama
Investointiosa											
Kaupunginhallitus											
Kuntayhtymät	B	-68	0	-68	-67	1	0	0	0	0	0
Muut osakkeet	B	0	0	0	-2	-2	0	0	0	0	
Yhteensä		-68	0	-68	-70	-2	0	0	0	0	
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala											
Koneet ja kalusto	B	-660	0	-660	-635	25	0	0	0	0	
Muut aineelliset hyödykkeet	B	-90	0	-90	-89	1	0	0	0	0	
Yhteensä		-750	0	-750	-724	26	0	0	0	0	
Tekninen lautakunta											
Kiinteistöjen osto ja myynti	B	-300	0	-300	-240	60	100	0	100	178	78
Kadunrak. ja yl. alueiden rakent.	B	-160	0	-160	-160	0	0	0	0	0	
Kadunrak. ja yl. alueiden peruskorj.		-1 100	0	-1 100	-1 149	-49	0	0	0	0	
Liikunta- ja viheralueet	B	-223	0	-223	-157	66	13	0	13	24	11
Muut investoinnit	B	-801	0	-801	-788	13	0	0	0	0	
Kangaslammin koulu	B	-2 351	-613	-2 964	-2 967	-3	0	0	0	0	
Kauppis-Heikin koulu	B	-2 360	589	-1 771	-1 771	0	0	0	0	0	
Terveystakeskus	B	-1 380	-179	-1 559	-1 554	5	0	0	0	0	
Uimahalli	B	-100	0	-100	-59	41	0	0	0	0	
Muut talonrakennushankkeet	B	-1 057	-560	-1 617	-1 277	340	0	0	0	0	
Luma-keskus	B	-675	0	-675	-796	-121	0	0	0	0	
Meijerikatu 1	B	-100	0	-100	-148	-48	0	0	0	0	
Kirkonsalmen koulu	B	-200	0	-200	-169	31	0	0	0	0	
Päiväkeskus Purje	B	-647	242	-405	-404	1	0	0	0	0	
Yhteensä		-11 454	-521	-11 975	-11 641	334	113	0	113	202	89
Investoinnit yhteensä		-12 272	-521	-12 793	-12 435	358	113	0	113	202	89
Rahoitusosa											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäys	B										
Antolainasaamisten vähennys	B						126	0	126	126	1
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						12 000	0	12 000	11 550	-450
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-7 813	0	-7 813	-5 813	2 000					
Lyhytaikaisten lainojen muutos					-917						
Vaikutus maksuvalmiuteen									2 022		
YHTEENSÄ		-179 375	-735	-180 110	-176 801	3 309	177 941	1 395	179 336	182 031	2 695

2.12 Käyttötaloulosan toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Keskusvaalilautakunta					
1100 Vaalit					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-37 000	-6 700	-43 700	-44 004	304
Netto	0	-6 700	-43 700	-44 004	304
Tarkastuslautakunta					
1110 Tilintarkastus					
Tuotot	5 000	0	5 000	5 000	0
Kulut	-52 285	0	-52 285	-44 487	-7 798
Netto	-47 285	0	-47 285	-39 487	-7 798
Kaupunginhallitus					
1200 Hallinto- ja maaseutupalvelut					
Tuotot	10 831 812	352 000	11 183 812	11 106 581	77 231
Kulut	-14 112 231	-339 600	-14 451 831	-14 299 561	-152 270
Netto	-3 280 419	12 400	-3 268 019	-3 192 980	-75 039
1300 Talous- ja tietohallinto					
Tuotot	1 063 090	-36 000	1 027 090	1 027 313	-223
Kulut	-2 509 221	-20 000	-2 529 221	-2 461 108	-68 113
Netto	-1 446 131	-56 000	-1 502 131	-1 433 795	-68 336
1390 Sosiaali- ja terveydenhuolto					
Tuotot	0	0	0	10 300	-10 300
Kulut	-74 084 186	-229 000	-74 313 186	-73 435 333	-877 853
Netto	-74 084 186	-229 000	-74 313 186	-73 425 033	-888 153
1400 Elinvoimapaalvelut					
Tuotot	1 511 060	-104 500	1 406 560	1 630 303	-223 743
Kulut	-6 178 838	835 100	-5 343 738	-5 189 085	-154 653
Netto	-4 667 778	730 600	-3 937 178	-3 558 782	-378 396
Kaupunginhallitus yhteensä					
Tuotot	13 405 962	211 500	13 617 462	13 774 497	-157 035
Kulut	-96 884 476	246 500	-96 637 976	-95 385 087	-1 252 889
Netto	-83 478 514	458 000	-83 020 514	-81 610 590	-1 409 924
190 Ylä-Savon Maaseutupalvelut					
Tuotot	344 658	-14 700	329 958	308 096	21 862
Kulut	-445 194	14 200	-430 994	-402 592	-28 402
Netto	-100 536	-500	-101 036	-94 496	-6 540

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta					
3000 Sivistys ja hyvinvointitoimialan hallinto					
Tuotot	13 000	29 700	42 700	54 286	-11 586
Kulut	-850 833	-62 700	-913 533	-814 540	-98 993
Netto	-837 833	-33 000	-870 833	-760 254	-110 579
3100 Varhaiskasvatus					
Tuotot	1 049 022	-30 000	1 019 022	994 804	24 218
Kulut	-12 415 057	-160 000	-12 575 057	-12 613 861	38 804
Netto	-11 366 035	-190 000	-11 556 035	-11 619 057	63 022
3200 Perusopetus ja lukiokoulutus					
Tuotot	4 442 640	127 400	4 570 040	4 630 423	-60 383
Kulut	-24 238 724	210 100	-24 028 624	-23 707 919	-320 705
Netto	-19 796 084	337 500	-19 458 584	-19 077 496	-381 088
3400 Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut (pl. uimahalli)					
Tuotot	863 415	117 800	981 215	965 866	15 349
Kulut	-6 340 681	-130 500	-6 471 181	-6 347 446	-123 735
Netto	-5 477 266	-12 700	-5 489 966	-5 381 580	-108 386
Uimahalli					
Tuotot	716 260	-36 000	680 260	683 063	-2 803
Kulut	-1 183 841	30 500	-1 153 341	-1 096 518	-56 823
Netto	-467 581	-5 500	-473 081	-413 455	-59 626
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä					
Tuotot	7 084 337	208 900	7 293 237	7 328 442	-35 205
Kulut	-45 029 136	-112 600	-45 141 736	-44 580 284	-561 452
Netto	-37 944 799	96 300	-37 848 499	-37 251 842	-596 657

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Tekninen lautakunta					
6000 Teknisen toimialan hallinto					
Tuotot	35 200	0	35 200	36 831	-1 631
Kulut	-2 176 345	0	-2 176 345	-2 090 204	-86 141
Netto	-2 141 145	0	-2 141 145	-2 053 373	-87 772
6150 Maankäyttö ja asuminen					
Tuotot	1 684 580	-246 000	1 438 580	1 524 603	-86 023
Kulut	-1 250 251	0	-1 250 251	-1 114 241	-136 010
Netto	434 329	-246 000	188 329	410 362	-222 033
6200 Kadut ja ympäristö					
Tuotot	2 056 000	0	2 056 000	2 105 859	-49 859
Kulut	-3 922 320	-12 400	-3 934 720	-4 079 156	144 436
Netto	-1 866 320	-12 400	-1 878 720	-1 973 297	94 577
6310 Toimitilat					
Tuotot	11 716 405	350 000	12 066 405	12 237 854	-171 449
Kulut	-8 695 036	-592 000	-9 287 036	-9 348 850	61 814
Netto	3 021 369	-242 000	2 779 369	2 889 004	-109 635
Tekninen lautakunta yhteensä					
Tuotot	15 492 185	104 000	15 596 185	15 905 147	-308 962
Kulut	-16 043 952	-604 400	-16 648 352	-16 632 451	-15 901
Netto	-551 767	-500 400	-1 052 167	-727 304	-324 863
Ylä-Savon jätehuoltolautakunta					
Tuotot	119 000	0	119 000	99 425	19 575
Kulut	-112 160	0	-112 160	-92 343	-19 817
Netto	6 840	0	6 840	7 082	-242
Käyttötalous yhteensä					
Tuotot	36 451 142	509 700	36 960 842	37 420 607	-459 765
Kulut	-158 604 203	-463 000	-159 067 203	-157 181 248	-1 885 955
Netto	-122 153 061	46 700	-122 106 361	-119 760 641	-2 345 720

3 Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

Eliminoitu, sis. vesilaitos	2017 €	2016 €	%
Toimintatuotot			
Myyntituotot	18 027 129,39	16 401 533,83	9,9
Maksutuotot	3 327 060,94	3 752 251,35	-11,3
Tuet ja avustukset	2 042 779,98	1 786 353,03	14,4
Muut toimintatuotot	5 093 159,61	4 749 734,11	7,2
Toimintuotot yht.	28 490 129,92	26 689 872,32	6,7
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-42 202 862,88	-43 630 529,10	-3,3
Palkat ja palkkiot	-32 017 044,02	-31 885 849,56	0,4
Henkilöstösivukulut			
Eläkekulut	-8 494 543,34	-9 545 088,06	-11,0
Muut henkilöstösivukulut	-1 691 275,52	-2 199 591,48	-23,1
Palvelujen ostot	-87 167 448,05	-85 316 182,49	2,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 478 171,76	-6 647 694,24	12,5
Avustukset	-6 615 547,86	-6 622 924,19	-0,1
Muut kulut	-1 955 039,61	-1 299 929,29	50,4
Toimintakulut yht.	-145 419 070,16	-143 517 259,31	1,325
Toimintakate	-116 928 940,24	-116 827 386,99	0,1
Verotulot	75 573 720,81	75 105 775,06	0,6
Valtionosuudet	51 455 653,00	48 618 347,00	5,8
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot muilta	65 745,96	14 648,36	348,8
Muut rahoitustuotot muilta	2 063 394,23	1 651 596,34	24,9
Korkokulut	-256 481,70	-249 934,28	2,6
Muut rahoituskulut	-233 065,37	-460 601,41	-49,4
Rahoitustuotot ja kulut yht.	1 639 593,12	955 709,01	71,6
Vuosikate	11 740 026,69	7 852 444,08	49,5
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 093 916,07	-6 883 817,04	3,1
Lisäpoistot	-1 431 795,00	0,00	
Satunnaiset erät			
Satunnaiset tuotot	0,00	1 583 286,20	
Satunnaiset kulut	0,00	-1 262 188,48	
Tilikauden tulos	3 214 315,62	1 289 724,76	149,2
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh.(+)	-986 778,11	-815 936,00	20,9
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-29 392,87	1 265 257,63	-102,3
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 198 144,64	1 739 046,39	26,4

3.2 Rahoituslaskelma

Eliminoitu sis. vesilaitos	2017 €	2016 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate ja liikeylijäämä (liikelait poistot+rahoitus)	11 740 026,69	7 852 444,08
Satunnaiset erät	0,00	321 097,72
Tulorahoituksen korjauserät	51 156,47	-131 201,70
*Toiminnan rahavirta yht	11 791 183,16	8 042 340,10
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-16 113 427,65	-23 242 722,04
Rahoitusosuudet investointimenoihin	24 000,00	85 773,88
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	222 069,58	4 356 734,14
* Investointien rahavirta yhteensä	-15 867 358,07	-18 800 214,02
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 076 174,91	-10 757 873,92
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutos		
Antolainasaamisten lisäykset	-3 470,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	126 025,00	126 945,00
*Antolainojen muutokset yhteensä	122 555,00	126 945,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 050 000,00	18 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 551 640,15	-7 159 973,90
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 400 000,00	0,00
* Lainakannan muutokset yhteensä	7 098 359,85	10 840 026,10
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksian.varojen ja pääoman muutokset	-53 542,88	-65 610,93
Saamisten muutos	142 681,72	246 963,08
Korottomien velkojen muutos	-1 211 902,14	-136 960,65
*Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-1 122 763,30	44 391,50
Rahoituksen rahavirta	6 098 151,55	11 011 362,60
RAHAVAROJEN MUUTOS	2 021 976,64	253 488,68
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. +	21 048 873,41	19 026 896,77
Rahat ja pankkisaamiset 1. 1. -	-19 026 896,77	-18 773 408,09
Rahavarojen muutos	2 021 976,64	253 488,68

3.3 Tase (eliminoitu sis. vesilaitos)

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	63 789 390,30	63 789 390,30
Aineettomat oikeudet	118 605,01	114 309,70	Muu oma pääoma	11 731 992,76	11 702 599,89
Muut pitkävaikutteiset menot	1 505 578,02	29 676,06	Ed. tilik. yli-(+)/alijäämä(-)	7 180 209,36	5 441 162,97
*Aineettomat hyödykkeet	1 624 183,03	143 985,76	Tilik. yli-(+)/alijäämä (-)	2 198 144,64	1 739 046,39
			*Oma pääoma	84 899 737,06	82 672 199,55
Aineelliset hyödykkeet			Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Maa- ja vesialueet	10 277 181,78	10 031 758,78	Poistoero	7 752 211,43	6 765 433,32
Rakennukset	54 427 484,15	43 480 598,11	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	7 752 211,43	6 765 433,32
Kiinteät rakenteet ja laitteet	25 314 332,05	25 936 397,06			
Koneet ja kalusto	1 677 039,24	1 268 225,56	Pakolliset varaukset		
Muut aineelliset hyödykkeet	273 243,55	184 323,34	Eläkevaraukset	16 785,00	16 785,00
Enn.maksut ja kesk.er. hankinnat	2 976 107,97	8 431 994,13	Muut pakolliset varaukset	141 176,00	269 520,00
*Aineelliset hyödykkeet	94 945 388,74	89 333 296,98	*Pakolliset varaukset	157 961,00	286 305,00
Sijoitukset			Toimeksiantojen pääomat		
Osakkeet ja osuudet	34 428 677,39	34 358 819,89	Valtion toimeksiannot	22 861,60	22 861,60
Muut lainasaamiset	1 927 978,20	2 054 003,20	Lahjoitusrahastojen pääomat	3 622 116,96	3 462 877,20
Muut saamiset	69 999,00	66 529,00	Muut toimeksiantojen pääomat	11 159,23	11 791,23
*Sijoitukset	36 426 654,59	36 479 352,09	*Toimeksiantojen pääomat	3 656 137,79	3 497 530,03
**Pysyvät vastaavat	132 996 226,36	125 956 634,83			
Toimeksiantojen varat			Vieras pääoma		
Valtion toimeksiannot	25 774,19	25 774,19	Pitkäaikainen		
Lahjoitusrahastojen varat	3 259 428,74	3 047 278,10	Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	44 592 792,30	38 915 088,50
*Toimeksiantojen varat	3 285 202,93	3 073 052,29	Saadut ennakot	0,00	0,00
			Muut pitkäaikaiset velat	1 195 897,75	1 095 007,75
			*Pitkäaikainen	45 788 690,05	40 010 096,25
Vaihtuvat vastaavat			Lyhytaikainen		
Saamiset			Pitkäaikainen		
Pitkäaikaiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslait.	9 372 296,20	7 951 640,15
Muut saamiset	223 576,00	722 347,00	Saadut ennakot	467 601,59	635 208,38
*Pitkäaikaiset saamiset	223 576,00	722 347,00	Ostovelat	4 136 466,96	4 608 021,11
			Muut velat	720 228,07	736 573,84
Lyhytaikaiset			Siirtovelat	4 825 017,59	5 482 303,02
Myyntisaamiset	1 494 209,12	1 459 107,70	*Lyhytaikainen vieras pääoma	19 521 610,41	19 413 746,50
Lainasaamiset	378,49	3 061,75	**Vieras pääoma	65 310 300,46	59 423 842,75
Muut saamiset	2 503 780,64	2 188 161,57			
Siirtosaamiset	224 100,79	216 048,74	Vastattavaa	161 776 347,74	152 645 310,65
*Lyhytaikaiset saamiset	4 222 469,04	3 866 379,76			
**Saamiset	4 446 045,04	4 588 726,76			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	3 705,40	3 705,40			
Muut arvopaperit	17 589 516,15	16 613 944,71			
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	17 593 221,55	16 617 650,11			
Rahat ja pankkisaamiset					
Rahat ja pankkisaamiset	3 455 651,86	2 409 246,66			
**Vaihtuvat vastaavat	25 494 918,45	23 615 623,53			
Vastaavaa	161 776 347,74	152 645 310,65			

3.4 Konsernituloslaskelma

Toimintatuotot	120 731	118 051
Toimintakulut	-242 112	-241 172
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	653	406
Toimintakate	-120 728	-122 715
Verotulot	75 009	74 672
Valtionosuudet	64 261	62 887
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	148	105
Muut rahoitustuotot	2 138	1 493
Korkokulut	-564	-533
Muut rahoituskulut	-871	-1 047
VUOSIKATE	19 394	14 861
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 003	-12 088
Arvonalentumiset	0	-138
Satunnaiset erät	-15	321
Tilikauden tulos	5 376	2 956
Tilinpäätössiirrot	-25	1 279
Vähemmistöosuudet	-17	-13
Laskennalliset verot	-224	-171
Vähemmistöosuudet	-41	-29
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	5 069	4 022

3.5 Konsernitase

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	63 789	63 789
Aineettomat oikeudet	884	857	Säätiöiden ja yhd. peruspääomat	1	1
Muut pitkävaikutteiset menot	2 138	559	Arvonkorotusrahaso	797	797
Ennakkomaksut	24	48	Muut omat rahastot	13 179	13 137
*Aineettomat hyödykkeet	3 046	1 464	Ed. tilik. yli- (+)/alijäämä (-)	27 308	22 510
			Tilik. ylijäämä (+)/alijäämä (-)	5 069	4 022
			*Oma pääoma	110 143	104 256
Aineelliset hyödykkeet			VÄHEMMISTÖOSUDET	290	218
Maa- ja vesialueet	14 957	14 099			
Rakennukset	120 282	106 137	PAKOLLISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	26 183	26 663	Eläkevaraukset	17	17
Koneet ja kalusto	5 607	5 084	Muut pakolliset varaukset	1 054	911
Muut aineelliset hyödykkeet	390	564	*Pakolliset varaukset	1 071	927
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	8 644	13 183			
*Aineelliset hyödykkeet	176 063	165 730	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
			Valtion toimeksiannot	628	448
Sijoitukset			Lahjoitusrahastojen pääomat	3 757	3 609
Tytär- ja osakkuusyhteisöosuudet	100	100	Muut toimeksiantojen pääomat	228	211
Osakkeet ja osuudet	15 548	14 949	*Toimeksiantojen pääomat	4 613	4 268
Muut osakkeet ja osuudet	1 113	1 145			
Muut saamiset	160	154	VIERAS PÄÄOMA		
*Sijoitukset	16 922	16 349	Pitkäaikainen		
**Pysyvät vastaavat	196 031	183 544	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	82 469	78 835
			Lainat julkisyhteisöiltä	567	721
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			Lainat muilta luotonantajilta	0	0
Valtion toimeksiannot	513	388	Saadut ennakot	0	0
Lahjoitusrahastojen varat	3 354	3 138	Ostovelat	0	0
Muut toimeksiantojen varat	139	144	Muut velat	1 196	1 095
*Toimeksiantojen varat	4 006	3 671	*Pitkäaikainen	84 232	80 652
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lyhytaikainen		
Vaihto-omaisuus			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	15 121	11 653
Aineet ja tarvikkeet	397	383	Lainat julkisyhteisöiltä	201	125
			Saadut ennakot	920	1 240
Keskeneräiset tuotteet	58	78	Ostovelat	10 881	11 745
*Vaihto-omaisuus yhteensä	1 040	989	Siirtovelat	16 447	15 825
			Muut velat	1 903	1 401
Saamiset			Laskennalliset verovelat	1 908	1 665
Pitkäaikaiset			*Lyhytaikainen vieras pääoma	47 381	43 653
Myyntisaamiset	1 689	1 855	**Vieras pääoma	131 612	124 305
Muut saamiset	282	675	VASTATTAVAA	247 730	233 974
Lainasaamiset	0	0			
Myyntisaamiset	5 037	4 959			
Lainasaamiset	11	17			
Muut saamiset	3 677	4 462			
Siirtosaamiset	1 717	1 505			
*Lyhytaikaiset saamiset	10 441	10 943			
**Saamiset	12 413	13 472			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	100	4			
Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	393			
Muut arvopaperit	17 591	16 711			
*Rahoitusomaisuusarvopaperit	17 691	17 108			
Rahat ja pankkisaamiset	16 547	15 190			
**Vaihtuvat vastaavat	47 692	46 759			
VASTAAVAA	247 730	233 974			

3.6 Konsernin rahoituslaskelma, 1000 €

	2017	2016
Vuosikate	19 394	14 861
Satunnaiset erät	-15	321
Tilikauden verot	-17	-13
Tulorahoituksen korjauserät	-432	-513
	<u>18 929</u>	<u>14 656</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-26 205	-34 841
Rahoitusosuudet investointimenoihin	458	697
Pysyvien vast.hyödykkeiden luovutustulot	553	4 289
	<u>-25 194</u>	<u>-29 855</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 264	-15 199
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-6	-1
Antolainasaamisten vähennykset	126	675
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	16 159	24 385
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 208	-10 982
Lyhytaikaisten lainojen muutos	953	-31
Oman pääoman muutokset	208	269
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.ant.varojen ja pääomien muutokset	10	-63
Vaihto-omaisuuden muutos	-51	32
Saamisten muutos	914	927
Korottomien velkojen muutos	41	-1 037
Rahoituksen rahavirta	<u>8 145</u>	<u>14 174</u>
Rahavarojen muutos	1 881	-1 025
Rahavarojen muutos	1 881	-1 025
Rahavarat 31.12.	34 239	32 298
Rahavarat 1.1.	-32 358	-33 323

Rahavaroissa 1.1.2017 0,06 M€ korjaus PSSHP:n avaavan taseen muutoksen, SOTEn ja SAKKYn konsernirakenteen muutosten vuoksi.

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

Arvostus ja jaksotuseriaatteet sekä menetelmät

Tulot ja menot jaksotetaan eri tilikausille suoriteperusteiden mukaan, poikkeuksena verotulot, jotka kirjataan tilitysten mukaan.

Pysyvien vastaavien arvostus ja suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuusto hyväksyi 13.11.2017 § 129 alla olevan poistosuunnitelman siten, joka on voimassa 1.12.2017 alkaen aktivoitavilla hyödykkeillä:

Aineettomat hyödykkeet	Poisto- menetelmä	Poistoaika / poisto-%		Poisto- menetelmä	Poistoaika / poisto-%
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa		Koneet ja kalusto		
Rakennukset ja rakennelmat			Tietokonelaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Hallinto- ja laitusrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta	Viestintälaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta	Henkilö- ja pakettiautot	Tasapoisto	5 vuotta
Tabus- ja muut rakennukset	Tasapoisto	15 vuotta	Linja-, kuorma-autot sekä muut raskaat koneet	Tasapoisto	8 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta	Muut kuljetusvälineet ja liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta	Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Maanalaiset kallio- ja rakennukset	Tasapoisto	50 vuotta	Muut aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet			Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Kadut, tie-, tori- ja puistot	Tasapoisto	20 vuotta	Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20 vuotta	Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20 vuotta	Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Vedenjakelu- ja viemäriverkostot	Tasapoisto	30 vuotta	Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalet	Tasapoisto	20 vuotta			
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	20 vuotta			
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10 vuotta			
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta			

Kuntayhtymien alijäämät

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut 9.3.2015 lausunnon 110, jonka perusteella todetaan, että mikäli kuntayhtymän alijäämää ei todennäköisesti saada lähitulevaisuudessa katetuksi, tulee oikean riittävän kuvan vaatimuksesta kunnan kirjata kirjanpitoonsa alijäämävastuun suuruinen pakollinen varaus. Alijäämän käsittelystä on vähintäänkin annettava selostus ja dokumentoitava kuntayhtymästä omistajakunnalle aiheutuma velvoite. Iisalmen osalta Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän varausta on taseessa jäljellä 141 176 euroa pakollisena varauksena. Muilta osin kuntayhtymien alijäämät tullaan kattamaan kuntayhtymien omien suunnitelmien mukaan.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alemman arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo

tai sen arvo palvelutuotannossa. Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaiset ovat sisältäneet koronvaihtosopimuksia ja kaikki ne päättyivät vuonna 2017.

Muut erät

Lomapalkat ja lomarahat on kohdistettu tilikaudelle, jolle lomapäivien perustana olevat palkat merkitään ottaen huomioon kunnallisen virka- ja työehtosopimusten määräykset vuosilomasta, loma-ajan palkasta ja lomarahasta sekä Kiky-sopimuksen aiheuttamat muutokset em. erien maksuun. Tuloslaskelman toimintakuluihin kirjattu lomapalkkavelan määrä tilinpäätöspäivänä on laskettu henkilöittäin käyttäen palkanlaskentajärjestelmään perustuvien todellisten ansaittujen lomapäivien ja pitämättömien lomapäivien sekä säästövapaiden määriä.

4.1 Tuloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina		
	2017	2016
Hallintopalvelukeskus	13 099 621,44	13 348 266,28
Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	5 278 165,53	3 639 257,48
Tekninen toimiala	5 271 410,78	4 877 770,81
Vesilaitos	4 840 932,17	4 824 577,75
Yhteensä	28 490 129,92	26 689 872,32

Verotulojen erittely		
	2017	2016
Kunnan tulovero	64 543 999,00	64 796 139,75
Osuus yhteisöveron tuotosta	5 255 207,81	4 534 938,85
Kiinteistövero	5 774 514,00	5 774 696,46
Verotulot yhteensä	75 573 720,81	75 105 775,06

Valtionosuuksien erittely		
	2017	2016
Peruspalvelujen valtionosuus	43 985 312,00	44 826 340,00
Verotuloihin per. valtionos. tasaus	10 127 723,00	8 762 361,00
Järjestelmämuutoksen tasaus	-1 233 903,00	-3 004 704,00
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-1 423 479,00	-1 965 650,00
Yhteensä	51 455 653,00	48 618 347,00

Palvelujen ostojen erittely		
	2017	2016
Asiakaspalvelujen ostot	73 564 870,36	73 334 665,43
Muiden palvelujen ostot	13 602 577,69	11 981 517,06
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	87 167 448,05	85 316 182,49

Pakollisten varausten muutokset		
	2017	2016
Eläkevastuu 1.1	16 785,00	16 785,00
Lisäykset tilikaudelle	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00
Eläkevastuu 31.12.	16 785,00	16 785,00
Osuus PSSHP alijäämästä 1.1.	269 520,00	0,00
Lisäykset tilikaudelle	0,00	269 520,00
Vähennykset tilikaudella	-128 344,00	0,00
Osuus PSSHP alijäämästä 31.12.	141 176,00	269 520,00
Pakolliset varaukset yhteensä	157 961,00	286 305,00

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot		
	2017	2016
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	142 463,66	409 072,70
Muut myyntivoitot	0,00	0,00
Myyntivoitot yhteensä	142 463,66	409 072,70

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely		
	2017	2016
Satunnaiset tuotot		
Savonia AMK Ky purku	0,00	1 583 286,20
Satunnaiset kulut		
Savonia AMK Ky purku	0,00	-1 262 188,48
Yhteensä	0,00	321 097,72

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2017	2016
Osinkotuotot muista yhteisöistä	682 417,44	289 752,03
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	231 042,65	244 515,79
Yhteensä	913 460,09	534 267,82

4.2 Tasetta koskevat liitetiedot

Pysyvien vastaavien hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet							Kesk.er. hankinnat ja em. maksut	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	Pysyvät vast. hyödykkeet yhteensä
	Aineettomat hyödykkeet	Muut pitkävaikutteiset menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalust.	Muut aineelliset hyödykkeet					
Poistamaton hankintameno 1.1.	114 309,70	29 676,06	143 985,76	10 031 758,78	43 480 598,11	25 936 397,06	1 268 225,56	184 323,34	8 431 994,13	89 333 296,98	89 477 282,74		
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	240 222,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15 803 348,15	16 043 570,15	16 043 570,15		
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-24 000,00	0,00	0,00	0,00	-24 000,00	-24 000,00		
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	-44 798,98	-998 113,20	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 042 912,18	-1 042 912,18		
Siirrot erien välillä	50 000,00	1 544 592,58	1 594 592,58	49 999,98	16 268 387,56	2 975 803,02	922 873,09	88 920,21	-21 259 234,31	-953 250,45	641 342,13		
Tilikauden poisto	-45 704,69	-68 690,62	-114 395,31	0,00	-4 149 539,79	-3 573 868,03	-514 059,41	0,00	0,00	-8 237 467,23	-8 525 711,07		
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	-173 848,53	0,00	0,00	0,00	0,00	-173 848,53	-173 848,53		
Poistamaton hankintameno 31.12.	118 605,01	1 505 578,02	1 624 183,03	10 277 181,78	54 427 484,15	25 314 332,05	1 677 039,24	273 243,55	2 976 107,97	94 945 388,74	96 569 571,77		
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Poistamaton kirjanpitoarvo 31.12.	118 605,01	1 505 578,02	1 624 183,03	10 277 181,78	54 427 484,15	25 314 332,05	1 677 039,24	273 243,55	2 976 107,97	94 945 388,74	96 569 571,77		
Olenneiset lisäpoistot	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 257 945,95	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 257 945,95	-1 257 945,95		

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				Pysyvien vastaavien sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöiltä	Saamiset kuntayhtymiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Hankintameno 1.1	5 949 420,35	14 542 236,74	13 370 247,31	496 915,49	34 358 819,89	2 054 003,20	0,00	66 529,00	2 120 532,20	36 479 352,09
Lisäykset	0,00	67 481,50	0,00	2 376,00	69 857,50	0,00	0,00	3 470,00	3 470,00	73 327,50
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-126 025,00	0,00	0,00	-126 025,00	-126 025,00
Hankintameno 31.12	5 949 420,35	14 609 718,24	13 370 247,31	499 291,49	34 428 677,39	1 927 978,20	0,00	69 999,00	1 997 977,20	36 426 654,59
Arvonl. ja niiden palaut.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	5 949 420,35	14 609 718,24	13 370 247,31	499 291,49	34 428 677,39	1 927 978,20	0,00	69 999,00	1 997 977,20	36 426 654,59

Maa- ja vesialueet erittely		
	2017	2016
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	94 067,00	103 250,06
Muut maa- ja vesialueet	10 183 114,78	9 928 508,72
Maa- ja vesialueet yhteensä	10 277 181,78	10 031 758,78

Olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset						
	Tasearvo 1.1.	Lisäykset tilikaudella	Vähennykset tilikaudella	Tasearvo 31.12.	Kunnan osuus ky:n peruspo:sta	Ero
Pohjois-Savon shp ky	4 653 450,91			4 653 450,91	4 365 174,96	288 275,95
Ylä-Savon SOTE ky	6 895 869,68	67 481,50	*)	6 963 351,18	6 963 351,18	

* eläinklinikan lainan lyhennys 67 481,50 €

IISALMI-KONSERNIN RAKENNE JA SISÄLTÖ							2017	
Yhteisö/yhtymä	Kotipaikka	Kaup. om. osuus%	Kons. om. osuus %	omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/ tappiosta		
1. TYTÄRYHTIÖT								
Yhdistetty pariarvomenetelmällä								
Kiinteistö Oy Petterinkulma	Iisalmi	100,0	100,0	2 939 086,43	22 861 601,36	12,02		
Iisalmen Teollisuuskylä Oy	Iisalmi	97,8	97,8	14 721 693,17	6 915 854,82	252 346,59		
Kiint. Oy Iisalmen Lumakeskus	Iisalmi	100,0	100,0	1 252 239,54	1 656 332,80	8 664,20		
Ylä-Savon ICT-palvelut Oy	Iisalmi	30,0	57,7	56 878,58	540 472,75	49,02		
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt								
Kiint. Oy Pöllösenlahden Haka	Iisalmi	72,3	72,3	72 994,22	414 803,64	29,60		
As. Oy Kilpitöyry	Iisalmi	63,3	63,3	167 092,06	153 154,24	6,02		
As. Oy Kilpivatro	Iisalmi	69,3	69,3	70 278,11	135 426,82	7,00		
2. KUNTAYHTYMÄTYTÄRYHTIÖ								
Ylä-Savon SOTE ky (alakonsernitp)	Iisalmi	61,5	61,5	6 928 132,47	14 678 519,23	-35 732,89		
3. KUNTAYHTYMÄT								
Ylä-Savon koulutusky (alakonsernitp)	Iisalmi	47,7	47,7	10 295 315,38	2 191 143,17	9 788,96		
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ky (alakonsernitp)	Kuopio	4,3	4,3	4 945 923,12	16 258 034,31	209 990,77		
Pohjois-Savon liitto	Kuopio	9,1	9,1	82 886,85	145 741,08	11 603,37		
Savon koulutus kuntayhtymä (alakonsernitp)	Kuopio	11,6	11,6	5 589 877,10	1 920 754,71	161 442,03		
Vaalijalan ky	Pieksämäki	4,6	4,6	458 267,42	1 093 935,85	4 861,81		
Yhdistelemättömät kuntayhtymät								
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	Mäntyharju	4,4	4,4	82 260,60	21 801,69	3 513,17		
4. OSAKKUUSYHTIÖT								
Savonia ammattikorkeakoulu Oy	Kuopio	22,8	22,8	10 649 139,19	1 919 068,88	407 380,53		
Ylä-Savon Jätehuolto Oy	Iisalmi	36,0	36,0	302 417,40	743 555,12	70 024,85		
Ylä-Savon Pääomarahasto Oy	Iisalmi	40,5	40,5	1 421 152,40	33 559,59	1 226,53		
Ylä-Savon Vesi Oy	Vieremä	43,6	43,6	3 329 509,74	2 838 865,86	80 545,18		
Yhteensä				63 365 143,77	74 522 625,91	1 185 758,75		

Saamisten erittely	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	14 673,71	0,00	19 322,31
Muut saamiset	0,00	52 562,31	0,00	2 225,34
Yhteensä	0,00	67 236,02	0,00	21 547,65
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	193 688,63	0,00	43 007,98
Muut saamiset	0,00	397 904,45	0,00	86 929,04
Siirtosaamiset	0,00	217 736,00	0,00	216 048,74
Yhteensä	0,00	809 329,08	0,00	345 985,76
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusosuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	33 303,19	0,00	12 747,66
Muut saamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	33 303,19	0,00	12 747,66
Saamiset yhteensä	0,00	909 868,29	0,00	380 281,07

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	217 736,00	216 048,78
Muut siirtosaamiset	6 364,79	0,00
Yhteensä	224 100,79	216 048,78

Rahoitusarvopaperit		
	2017	2016
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	30 891,90	31 265,40
Kirjanpitoarvo	3 705,40	3 705,40
Erotus	27 186,50	27 560,00
Muut arvopaperit		
Jälleenhankintahinta	17 984 524,96	17 143 690,82
Kirjanpitoarvo	17 589 516,15	16 613 944,71
Erotus	395 008,81	529 746,11
Yhteensä rahoitusarvopaperit (kp-arvot)	17 593 221,55	16 617 650,11

Oman pääoman erittely	2017	2016
Peruspääoma 1.1./31.12	63 789 390,30	63 789 390,30
Muut omat rahastot 1.1.	11 702 599,89	12 967 857,52
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	3 371 640,65	3 295 799,51
Siirrot rahastoon	134 457,80	133 570,35
Siirrot rahastosta	-513 092,76	-57 729,21
Vahinkorahaston pääoma 31.12	2 993 005,69	3 371 640,65
Investointi- ja kehittämisrahaston pääoma 1.1	8 117 779,10	9 457 779,10
Siirrot rahastoon	1 750 000,00	0,00
Siirrot rahastosta	-1 340 000,00	-1 340 000,00
Inv.- ja kehittämisrahaston pääoma 31.12	8 527 779,10	8 117 779,10
Opintorahaston pääoma 1.1	213 180,14	214 278,91
Siirrot rahastoon	3 251,01	3 831,54
Siirrot rahastosta	-5 223,18	-4 930,31
Opintorahaston pääoma 31.12	211 207,97	213 180,14
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	11 731 992,76	11 702 599,89
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	7 180 209,36	5 441 162,97
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	7 180 209,36	5 441 162,97
Tilikauden ylijäämä	2 198 144,64	1 739 046,39
Oma pääoma yhteensä	84 899 737,06	82 672 199,55

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 152 171,50	13 668 265,80
Pitkäaikaiset velat yhteensä	15 152 171,50	13 668 265,80

Pakolliset varaukset		
	2017	2016
Muut pakolliset varaukset		
Eläkevastuu	16 785,00	16 785,00
PSSHP alijäämä kattaminen	141 176,00	269 520,00
Muut pakolliset varaukset yhteensä	157 961,00	286 305,00

Vieras pääoma		
	2017	2016
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	49 090,69	16 971,98
Yhteensä		
Velat kuntayhtymille		
Ostovelat	31 385,22	104 825,07
Siirtovelat	0,00	325 042,91
Yhteensä	31 385,22	429 867,98
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	149 771,41	120 080,50
Yhteensä	149 771,41	120 080,50
Vieras pääoma yhteensä	181 156,63	549 948,48

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotus	4 202 342,79	4 238 736,67
Korkojaksotukset	27 887,26	56 579,88
Valtionosuudet	138 528,53	550 563,84
Velat jäsenkuntayhtymille	0,00	325 042,91
Palkkaperusteiset maksut	410 714,27	283 798,87
Muut	45 544,74	27 580,85
Yhteensä	4 825 017,59	5 482 303,02

4.3 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Leasingvastuut		
	2017	2016
Danske Finance	37 069,85	50 837,25
Nordea Rahoitus Suomi Oy	48 000,39	55 093,28
Tukirahoitus Oy	11 933,76	0,00
Xerox Financia Services Oy	91 046,00	77 240,00
Lease Plan	66 218,15	103 952,04
Arval Oy	29 513,83	0,00
Siemens Financial Services Ab	62 995,72	0,00
Pohjola Pankki Oyj	1 227 556,25	397 398,71
Leasingvastuut yht. (sis.alv)	1 574 333,95 €	684 521,28 €

Leasing sopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.

Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
	2017	2016
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	38 694 503,41	38 694 503,41
Jäljellä oleva pääoma	23 322 534,46	23 886 149,02
Osakkuusyhteisöjen puolesta annetut takaukset		
Alkuperäinen pääoma	6 253 000,00	6 065 000,00
Jäljellä oleva pääoma	3 254 673,10	3 395 270,36

Vastuu osakkeittain suhteessa Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n vastuista mikäli yhtiö purkautuu tai ei kykene hoitamaan sille asetettuja vastuuta.

Muut vastuusitoumukset		
	2017	2016
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	4 095 000,00	5 195 000,00
Jäljellä oleva pääoma	1 824 967,63	2 141 310,33

Vastuu kuntayhtymien alijäämistä		
	2017	2016
Pohjois-Savon Sairaanhoidopiiri ky	141 176,00	269 520,00
Ylä-Savon SOTE ky/Verso	35 845,93	19 415,05

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2017	2016
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	121 855 146,00	105 818 296,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	80 535,83	78 986,34

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt, liitetieto 41		
Koronvaihtosopimukset Kuntarahoitus	2017	2016
31702 (ent. KSWAP021/10) Koronvaihtosopimus 31702 on tehty yksittäisen lainan suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Koronvaihtosopimus on erääntynyt 14.8.2017.	Kaupungin kaikki koronvaihtosopimukset päättyneet 2017	2 000 000,00
		-23 082,00
32006 (ent. KSWAP047/12) Koronvaihtosopimus 32006 on tehty yksittäisen lainan suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Koronvaihtosopimus on erääntynyt 16.11.2017.		2 400 000,00
		-18 013,00
Nordea		
1130242/1455383 Koronvaihtosopimus 1130242/1455383 on tehty yksittäisen lainan suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Koronvaihtosopimus on erääntynyt 27.9.2017.	Kaupungin kaikki koronvaihtosopimukset päättyneet 2017	2 400 000,00
		-23 959,00
665102 Koronvaihtosopimus 665102 on tehty yksittäisen lainan suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko kiinteäksi. Koronvaihtosopimus on erääntynyt 4.5.2017.		1 126 820,00
		-19 752,00

Arvonlisäveron palautusvastuu

Ei palautuksenalaisia kiinteistöjä.

4.4 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä, liitetieto 42	2017	2016
Yleishallinto	302	310
Opetus- ja kulttuuritoimi	610	642
Yhdyskuntapalvelut	100	81
Liiketoiminta	14	14
Yhteensä	1 026	1 047

Henkilöstökulut, liitetieto 43	2017	2016
Palkat ja palkkiot	32 478 424,14	32 378 956,91
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	8 494 543,34	9 545 088,06
Muut henkilöstösivukulut	1 691 275,52	2 199 591,48
Henkilöstökorvaukset ja muut korvaukset	-461 380,12	-493 107,35
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	42 202 862,88	43 630 529,10
Käyttöomaisuuteen aktivoitunut hlöstöku	495 943,08	554 958,09
Yhteensä henkilöstökulut	42 698 805,96	44 185 487,19

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamus- henkilömaksut, liitetieto 44	2017	2016
Keskusta	9 919,73	8 027,45
Kokoomus	6 177,13	6 031,01
Vasemmistoliitto	7 793,50	4 713,76
Sosiaalidemokraatit	8 231,60	4 677,00
Perussuomalaiset	807,60	716,90
Vihreät	1 453,80	975,20
Kristillisdemokraatit	469,60	407,00
Yhteensä	34 852,96	25 548,32

Tilintarkastusyhteisöille maksetut palkkiot, liitetieto 45	2017	2016
KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	22 130,00	20 216,61
Projektitarkastukset	0,00	0,00
Tarkastuslautakunnan kokoukset	2 900,00	2 880,57
Sisäinen tarkastus	462,00	3 426,50
Muut palkkiot	0,00	8 424,92
Palkkiot yhteensä	25 492,00	34 948,60

Tiedot kaupungin ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Iisalmen kaupunki on antanut tytäryhteisöilleen lainoja yhteensä 1,9 milj. euroa, joista korottomia on Lumakeskuksen laina 1,6 milj. € Vakuudettomia lainoja on taattu tytäryhteisöille yhteensä 17,9 milj. euroa. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista. Kaupungin arvion mukaan lainoihin ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä.

Kaupunginjohtajan kanssa on 18.2.2013 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu yhdeksän kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta edellyttäen, että kaupunginjohtaja itse irtisanoutuu tehtävästään. Erokorvauksesta päättää kaupunginvaltuusto.

Tiedossa ei ole, että konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa olisi ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia vuonna 2017.

5 Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma/vesilaitos

	2017	2016
	€	€
Liikevaihto	5 071 393,22	5 045 660,22
Liiketoiminnan muut tuotot	24 425,54	17 492,90
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 715 484,89	-1 657 064,30
Palvelujen ostot	-980 246,72	-948 651,70
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-406 511,79	-485 200,96
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-151 485,25	-200 648,34
Muut henkilöstösivukulut	-21 574,75	-29 105,54
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-892 746,46	-895 853,99
Liiketoiminnan muut kulut	-142 373,80	-142 499,94
Liikeylijäämä (alijäämä)	785 395,10	704 128,35
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	0,00	55,61
Muut rahoitustuotot	2 162,06	2 164,96
Muille maksetut korkokulut	-34 398,33	-24 854,06
Korvaus peruspääomasta	-400 000,00	-631 001,20
Muut rahoituskulut	0,00	-407,48
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	353 158,83	50 086,18
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh(+)	92 800,00	99 700,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai väh. (+)	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	445 958,83	149 786,18

Rahoituslaskelma/vesilaitos	2017	2016
	€	€
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	785 395,10	704 128,35
Poistot ja arvonalentumiset	892 746,46	895 853,99
Rahoitustuotot ja -kulut	-432 236,27	-654 042,17
Tulorahoituksen korjaukset	0,00	0,00
*Toiminnan rahavirta yht.	1 245 905,29	945 940,17
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-3 678 471,90	-1 332 630,40
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0,00	1 715 500,00
* Investointien rahavirta yhteensä	-3 678 471,90	382 869,60
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 432 566,61	1 328 809,77
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Lainakannan muutokset		
Antolainasaamisten lisäyksen muutos	-3 470,00	0,00
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 500 000,00	1 000 000,00
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	-739 000,00	-714 000,00
Kunnalta saatujen lyhytaikaisten lainojen muutos		
* Lainakannan muutokset yhteensä	2 757 530,00	286 000,00
Oman pääoman muutokset	0,00	-1 715 500,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-498 905,37	-181 996,09
Saamisten muutos muilta	-32 676,24	104 242,82
Korottomien velkojen muutos kunnalta	20 928,79	-92 242,86
Korottomien velkojen muutos muilta	185 689,43	270 686,36
* Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-324 963,39	100 690,23
Rahoituksen rahavirta	2 432 566,61	386 690,23
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00
Rahat ja pankkisaamiset 31.12. +		0,00
Rahat ja pankkisaamiset 1.1. -		
Rahavarojen muutos	0,00	0,00

Tase / Vesilaitos VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat oikeudet			Peruspääoma	2 842 189,22	2 842 189,22
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	3 785,76	Ed. tilik. yli(-)/alijäämä(+)	4 791 015,79	4 641 229,61
			Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	445 958,83	149 786,18
			*Oma pääoma	8 079 163,84	7 633 205,01
Aineelliset hyödykkeet			Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Rakennukset	1 593 374,30	1 788 333,73	Poistoero	320 614,07	413 414,07
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 691 685,19	6 377 442,50	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	320 614,07	413 414,07
Koneet ja kalusto	30 162,78	24 520,93			
Keskeneräiset hankinnat	2 958 105,35	293 519,26	Vieras pääoma		
*Aineelliset hyödykkeet	11 273 327,62	8 483 816,42	Pitkäaikainen		
			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	5 082 686,00	2 809 000,00
Sijoitukset			Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 201 547,75	1 100 657,75
Osakkeet ja osuudet	3 030 720,00	3 030 720,00	*Pitkäaikainen	6 284 233,75	3 909 657,75
Muut lainasaamiset	43 300,00	39 830,00			
* Sijoitukset	3 074 020,00	3 070 550,00	Lyhytaikainen		
**Pysyvät vastaavat	14 347 347,62	11 558 152,18	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	1 226 314,00	739 000,00
			Ostovelat	660 401,14	569 414,34
Vaihtuvat vastaavat			Muut velat	44 693,79	23 765,00
Saamiset			Siirtovelat	77 867,10	84 054,47
Lyhytaikaiset			*Lyhytaikainen	2 009 276,03	1 416 233,81
Myyntisaamiset	362 061,97	310 355,00	**Vieras pääoma	8 293 509,78	5 325 891,56
Saamiset kaupungilta	1 958 584,24	1 459 678,87			
Muut saamiset	18 929,07	44 324,59	Vastattavaa	16 693 287,69	13 372 510,64
Siirtosaamiset	6 364,79	0,00			
*Lyhytaikaiset saamiset	2 345 940,07	1 814 358,46			
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00			
**Vaihtuvat vastaavat	2 345 940,07	1 814 358,46			
Vastaavaa	16 693 287,69	13 372 510,64			

6 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Kiinteistö Oy Pöllösenlahden Hakaa, Asunto Oy Kilpitoöryä ja As Oy Kilpivatroa, joiden yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty jäsenosuuksien suhteessa kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä, paitsi Itä-Suomen Päihdehuollon ky, jossa kaupungin omistusosuus on vähäinen eikä kaupungin osuus kuntayhtymien varoista, veloista ja tuloksesta ole määrältään olennainen.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty konsernin kaikki neljä osakkuusyhteisöä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaisia pysyviin vastaaviin sisältyviä sisäisiä katteita ei sisälly konsernitilinpäätökseen.

Kiinteistöverojen käsittely

Konserniyhteisöjen Iisalmen kaupungille suorittamat kiinteistöverot on eliminoitu.

Valtionosuudet

Koulutuskuntayhtymien valtionosuudet (ammattikoulutuksen ja perusopetuksen yksikköhintarahoiutus) esitetään valtionosuudet erässä emon tuloslaskelman laadintaperiaatteita noudattaen. Kuntayhtymien omassa tuloslaskelmassa valtionosuudet sisältyvät toimintatuottoihin.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi yhteisöjen omien ilmoitusten perusteella ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi. Kaupunkikonserni sisällä käytettyjä erilaisia poistosuunnitelmia ei ole muilta osin yhdenmukaistettu.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen sekä kaupungin ja yhdistettyjen kuntayhtymien keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Osakkuusyhteisöjen poisto-oikaisua kaupungin poistosuunnitelman mukaiseksi ei ole tehty, koska merkittävää poistonalaista omaisuutta on vain Ylä-Savon Vesi Oy:llä ja Savonia AMK Oy:llä ja kaikki osakkuusyhteisöt noudattavat poistolaskennassaan suunnitelman mukaisia poistoja.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Kaupungin ja kuntayhtymien taseen poistoero on merkitty konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien ylijäämiin ja tilikauden ylijäämiin ja poistoeron muutos

konsernituloslaskelmassa tilikauden ylijäämään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konsernitilinpäätöstä koskevan yleisohjeen (2015) mukaisesti.

Tytäryhteisöjen (Petterinkulma ja Teollisuuskylä) taseessa olevat poistoerot ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitaseeseen jaettuna omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan sekä niiden muutos konsernituloslaskelmassa jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden yli-/alijäämään.

Poikkeavat tilikaudet

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän konserniin yhdistetyn Terveyspalvelu Verso Oy:n ensimmäinen tilikausi on 1.9.2016 – 31.12.2017. Varsinainen toiminta Verso Oy:llä on alkanut 1.1.2017.

Konsernirakenteen muutokset

V. 2017 konsernin omistusosuuksissa on tapahtunut seuraavat muutokset:

Iisalmen kaupungin peruspääomaosuus Ylä-Savon SOTE ky:n peruspääomasta 31.12.2017 on 61,5 % (v. 2016 61,3 %). Ylä-Savon ICT-palvelut Oy:sta kaupunki omistaa suoraan 30 %, välillisesti SOTE ky:n kautta 57,7 % (v. 2016 57,6 %).

Ensimmäisen konsernitilinpäätöksen vuodelta 2017 konserniyhteisöistä laativat Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä, Savon koulutuskuntayhtymä sekä Ylä-Savon SOTE ky.

Edellisten tilikausien vertailukelpoisuus

Konsernirakenteen muutokset (SAKKY, SOTE, YSAO) aiheuttavat 0,4 milj. euron epäjatkuvuuden konsernitaseen omaan pääomaan. Summa on esitetty oman pääoman liitetiedoissa

6.1 Konsernituloslaskelman liitetiedot 1000 €

Toimintatuotot tehtäväalueittain	2017	2016
Yleishallinto	14 354	15 208
Sosiaali- ja terveyspalvelut	76 774	78 734
Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	10 497	5 850
Yhdyskuntapalvelut	19 107	18 259
Konsernin toimintatuotot yhteensä	120 731	118 051

Satunnaisten erien erittely	2017	2016
Satunnaiset kulut		
Savonia Ky purku		321
Savon koul. ky/osakehuon. myyntitappio	15	
Satunnaiset erät yhteensä	15	321

6.2 Konsernitaseen liitetiedot

Maa- ja vesialueiden erittely	2017	2016
Maa- ja vesialueet	13 947	14 098
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 010	989
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	14 956	15 087

Arvonkorotukset yhteensä 31.12	2017	2016
Maa- ja vesialueet	243	243
Arvonkorotukset 1.1.-31.12.	0	0
Arvonkorotusten purku 1.1.-31.12	0	0
Maa- ja vesialueiden arvonkorotukset 31.12.	243	243
Rakennukset (YSAO)	554	905
Arvonkorotukset 1.1.-31.12.	0	0
Arvonkorotusten purku 1.1.-31.12 (YSAO)	0	-352
Rakennusten arvonkorotukset 31.12.	554	554
Arvonkorotukset yhteensä 31.12	797	797

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Siirtyvät korot	218	216
Kela-korvaukset	356	360
Valtionavut, hankerahat	335	142
Muut siirtosaamiset	808	786
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	1 717	1 505

Oman pääoman erittely	2017	2016
Peruspääoma 1.1./31.12	63 789	63 789
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	1	1
Arvonkorotusrahasto 1.1./31.12	797	797
Muut omat rahastot 1.1.	13 137	14 405
Vahinkorahaston pääoma 1.1.	3 372	3 296
Siirrot rahastoon	134	134
Siirrot rahastosta	-513	-58
Vahinkorahaston pääoma 31.12	2 993	3 372
Investointi- ja kehittämisrahaston pääoma 1.1	8 118	9 458
Siirrot rahastoon	1 750	0
Siirrot rahastosta	-1 340	-1 340
Investointi- ja kehittämisrah. pääoma 31.12	8 528	8 118
Opintorahaston pääoma 1.1	213	214
Siirrot rahastoon	3	4
Siirrot rahastosta	-5	-5
Opintorahaston pääoma 31.12	211	213
Muiden rahastojen pääomat 31.12	1 447	1 434
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	13 179	13 137
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	26 532	21 479
Konsernirakenteen muutokset (YSAO, SOTE, SAKKY)	389	961
Ed. tilikausien oikaisu (PSSH)	11	2
Omistussuhteiden muutos (SOTE, SAKKY)	55	69
Ysao, laskennallisen verovelan korjaus	321	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	27 308	22 510
Tilikauden yli-/alijäämä	5 069	4 022
Oma pääoma yhteensä	110 143	104 256

Pakolliset varaukset	2017	2016
Eläkevaraus, kaupunki	17	17
Muut pakolliset varaukset		
PSSHP, potilasvahinkovak.maksuvastuu	867	833
Savon koulutusky,	29	78
YSAO, purkutyövaraus	157	0
Pakolliset varaukset yhteensä	1 071	927

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua konsernin ulkopuolelta	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	38 485	39 361

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2017	2016
Palkkaperusteiset maksut (sis. lomapalkkavaraukset)	13 058	12 732
Korkojaksotus/-suojaus	315	129
Valtionosuudet ja -korvaukset	357	808
Tuloverot	45	0
Tulospalkkiovaraus, Petterinkulma	36	0
Muut siirtovelat	2 636	2 156
Yhteensä	16 447	15 825

Vakuudet ja vastuusitoumukset	2017	2016
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Osakkuusyhteisöjen velasta		
Takaukset	3 258	3 395
Vakuudeksi annetut panttikirjat	13 545	14 288
Leasingvastuut	1 809	1 760
Vastuusitoumukset muille		
Takaukset	1 852	2 180
Arvonlisäveron palautusvastuu (PSSH, Savonlinnan kaupunki)	1 794	1 157
Vuokravastuut	986	1 066
Hankkeiden omarahoitusosuudet	145	88
Potilasvakuutusvastuu, vp-laki (PSSHP)	263	317
Valuuttatermiinit	0	6
Käynnissä olevat oikeudenkäynnit	45	55

Koronvaihtosopimukset ja johdannaiset	2017	2016
Konserni yhteensä:		
Nimellisarvot	4 425	21 165
Käypä arvo	-163	-441
Kaupunki (tarkemmat erittelyt tilinpäätöksen liitetiedoissa)		
Kaupunki/Kuntarahoitus		
31702 (ent. KSWAP021/10)	Kaupungin	
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	kaikki koron-	2 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	vaihtosopimukset	-23
32006 (ent. KSWAP047/12)	päättäneet	
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	2017	2 400
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)		-18
Nordea		
1130242/1455383		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	Kaupungin	2 400
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	kaikki koron.	-24
665102	vaihtosopimukset	
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	päättäneet	1 127
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	2 017	-20

PETTERINKULMA:	2017	2016
Nordea:		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	4 425	4 875
Käypä arvo	-163	-290
Sopimuskorko 2,24 % p.a 1 kk euribor. Suojaava, kohdistettu kahteen lainaan. Lainojen lyhennykset 225 000 € kaksi kertaa vuodessa. Voimassa 10.6.2019 saakka.		
Kuntarahoitus:		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	Päättynyt 2017	4 920
Käypä arvo		-37
Sopimuskorko 1,479 % p.a 3 kk euribor. Suojaava, kohdistettu yhteen lainaan. Lainan lyhennys 60 000 /v. Voimassa 28.5.2017 saakka.		
Kuntarahoitus:		
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	Päättynyt 2017	3 444
Käypä arvo		-30
Sopimuskorko 1,815 % p.a 6 kk euribor. Suojaava, kohdistettu yhteen lainaan. Lainan lyhennys 11 599 /v. Voimassa 1.6.2017 saakka.		

KUNTAYHTYMÄT
Kuntayhtymien (PSSHP, Sakky) koronvaihtosopimusten ja johdannaisten vastuut

7 Iisalmen Vesi –liikelaitoksen tilinpäätös

Iisalmen Vesi –liikelaitoksen tilinpäätös vuodelta 2017

Iisalmen Veden jhtk. 27.2.2018 § 3

1 Tilinpäätöksen sisältö

Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpidon eriyttäminen

Kuntalaissa säädetään erikseen kaupungin liikelaitoksen kirjanpitovelvollisuudesta.

Kaupungin liikelaitos ei ole itsenäinen kirjanpitovelvollinen, vaan kaupunki on kirjanpitovelvollinen kuntalain perusteella myös liikelaitoksensa kirjanpidosta.

Liikelaitoksen kirjanpito on eriytettävä kaupungin kirjanpidossa. Liikelaitoksen kirjanpito yhdistellään kaupungin muuhun kirjanpitoon tilinpäätöksessä ja välitilinpäätöksissä siten, että sisäiset tulot ja menot, sisäiset saatavat ja velat sekä sisäinen omistus ja sisäiset katteet eliminoidaan.

Kunnallisessa liikelaitoksessa sovelletaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjetta kaupungin liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä. Lisäksi soveltuvin osin noudatetaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia muita kirjanpidon yleisohjeita ja lausuntoja.

Kaupungin liikelaitoksen tilinpäätös

Johtokunnan on laadittava kalenterivuositain liikelaitoksen erillistilinpäätös ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi ja kaupunginhallitukselle yhdisteltäväksi kaupungin tilinpäätökseen. Valmisteluaikataulun osalta noudatetaan, mitä kaupungin tilinpäätöksen valmistelusta on säädetty. Erillistilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksen johtaja.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Liikelaitoksen tilinpäätöslaskelmat laaditaan noudattaen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston liikelaitosohjeen mukaisia tase-, tulos- ja rahoituslaskelmakaavoja ja kuntajaoston antamaa liitetieto-ohjetta.

Liikelaitoksen tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä päättää valtuusto osana kaupungin tilinpäätöksen hyväksymistä. Kaupungin tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella myös liikelaitoksen hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida ovatko valtuuston liikelaitokselle asettamat tavoitteet toteutuneet. Tilintarkastaja suorittaa liikelaitoksen tarkastuksen osana kaupungin tarkastusta.

Toimintakertomus ja tilikauden tuloksen käsittely

Kunnallisen liikelaitoksen johtokunnan on laadittava toimintakertomus, jossa sen on tehtävä selkoa talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumisesta tilikaudella. Toimintakertomus on osa liikelaitoksen tilinpäätöstä. Toimintakertomuksessa on annettava tietoja myös sellaisista liikelaitoksen talouteen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tulos- tai rahoituslaskelmassa taikka taseessa.

Liikelaitoksen toimintakertomuksen rakenteesta ja sisällöstä annetaan yksityiskohtaisemmat ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta, joka sisältää erillisen ohjeen kunnallisen liikelaitoksen tilinpäätöksestä.

Johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden yli- tai alijäämää ennen varaus siirtoa.

Jos taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnallisen liikelaitoksen ylijäämäisestä tuloksesta voidaan tehdä investointivaraus. Kaupungin liikelaitoksessa varauksen tekemistä rajoittaa kaupungin kokonaistuloksen määrä. Eesityksen investointivarauksesta tekee johtokunta tilinpäätöksen yhteydessä. Varaus- ja rahastosiirroista päättää valtuusto tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

2 Toimintakertomus

Henkilöstö

Iisalmen Vesi	Henkilöstö	TP2016	TA2017	TP2017	Poikkeama
	Vakituiset	13,4	11,5	11,3	-0,2
	Määräaikaiset	0,6	1,5	0,8	-0,7
Iisalmen Vesi Yht.	YHTEENSÄ	14,0	13,0	12,1	-0,9

Henkilöstömuutokset vuonna 2017

Vuonna 2017 Iisalmen Vedellä tapahtui muutamia henkilöstömuutoksia. Vesilaitokselle palkattiin kaksi uutta verkostoasentajaa ja yksi kunnossapitoinsinööri. Henkilöstön kokonaismäärä ei kuitenkaan muuttunut, koska kaksi verkostopuolen osa-aikaeläkeläistä siirtyi eläkkeelle ja yhden kokoaikaisen työntekijän työsuhde päättyi vuoden 2017 aikana. Organisaatiomuutoksessa puolet Iisalmen Veden paikkatietokäsittelijän työajasta siirrettiin kaupunkimittaukselle ja vesilaitoksen toimistosihiteeri siirtyi Iisalmen kaupungin talous- ja tietohallintoyksikköön. Samalla siirtyivät myös laskutus ja arkistointi kaupungin talous- ja tietohallintoyksiköille. Kirjanpito tehtävät on hoidettu jo vuoden 2016 huhtikuusta lähtien ostopalveluna kaupungin toimesta.

Määräaikaiset 2017

Vesilaitoksella oli kesän aikana kaksi määräaikaista verkostoasentajajarjoittelijaa sekä yksi insinööriopiskelija kesäharjoittelussa jätevedenpuhdistamolla. Lisäksi vuonna 2017 oli kaksi työllistettyä toimistotyöntekijää. Yksi nuori kesätyöntekijä oli neljä viikkoa arkistonjärjestelytehtävissä.

Henkilöstön kehittäminen

Organisaatiomuutos toteutettiin vuodenvaihteessa. Siihen ja henkilöstövaihdoiksiin liittyen järjestettiin työnhajausta kuukausittain vuoden 2017 aikana. Työnohjauksella pyrittiin selkiyttämään tehtävienjakoa sekä parantamaan henkilöiden välistä yhteistyötä ja tiimityöskentelyä. Henkilöstövaihdosten johdosta on järjestetty perehdyttämistä ja selvitetty mahdollisen ammatillisen lisäkoulutuksen tarvetta.

Kunnossapitojärjestelmän käyttöönotto eteni uuden kunnossapitoinsinöörin palkkaamisen myötä ja järjestelmän käyttöönottoon liittyen järjestettiin useita koulutustilaisuuksia sekä pääkäyttäjille että koko henkilöstölle. Henkilöstöä osallistui myös pätevyyskorttikoulutuksiin tarpeen mukaan. Koko henkilöstö osallistui kahden päivän ensiapukoulutukseen.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovien strategisten tavoitteiden toteutuminen 2017

Iisalmen seudun vesihuollonyhteistyö					
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Uusien, innovatiivisten ratkaisujen hakeminen seudulliselle vesihuolto yhteistyön toimintatavoille muuttuneessa toimintaympäristössä.	Vireille tulleet-/ toteutuneet hankkeet	Sonkajärven tasausaltaan yhteiskäytöstä sopiminen Peltomäen jätevesien osalta	Sonkajärven ja Vieremän tasausaltaiden ohjauksen järjestäminen Iisalmen Veden toimesta. Yhteisvalvomohanke, Iisalmen Vesi ja Ylä-Savon Vesi Oy		

Kestävä kehitys, puhdas ympäristö kokonaisverkosto					
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Verkosto- ja laitosomaisuuden saneeraustoiminta sille tasolle, ettei korjausvelan suuruus kasva	Verkostosaneerauksen määrä Korjausvelan aste / % muutokset - Ikkäkausikartat	Selvityksen mukaiset saneeraustyöt alkavat 2016	Verkostojen saneeraus saneerausohjelman mukaisesti		
Jäteveden pumppaamoiden- ja puhdistamon toiminnan varmistaminen sille tasolle, ettei ympäristöpäästöjä synny ja että puhdistamon ympäristölupaehdot pystytään täyttämään.	- Vesistö tarkkailu- raportit - Puhdistamon valvontatutkimusraportti - Vuosittainen yhteenvetoraportti tarkkailuohjelmasta	Jätevedenpuhdistamon ja verkoston toiminta ympäristöluvan mukaista	Jätevedenpuhdistamon ja verkoston toiminta ympäristöluvan mukaista.		
Ennakoivan kunnossapidon jalkauttaminen	Kunnossapitotehtävien raportointi ja seuranta. Ennakoivan ja korjaavan kunnossapidon suhdeluku 80/20.	Kunnossapito korjaa 80 %:sti	Kunnossapitojärjestelmän käyttöönotto		Henkilöstövajaus
Kestävän kehityksen periaatteiden noudattaminen toiminnassa	Energiakulujen kohdennettu mittaaminen ja kulutuksen seuranta	Ikääntyneiden koneiden ja järjestelmien energiankulutukseen ei voida vaikuttaa	Energialoudellisten ratkaisujen edistäminen uudisrakennus- ja saneerauskohteissa		

Tontit ja asumisvaihtoehdot					
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Toimivien ja ajanmukaisten vesihuoltopalvelujen tuottaminen kaikille asumisvaihtoehdoille toiminta-alueella	Painopistealueiden toteutuminen	Rakenteilla olevien hankkeiden jatkaminen kaupunkirakenteen rakentamisohjelman puitteissa. Uusi kohde Veturitalinranta v. 2016	Rakenteilla olevien hankkeiden jatkaminen kaupunkirakenteen rakentamisohjelman puitteissa. Uusia kohteita Käänninniemen alue ja Koljonvirta-Mansikkaniemilinjän rakentaminen 2017		Käänninniemen jätevesiverkostohanke ei toteutunut

Kehittyvät kylät					
Linjaukset	Indikaattori/ mittari	Nykytila	Tavoite 2017	Toteuma 31.12.2017	Selvitys tavoitteen alittamisesta
Osuuskuntamutoisten vesihuoltopalveluiden edellytysten mahdollistaminen osayleiskaavan mukaisilla kehittyvillä kyläalueilla	- Toteutuneet hankkeet - Sitoutuneet liittyjät	Myöhemmin vireille tulevien hankkeiden edistäminen.	Vesiosuuskuntien ja haja-asutusalueiden vesihuollon kehittämissuunnitelman tavoitteiden mukaisen toiminnan edistäminen. Valmistellaan toimintastrategia vuosille 2018-2020		Strategiaa varten valmistui selvitys alkuvuodesta 2017. Suunnitelman jatkotoimet vaativat lisäselvittämistä ja valtion linjausta asiassa.

Palvelusuunnitelman toteutuminen 2017

Palvelu	Ennuste	Oma osuus	Ostot 2017	Hankinta-paikka	Hankintatapa	Toteuma 2017
Veden tuotanto	tarve ennallaan	0 %	100 %	Ylä-Savon Vesi Oy	perustamis-sopimus	0/100 %
Veden jakelu	tarve ennallaan	70 %	30 %	Palvelutuottajat ja urakoitsijat	Tarjouspyyntö tai suoraosto (kaupungilta)	70/30 %
Jäteveden puhdistus	tarve kasvaa hieman	60 %	40 %	Palvelutuottajat	Tarjouspyynnöt	60/40 %
Viemäri-verkosto	tarve ennallaan	70 %	30 %	Palvelutuottajat ja urakoitsijat	Tarjouspyyntö tai suoraosto (kaupungilta)	70/30 %

Toimintasuunnitelman toteutuminen

Vesilaitoksen henkilöstön määrää on viime vuosina sopeutettu palvelutarjonnan vaatimalle tasolle. Automaation lisääminen ja uudet teknisemmät järjestelmät vaativat henkilöstöltä uudenlaista osaamista. Vesilaitokselle on todettu tarpeelliseksi palkata kunnossapitoinsinööri. Hänen tehtävänä on vastata automaatio- ja sähköjärjestelmistä sekä kunnossapitojärjestelmän ylläpidosta. Asentajakuntaa on täydennetty palkkaamalla kaksi vakituista verkostoasentajaa.

Merkittävä toiminnallinen muutos tapahtui, kun toimistos sihteeri ja hänen mukanaan laskutus ja muut toimistotehtävät siirtyivät osaksi kaupungin taloushallintoa. Organisaatiouudistuksessa henkilöstöhallintoa yksinkertaistettiin. Vesilaitoksen johtaja johtaa nyt verkostohenkilöstöä ja käyttöpäällikkö jätevedenpuhdistamon henkilöstöä. Käytännössä toimivalta henkilöstöasioissa on operoivan henkilöstön osalta delegoitu käyttöpäällikölle. Operatiivisessa toiminnassa verkostopuolella työnjohtovastuussa on verkostomestari ja puhdistamolla käyttöpäällikkö. Verkoston ja puhdistamon välillä ei ole tarkkaa rajaa tehtävänjaossa, joten kiireellisissä tehtävissä voidaan siirtyä joustavasti puolelta toiselle.

Palveluhankinnoissa on keskitytty palvelu/toimintakohtaisiin kokonaisuuksiin. Hankintalaki-muutokset ovat vaikuttaneet kilpailuttamiseen ja lisäkouluttautumisen tarve on tullut esille. Kaupungin hankintayksikön osaamiselle onkin selkeästi tarvetta.

Palveluiden ostot

Taloushallinto, palkkalaskenta, kirjanpito, atk-palvelut, suunnittelu- ja mittauspalvelut, siivous, postitus, lähetti- ja muut toimisto- sekä tukipalvelut on hankittu ostopalveluina pääasiassa kaupungin palveluyksiköiltä.

Jätevedenpuhdistamon käyttö- ja velvoitetarkkailun laboratoriotutkimukset on suorittanut Savo-Karjalan Ympäristötutkimus Oy, puhdistamolietteen jälkikäsitteilypalvelutuottajana toimii Gasum ja puhdistamon siivouksesta on vastannut Suomen ISS- palvelut Oy.

Työterveyshuollosta vastasi alkuvuodesta Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän työterveyshuolto ja kilpailuttamisen jälkeen heinäkuusta lähtien Suomen Terveystalo.

Puhdas vesi

Veden kulutusmaksuun tehtiin yhden sentin korotus vuonna 2017, perusmaksu pysyi ennallaan. Lasketun veden määrä pysyi likimain samana vuonna 2017 verrattuna edelliseen vuoteen. Vettä säästävien vesikalusteiden yleistymisen on aiheuttanut kotitalouksien veden kulutukseen loivan laskevan trendin. Talousveden laatu on täyttänyt hyvin talousvedelle asetetut

laatuvaatimukset ja suositukset. Vesijohtoverkoston liittyneitä kulutuspaikkoja oli vuoden 2017 lopussa 4693.

Vuotoveden sekä muun mittaamattoman veden määrä kokonaisvesimäärästä oli 15,4 %. Vuotoveden määrä on pysynyt melko stabiilina, mutta vuodesta 2014 lähtien on ollut havaittavissa kasvava trendi. Kaikki laskuttamaton vesi ei kuitenkaan ole huonokuntoisista putkistoista johtuvaa, vaan määrässä on mukana myös verkostojen huuhteluvesi. Verkostojen kunnostustöitä ja linjojen huuhtelua on tehty viime vuosina enenevässä määrin. Jatkossa kannattaakin harkita tarkempaa omakäyttöveden mittausta, että todellinen vuotovesimäärä saadaan selville.

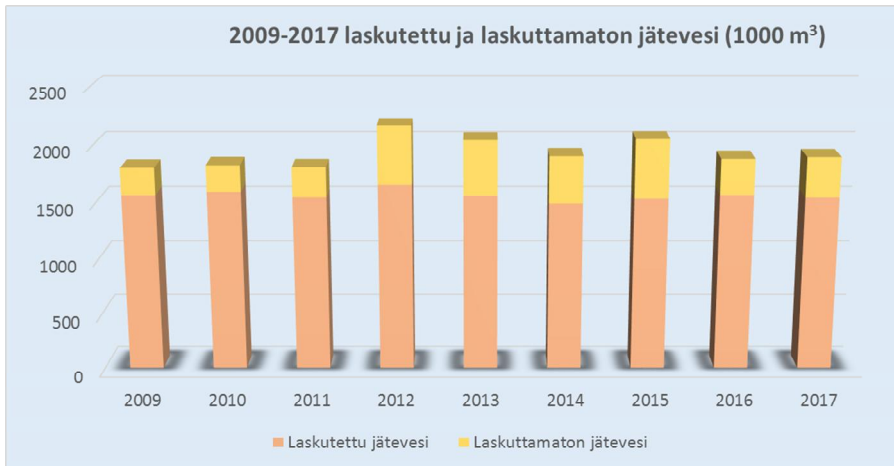

Investointisuunnitelman mukaisia rakennuskohteita toteutettiin suunnitelmien mukaisesti. Ainoastaan Käänninniemen vesihuoltoverkoston rakentamisesta luovuttiin asukkaille tehdyn asiakaskyselyn tuloksena. Uusia runkovesijohtoja ei juurikaan rakennettu vuoden 2017 aikana. Vanhoja runkolinjoja saneerattiin ja sujutettiin kuitenkin saneeraussuunnitelman mukaisesti. Jätevesiverkostoa rakennettiin mm. Mansikkaniemessä, jossa rakennettiin uutta paineviemärin noin 4 km matkalle. Linja korvaa vanhan, mitoitukseltaan ahtaan paineviemärin. Toteutuneet nettoinvestoinnit olivat noin 3 678 500 euroa.

Toimintaohjeistusta (laatujärjestelmää) kehitetään jatkuvasti. Yhteistyötä on tehty erityisesti ympäristökuntien kanssa. Vuoden 2017 aikana Sonkajärven tasausaltaan putkistoja ja venttiilejä uusittiin kasvaneen virtaaman mukaiseksi Sonkajärven kanssa yhteisenä projektina liittyen Peltomäen sakokaivolietteen vastaanottoaseman käyttöönottoon. Projekti jatkuu tasausaltaiden ohjauksen osalta. Ylä-Savon Vesi Oy:n kanssa tehtiin yhteistyöprojektina varautumissuunnitelma.

Jätevesi

Viemäriverkoston oli vuoden 2017 lopussa liittyneenä 3438 taloutta. Jäteveden perusmaksut pysyivät edellisen vuoden tasolla vuonna 2017. Jäteveden hintaan tehtiin 0,10 euron (alv 0 %) korotus. Laskutetun jäteveden määrä oli vuonna 2017 hieman pienempi kuin vuonna 2016. Viemäriverkoston vuotovesien ja laskuttamattoman jäteveden määrä oli noin 18,8 % ja se noudatti edellisvuoden tasoa. Vuotovesien määrään vaikuttaa sääolosuhteista johtuva sulamis- ja hulevesien määrän vuosittainen vaihtelu.

Iisalmen Veden suurimpana investointikohteena käynnistyi heinäkuun alussa Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneerausurakka. Saneerausurakka jatkuu vuoden 2019 loppupuolelle saakka ja investoinnin kokonaisarvo tulee olemaan noin 15,6 milj. euroa. Jätevedenpuhdistamon saneeraus käynnistyi heinäkuussa 2017 ja syksyn aikana uusien rakennusten perustus- ja rakennustyöt saatiin hyvin käyntiin. Myös vanhojen saneerattavien rakennusten osalta käynnistyivät purku- ja uudelleenrakennustyöt.

Vesihuoltoverkoston saneeraushankkeiden toteuttamista ohjaa vuonna 2015 valmistunut ja vuonna 2017 täydennetty Iisalmen vesihuoltoverkoston arvonmääritys- ja saneerausohjelma. Jätevesiverkoston ja pumppaamoiden inventointia sekä peruskorjaus- ja uusintatyötä jatkettiin katusaneerauskohteissa sekä runkolinjojen sujutuksilla mm. Kivirannalla. Saneerauksilla pyritään vähentämään viemäristön vuotovesimääriä, hallitsemaan puhdistamolle tulevaa vesimäärää sekä sitä kautta tehostamaan puhdistamon toimintaa. Vuosittaisilla saneerauksilla pyritään saneerausohjelman mukaisesti lyhentämään viemäriverkoston korjausvelkaa ja pienentämään putkisto- ja ympäristövahinkojen riskiä. Vuoden 2017 aikana rakennettiin Pikku-Iin alittava uusi runkoviemäri linja Mansikkaniemeen. Linja korvaa vanhan mitoitukseltaan ahtaan runkolinjan. Katusaneerausten yhteydessä ja asiakkaiden tarpeiden mukaan täydennettiin asemakaava-alueen viemäriverkostoa tarvittavilta osin.

Pumppaamoiden kaukovalvonnan uusiminen käynnistyi osana puhdistamon automaatiojärjestelmän uusimista. Olemassa oleva järjestelmä on tullut tiensä päähän ja uuden järjestelmän asentaminen käynnistyi loppuvuodesta 2017. Pumppaamoiden automaatiojärjestelmien uusimisen yhteydessä tarkastellaan myös sähköjärjestelmän kunto ja uusimistarve.

Tietojärjestelmät ja ohjelmistot

Vuonna 2016 hankitun Arrow Novi- kunnossapitojärjestelmän käyttöönottoa ja käyttökoulutuksia jatkettiin vuoden 2017 aikana, niin että järjestelmä on otettu täysipainoisesti käytössä vuoden 2018 alussa. Kunnossapitojärjestelmä mahdollistaa myös töiden ja resurssien ohjauksen sekä tiedon siirtämisen sähköisesti työmaalle.

Verkoston rakennetiedon ylläpito ja huoltoseuranta on toteutettu verkoston seurantajärjestelmä KeyAquan avulla. Asiakas- ja laskutustiedot sekä sopimukset pidetään yllä Vesikanta ohjelmassa.

Riskien toteutuminen

Iisalmen Vedellä on kiinnitetty erityistä huomiota vesilaitostoiminnan kaikilla osa-alueilla toiminnan turvallisuuteen ja ennakoitavuuteen. Talousveden jakelun ja jätevedenpuhdistamon varautumissuunnitelmat on päivitetty vuonna 2017. Varautumissuunnitelmien laatimisen

yhteydessä on tehty riskikartoitukset ja toimintaohjeet häiriötilanteissa. Varautumissuunnitelmassa tullaan erityisesti kiinnittämään huomiota vedenjakelun häiriöttömyyteen sekä jätevedenpuhdistamon saneerauksen aikaiseen toiminnan varmistamiseen ja lupaehtojen toteutumiseen. Varautumissuunnitelman kehittämistä ja jalkauttamista jatketaan tulevina vuosina.

Henkilöstöriskit:

Vaikka vesilaitoksella henkilöstön ikärakenne on nuorentunut uusien rekrytointien myötä, henkilöstön osaamiseen ja ns. ”hiljaisen” tiedon siirtymiseen liittyvät ongelmat ovat edelleen olemassa. Fyysisesti raskas työ saattaa lisätä iäkkäämmän henkilöstön sairastuvuuteen ja poissaoloihin liittyviä riskejä. Uuden henkilökunnan palkkaamisessa on lähes poikkeuksetta ollut ongelmana kunnallisteknisen työkokemuksen puute. Uusien henkilöiden kouluttamiseen ja perehdyttämiseen on varattava riittävästi aikaa sekä aikaa toimia kokeneen henkilöstön rinnalla käytännön työtehtävissä. Tietoteknisen osaamisen puutteisiin on pyritty vaikuttamaan ohjelmistokoulutuksilla ja lisäämällä perehdyttämistä.

Iisalmen Veden ja Ylä-Savon Vesi Oy:n yhteisesti toimivassa päivystysringissä on tällä hetkellä henkilöstövajausta. Tämä aiheuttaa tällä hetkellä riskin päivystysten hoitamiseksi. Yö- ja viikonloppupäivystäjältä vaaditaan hyvää teknistä osaamista ja aluetuntemusta sekä kyvyn toimia itsenäisesti. Riskin hallitsemiseksi päivystysrinkiin ollaan kouluttamassa uutta osaaajaa.

Henkilöstöriskien hallintaa taloustoimen osalta on parantanut kirjanpidon ja laskutuksen siirtyminen kaupungin taloushallintoon sisäisenä ostopalveluna hankittavaksi. Tämä on vähentänyt esimerkiksi sijaisuuksien hoitamiseen liittyviä riskejä.

Talouksriskit:

Vedenkulutuksen trendi on useiden vuosien ajan ollut tasaisesti laskeva. Vedenkulutukseen Iisalmissa vaikuttavat oleellisesti suurkuluttaja ja myös muutokset heidän toiminnassaan. Muutokset suurkuluttajien toiminnassa saattavat aiheuttaa vesilaitostoiminnalle taloudellisen riskin.

Omaisuus ja vastuuriskit:

Verkostojen ja laitteistojen ikääntymiseen ja saneerausvelkaan voidaan vaikuttaa riittävällä saneerausinvestointien tasolla sekä huolehtimalla riittävästä verkostojen ja veden laadun tarkkailusta.

Vesilaitostoiminnan riskit:

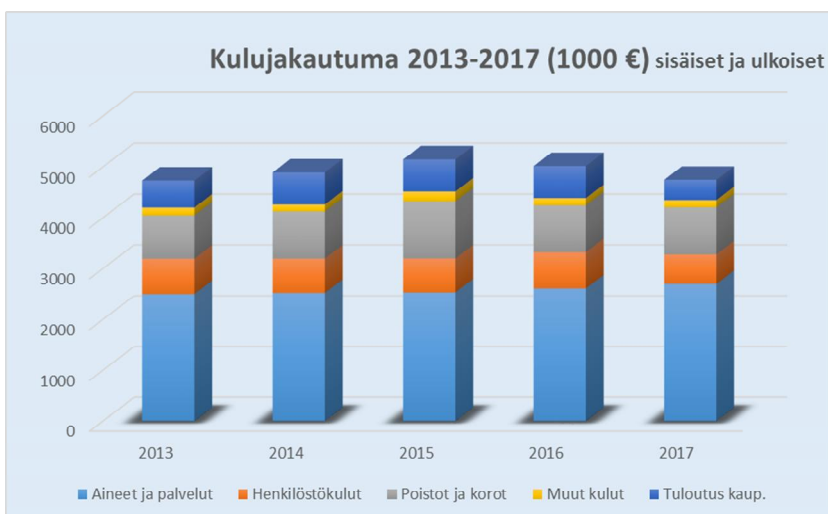
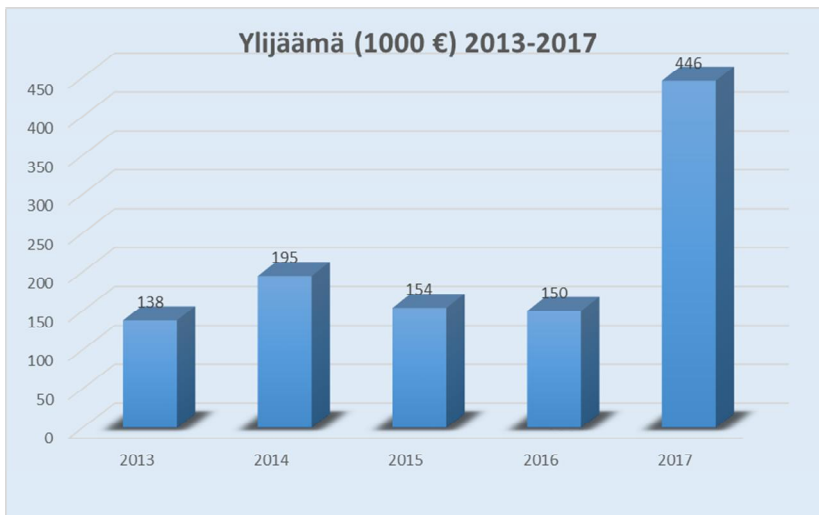
Talousveden toimittamisessa riskit liittyvät veden laadun tai veden saatavuuden heikkenemiseen. Terveysriskejä pyritään hallitsemaan valmius- ja varautumissuunnitelman sekä siihen liittyvän valvonnan ja näytteenoton avulla. Vastuuvakuutusten sisältö ja niiden pitäminen ajan tasalla on myös tärkeää.

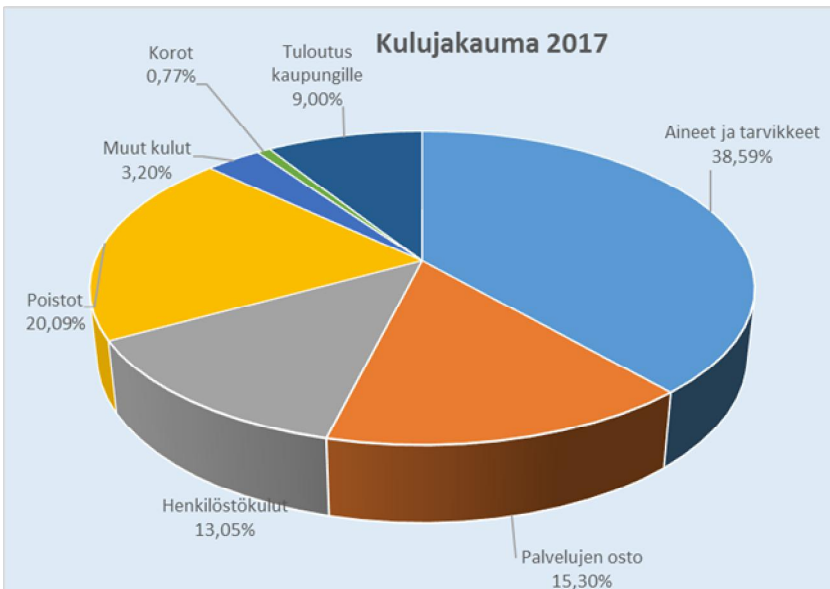
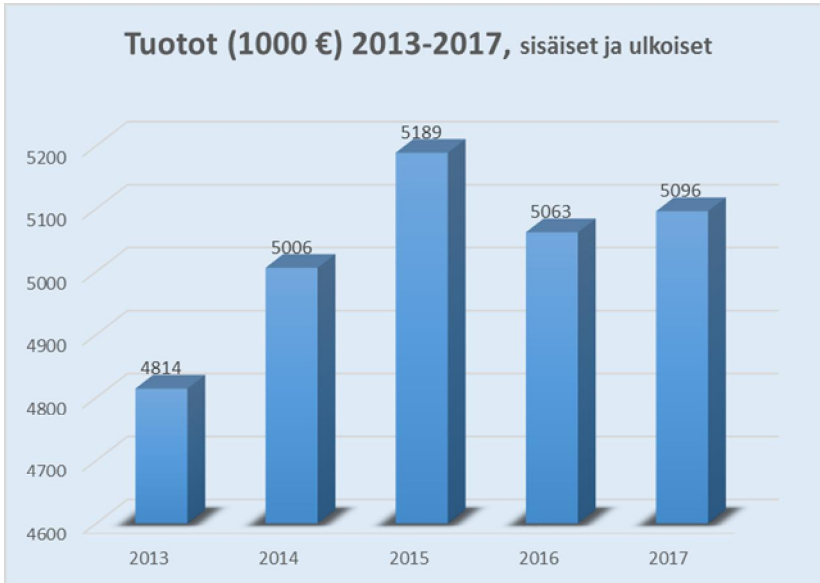
Jätevesihuollon riskit:

Jätevedenpuhdistamon saneeraus käynnistyi kesällä 2017. Vanhentunut laitekanta ja rakenteet voivat itsessään aiheuttaa riskejä ympäristön kannalta. Saneerauksen aikana väliaikaisjärjestelyt ja urakoitsijan toiminta laitosalueella voivat osaltaan lisätä poikkeustilanteiden riskiä. Saneeraustöiden ennakoivalla suunnittelulla ja urakoitsijoiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä pyritään hallitsemaan näitä riskejä. Laitoksen toiminnan seuranta on lisätty ja poikkeustilanteiden hallintaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Jatkuvalle veden laadun seurannalle ja laitteiston tarkkailulle sekä olemassa olevan laitteiston huoltotoimilla ja uudistamisella varmistetaan laitoksen häiriötöntä toimintaa saneerauksen aikana.

Vuonna 2017 oli sähkökatkoksen aiheuttamasta valvontajärjestelmän pettämisestä johtuva pumppaamon ylivuoto. Vuodon vaikutukset jäivät vähäisiksi, koska suurin osa vuotaneesta jätevedestä saatiin kerättyä pois kosteikkoalueelta. Poikkeustilanteista johtuvia pumppaamoiden ylivuotojen riskiä pyritään hallitsemaan kaukovalvontajärjestelmän uusimisella ja varmentamalla kaukovalvonnan yhteyksiä. Lisäksi ylivuototilanteiden hallintaa parannetaan

rakentamalla varoaltaita ranta-alueilla tai muuten herkkillä alueilla sijaitsevien pumppaamoiden yhteyteen.

IISALMEN VESI

Johtokunnan asettamat ohjeelliset tavoitteet ja tunnusluvut

	TP2015	TP2016	TA2017	Toteutuma 31.12.2017
Verkkoon pumpattu (ostettu), vesimäärä, 1000 m ³	1 823	1 886	1850	1943
Puhdistamolle tuleva jätevesimäärä, 1000 m ³	2 053	1 883	1980	1898
Myyty vesimäärä, 1000 m ³	1 617	1 657	1637	1643
Lasketettu jätevesimäärä, 1000 m ³	1 531	1 563	1490	1541
Vesijohtoverkoston pituus, km	281	291	291	292
Viemäriverkoston pituus, km	256	169	171	171
Veden osto, 1000 €	984	1012	988	1048
Veden myynti, 1000 €	2 072	2 222	2029	2033
Jäteveden puhdistus, 1000 €	2 612	2 512	2504	2443
Toimintakate -%	34,6	31,6	35,8	32,9
Veden hinta, €/ m ³	1,53	1,53	1,54	1,54
Jäteveden hinta, €/ m ³	2,05	2,05	2,15	2,17

Hulevesiverkosto/Iisalmen kaupunki 142 km

2.1 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan toteutusta ohjaavat kaupunginhallituksen vuonna 2003 vahvistamat sisäisen valvonnan ohjeet. Kaupungin valvonta jakaantuu ulkoiseen valvontaan ja sisäiseen valvontaan.

Ulkoisen valvonnan tärkein osa on tilintarkastus, jota toteuttavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Sisäinen valvonta on osa organisaation johtamista, joka kattaa koko kaupungin organisaation. Riittävän ja toimivan sisäisen valvontajärjestelmän luomisesta, ohjeistuksesta, ylläpitämisestä ja seurannasta vastaa kaupunginhallitus.

Jokainen viranhaltija vastaa johtamansa toiminnan sisäisestä valvonnasta, jolla varmennetaan mm. määräysten noudattaminen ja toiminnan tuloksellisuus. Erityinen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta on tilivelvöllisillä. Sisäistä valvontaa täydentää sisäinen tarkastus, joka tapahtuu kaupunginjohtajan johdolla ja sen käytännön toteutuksesta vastaa taloustoimi. Ulkoinen ja sisäinen valvonta muodostavat yhtenevän toisiaan täydentävän ja kattavan valvontajärjestelmän. Kaupungin tilintarkastaja antaa tarkastuskertomuksessa lausunnon sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta.

Sisäisen valvonnan keskeisiä osa-alueita ovat:

- strateginen suunnittelu
- talousarvio ja -suunnitelma
- toiminnan ja talouden raportointi
- johtamisjärjestelmä
- hyvä hallintotapa
- henkilöstöhallinto
- riskien tunnistaminen ja hallinta
- lakien, asetusten, toimintaohjeiden ja määräysten noudattamisen valvonta

Sisäisen valvonnan suunnitelma laaditaan puolivuositain. Suunnitelman toteutus raportoidaan tekniselle johtajalle, joka raportoi edelleen liikelaitoksen johtokunnalle ja sisäiselle valvonnalle, joka raportoi taas edelleen kaupunginjohtajalle, kaupunginhallitukselle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle.

Sisäisen valvonnan yhteydessä ei ole todettu merkittäviä virheitä tai puutteita. Havaittuihin puutteisiin ja virheisiin on puututtu ja korjattu toimintatapoja.

2.2 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (ulkoiset)	2017 1 000 €	2016 1 000 €
Tuotot:		
Liikevaihto	5 053	5 011
Liiketoiminnan muut tuotot	24	17
Kulut:		
Materiaalien ostot	-1 714	-1 623
Palveluiden ostot	-963	-948
Henkilöstökulut	-580	-715
Poistot ja arvonalentumiset	-893	-896
Liiketoiminnan muut kulut	-142	-142
Liikelylijäämä (-alijäämä)	785	704
Rahoitustuotot ja -kulut	-432	-654
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	353	50
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	353	50
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	93	100
Tilikauden ylijäämä	446	150

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2017	2016
Sijoitetun pääoman tuotto, %	6,0 %	5,8 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	9,2 %	7,7 %
Voitto, %	7,0 %	1,0 %

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT
Sijoitetun pääoman tuotto 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maksetut korkokulut + muille maksetut korkokulut+korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + sijoitettu korollinen vieras pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset). Tunnusluvut lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, % 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle maksetut korkokulut + korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + lainat kunnalta + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset). Tunnusluvut lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.
Voitto, % 100* Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelyijäämä (-alijäämä)	785	704
Poistot ja arvonalentumiset	893	896
Rahoitustuotot ja -kulut	-432	-654
Tulorahoituksen korjauserät	0	0
*Toiminnan rahavirta yht.	1 246	946
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-3 679	-1 333
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	1 716
* Investointien rahavirta yhteensä	-3 679	383
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 433	1 329
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-3	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	3 500	1 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-739	-714
Lainakannan muutokset yhteensä	2 761	286
Oman pääoman muutokset	0	-1 716
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-499	-182
Saamisten muutos muilta	-33	104
Korottomien velkojen muutos kunnalta	21	-92
Korottomien velkojen muutos muilta	186	271
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-325	101
Rahoituksen rahavirta	2 433	-1 329

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2017	2016
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-2 969 228	-195 247
Investointien tulorahoitus, %	33,9	71,0
Lainanhoitokate	1,7	1,3
Kassan riittävyys, pv	85	86
Quick ratio	1,2	1,3
Current ratio	1,2	1,3

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT	
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €	
Tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymä	
Investointien tulorahoitus, %	
100 * (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä+poistot ja arvonalentumiset - tuloverot)/Investointien omahankintameno	
Lainanhoitokate	
(Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + poistot ja arvonalentumiset + korkokulut - tuloverot) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)	
Kassan riittävyys, pv	
365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella	
Quick ratio	
(Rahat ja pankkisaamiset + rahoitusarvopaperit + lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)	
Current ratio	
(Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut Ennakot)	

2.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

	2017	2016		2017	2016
VASTAAVAA	1 000 €	1 000 €	VASTATTAVAA	1 000 €	1 000 €
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	2 842	2 842
Muut pitkävaikutteiset menot	0	4	Ed. tilik. yli(-)/alijäämä(+)	4 791	4 641
			Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	446	150
Aineelliset hyödykkeet			*Oma pääoma	8 079	7 633
Rakennukset	1 593	1 788			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 692	6 377	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Koneet ja kalusto	30	25	Poistoero	321	413
Keskeneräiset hankinnat	2 958	294	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	321	413
*Aineelliset hyödykkeet	11 273	8 484			
Sijoitukset			Vieras pääoma		
Osakkeet ja osuudet	3 031	3 031	Pitkäaikainen		
Muut saamiset	43	40	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	5 083	2 809
* Sijoitukset	3 074	3 071	Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 202	1 101
**Pysyvät vastaavat	14 347	11 558	*Pitkäaikainen	6 284	3 910
Vaihtuvat vastaavat			Lyhytaikainen		
Saamiset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	1 226	739
Lyhytaikaiset			Ostovelat	660	569
Myntisaamiset	362	311	Korottomat velat kaupungilta	45	24
Saamiset kaupungilta	1 959	1 459	Siirtovelat	78	84
Muut saamiset	19	44	*Lyhytaikainen	2 009	1 416
Siirtosaamiset	6	0	**Vieras pääoma	8 294	5 326
*Lyhytaikaiset saamiset	2 346	1 814			
**Saamiset	2 346	1 814	Vastattavaa	16 693	13 373
**Vaihtuvat vastaavat	2 346	1 814			
Vastaavaa	16 693	13 373			

TASEEN TUNNUSLUVUT	2017	2016
Omavaraisuus (%)	50,3	60,2
Suhteellinen velkaantuneisuus (%)	163,4	105,9
Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista	164,1	106,7
Kertynyt ylijäämä, 1 000 €	5 237	4 791
Lainakanta 31.12., 1 000 €	6 309	3 548

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Omavaraisuusaste, %

 $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

 $100 * (\text{Veras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$
 $= \text{Veras pääoma} - \text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}$

2.4 Kokonaistulot ja –menot

TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta:		Toiminta:	
Liikevaihto	5 053	Toimintakulut	3 399
Liiketoiminnan muut tuotot	24	Korkokulut	34
Muut rahoitustuotot	2	Muut rahoituskulut	400
Investoinnit:		Investoinnit:	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	0	Investointimenot	3 679
Rahoitustoiminta:		Rahoitustoiminta:	
Pitkäaik. lainojen lisäys	3 500	Antolainasaamisten lisäys	3
Lyhytaik. lainojen lisäys		Pitkäaik.lainojen vähennys	739
		Lyhytaik. lainojen vähennys	
Kokonaistulot yhteensä	8 579	Kokonaismenot yhteensä	8 254

2.5 Tilikauden tuloksen käsittely

Kuntalain mukaan johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden yli- tai alijäämää ennen varausiirtoja. Mikäli taseessa on kattamatonta alijäämää, on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Poistoeron vähennys 92 800,00 euroa, joka kohdistuu kokonaisuudessaan jätevesi – toiminnolle.

Tilikauden ylijäämä 445 958,83 euroa kirjataan taseen oman pääoman yli-/alijäämätilille.

3 Talousarvion toteutuminen

Talousarvion toteutuminen on esitetty käyttötalouden, investointien, tuloslaskelman, sekä rahoituslaskelman osalta.

3.1 Käyttötaloulosan toteutumisvertailu

Käyttötaloulosan toteutumisvertailu esitetään tulosalueittain.

Toteutumisvertailussa esitetään arvioidut ja toteutuneet menot ja tulot sekä niiden poikkeamat muutettuun talousarvioon.

Tuotot ja kulut toimintoittain (toimintakatetit) (sisäiset ja ulkoiset)					
	TA 2017	TA2017 muutok- set	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Poik- keama
Vesilaitos/puhdasvesi					
Toimintatuotot	2 292 100	0	2 292 100	2 388 069	-95 969
Toimintakulut	-1 553 000	20 000	-1 533 000	-1 736 518	203 518
Netto	739 100	20 000	759 100	651 551	107 549
Vesilaitos/Jätevesi					
Toimintatuotot	3 070 810	0	3 070 810	2 707 750	363 060
Toimintakulut	-1 889 820	22 820	-1 867 000	-1 681 159	-185 841
Netto	1 180 990	22 820	1 203 810	1 026 591	177 219
Kaikki yhteensä					
Toimintatuotot	5 362 910	0	5 362 910	5 095 819	267 091
Toimintakulut	-3 442 820	42 820	-3 400 000	-3 417 677	17 677
Netto	1 920 090	42 820	1 962 910	1 678 142	284 768

Käyttötaloulosan määrärahat ja tuloarviot ovat liikelaitosta sitovia johtokuntaan nähden tulosaluetasolla edellä esitetyn mukaisesti.

3.2 Investointiosan toteutumisvertailu

Investointiosan toteutumisvertailussa esitetään projekteittain määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailussa esitetään talousarviovuodelle hyväksytty määräraha ja sen käyttö sekä niiden erotus. Lisäksi esitetään poikkeama muutettuun talousarvioon ja hyväksytyt muutokset määrärahaan.

Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja käyttöomaisuuden myynnit.

Investointiosan toteutumisvertailu

Projekti	Alkuperäinen talousarvio euroa	Talousarvio- muutokset euroa	Talousarvio muutosten jälkeen euroa	Toteuma euroa	Poikkeama euroa
----------	-----------------------------------	------------------------------------	--	------------------	--------------------

Puhdas vesi
Veden jakelu
Vesijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-400 000	30 000	-370 000	-336 687	-33 313
Netto	-400 000	0	-370 000	-336 687	-33 313

Koneet ja kalusto
Työkalusto/muu kalusto

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-15 000	0	-15 000	0	-15 000
Netto	-15 000	0	-15 000	0	-15 000

Vesimittarit

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-25 000	0	-25 000	0	-25 000
Netto	-25 000	0	-25 000	0	-25 000

Koneet ja kalusto yhteensä

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-40 000	0	-40 000	0	-40 000
Netto	-40 000	0	-40 000	0	-40 000

Puhdas vesi yhteensä

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-440 000	30 000	-410 000	-336 687	-73 313
Netto	-440 000	30 000	-410 000	-336 687	-73 313

Jätevesi
Viemäriverkosto
Jätevesipumppaamoiden hankinta ja peruskorjaus

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-100 000	50 000	-50 000	-13 292	-36 708
Netto	-100 000	50 000	-50 000	-13 292	-36 708

Viemäriverkoston rakentaminen ja peruskorjaus (Viemäriverkoston saneeraus kaivamatta, Ylä/Alakatu, Koljonvirran Sairaala-Mansikkaniemi, Punatilientie-Lehtomäentie, muut linjat)

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-660 000	-30 000	-690 000	-648 457	-41 543
Netto	-660 000	-30 000	-690 000	-648 457	-41 543

Viemäriverkosto yhteensä

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-760 000	20 000	-740 000	-661 749	-78 251
Netto	-760 000	20 000	-740 000	-661 749	-78 251

Vuohiniemen puhdistamo

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-4 654 000	1 300 000	-3 354 000	-2 664 586	-689 414
Netto	-4 654 000	1 300 000	-3 354 000	-2 664 586	-689 414

Koneet ja kalusto
Työkalusto/muu kalusto

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-20 000	0	-20 000	-15 450	-4 550
Netto	-20 000	0	-20 000	-15 450	-4 550

Jätevesi yhteensä

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-5 434 000	1 320 000	-4 114 000	-3 341 785	-772 215
Netto	-5 434 000	1 320 000	-4 114 000	-3 341 785	-772 215

Investoinnit yhteensä

Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-5 874 000	1 350 000	-4 524 000	-3 678 472	-845 528
Netto	-5 874 000	1 350 000	-4 524 000	-3 678 472	-845 528

Kaupungin talousarviossa sitova erä -5 874 000 1 350 000 -4 524 000

Johtokunnan asettamat sitovat erät:

Puhdas vesi	-440 000	30 000	-410 000		
Jätevesi	-5 434 000	1 320 000	-4 114 000		

Investointimenojen poikkeaman talousarvioon nähden aiheuttaa suurimmalta osin Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneerausmenojen jääminen talousarviota pienemmäksi, koska työt ovat painottuneet prosessiteknisistä syistä Olvi Oyj:n rakennusosien toteutukseen sekä siitä, että hankkeen aloitus siirtyi alkuperäisestä aikataulusta noin kaksi kuukautta.

3.3 Tuloslaskelman toteutumisvertailu

Tuloslaskelman toteutumisvertailu (sisäiset ja ulkoiset)	TA 2017	TA2017 muutokset	TA+muutos 2017	Toteutunut 2017	Poikkeama
Liikevaihto	5 348 630,00	0,00	5 348 630,00	5 071 393,22	277 236,78
Liiketoiminnan muut tuotot	12 880,00	0,00	12 880,00	23 433,29	-10 553,29
Muut tuet ja avustukset	1 400,00	0,00	1 400,00	992,25	407,75
Materiaalit ja palvelut	-2 647 255,00	42 820,00	-2 604 435,00	-2 695 731,61	91 296,61
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-1 674 850,00	0,00	-1 674 850,00	-1 715 484,89	40 634,89
Palvelujen ostot	-972 405,00	42 820,00	-929 585,00	-980 246,72	50 661,72
Henkilöstökulut	-600 409,00	0,00	-600 409,00	-579 571,79	-20 837,21
Palkat ja palkkiot	-438 445,00		-438 445,00	-406 511,79	-31 933,21
Eläkekulut	-140 142,00		-140 142,00	-151 485,25	11 343,25
Muut henkilösivukulut	-21 822,00		-21 822,00	-21 574,75	-247,25
Poistot ja arvonalentumiset	-1 111 690,00	163 690,00	-948 000,00	-892 746,46	-55 253,54
Suunnitelman muk. poistot	-1 111 690,00	163 690,00	-948 000,00	-892 746,46	-55 253,54
Liiketoiminnan muut kulut	-195 156,00	0,00	-195 156,00	-142 373,80	-52 782,20
Liikelylijäämä (-alijäämä)	808 400,00	206 510,00	1 014 910,00	785 395,10	229 514,90
Rahoitustuotot ja -kulut	-456 300,00	22 300,00	-434 000,00	-432 236,27	-1 763,73
Korkotuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	1 000,00	0,00	1 000,00	2 162,06	-1 162,06
Muille maksetut korkokulut	-57 300,00	22 300,00	-35 000,00	-34 398,33	-601,67
Korvaus peruspääomasta	-400 000,00	0,00	-400 000,00	-400 000,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ylijäämä (alij.) ennen satunnaisia eriä	352 100,00	228 810,00	580 910,00	353 158,83	227 751,17
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	352 100,00	228 810,00	580 910,00	353 158,83	227 751,17
Poistoeron muutos	92 800,00	0,00	92 800,00	92 800,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alij.)	444 900,00	228 810,00	673 710,00	445 958,83	227 751,17

3.4 Rahoituslaskelman toteutumisvertailu

Rahoituslaskelman toteutumisvertailu	TA 2017	Ta2017- muutos	Ta+muutos 2017	Toteutunut 2017	Poikkeama
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Liikeyljäämä (-alijäämä)	808 400	206 510	1 014 910	785 395	229 515
Poistot ja arvonalentumiset	1 111 690	-163 690	948 000	892 746	55 254
Rahoitustuotot ja -kulut	-456 300	22 300	-434 000	-432 236	-1 764
*Toiminnan rahavirta yht.	1 463 790	65 120	1 528 910	1 245 905	283 005
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-5 874 000	1 350 000	-4 524 000	-3 678 472	-845 528
* Investointien rahavirta yhteensä	-5 874 000	1 350 000	-4 524 000	-3 678 472	-845 528
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 410 210	1 415 120	-2 995 090	-2 432 567	-562 523
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	-3 470	3 470
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	5 342 000	-1 842 000	3 500 000	3 500 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-932 000	193 000	-739 000	-739 000	0
Lainakannan muutokset yhteensä	4 410 000	-1 649 000	2 761 000	2 761 000	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kaupungilta	0	0	0	-498 905	498 905
Saamisten muutos muilta	0	0	0	-32 676	32 676
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	0	0	0	20 929	-20 929
Korottomien velkojen muutos muilta	0	0	0	185 689	-185 689
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	0	0	0	-324 963	324 963
Rahoituksen rahavirta	4 410 000	-1 649 000	2 761 000	2 432 567	328 433

4 Tilinpäätöslaskelmat

4.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma (ulkoiset)	2017 €	2016 €
Liikevaihto	5 052 700,81	5 011 273,24
Liiketoiminnan muut tuotot	24 425,54	17 492,90
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 713 766,39	-1 622 677,32
Palvelujen ostot	-963 272,81	-948 651,70
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-406 511,79	-485 200,96
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	-151 485,25	-200 648,34
Muut henkilöstösivukulut	-21 574,75	-29 105,54
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-892 746,46	-895 853,99
Liiketoiminnan muut kulut	-142 373,80	-142 499,94
Liikelylijäämä (-alijäämä)	785 395,10	704 128,35
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	0,00	55,61
Muut rahoitustuotot	2 162,06	2 164,96
Muille maksetut korkokulut	-34 398,33	-24 854,06
Korvaus peruspääomasta	-400 000,00	-631 001,20
Muut rahoituskulut	0,00	-407,48
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	353 158,83	50 086,18
Poistoeron muutos lisäys(-) tai väh(+)	92 800,00	99 700,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	445 958,83	149 786,18

4.2 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	2017 1 000 €	2016 1 000 €
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikeliikäämä (-alijäämä)	785 395,10	704 128,35
Poistot ja arvonalentumiset	892 746,46	895 853,99
Rahoitustuotot ja -kulut	-432 236,27	-654 042,17
*Toiminnan rahavirta yht.	1 245 905,29	945 940,17
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-3 678 471,90	-1 332 630,40
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	1 715 500,00
* Investointien rahavirta yhteensä	-3 678 471,90	382 869,60
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 432 566,61	1 328 809,77
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	-3 470,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset muilta	3 500 000,00	1 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-739 000,00	-714 000,00
Lainakannan muutokset yhteensä	2 761 000,00	286 000,00
Oman pääoman muutokset	0,00	-1 715 500,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kaupungilta	-498 905,37	-181 996,09
Saamisten muutos muilta	-32 676,24	104 242,82
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	20 928,79	-92 242,86
Korottomien velkojen muutos muilta	185 689,43	270 686,36
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-324 963,39	100 690,23
Rahoituksen rahavirta	2 432 566,61	-1 328 809,77
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0

4.3 Tase

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
Pysyvät vastaavat			Oma pääoma		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	2 842 189,22	2 842 189,22
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	3 785,76	Ed. tilik. yli(-)/alijäämä(+)	4 791 015,79	4 641 229,61
			Tilikauden ylijäämä (-)/alijäämä (+)	445 958,83	149 786,18
			*Oma pääoma	8 079 163,84	7 633 205,01
Aineelliset hyödykkeet			Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Rakennukset	1 593 374,30	1 788 333,73	Poistoero	320 614,07	413 414,07
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 691 685,19	6 377 442,50	*Poistoero ja vapaaeht. varaukset	320 614,07	413 414,07
Koneet ja kalusto	30 162,78	24 520,93			
Keskeneräiset hankinnat	2 958 105,35	293 519,26	Vieras pääoma		
*Aineelliset hyödykkeet	11 273 327,62	8 483 816,42	Pitkäaikainen		
Sijoitukset			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	5 082 686,00	2 809 000,00
Osakkeet ja osuudet	3 030 720,00	3 030 720,00	Liitt.maksut ja muut pitkäaik. velat	1 201 547,75	1 100 657,75
Muut saamiset	43 300,00	39 830,00	*Pitkäaikainen	6 284 233,75	3 909 657,75
* Sijoitukset	3 074 020,00	3 070 550,00			
**Pysyvät vastaavat	14 347 347,62	11 558 152,18	Lyhytaikainen		
			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitok.	1 226 314,00	739 000,00
Vaihtuvat vastaavat			Ostovelat	660 401,14	569 414,34
Saamiset			Korottomat velat kaupungilta	44 693,79	23 765,00
Lyhytaikaiset			Siirtovelat	77 867,10	84 054,47
Myyntisaamiset	362 061,97	310 583,40	*Lyhytaikainen	2 009 276,03	1 416 233,81
Saamiset kaupungilta	1 958 584,24	1 459 450,47	**Vieras pääoma	8 293 509,78	5 325 891,56
Muut saamiset	18 929,07	44 324,59			
Siirtosaamiset	6 364,79	0,00	Vastattavaa	16 693 287,69	13 372 510,64
*Lyhytaikaiset saamiset	2 345 940,07	1 814 358,46			
**Saamiset	2 345 940,07	1 814 358,46			
**Vaihtuvat vastaavat	2 345 940,07	1 814 358,46			
Vastaavaa	16 693 287,69	13 372 510,64			

5 Tilinpäätöksen liitetiedot

5.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

5.1.1 Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Pysyvien vastaavien aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Konsernitili

Kaupungin konsernitiliselämyksen mukaisesti Iisalmen Veden rahavarat esitetään kaupungin taseessa rahoissa ja pankkisaamisissa. Iisalmen Veden taseessa ne esitetään lyhytaikaisten saamisten ryhmässä, erässä saamiset kaupungilta.

5.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

5.2.1 Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina	2017	2016
Puhdas vesi	2 371 339,60	2 431 199,39
Jätevesi	2 705 786,75	2 597 566,75
Yhteensä	5 077 126,35	5 028 766,14

5.2.2 Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Kirjanpitolain muutoksen myötä muihin pitkävaikutteisiin menoihin kirjattavia omaisuuseriä on perusteltua päivittää ja jaotella tarkemmin. Samassa yhteydessä muiden omaisuuserien poistoaikoja päivitetään liitteen mukaisesti ja menojäännöspoistot muutetaan tasapoistoiksi.

Kaupunginvaltuusto on 13.11.2017 § 129 vahvistanut poistosuunnitelman muutoksen 1.12.2017 alkaen aktivoitaville hyödykkeille.

Poistoajat, poistoprosentit ja poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet	Poisto- menetelmä	Poistoaika / poisto-%
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Kehittämismenot	Tasapoisto	5 vuotta
Osakehuoneistojen ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot *)	Tasapoisto	max. 10 vuotta
Väylähankkeisiin osallistuminen *)	Tasapoisto	max. 40 vuotta
* poistoaika määritellään hyödykekohtaisesti hyödykkeen arvioitun taloudellisen pitoajan mukaan		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talous- ja muut rakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Maanalaiset kallioluolat	Tasapoisto	50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakelu - ja viemäriverkosto	Tasapoisto	30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	Tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta

Koneet ja kalusto		
Tietokonelaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Viestintälaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Henkilö- ja pakettiautot	Tasapoisto	5 vuotta
Linja-, kuorma-autot sekä muut raskaat koneet	Tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet ja liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	

Kaupunginvaltuusto on 11.11.1996 vahvistanut poistosuunnitelman (muutos 1.1.2008 alkaen kv 17.12.2007 § 143)

Poistoajat, poistoprosentit ja poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet		Poistomenetelmä	Poistoaika/ tai poisto -%
Aineettomat oikeudet			
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5 vuotta	
Perustamis- ja järjestelymenot	Tasapoisto		3 vuotta
Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto		3 vuotta
Konserniliikearvo	Tasapoisto		5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto		5 vuotta
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto		3 vuotta
Muut	Tasapoisto		3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto		20 vuotta
Talousrakennukset	Tasapoisto		15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto		20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto		30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot		Menojäännöspoisto	15 %
Sillat, laiturit ja uimalat		Menojäännöspoisto	15 %
Muut maa ja vesirakenteet		Menojäännöspoisto	15 %
Vedenjakeluverkosto		Menojäännöspoisto	9 %
Viemäriverkko		Menojäännöspoisto	9 %
Kaukolämpöverkko		Menojäännöspoisto	13 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus		Menojäännöspoisto	18 %
Muut putki- ja kaapeliverkot		Menojäännöspoisto	18%
laitosten laitoskoneet ja laitteet		Menojäännöspoisto	25 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet		Menojäännöspoisto	18 %
Liikenteen ohjauslaitteet		Menojäännöspoisto	22 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet		Menojäännöspoisto	23 %

Koneet ja kalusto

Rautaiset alukset	Menojäännöspoisto	20 %
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	Menojäännöspoisto	27 %
Muut kuljetusvälineet	Menojäännöspoisto	30 %
Muut liikkuvat työkoneet	Menojäännöspoisto	30 %
Muut raskaat koneet	Menojäännöspoisto	25 %
Muut kevyet koneet	Menojäännöspoisto	25 %
Sairaala-, terveydenhuolto, yms. laitteet	Menojäännöspoisto	30 %
Atk-laitteet	Menojäännöspoisto	40 %
Muut laitteet ja kalusteet	Menojäännöspoisto	40 %

Muuta aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto
Arvo ja taide-esineet	Ei poistoa
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa
---------------------	------------

5.3. Tasetta koskevat liitetiedot
5.3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot
5.3.1.1 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

Pysyvien vastaavien hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet							Pysyvät vast. hyöd. yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaik. menot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesk.er. hankinnat ja enn.maksut	Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	3 785,76	3 785,76	0,00	1 788 333,73	6 377 442,50	24 520,93	0,00	293 519,26	8 483 816,42	8 487 602,18
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 678 471,90	3 678 471,90	3 678 471,90
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	998 435,60	15 450,21	0,00	-1 013 885,81	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-3 785,76	-3 785,76	0,00	-194 959,43	-684 192,91	-9 808,36	0,00	0,00	-888 960,70	-892 746,46
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	1 593 374,30	6 691 685,19	30 162,78	0,00	2 958 105,35	11 273 327,62	11 273 327,62
Olennot lisäpoistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					Pysyvien vastaavien sijoitukset yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöiltä	Saamiset kuntayhtymiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä		
Hankintameno 1.1	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	39 830,00	39 830,00	3 070 550,00	
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 470,00	3 470,00	3 470,00	
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Hankintameno 31.12	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	43 300,00	43 300,00	3 074 020,00	
Arvonl. ja niiden palaut.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	3 030 720,00	0,00	3 030 720,00	0,00	0,00	43 300,00	43 300,00	3 074 020,00	

5.3.1.2 Saamisten erittely

Saamisten erittely	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset kaupungilta				
Myyntisaamiset	0,00	35 128,66	0,00	12 850,10
Muut saamiset	0,00	1 923 455,58	0,00	1 446 828,77
Yhteensä	0,00	1 958 584,24	0,00	1 459 678,87
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	11 027,84	0,00	12 458,70
Muut saamiset	0,00	1 277,02	0,00	2 225,34
Yhteensä	0,00	12 304,86	0,00	14 684,04
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kaupunki jäsenenä				
Myyntisaamiset	0,00	17 423,99	0,00	7 009,44
Yhteensä	0,00	17 423,99	0,00	7 009,44
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusosuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	27 857,71	0,00	10 370,82
Yhteensä	0,00	27 857,71	0,00	10 370,82
Saamiset yhteensä	0,00	2 016 170,80	0,00	1 491 743,17

5.3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

5.3.2.1 Oman pääoman erittely

Oman pääoman erittely	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	2 842 189,22	4 557 689,22
Vähennykset		-1 715 500,00
Peruspääoma 31.12	2 842 189,22	2 842 189,22
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1	4 791 015,79	4 641 229,61
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	4 791 015,79	4 641 229,61
Tilikauden ylijäämä	445 958,83	149 786,18
Oma pääoma yhteensä	8 079 163,84	7 633 205,01

5.3.2.2 Pitkäaikaiset velat, jotka eräännyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Pitkäaikaiset velat, jotka eräännyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua	2017	2016
	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	743 430,00
Pitkäaikaiset velat yhteensä	743 430,00	1 051 315,80

5.3.2.3 Vieras pääoma

Vieras pääoma		
	2017	2016
Velat kaupungille		
Ostovelat	44 427,49	23 765,00
Yhteensä	44 427,49	23 765,00
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat	3 366,29	2 117,06
Yhteensä	3 366,29	2 117,06
Velat kuntayhtymille		
Ostovelat	1 041,60	0,00
Yhteensä	1 041,60	0,00
Velat osakkuusyhteisöille		
Ostovelat	125 515,80	110 349,81
Yhteensä	125 515,80	110 349,81
Vieras pääoma yhteensä	174 351,18	136 231,87

5.3.2.4 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
	2017	2016
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Lomapalkkajaksotus	65 755,20	76 832,76
Tuntip. Lomapalkkavaraukset	9 084,91	4 970,23
Korkojaksotukset	3 026,99	2 220,23
Yhteensä	77 867,10	84 023,22

5.3.2.5 Leasingvastuut

Leasingvastuut		
	2017	2016
Leasingvastuut (sis.alv)	36 258,12 €	37 634,64

5.3.2.5 Arvonlisäveron palautusvastuu

Ei palautuksen alaisia kiinteistöjä.

5.4 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

5.4.1 Henkilöstön lukumäärä 31.12.

Henkilöstön lukumäärä	2017	2016
Vakinaiset	11,3	13,4
Määräaikaiset	0,8	0,6
Yhteensä	12,1	14,0

5.4.2 Henkilöstökulujen erittely

Henkilöstökulujen erittely	2017	2016
Palkat ja palkkiot	408 105,04	488 488,74
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	151 485,25	200 648,34
Muut henkilöstösivukulut	21 574,75	29 105,54
Henkilöstökorvaukset ja muut korvauserät	-1 593,25	-3 287,78
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	579 571,79	714 954,84
Käyttöomaisuuteen aktivoituiden hlöstökulut	31 574,91	41 190,69
Yhteensä henkilöstökulut	611 146,70	756 145,53

5.4.3 Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

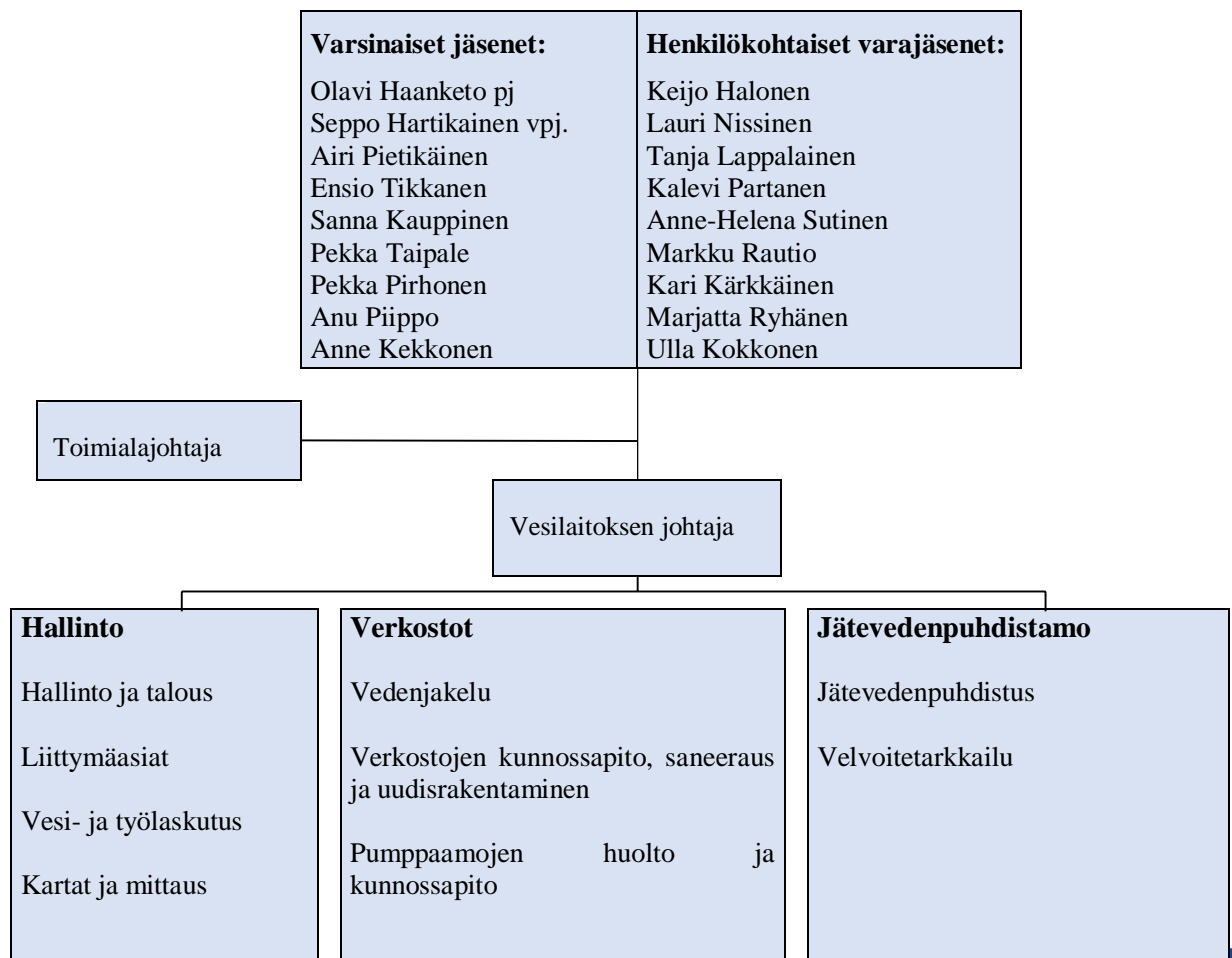
Perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut sisältyvät kaupungin tilinpäätösosioon.

5.4.4 Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot sisältyvät kaupungin maksamaan korvaukseen.

6 Organisaatio

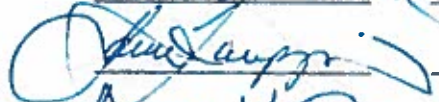

Iisalmen Veden johtokunta

7 Tilinpäätöksen allekirjoitus ja merkinnät

Iisalmessa, helmikuun 27. päivänä 2018

Iisalmen Veden johtokunta

 Seppo Partikainen
 Aini Partikainen
 Anni Partikainen
 Anni Partikainen
 Anni Partikainen

Tilintarkastusmerkintä:

Tilintarkastuskertomus on tänään annettu.

Iisalmessa, touko kuun 31. päivänä 2018

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy, JHTT-yhteisö

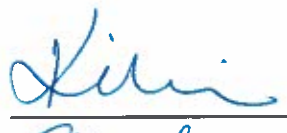

KATRI HOKKANEN

JHT, KHT

8 Tilinpäätöksen allekirjoitus

Iisalmessa maaliskuun 26. päivänä 2018

Iisalmen kaupunginhallitus

Tilintarkastusmerkintä

Tilintarkastuskertomus on tänään annettu.

Iisalmessa *to*kuun *31* . päivänä 2018

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy

Katri Hokkanen
JHT, KHT

9 Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Käytetyt kirjanpitokirjat 2017

Pääkirjanpito

Kassanhallinta	Ostoreskontra
Käyttöomaisuuskirjanpito	Päiväkirja
Myyntireskontra	Pääkirja

Asiakirjat säilytetään sähköisenä järjestelmässä

Myyntireskontra, ulkoinen järjestelmä

Vesilaskutus

Konsernikirjanpito

Kirjanpito järjestelmässä, asiakirjat ja tietopyyntölomakkeet paperimuotoisena.

Maksuliikenne

Sähköisenä järjestelmässä

Tilinpäätös

Asiakirja säilytetään paperimuotoisena ja sähköisessä järjestelmässä

Tase-erittelyt

Asiakirjat säilytetään paperimuotoisena.

Säilytysaika Sidottu tasekirjan säilytetään pysyvästi, palkkaluettelot 50 vuotta, muut kirjanpitokirjat 10 vuotta ja tositteet kuusi vuotta tilikauden päättymisestä.

Luettelo käytetyistä tosittelajeista (*kursivoidut Rondo-arkistossa*)

Tositelaji	Nimitys	Tositelaji	Nimitys
ALKUSA	Alkusaldot	<i>OSTOT</i>	<i>Ostolaskut</i>
BUD	Talousarvio	<i>PALKAT</i>	<i>Palkkatositteet</i>
BUDL	Lisätalousarvio	<i>PANKKI</i>	<i>Pankkien tiliotteet</i>
<i>KASSA1</i>	<i>Kassatositteet</i>	<i>PUSATE</i>	<i>Pusatek</i>
KOMMUI	Käyttöomaisuus muistiot	<i>SISLAS</i>	<i>Sisäiset laskut</i>
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet	<i>SISRON</i>	<i>Sisäiset laskut Rondo</i>
<i>MUISIS</i>	<i>Muistio sisäinen</i>	YMRHYV	MR Hyvityslasku kuittaus
<i>MUISRO2</i>	<i>Muistiotosite Rondo</i>	YMRK	MR Tileistä poisto
<i>MUISRS2</i>	<i>Muistiotosite Rondo sisäinen</i>	YMRMAN	MR Manuaalisuoritukset
<i>MUIST1</i>	<i>Muistiotositeet</i>	YMRVII	MR Viitesuoritukset
OMAKSU	Ostoreskontra maksut		